

PROVINCIE FLEVOLAND

Jaarstukken 2025

Aan Provinciale Staten van Flevoland

Voor u liggen de Jaarstukken 2025, bestaande uit het jaarverslag (de programmaverantwoording en paragrafen) en de jaarrekening. Met de Jaarstukken 2025 leggen wij verantwoording af over het beleid dat wij hebben uitgevoerd, de resultaten die wij hebben bereikt en de kosten die daarmee gemoeid waren. We laten zien welke doelen zijn gerealiseerd, welke activiteiten daarvoor zijn uitgevoerd en welke middelen daarbij zijn ingezet. Daarbij sluiten wij aan bij de keuzes die eerder zijn vastgelegd in de Programmabegroting 2025 (na wijziging). De opzet van deze Jaarstukken volgt dan ook de Programmabegroting 2025, die in november 2024 is vastgesteld, en het Coalitieakkoord 2023–2027 “Toekomst voor het nieuwe land”.

De jaarstukken zijn ingericht conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV). Vanaf de Jaarstukken 2023 maakt de rechtmatigheidsverantwoording van het college onderdeel uit van de jaarstukken. Hiermee legt het college verantwoording af over de rechtmatigheid. De accountant geeft een verklaring af inzake de getrouwheid bij de jaarstukken, waaronder de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording.

Deze jaarstukken beginnen met een bestuurlijke samenvatting (deel I). In deel II hebben wij onze verantwoording over de programmaonderdelen opgenomen. Deel III bestaat uit de door het BBV voorgeschreven paragrafen en deel IV bevat de Jaarrekening 2025.

Wij verwachten dat u met deze jaarstukken goed inzicht krijgt in de gerealiseerde doelen in 2025. Een digitale webversie is te raadplegen via <https://flevoland.jaarverslag-2025.nl>.

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

De secretaris,

de voorzitter,

Origineel getekend door
D.J. Tijn

Origineel getekend door
A.J. Gerritsen

Inhoudsopgave

I Samenvatting	6
I. Algemeen.....	7
II. Jaarresultaat 2025	8
III. Weerstandsvermogen.....	8
IV. Samenstelling college van Gedeputeerde Staten	9
V. Leeswijzer.....	10
VI. Transitieopgaven	13
II Programmaverantwoording	14
1 Fijn Wonen en Ruimtelijke Ontwikkeling.....	15
1.0 Inleiding.....	16
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap.....	19
1.2 Totale lasten en baten	25
2 Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans.....	26
2.0 Inleiding	27
2.1 Landbouw & Visserij.....	33
2.2 Natuur	37
2.3 Water	43
2.4 Totale lasten en baten.....	46
3 Bloeiende Economie.....	47
3.0 Inleiding	48
3.1 Economische ontwikkeling	52
3.2 Gebiedsopgaven	60
3.3 Totale lasten en baten.....	64
4 Vitale Samenleving en Aantrekkelijk Flevoland	65
4.0 Inleiding	66
4.1 Recreatie, toerisme en sport.....	70
4.2 Cultuur en erfgoed.....	72
4.3 Vitale samenleving	76
4.4 Totale lasten en baten.....	78
5 Toekomstbestendige Energie en Klimaat	79
5.0 Inleiding	80
5.1 Regionale energiestrategie.....	83
5.2 Milieu.....	89
5.3 Klimaatakkoord	92
5.4 Totale lasten en baten.....	93
6 Goede Bereikbaarheid en Infrastructuur.....	94
6.0 Inleiding	95
6.1 Openbaar vervoer	98
6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	101
6.3 Infrastructuur.....	105

6.4 Totale lasten en baten.....	108
7 Eigentijds Bestuur	109
7.0 Inleiding.....	110
7.1 Bestuur	114
7.2 Provinciale Staten	121
7.3 Totale lasten en baten	123
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	124
8.0 Inleiding	125
8.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	127
8.2 Bedrijfsvoering	130
8.3 Overhead en vennootschapsbelasting.....	133
8.4 Totale lasten en baten	134
9 Reserves	135
9.0 Inleiding	136
9.1 Reserves.....	137
9.2 Totale lasten en baten.....	143
III Paragrafen	144
1 Lokale heffingen	145
1.1 Beleid ten aanzien van heffingen	145
1.2 Kwijtscheldingsbeleid	146
1.3 Overzicht tarieven	146
1.4 Lokale lastendruk.....	147
1.5 Opbrengst van de lokale heffingen	147
2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	149
2.1 Algemeen.....	149
2.2 Risicobeleid en risicomangement	149
2.3 Risicoprofiel	150
2.4 Weerstandsvermogen	153
2.5 Toelichting op de risico's	154
2.6 Niet financiële risico's	166
2.7 Financiële kengetallen BBV	167
3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	169
3.1 Algemeen.....	169
3.2 Beleidskader ten aanzien van het onderhoud	169
3.3 Middelen.....	172
4 Financiering.....	175
4.1 Algemeen.....	175
4.2 Ontwikkelingen	175
4.3 Performance en uitzettingen	175
4.4 Risicobeheer	177
4.5 Rentenschema.....	179

5 Bedrijfsvoering.....	180
5.1 Algemeen.....	180
5.2 Sturing en beheersing.....	181
5.3 Onderdelen bedrijfsvoering.....	183
5.4 Interne beheersing en rechtmatigheid	187
6 Verbonden partijen.....	190
6.1 Algemeen.....	190
6.2 Overzicht verbonden partijen.....	193
7 Grondbeleid	206
8 Openbaarheidsparaagraaf Woo	208
IV Jaarrekening.....	210
Bijlagen.....	250
1. Toelichting reserves en voorzieningen	251
2. Verdeling van de lasten en baten over de taakvelden.....	269
3. Specificatie van incidentele lasten en baten.....	273
4. Single information Single audit (SiSa).....	279
5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	291
6. Lijst met afkortingen	299

I Samenvatting

I. Algemeen

Zowel nationaal als internationaal was 2025 (geo-)politiek op zijn zachtst gezegd een stormachtig jaar. Daar kwam begin 2026 een nieuwe oorlog in het Midden-Oosten overheen. Desalniettemin hebben wij als provincie Flevoland in tal van dossiers verantwoordelijkheid genomen en ons koersvast getoond.

Neem de Flevolandse Norm 2.0. Door de samenwerking van de provincie en de zes gemeenten uit te breiden met het Openbaar Ministerie, de politie en het Waterschap Zuiderzeeland is het gezamenlijke Flevolandse front tegen ondermijning nog krachtiger geworden. De norm richt zich op het tegengaan van criminele invloeden en het beschermen van ambtenaren en bestuurders tegen agressie en bedreigingen. Dit beschermt niet alleen overheden, maar ook onze samenleving als geheel.

Een moment om te herinneren was het streekbezoek van Koning Willem-Alexander en Koningin Maxima aan Flevoland en dan gemeenten Lelystad, Almere en Zeewolde in het bijzonder. Overal waar het koningspaar tijdens dit streekbezoek kwam, zag en ervoer het: Flevolandse bouwen met lef en creativiteit aan de toekomst. Ondanks het regenachtige weer werden de koning en koningin overal toegejuicht door enthousiaste Flevolandse.

In mei hebben we gedeputeerde Jan de Reus uitgezwaaid. Meer dan veertien jaar heeft hij zich ingezet voor Flevoland. Van 2011 tot 2018 als Statenlid voor de VVD en van mei 2018 tot en met mei 2025 als gedeputeerde. Tot en met zijn allerlaatste werkdag heeft hij zich met meer dan 100% ingezet voor zijn Flevoland. Zijn opvolger Ellentrees Müller maakte de overstap van Provinciale naar Gedeputeerde Staten. Ze ging meteen voortvarend aan de slag met de nieuwe 'Omgevingsvisie Blik op de toekomst'. Met de vaststelling van het Koersdocument door PS en de daarin opgenomen droombeelden voor 2050 is een belangrijke stap gezet naar de nieuwe 'Omgevingsvisie'.

Een ontwikkeling die Flevoland blijvend gaat veranderen zijn de uitbreidingsplannen van Defensie. Nu het 'Nationaal Programma Ruimte voor Defensie' eind 2025 door het kabinet is vastgesteld, kleurt Flevoland de komende decennia ook legergroen. Juist in stormachtige tijden als deze, willen we onze verantwoordelijkheid pakken en ons steentje bijdragen aan de nationale veiligheid. De meest in het oog springende ontwikkelingen op dit vlak zijn de centrale kazerne voor ondersteunende diensten bij Zeewolde en de stationering van jachtvliegtuigen op Lelystad Airport. Om tijdens de gesprekken over de Defensie-ontwikkelingen de regionale inbedding op zowel fysiek, sociaal als economisch vlak te waarborgen, hebben PS alle defensieactiviteiten in Flevoland tot provinciaal belang verklaard.

Na een intensief en participatief traject hebben Provinciale Staten de 'Visie op Landbouw' als bouwsteen voor de 'Omgevingsvisie' en input voor de 'Uitvoeringsaanpak Landelijk Gebied' vastgesteld. Bijzonder is dat we hierna als provincie met onze gebiedspartners twee drukbezochte 'Landelijk Gebiedscafés' hebben georganiseerd en samen met achttien organisaties de intentieverklaring Landelijk Gebied hebben ondertekend. Gezamenlijk zetten we, ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid, de schouders onder de uitdagingen voor ons landelijk gebied, waar we voedsel produceren en waar het goed wonen, werken en recreëren is en moet blijven.

Een belangrijke mijlpaal voor de Flevolandse economie was de keuze van ASM International N.V. om het nieuwe hoofdkantoor op de Green High Tech Campus in Almere te vestigen. Met deze stap investeert ASM, een wereldspeler in de halfgeleiderindustrie, honderden miljoenen euro's in een ultramodern research & development centrum, een gespecialiseerde trainingsfaciliteit en een deel van de productie. Dit geeft de Flevolandse economie en werkgelegenheid een enorme impuls. Ook is de verwachting dat de stap van ASM meer innovatieve bedrijven aantrekt, waardoor Almere zich verder ontwikkelt tot vijfde hightech hotspot van Nederland. Samen met NLR en MITC in de Noordoostpolder en Lelystad Airport heeft Flevoland daarmee alle potentie om door te groeien tot hightech regio.

Museum Batavialand gaat zich de komende jaren transformeren tot de plek waar bezoekers toegang krijgen tot de rijke maritieme geschiedenis van Flevoland. Dankzij een gezamenlijke investering van de provincie, het Rijk en gemeente Lelystad van ruim € 18,0 mln. wordt Batavialand met nieuwbouw, moderne werkplaatsen en een nieuw depot klaargemaakt voor de toekomst.

Niet alle uitdagingen konden worden opgelost. De netcongestie blijft een rem op de ontwikkeling van onze provincie. Wel biedt de door de Tweede Kamer aangenomen motie de regio Flevoland- Gelderland-Utrecht kansen om samen met partners als innovatiegebied op zoek te gaan naar vernieuwende oplossingen. Dit in aanvulling op initiatieven die we in 2025 (verder) ontplooiden, zoals het stimuleren van slimme netoplossingen onder andere met de regeling netcongestie en energiehubs. Ook hebben we als eerste provincie een subsidieregeling voor een thuisbatterij in het leven geroepen en gewerkt aan een batterijkader.

Op 27 juni 2025 was het precies veertig jaar geleden dat wettelijk werd vastgelegd dat we een provincie zouden worden. In de afgelopen vier decennia zijn we uitgegroeid tot een zelfbewuste provincie. We koesteren het verleden, maar houden het vizier gericht op de toekomst. Het denken in kansen en oplossingen zit in onze genen. In 2025 hebben we andermaal laten zien: als het ergens kan, is het in Flevoland.

II. Jaarresultaat 2025

In het jaar 2025 is een positief resultaat gerealiseerd van afgerond € 4,8 mln. Dit resultaat, en het verschil ten opzichte van de begroting 2025 na wijziging, wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de voortgang van een aantal projecten en programma's uiteindelijk lager uitviel dan verwacht en doordat de baten, met name de provinciefondsuitkering (waaronder decentralisatie-uitkeringen), hoger zijn uitgevallen dan was voorzien. De verschillen zijn nader gespecificeerd en toegelicht bij de desbetreffende programma's.

Tabel 1.1: Opbouw resultaat

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	227.404	243.345	260.744	244.264	16.479
Baten	-272.372	-234.647	-270.912	-268.561	-2.351
Saldo van lasten en baten	-44.967	8.698	-10.168	-24.297	14.129
Storting in reserves	78.637	32.844	70.593	77.236	-6.643
Onttrekkingen aan reserves	-44.261	-41.543	-60.425	-57.764	-2.661
Saldo van reservemutaties	34.376	-8.698	10.168	19.472	-9.303
Gerealiseerd resultaat (- = overschot)	-10.592	0	0	-4.825	4.825

x € 1.000

III. Weerstandsvermogen

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft een overzicht van de belangrijkste risico's van de provincie. Het risicoprofiel van de provincie is ten opzichte van de voorlaatste versie van de paragraaf (zoals opgenomen in de Programmabegroting 2026) toegenomen naar afgerond € 15,2 mln. De weerstandscapaciteit is ten opzichte van de Programmabegroting 2026 licht toegenomen van € 28,8 mln. naar € 29,0 mln. De dekkingsgraad (weerstandsratio) blijft per saldo nagenoeg gelijk met 1,9. Deze bevindt zich binnen de bandbreedte (van 1,1 tot 2,0), zoals is vastgelegd in de 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021'.

IV. Samenstelling college van Gedeputeerde Staten

De samenstelling van het college (inclusief bijbehorende portefeuille) is als volgt:

Naam	Portefeuille
Dhr. A.J. (Arjen) Gerritsen <i>Commissaris van de Koning</i>	Voorzitter Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten en lid van de Kring van commissarissen van de Koning met in portefeuille: Rijkstaken, Burgemeesterszaken, Aangelegenheden Koninklijk Huis, Koninklijke onderscheidingen en predicaten, Integriteit, Bemiddelingsverzoeken, Bezwaar en beroep, Openbare orde en veiligheid, Ondernijning, Veiligheid/Crisisbeheersing, Veiligheidsregio Flevoland, Coördinatie interbestuurlijk toezicht (IBT), Archiefinspectie, Lobby & Communicatie, P&O (inclusief Bestuurlijke adviescommissie werkgeverszaken), Participatie en Portefeuillehouder Bestuurlijke Contact Groep 'Samen maken we Flevoland' en Bestuur MRA.
Dhr. J. (Jan) Klopman	Gedeputeerde met in portefeuille: Landbouw (Agrofood en Landbouw meerdere smaken), Visserij, Maritieme strategie (Flevokust haven, Kornwerderzand en Conference of Peripheral Maritime Regions), Provinciaal Programma Landelijk gebied (PPLG), Coördinerend portefeuillehouder Stikstof, Vitaal Platteland (Fonds vitaal Platteland), Lelystad Airport incl. OMALA, ICT en digitale zaken (waaronder digitalisering), Europa (Comité van de Regio's, vertegenwoordiger EU-netwerken en Huis Nederlandse Provincies), Het Flevolands Archief en IPO Bestuurlijke adviescommissie Landelijk Gebied (Hulpstructuur NPLG). 1e loco commissaris van de Koning.
Mevr. E.T.M. (Ellentrees) Müller	Gedeputeerde met in portefeuille: Ruimtelijke Ordening (Inpassing nieuwe ontwikkelingen / coördinatie Rol in de Ruimte, Wonen, Landschap en Verhaal van Flevoland (landschapsvisie)), Omgevingsvisie (Omgevingswet, Ruimte voor initiatief en Opgavegericht werken), Mobiliteit en OV (Openbaar vervoer, inclusief spoor, Verkeersveiligheid, IJsseldelta Zuid, Smart mobility en Mobiliteits & Infrastructuur Test Centrum (MITC)), Infrastructuur, Fonds Verstedelijking Almere (Programmaliijn 5: Vernieuwend Wonen) en IPO Bestuurlijke adviescommissies: Ruimte en Leefomgeving en Infrastructuur en Bereikbaarheid. 2e loco commissaris van de Koning.
Dhr. A.J.A. (Toon) van Dijk	Gedeputeerde met in portefeuille: Economie (Ruimtelijk-economisch beleid, Topsectoren en mkb, Werklocaties, Horizon, Lelystad Airport Businesspark, OMALA, EFRO en Interreg), Human Capital Agenda (Hoger onderwijs), Almere 2.0 (RRAAM, Schaalsprong Almere, Handelingsperspectief Almere), Fonds Verstedelijking Almere (Coördinerend portefeuillehouder, Programmaliijn 1: Hart van de Stad, Programmaliijn 2: Leer- en werkomgeving, Programmaliijn 3: Circulaire economie en energie), Lelystad Next level, Algemene Vergadering Metropoolregio Amsterdam, Coördinatie regio Zwolle, Coördinatie regio EHPZ, Facilitaire zaken en Inkoop en aanbesteding en IPO Bestuurlijke adviescommissie Economie & Cultuur. 3e loco commissaris van de Koning.
Dhr. H.J. (Harold) Hofstra	Gedeputeerde met in portefeuille: Natuur (Nationaal Park Nieuw Land, Natuurbeheer (inclusief Natura 2000), Natuurontwikkeling Oostvaardersoever, Afronding Nieuwe Natuur) Gemeenschappelijk landbouwbeleid en Plattelandsontwikkeling (POP3), Milieu (Vergunningsverlening, toezicht en handhaving (inclusief regelgeving/toezicht experiment kringlooplandbouw) en Omgevingsdienst), Financiën (Financieel toezicht gemeenten, Deelnemingen en Rijksvastgoedbedrijf (RVB)), Sport, Recreatie, Toerisme & gebiedspromotie (Verhaal van Flevoland (gebiedspromotie)), Coördinatie duurzaamheid, Energietransitie (Energiebesparing, Warmtetransitie, Windenergie en Zonne-energie (inclusief op land)), Energie Expertisecentrum Flevoland (EEF), Fonds Verstedelijking Almere (Programmaliijn 4: Cultuur, toerisme en sport en Programmaliijn 6: Groen en waterrijke identiteit), IPO bestuurlijke adviescommissies: Klimaat & Energie, Landelijk Gebied, Financiën en Openbaar Bestuur. 4e loco commissaris van de Koning.

Naam	Portefeuille
Dhr. J.N. (Sjaak) Simonse	Gedeputeerde met in portefeuille: Bodem & Water (Drinkwaterbescherming, Kaderrichtlijn Water, Kaderstelling Waterschap, Markermeer-IJmeer en Bestuurlijk platform IJsselmeergebied, Actieplan bodem en water en IBT Waterschap Zuiderzeeland), Vitale samenleving (Gezondheid en zorg en Fonds Krachtige samenleving), Kwaliteit openbaar bestuur (Bestuurlijke zaken, Bestuur Interprovinciaal Overleg (IPO)), Klimaat (Coördinatie klimaatakkoord en Klimaat adaptatie Flevoland (KAF)), Afvalzorg, Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland en Cultuur en erfgoed (Musea, Landschapskunst en Verhaal van Flevoland (cultuur)) en IPO bestuurlijke adviescommissies: Ruimte en Leefomgeving, Klimaat & Energie, Financiën en Openbaar Bestuur en Regionale Economie & Cultuur. 5e loco commissaris van de Koning.
Dhr. D.J. (Hans) Tijl	Provinciesecretaris/algemeen directeur.

Gedeputeerde Staten van Flevoland verrichten naast hun bestuurlijke functie een aantal nevenfuncties. Zie voor een volledig overzicht: www.flevoland.nl

V. Leeswijzer

Doelstelling jaarstukken

De jaarstukken zijn een belangrijk instrument voor Provinciale Staten (hierna PS). Hierin leggen Gedeputeerde Staten (hierna GS) verantwoording af over gerealiseerde doelstellingen, behaalde resultaten en de (rechtmatige) inzet van de financiële middelen die provincie Flevoland ter beschikking stonden. De jaarstukken zijn daarmee ook een belangrijk instrument om inhoud te geven aan de controlerende rol van PS.

Plaats jaarstukken in de planning & controlcyclus

In de Programmabegroting 2025 is vastgelegd wat provincie Flevoland wilde bereiken, wat daarvoor zou worden gedaan en welke financiële middelen daarvoor beschikbaar werden gesteld. De programmabegroting is door PS vastgesteld. Een en ander is in financiële zin verder uitgewerkt in de productenraming, die door GS is vastgesteld.

Tussentijds zijn plannen bijgesteld aan actuele ontwikkelingen. Dat kan integraal als onderdeel van de reguliere cyclus gebeuren via nota's (waaronder de zomernota en de perspectiefnota), maar ook separaat op basis van tussentijds door PS en GS genomen besluiten. Indien deze bijstelling financiële consequenties kent dan wordt met dat besluit eveneens een begrotingswijziging door PS vastgesteld (of in mandaat door GS, conform de financiële verordening).

In de Jaarstukken 2025 wordt eindverantwoording afgelegd over de uitvoering van de ambities, zoals verwoord in de Programmabegroting 2025, en eventueel bijgesteld bij de zomernota, de najaarsnota of separate voorstellen. Er wordt aangegeven in welke mate de doelstellingen zijn gerealiseerd en er wordt verantwoording afgelegd over daarvoor behaalde resultaten en de inzet van financiële middelen. Dit document dient ter ondersteuning van de controlerende rol van PS.

Structuur jaarstukken

Vanaf de Programmabegroting 2025 is het Coalitieakkoord 2023-2027 "Toekomst voor het nieuwe land; Van, voor en door Flevoland" van de nieuwe bestuursperiode toegepast. De structuur en inhoud van de begroting werd aangepast om zo goed als mogelijk bij dit coalitieakkoord aan te sluiten. Zowel de indeling van de programma's en programmaonderdelen als de indicatoren, doelen en resultaten zijn hierop bijgesteld. De Jaarstukken 2025 kennen een verantwoording volgens deze programmastructuur (met negen programma's). Deze opzet voldoet daarmee aan het BBV. Dat stelt dat de jaarstukken een gelijke indeling moet kennen als de begroting.

De structuur van de jaarstukken wordt bepaald door wettelijke en niet wettelijke voorschriften.

Wettelijke voorschriften: het BBV

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat voorschriften voor de jaarstukken.

Deze dient de volgende onderdelen te bevatten:

- De programmaverantwoording, waarin per beleidsprogramma een verantwoording wordt gegeven over de beoogde doelen en maatschappelijke effecten, en de wijze waarop getracht is deze te verwezenlijken;
- De paragrafen, bedoeld als nadere toelichting op onderwerpen die van wezenlijk belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Zij geven een verantwoording over de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en lokale heffingen weer. De wettelijk verplichte paragrafen zijn: 'Lokale heffingen', 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing', 'Onderhoud kapitaalgoederen', 'Financiering', 'Bedrijfsvoering', 'Verbonden partijen', 'Grondbeleid' en de 'Openbaarheidsparagraaf Woo'. Daarnaast kan besloten worden om additionele paragrafen op te nemen, hier is (vooralsnog) geen gebruik van gemaakt;
- Een jaarrekening die opgebouwd is uit een jaarrekening op hoofdlijnen, een overzicht van baten en lasten, dat alle baten en lasten van de in de programmaverantwoording opgenomen behaalde resultaten bevat, een balans met toelichting en, vanaf boekjaar 2023, de rechtmatigheidsverantwoording van het college. De jaarrekening vormt de basis voor de controle op het getrouwe beeld door de accountant;
- De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde lasten en baten per taakveld en de specificatie van incidentele lasten en baten.

Niet-wettelijke vormeisen

Ieder hoofdstuk uit de programmaverantwoording begint met een korte introductie op het hoofdstuk, een beschrijving van de met het programma beoogde effect, een overzicht van de indicatoren (eigen indicatoren alsmede verplichte BBV-indicatoren) en de doelenboom. Per programmaonderdeel worden vervolgens de doelen, doelrealisatie en de daarbij behaalde resultaten beschreven. Waar van toepassing is dit aangevuld met een duiding van de strategische risico's en beheersmaatregelen die realisatie van dit doel in de weg kunnen staan. Tot slot volgt een overzicht van de aangewende middelen en een verklaring bij het verschil tussen de rekening en de begroting na wijziging. Met deze werkwijze sluiten we aan bij het voorschrift van het BBV om binnen de programmaonderdelen onderscheid te maken in de 3 W-vragen ('Wat hebben we bereikt', 'Wat hebben we daarvoor gedaan', 'Wat heeft het gekost').

Nieuw en gewijzigd in 2025

- In de eerste helft van 2023 is het Coalitieakkoord 2023-2027 opgesteld. De Programmabegroting 2024 was het eerste boekwerk in de nieuwe bestuursperiode. De structuur en inhoud (waaronder de doelen en resultaten) van deze jaarstukken sluiten zo goed als mogelijk hierbij aan.
- De kwaliteit en relevantie van de huidige doelen en indicatoren worden regelmatig ter discussie gesteld. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2024 (op 8 november 2023) hebben PS in een motie GS opgedragen te werken met SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden) geformuleerde doelen in de programmabegroting. Daarnaast is gevraagd om logische indicatoren te verbinden aan de SMART geformuleerde doelen. Zo kunnen PS volgen of en in welke mate de doelen zijn behaald. Bij het opstellen van de Jaarstukken 2025 is verder invulling gegeven aan deze motie. Evenals bij de Programmabegroting 2026 zijn de doelen (en doelrealisaties) per programmaonderdeel gebundeld opgenomen. Daaronder staan de resultaten die bijdragen aan de realisatie van de daarvoor genoemde doelen. De resultaten dragen bij aan al deze doelen. Het raamwerk van doelen (doelenboom met de doelen van de Programmabegroting 2025) is daarvoor als basis gebruikt. Daarnaast zijn de indicatoren zijn, evenals bij de Programmabegroting 2025, raadpleegbaar op de website van 'Feitelijk Flevoland'. In de voorliggende begroting is per programma is een link naar dit dashboard toegevoegd: [Home | Feitelijk Flevoland](#). Met deze aanpak wordt aangesloten bij de doelen en indicatoren van de 'Monitor Brede Welvaart' die voor Flevoland in ontwikkeling is. De 'Beleidsindicatoren BBV' zijn overigens verplicht voorgeschreven zijn daarom niet aangepast.
- Bij de indicatoren is getracht zinvolle streefcijfers op te nemen. Op deze manier wordt inzichtelijk of de indicatoren zich in de juiste richting ontwikkelen, en of doelstellingen gehaald worden. Streefcijfers zijn echter alleen opgenomen wanneer deze redelijkerwijs onderbouwd en beredeneerd kunnen worden. Bijvoorbeeld doordat ze als doelstelling zijn opgenomen in bestaande programma's, of door bijvoorbeeld vergelijkingen met het landelijk gemiddelde.
- Zoals in de perspectiefnota is beschreven hebben we relevante transitieopgaven als rode draad opgenomen. Daarmee wordt inzicht geboden in de inzet die over de volle breedte op deze grote vraagstukken wordt gepleegd.
- Onder de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen' in onderdeel 4 van deze jaarstukken is een overzicht inzake de meerjarige materiële subsidies opgenomen. Dit overzicht geeft inzicht in de resterende verplichting inzake de meerjarige (materiële) subsidies. Daarnaast is een verwijzing

opgenomen naar het subsidieregister, waarin de verstrekte subsidies over de periode 2017 tot en met 2024 zijn te raadplegen.

- In 2025 is de financiële kaderstelling van provincie Flevoland geactualiseerd. Dit betroffen de financiële verordening, de nota reserves & voorzieningen, het treasurystatuut, de controleverordening, het controleprotocol en de nota risicomanagement en weerstandsvermogen. De geactualiseerde kaderstelling is begin 2026 vastgesteld door Provinciale Staten (PS). De nieuwe financiële verordening, controleverordening en het controleprotocol zijn, mede op grond van gewijzigde wet- en regelgeving, met terugwerkende kracht van toepassing over het boekjaar 2025. De herziene nota reserves & voorzieningen, het treasurystatuut en de nota weerstandsvermogen en risicobeheersing gaan in per 1 januari 2026.

Autorisatie

PS hebben een kaderstellende en controlerende taak. In de Provinciewet is opgenomen dat PS de begroting (inclusief programmaplan, paragrafen en financiële begroting) vaststellen. Het financiële autorisatieniveau van de programmabegroting ligt per programmaonderdeel op het totaal van lasten en baten. Dit houdt in dat GS per programmaonderdeel niet meer mogen besteden dan het voor dat onderdeel geraamde totaal van de lasten (begroting na wijziging). Dit bedrag kan – meestal op grond van een voorstel van GS - via begrotingswijziging door PS worden gewijzigd. In deze jaarstukken verantwoorden wij in hoeverre wij in 2025 binnen de geautoriseerde bedragen zijn gebleven.

Mandaatverlening

Door eerdere besluitvorming van PS zijn er uitzonderingen ontstaan op de algemene lijn zoals hiervoor beschreven. Deze uitzonderingen hebben betrekking op gedelegeerde reserves, gedelegeerde oormerken in de 'Brede Bestemmingsreserve' en stelpost 'Nieuw beleid' en gemandateerde begrotingswijzigingen.

1. Gedelegeerde reserves

De provincie beschikt over een aantal reserves. Het beleid ten aanzien van de vorming en besteding van reserves en voorzieningen is vastgelegd in de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023' (PS van 13 november 2019). Het besteden van de middelen binnen deze reserves is voorbehouden aan PS. Dit houdt in dat eerst een voorstel aan PS dient te worden voorgelegd, alvorens verplichtingen ten laste van reserves mogen worden aangegaan. Daarnaast is besloten de beslissingsbevoegdheid tot besteding en het aangaan van verplichtingen voor de uitvoeringsreserves en de egaliseringsreserves bij GS neer te leggen om de doelmatigheid en slagvaardigheid van de provincie te vergroten. De besteding van deze reserves vindt plaats in overeenstemming met de doelstellingen die PS daarvoor hebben vastgelegd. De hiermee verband houdende gemandateerde begrotingswijzigingen worden via de reguliere procedure ter kennisneming aan PS aangeboden.

2. Specifieke mandaten / delegaten

Naast het algemeen mandaat, zoals hierboven beschreven is er een aantal specifieke mandaten / delegaten door PS aan het college verleend, te weten enkele oormerken binnen de 'Brede Bestemmingsreserve' en de stelpost 'Nieuw Beleid', die gemandateerd zijn aan het college. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2018 - op 8 november 2017 - hebben PS mandaat verleend aan GS om specifieke begrotingswijzigingen vast te stellen die nodig zijn om projecten in uitvoering te nemen uit de Perspectiefnota 2017-2021. Daartoe zijn in de 'Brede Bestemmingsreserve' en de stelpost 'Nieuw Beleid' bedragen geoormerkt. Aanvullend zijn bij de Najaarsnota 2020 en de Perspectiefnota 2022-2025 ook dergelijke besluiten genomen.

3. Gemandateerde begrotingswijzigingen

PS hebben – via de 'Financiële verordening provincie Flevoland 2026' – het college gemandateerd om de onderstaande begrotingswijzigingen door te voeren. Dit heeft tot doel om het aantal begrotingsmutaties dat in de loop van een begrotingsjaar via een begrotingswijziging ter vaststelling aan PS wordt voorgelegd, te beperken. In veel gevallen gaat het om technische (detail)wijzigingen of wijzigingen waarbij de provincie geen beïnvloedingsmogelijkheden heeft. Het gaat daarbij om de volgende typen wijzigingen:

- Doorgeven bijdragen van derden met een specifiek bestedingsdoel;
- Reeds genomen Statenbesluiten;
- Gedelegeerde onttrekkingen aan reserves (zie hierboven);
- Begrotingsvoordelen uit lagere uitgaven en/of hogere inkomsten.

Om PS volledig op de hoogte te stellen van de gemandateerde begrotingswijzigingen van GS, stellen wij haar van de gemandateerde wijzigingen in kennis (via de besluitenlijst). Aanvullende daarop hebben PS

door middel van een kwartaalrapportage (vanuit GS) per kwartaal inzicht in deze begrotingswijzigingen.

Verklaring resultaat per programmaonderdeel

Bij de toelichting op de middelen geven wij conform de vereisten in het BBV – indien van toepassing - een verklaring bij het verschil tussen de gerealiseerde baten & lasten en de begroting na wijziging. Conform de bestendige gedragslijn zijn alle verschillen groter dan € 100.000 van een verklaring voorzien. Ter verhoging van de informatiewaarde hebben wij hieraan toegevoegd of de afwijking effect heeft op een reserve of op het rekeningssaldo. Door afronding in duizendtallen kunnen kleine afrondingsverschillen ontstaan in en tussen de verschillende tabellen.

VI. Transitieopgaven

Als samenleving staan we voor een aantal transitieopgaven: woningbouw & brede welvaart, landelijk gebied, energie en digitalisering en digitale economie. Deze opgaven komen voort uit Europese en nationale afspraken, en vormen het kader voor onze reguliere beleidstaken. Alle bestuurslagen moeten bijdragen aan het realiseren van de doelen die voortvloeien uit de transitieopgaven. Dat is vastgesteld in nationaal en internationaal beleid, maar er is ook ruimte voor de eigen provinciale inkleuring en de verbinding van regionale belangen. De opgaven zijn niet los van elkaar te zien en we moeten ze ook in samenhang oppakken. Het kenmerk van de transitieopgaven is dat er geen meerjarige routekaart is, die ons bij het einddoel brengt. Die route bepalen we samen met de Flevolandse inwoners, ondernemers en overheden.

De Flevolandse staan centraal in de opgaven. We maken nu keuzes voor het Flevoland van de toekomst. De vraag is dan ook: hoe ziet het Flevoland van de toekomst eruit? Vanuit dat perspectief moeten we keuzes maken voor de instrumenten die komende jaren worden ingezet.

De relatie van de programmaonderdelen met de transitieopgaven is te zien door een pictogram, zoals hierna per opgave is gebruikt. Voor enkele programmaonderdelen gaat het om de instandhouding van de organisatie, wat ondersteunend is aan de opgaven en niet specifiek aan één daarvan is toe te rekenen.

Woningbouw & brede welvaart

Landelijk gebied

Energie

Digitalisering en digitale economie

Instandhouding organisatie

II Programmaverantwoording

1. Fijn Wonen en Ruimtelijke Ontwikkeling

1.0 Inleiding

Flevoland wordt steeds intensiever gebruikt. De vraag naar ruimte voor wonen, werken, mobiliteit en energie nam in 2025 verder toe. Tegelijk willen we de ruimtelijke kwaliteit, openheid en leefbaarheid van onze provincie behouden. Deze opgaven raken elkaar en kennen geen eenvoudige antwoorden. In 2025 is daarom gewerkt aan koers, samenhang en gezamenlijke programmering, zodat besluiten in de komende jaren beter in balans kunnen worden genomen.

Ruimtelijke koers 2025

Provinciale Staten (PS) bespraken in 2025 drie toekomstperspectieven voor de nieuwe 'Omgevingsvisie'. Op basis daarvan is het 'Koersdocument Omgevingsvisie' vastgesteld dat richting geeft aan keuzes over wonen, werken, mobiliteit, energie, natuur en voorzieningen. Deze koers vormt de basis voor verdere besluitvorming in 2026 en benadrukt het belang van integrale afwegingen.

Samenwerking in Flevoland, met het Rijk en binnen NOVEX-gebieden

De samenwerking met gemeenten, waterschap en het Rijk is verder versterkt. De Regionale Investeringsagenda is in ontwikkeling als onderdeel van het gezamenlijk programmeren met het Rijk en de NOVEX-gebieden. Partners bepalen hierin samen welke opgaven prioriteit krijgen; de investeringsagenda groeit mee met deze gezamenlijke afwegingen. Ook de trajecten 'Nota Ruimte' en 'NOVEX' zijn nadrukkelijk betrokken, omdat landelijke keuzes rechtstreeks doorwerken in de ontwikkelruimte van Flevoland.

Woningbouwopgave

De woningbouwopgave blijft groot en raakt meerdere belangen tegelijk. Het Rijk, de decentrale overheden, corporaties en marktpartijen hebben elkaar meer dan ooit nodig om de woningbouwopgave tot 2050 vorm te geven en de regie op de volkshuisvesting te versterken. Door onze bijdrage aan de Nationale woningbouwopgave zal het aantal inwoners van Flevoland in nog geen dertig jaar toenemen van zo'n 450.000 nu tot pakweg 650.000. Van 2022 tot en met 2030 is de bouw van circa 40.000 woningen in Flevoland vastgelegd in twee 'Woondeals'. We voeren periodiek overleg aan versnellingstafels om de woningbouw in Flevoland te bevorderen.

In 2025 is duidelijk geworden dat het bouwtempo onder druk staat en dat de opgave als geheel haalbaar blijft wanneer randvoorwaarden tijdig worden versterkt. Energie infrastructuur, stikstofruimte, drinkwaterbeschikbaarheid en plancapaciteit beïnvloeden elkaar en bepalen in hoeverre gemeenten plannen kunnen uitvoeren. Deze vraagstukken maken keuzes noodzakelijk waarbij woningbouw, landbouw, bereikbaarheid, energie, leefbaarheid, gezondheid en natuur steeds in samenhang worden beschouwd. De provincie heeft partijen bij elkaar gebracht, knelpunten inzichtelijk gemaakt en de onderlinge samenhang verduidelijkt, zodat gemeenten, corporaties, marktpartijen, nutsbedrijven en het Rijk gezamenlijk kunnen bepalen waar versnelling mogelijk is en waar eerst voorwaarden moeten worden versterkt.

Om de opgave van 100.000 woningen tot 2050 te realiseren moet niet alleen het bouwtempo omhoog. Het is ook belangrijk dat we passend bouwen bij de vraag van specifieke (in de wet benoemde) aandachtsgroepen en meer zijn algemeenheid de veranderende woonbehoefte. Denk bijvoorbeeld aan het groeiend aantal eenpersoonshuishoudens of de behoefte voortkomend uit de demografische vergrijzing. In de basis moet iedereen een passende woning kunnen vinden. Voor de jaren ná 2030 zijn er nog geen harde afspraken, maar we gaan ervan uit dat de bouw van 40.000 woningen per decennium haalbaar is, dus vanaf 2026 100.000 woningen tot en met 2050.

Randvoorwaarden en regionale ordening

Voor toekomstige woningbouw is in 2025 intensiever gekeken naar afhankelijkheden in energie, mobiliteit, bereikbaarheid, water en bodem. Deze systemen begrenzen waar ontwikkeling haalbaar is. Met name de beschikbaarheid van energie maar ook van voldoende drinkwater is randvoorwaardelijk. Tegelijk is gewerkt aan één gedeeld regionaal beeld van de woningbouwopgave, zodat verschillen en afhankelijkheden tussen gemeenten zichtbaar worden en de regionale afstemming en prioritering beter onderbouwd is.

Volkshuisvesting

In 2025 is daarnaast gewerkt aan de voorbereiding op de nieuwe provinciale taken uit de Wet versterking regie volkshuisvesting. Deze taken vragen om aandacht voor volkshuisvesting in de omgevingsvisie en om het

opstellen van een volkshuisvestingsprogramma, in samenhang met de regionale woningbouwopgave en de afspraken in de woondeals.

Passend bouwen

In 2025 is met gemeenten, corporaties en marktpartijen verkend wat nodig is om passend te bouwen voor verschillende doelgroepen en woonmilieus. Daarbij is ook gekeken naar biobased bouwen, dat kan bijdragen aan duurzame woningbouw en aansluit bij innovatieve teelten en initiatieven in het landelijk gebied. Het biedt bovendien kansen voor agrarische ondernemers en wordt in Flevoland in samenhang bekeken met gebiedspartners uit zowel stedelijk als landelijk gebied. In 2025 is dit verder opgepakt via het platform Van Polder tot Pand, waarin ketenpartners werken aan de stap van vezelteelt naar toepassing in bouw en infrastructuur.

In het landelijk gebied is ook aandacht voor ontwikkelingen zoals huisvesting van arbeidsmigranten en wonen op erven, die onderdeel uitmaken van de gezamenlijke inzet op leefbaarheid in het landelijk gebied vanuit de 'opgave Landelijk Gebied' en de 'Woonopgave'.

Verstedelijking Almere en Lelystad

De verstedelijkingsopgaven in Almere en Lelystad vragen om gezamenlijke afwegingen tussen gemeenten, het Rijk en de provincie. In Almere werken partijen samen binnen Almere 2.0 aan het 'Meerjarenprogramma Fonds Verstedelijking Almere 2025–2029'. Dit programma richt zich op de brede ontwikkeling van de stad en de regio, met aandacht voor leefbaarheid, voorzieningen, leren en werken en de groene en waterrijke identiteit. Met 'Lelystad Next Level' (LNL) zetten het Rijk, de provincie en gemeente Lelystad zich in voor de verdere groei van Lelystad naar 120.000 inwoners. Maar wel een groei in balans, in kwaliteit en met aandacht voor de bestaande stad en haar inwoners. In 2025 hebben we een analyse laten maken van de effecten van gebiedsontwikkeling op de stadsontwikkeling als geheel en geconcludeerd dat meer aandacht nodig is voor het stadshart en Lelystad Oost. Dit werken we uit in nieuwe bestuurlijke afspraken. In beide steden raken keuzes over nieuwe locaties direct aan leefbaarheid en de capaciteit van regionale systemen.

Brede welvaart, voorzieningen en een sterke samenleving

Groei vraagt om meer dan woningen. In 2025 is nadrukkelijk gekeken naar de samenhang tussen wonen, voorzieningen zoals onderwijs, zorg, cultuur, recreatie en mobiliteit, en banen. Deze samenhang wordt meegenomen in regionale afstemming en gezamenlijke programmering, zodat besluiten bijdragen aan vitale steden en dorpen. Om die reden is een Sociale Agenda opgesteld waarmee we willen bouwen aan een samenleving in balans, een vitale samenleving in onze provincie waar het fijn leven is: wonen, werken, ondernemen en recreëren.

Migratie en opvang

De asiel- en vluchtelingenketen stond in 2025 onder druk. In de 'Provinciale Regietafel Migratie & Integratie' is gewerkt aan een evenwichtige spreiding van opvang en aan samenhang tussen opvang, huisvesting en integratie. Ook is gewerkt aan de voorbereiding van een regionale Samenwerkingsovereenkomst, waarin deze integrale aanpak wordt geborgd, en is een koppeling verkend met de ontwikkeling van een regionale doorstroomlocatie in Lelystad. Flevoland voldeed ruimschoots aan de landelijke opgaven voor asielopvang en leverde een substantiële bijdrage aan de nationale keten. De vaststelling van de regionale afspraken hangt samen met landelijke besluitvorming.

Maatschappelijk effect

Een duurzame verdere ontwikkeling van ons stedelijk en landelijk gebied met versterking van het gevarieerde aanbod van de woon-, werk- en leefomgeving. Dit gebeurt in samenwerking met partners uit de regio.

Effect van ons beleid

Ruimtelijk-economische ontwikkelingen zijn zorgvuldig ingepast met oog voor de ruimtelijke (en landschappelijke) kwaliteiten van onze provincie.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren met betrekking tot het programma 1 'Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling' wordt verwezen naar ['Dashboard - Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling - Flevoland'](#)

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
1. Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	<p>1.1.1 We investeren blijvend in de constructieve samenwerking met gemeenten en waterschap, en nemen vanuit onze (gezamenlijke) doelen ook actief deel aan samenwerkingsverbanden buiten de provinciegrenzen zoals MRA, Regio Zwolle en EHPZ</p> <p>1.1.2 We richten ons instrumentarium en onze manier van werken in, passend bij de intentie van de Omgevingswet</p> <p>1.1.3 We leveren onze bijdrage aan de landelijke woningbouwopgaven, waarbij we niet alleen focussen op aantallen woningen, maar werken aan een evenwichtige volwaardige, leefbare en duurzame gebiedsontwikkeling In Flevoland</p> <p>1.1.4 We werken met gemeenten en Rijk aan evenwichtige stedelijke ontwikkeling, die bijdraagt aan Flevoland als aantrekkelijke provincie om te wonen, werken en leven. De internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel van de Randstad is verbeterd door verdere ontwikkeling van Almere, waarbij de woningbouwopgave van Almere is bepaald en er zicht is op realisatie. We verkennen de kansen die New European Bauhaus voor Flevoland biedt.</p>

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen' en 'Landelijk gebied'

Doelen (2023-2027)

- 1.1.1 We investeren blijvend in de constructieve samenwerking met gemeenten en waterschap, en nemen vanuit onze (gezamenlijke) doelen ook actief deel aan samenwerkingsverbanden buiten de provinciegrenzen zoals MRA, Regio Zwolle en EHPZ.
- 1.1.2 We richten ons instrumentarium en onze manier van werken in, passend bij de intentie van de Omgevingswet.
- 1.1.3 We leveren onze bijdrage aan de landelijke woningbouwopgaven, waarbij we niet alleen focussen op aantallen woningen, maar werken aan een evenwichtige volwaardige, leefbare en duurzame gebiedsontwikkeling in Flevoland.
- 1.1.4 We werken met gemeenten en Rijk aan evenwichtige stedelijke ontwikkeling, die bijdraagt aan Flevoland als aantrekkelijke provincie om te wonen, werken en leven. De internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel van de Randstad is verbeterd door verdere ontwikkeling van Almere, waarbij de woningbouwopgave van Almere is bepaald en er zicht is op realisatie. We verkennen de kansen die New European Bauhaus voor Flevoland biedt.

1.1.1. Doelrealisatie

Met onze inzet in de samenwerkingsverbanden zorgen we er voor dat Flevolandse ambities onderdeel worden van bovenregionale planvorming.

1.1.2. Doelrealisatie

Op basis van de Omgevingswet zijn we gestart met een herinrichting van het beleidshuis, waarbij we gestart zijn met de ontwikkeling van een integrale, samenhangende omgevingsvisie.

1.1.3. Doelrealisatie

Alle in het 'Plan van Aanpak' opgenomen 19 acties zijn conform planning uitgevoerd. Uitzondering is de beoogde versnelling van het bouwtempo, dit wordt naar verwachting pas vanaf 2026 gehaald.

1.1.4. Doelrealisatie

In 2025 is het 'Jaarprogramma Fonds Verstedelijking Almere 2025' uitgevoerd. Daarnaast is het 'jaarprogramma Fonds Verstedelijking Almere 2026' vastgesteld.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Constructieve samenwerking

- We hebben afspraken over diverse samenwerkingen vastgelegd. Bovendien hebben we op basis van gemaakte meerjarenagenda's uitvoering gegeven aan de regionale afspraken en agenda's binnen MRA en Regio Zwolle.
 - Zo hebben we samen met de Regio Zwolle gelobbyd voor de N50 en is gestart met een programma regionale bereikbaarheid. Ook is de samenwerking met gemeenten Dronten, Urk en Noordoostpolder versterkt, waardoor we nu meer als deelregio optrekken binnen de Regio Zwolle.
 - Voor de Metropoolregio Amsterdam is in 2025 een economische verkenning uitgebracht, een rapportage over de woon-werkbalans en een uitvoeringsagenda 1.0.
 - Samen met de gemeenten, het waterschap en de betrokken rijkspartijen hebben we de uitvoeringsagenda van de 'Strategische Agenda Flevoland' geactualiseerd.
 - In samenwerking met het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ontwikkeling (VRO) hebben we het eerste 'Ruimtelijk Arrangement Flevoland' opgesteld, die is vastgesteld in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving.

Provinciale belangen in plannen geborgd

- We hebben in lokale omgevingsvisies, omgevingsplannen en -vergunningen de provinciale belangen beoordeeld. We hebben hierop advies en zienswijzen gegeven.
- We hebben in de regio via het Platform Omgevingswet Flevoland samengewerkt in thematische werkgroepen. Hierbij is gewerkt vanuit de afspraken over het vroegtijdig betrekken van de provincie bij plannen en initiatieven. Deze samenwerking leidt ertoe dat het provinciaal instrumentarium weinig ingezet hoefde te worden.
- We hebben bij eigen provinciale plannen (zoals voor de Rondweg Lelystad-Zuid en de Spuiweg) integraal gewerkt aan de ruimtelijke inpassing.
- We hebben uitvoering gegeven aan het programma 'Landschap van de Toekomst' zoals de opzet van de Monitor Landschap Flevoland en ontwerpend onderzoek voor onder andere batterijopslag.

Beleidshuis Omgevingsvisie

- Ter voorbereiding van de nieuwe omgevingsvisie hebben we een koersdocument opgesteld en aangeboden aan PS die het document hebben vastgesteld.
- In de voorbereiding van het koersdocument hebben we voor het digitale participatieplatform een toekomstpuzzel ontwikkeld, waar deelnemers hun voorkeurskeuzes konden aangeven.
- Ook hebben we voor de ontwikkeling van de omgevingsvisie een omgevingseffectrapportage (OER) laten opstellen, die inzicht geeft in de omgevingseffecten van verschillende keuzes. We hebben een overzicht en analyse gemaakt van de bestaande beleidsdocumenten om in 2026 te komen tot een goede indeling van de integrale omgevingsprogramma's.

Wonen

- We hebben een bijdrage geleverd aan de uitwerking van de hoofdlijnen ten aanzien van volkshuisvesting in de omgevingsvisie.
- We hebben periodiek overleg gevoerd met gemeenten en andere betrokkenen over de gemeenschappelijke thema's als versnelling, seniorenhuisvesting en toekomstbestendig bouwen. Ook hebben we in november een inspirerende woonweek georganiseerd voor alle betrokkenen in onze provincie over actuele vraagstukken en trends.
- We hebben met gemeenten, corporaties, zorgkantoor, aanbieders verzorging en verpleging en welzijnsorganisaties in kaart gebracht wat er nodig is aan ouderenhuisvesting binnen de woondeals. Dit is uitgesplitst in nultreden, geclusterde en zorggeschikte woningen.
- We hebben gemeenten ondersteund bij het opstellen van een woonzorgvisie en uitvoeringsplannen.
- Wat betreft aandachtsgroepen bestond de behoefte bij gemeenten en corporaties meer zicht te krijgen op de startsituatie in Flevoland als het gaat om verplichte urgentiecategorieën. Op basis van deze behoefte heeft provincie Flevoland de volgende zaken opgepakt: 'Kwantitatief onderzoek Aandachtgroepen (Companen)', 'Kwalitatief onderzoek startsituatie door middel van situatieschets huisvesting urgentiegroepen' en 'Organisatie van twee Praktijklabs in samenwerking met Platform 31'.
- We hebben inzicht verkregen in de Flevolandse woonopgave 2025-2050: reguliere woningbehoefte, aandachtsgroepen en senioren.
- We hebben met gemeenten en omliggende provincies oriënterende gesprekken gevoerd over de indeling van woningbouw- en woningmarktregio's.
- We hebben, samen met 3 andere provincies, meegewerkt om het landelijke Convenant Toekomstbestendig Bouwen te versterken. Daarmee is bijgedragen aan de broodnodige gemeenschappelijke taal voor standaardisatie, versnelling en kostenreductie.
- Het Convenant Toekomstbestendig Bouwen is nu door zowel de provincie als door alle gemeenten (met uitzondering van Noordoostpolder), het Waterschap en het RVB ondertekend. Het draagvlak is hiermee ruim verbreed.
- We hebben gemeenten en woningcorporaties actief ondersteund met een Aanjaagteam Toekomstbestendig bouwen.
- Met het Platform Van Polder tot Pand hebben we het netwerk van boeren tot bouwers verbreed, versterkt en ondersteund, gericht op omzetten van Flevolandse vezelgewassen naar bouwmaterialen.
- We ondersteunen gemeente Dronten bij een meer datagedreven gebiedsontwikkeling. Dit moet leiden tot betere, snellere én goedkopere ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen worden landelijk met VRO afgestemd en komen zo uiteindelijk ten goede aan alle (Flevolandse) gemeenten.
- We hebben nieuwe afspraken in de actualisatie van de SAF ('Strategische Agenda Flevoland') toegevoegd die toekomstbestendig bouwen in de hele provincie versterken.

- We dragen bij aan de uitvoering van 2 Nationaal Groeifonds-werkpakketten gericht op een toekomstbestendige leefomgeving.
- Op initiatief van de minister van VRO worden de Woondeals, dus ook de twee Flevolandse Woondeals, periodiek geactualiseerd. Dit vereist overleg met alle betrokken partijen. Provincies staan momenteel nog niet open voor nieuwe afspraken.
- In 2025 is het streefaantal van gemiddeld 4.000 nieuwe woningen per jaar nog niet gehaald. Vanaf 2026 worden substantieel hogere aantallen verwacht.
- Om te borgen dat de bouw van gemiddeld 4.000 woningen per jaar haalbaar is, geldt als landelijke norm dat gestreefd wordt naar 130% harde plancapaciteit, dus voor 5.200 woningen jaarlijks. Vanuit de publiek-private monitor blijkt dat dit in 2025 nog niet wordt gehaald. Geen enkele gemeente haalt al 130%.

Subsidie flexpools

- We hebben de middelen uit de subsidie flexpools volledig beschikt en verantwoord in de SiSa-bijlage bij de jaarstukken.

Woononderzoek

- We hebben periodiek woononderzoeksrapportages opgesteld en daarmee actueel inzicht verkregen in welk type woningen gebouwd moet worden voor alle aandachtsgroepen.

Volkshuisvestingsprogramma

- De aankomende Wet versterking regie volkshuisvesting schrijft voor dat de provincie een volkshuisvestingsprogramma opstelt. Hiervoor moeten we inzichtelijk hebben wat onze woonbehoefte is; regulier en voor specifieke aandachtsgroepen. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd en gepresenteerd aan PS.

Regionale woonzorgvisie

- We hebben onderzoek gedaan naar ondersteuning van CPO-initiatieven en we hebben voor initiatiefnemers en gemeenten een expertteam samengesteld waar ze met hulpvragen terecht kunnen. Onderzoeken naar bijzondere woonvormen, zoals drijvend wonen, doen we in 2026 als onderdeel van het 'Volkshuisvestingsprogramma'.
- De vaststelling en inwerkingtreding van de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) is verdragd en wordt nu medio 2026/ begin 2027 voorzien. We bereiden een plan van Aanpak voor ons 'Volkshuisvestingsprogramma' voor en starten met de uitvoering hiervan in 2026. We hebben de samenwerking tussen alle partners op het speelveld beoordeeld vanuit 'Brede Welvaart'. Ter voorbereiding op de 'Sociale Agenda' spreken we met alle partners over 'Brede Welvaart' en we beoordelen plannen steeds vaker ook vanuit de optiek van de vitale samenleving.

Wonen & Zorg

- Drie van de zes gemeenten hebben de woonzorgvisies gereed. Naar verwachting volgen de andere drie gemeenten begin 2026. Deze woonzorgvisies leveren informatie voor het opstellen van zowel de lokale als de provinciale volkshuisvestingsplannen. Een aantal gemeenten hebben al een uitvoeringsprogramma gereed. We hebben de coördinatie van de regionale samenwerking samen met het Zorgkantoor en in overleg met gemeenten, zorgaanbieders, woningcorporaties en welzijnsorganisaties uitgevoerd. Het ondersteuningsteam van Companen heeft een voortgangsrapportage opgesteld voor het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO).

Huisvestingsverordening

- In afwachting van de Wvrv zijn we ons aan het oriënteren op de vormgeving van interbestuurlijk toezicht en eventuele regelgeving.

Bouwmonitor

- We hebben de Flevolandse bouwmonitor geactualiseerd en geüniformeerd voor alle Flevolandse gemeenten. Met de publiek-private monitor kunnen we aan de 'Versnellingsstafels' veel scherper de haalbaarheid van de planning van bouwplannen beoordelen en bespreken.

Uitwerking Innovatiehub Bouwen

- Eén van de ambities in de Regiodeal Nieuw Land is om een Innovatiehub Bouwen te ontwikkelen. De volgende resultaten zijn daarbij relevant:
- We hebben op basis van een groslijst van projecten voor de Innovatiehub Bouwen de eerste projectideeën uitgewerkt. In samenhang daarmee hebben we een doorlopende leerlijn ontwikkeld voor 'de bouwvakker van de toekomst' en cursorisch onderwijs opgezet. We hebben fieldlabs ontwikkeld samen met studenten en de 'bouwvakkers van de toekomst'.
- We hebben in 2025 de ontwikkeling en uitwerking van projectideeën centraal gesteld, zodat begin 2026 enkele gezamenlijke projectvoorstellen voor de Regiodeal ingediend kunnen worden.

Communicatiestrategie Samenlevingsopbouw

- We hebben de communicatiestrategie voor 'Bouwen & Wonen' geactualiseerd waarbij brede welvaart als uitgangspunt is gehanteerd.
- We hebben de eerste Woonweek Flevoland georganiseerd, met als thema Samen Bouwen aan Wonen. Een week vol activiteiten rond het thema bouwen en wonen. We hebben deze week met diverse partners kennis uitgewisseld over, gesproken over en gewerkt aan onder andere fijner wonen en leven in de bestaande stad, doorstroming, collectieve woonvormen, toekomstbestendig bouwen, bouwen met vezelgewassen en netbewust bouwen. Ook zijn een aantal woningbouw- en zorglocaties bezocht.

Nieuwbouwlocaties

- We zijn betrokken bij de voorbereiding van grotere nieuwbouwlocaties en hebben expertise geleverd aan gemeenten.
- We hebben gezamenlijk een analyse laten maken van de samenhang tussen gebiedsontwikkelingen in Lelystad en de behoefte om meer vanuit stadsontwikkeling te sturen en hebben op basis daarvan bestuurlijke afspraken voorbereid voor Lelystad Next Level en meegedacht over verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. Er zijn bestuurlijke afspraken gemaakt over de waterfrontontwikkeling bij Lelystad.

Bijdragen aan projecten Almere 2.0

- Op basis van het 'Meerjarenprogramma Almere 2.0' is het 'Meerjarenprogramma 2025-2029' vastgesteld. Daarbij is de governance aangepast van 6 naar 3 programmalijnen: 'Gezonde en sociale stad', 'Lerende en ondernemende stad' en 'Groene en waterrijke stad'. In de programmalijnen zijn verschillende projecten opgenomen. Het jaarprogramma 2025 is uitgevoerd en de provincie is betrokken geweest bij de sleutelprojecten. Het jaarprogramma voor 2026 is vastgesteld.

Aanjaagteam Toekomstbestendig bouwen

- We hebben een aanjaagteam Toekomstbestendig bouwen opgericht en operationeel gemaakt. In 2025 hebben we de aanjaagteams uitgebreid met expertise voor wooncoöperaties en netbewust bouwen.

Monitor Brede Welvaart

- We hebben de monitor Brede Welvaart geactualiseerd en een inwonerspeiling uitgevoerd en geanalyseerd. Daarnaast hebben we een Voorzieningenmonitor opgebouwd. Deze monitor hebben we vertaald naar sturingsinformatie voor bestuurders en partners.

Digital Decision Boardroom

- We hebben de voorbereiding voor een Digital Experience Center afgerond en daarbij de focus gelegd op de digitale economie.

Feitenbasis op orde

- Betrouwbare en toegankelijke informatie is essentieel voor het maken van (ruimtelijke) keuzes en voor inzicht in de effecten van beleid. Daarom realiseren we een sterke feitenbasis. Dat stelt ons in staat om met regio en Rijk data te delen, (ruimtelijke) analyses te maken en toekomstscenario's uit te werken, waardoor we proactief in kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen. De feitenbasis blijft op orde door data, portalen en producten in samenhang te beheren. We zorgen dat onze registers en registraties actueel zijn en blijven. Door de data slim te ontsluiten is het mogelijk samen te werken met regionale partners. We ontwikkelen en maken gebruik van innovatieve analysetechnieken om deze informatie in te kunnen zetten voor de opgaven. Zo geeft de feitenbasis een samenhangend beeld met zicht op veranderend Flevoland.

- We hebben een sterke feitenbasis gerealiseerd en het beheer van data, portalen en producten ingericht.

Verbonden partij(en)

Niet van toepassing.

Middelen

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	12.244	10.122	10.593	9.624	970
Baten	-2.137	-122	-230	-679	449
Saldo	10.107	10.000	10.364	8.945	1.419

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Actualisatie omgevingsvisie en het omgevingsprogramma	218	218	0
2. Onderzoek, Data en Geo-informatie	179	0	179
3. Almere 2.0	105	0	105
4. Lelystad Next level	95	0	95
5. Flevoland bouwt aan Nederland	252	623	-371
6. Omgevingswet	81	0	81
Overige kleine verschillen Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	40	0	40
Totaal lasten	970	841	129
Baten			
5. Flevoland bouwt aan Nederland	383	0	383
Overige kleine verschillen Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	66	0	66
Totaal baten	449	0	449

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Actualisatie omgevingsvisie en het omgevingsprogramma

In 2024 is gestart met de nieuwe 'Omgevingsvisie Flevoland 2050 Blik op de toekomst', in plaats van de eerder beoogde actualisatie. De uitvoering van het proces heeft een langere doorlooptijd gevraagd dan vooraf voorzien, onder andere door de benodigde interne en externe afstemming en de uitwerking naar een meer sturende omgevingsvisie. Daarnaast heeft de ontwikkeling van de nationale omgevingsvisie 'Nota Ruimte' extra afstemming en inzet van capaciteit gevraagd vanuit dezelfde bemensing, waardoor in 2024 al vertraging is opgetreden.

Om zorgvuldig tot bestuurlijke keuzes te komen zijn in 2025 extra processtappen en besluitvormingsmomenten toegevoegd. Hierdoor zijn onderdelen van het traject doorgeschoven naar eind 2025 en begin 2026 en is in 2025 minder budget besteed dan geraamd. De werkzaamheden worden grotendeels uitgevoerd door eigen medewerkers; verschuivingen in de planning resulteren daardoor in latere besteding van middelen. De middelen blijven beschikbaar binnen de 'Brede Bestemmingsreserve' (oormerk 'Omgevingswet') en zijn nodig voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie.

2. Onderzoek, Data en Geo-informatie

De onderbesteding in de jaarrekening heeft meerdere oorzaken. Met ingang van 2025 wordt het werkgelegenheidsonderzoek uitgevoerd door BIJ12 namens het IPO voor alle provincies. De lasten (€ 0,07 mln.) van BIJ12/IPO zijn daarbij op een ander budget verantwoord. Daarnaast was voor de inwonerspeiling het begrote bedrag gebaseerd op een traject van één jaar, terwijl het budget feitelijk bedoeld was voor een periode van drie jaar. Dit verklaart een verschil van € 0,09 mln. Tot slot zijn enkele geplande activiteiten

doorgeschoven naar 2026 of niet uitgevoerd, onder andere door veranderende prioriteiten en personele of technische knelpunten. Hierdoor is een deel van het budget niet benut.

3. Almere 2.0

Het voordelig saldo van € 0,11 mln. wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere proceskosten doordat minder externe ondersteuning en onderzoekskosten nodig waren. Het heeft geen effect op de voortgang van het programma. Vanaf de begroting 2026 is het budget naar beneden bijgesteld.

4. Lelystad Next Level

Het voordelig saldo wordt veroorzaakt door lagere inzet van LNL-procesmiddelen dan geraamd. Deze middelen worden jaarlijks in afstemming met gemeente Lelystad ingezet voor gezamenlijke opdrachten aan externe bureaus. In 2025 is slechts voor één opdracht sprake geweest van gezamenlijke financiering. Voor overige ingehuurde ondersteuning beschikte gemeente Lelystad over voldoende eigen budget.

5. Flevoland bouwt aan Nederland

Het voordelig saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door herschikkingen en fasering in de uitvoering. De grootste afwijking betreft de woningbouwopgave. Voor de woningbouwopgave is in 2025 in totaal € 0,75 mln. beschikbaar gesteld (respectievelijk € 0,5 mln. en € 0,25 mln.) voor een meerjarige uitvoeringsperiode (2025 tot en met 2028). In de begroting is het volledige bedrag in 2025 opgenomen, terwijl de uitvoering zich evenredig over meerdere jaren uitstrekt. Het resterende bedrag van € 0,63 mln. blijft beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve' (oormerk 'Aanjaagteams innovatieve woningbouw'). De overige lastenverschillen hangen samen met interne herschikkingen.

6. Omgevingswet

In 2025 konden we constateren dat het werken met de omgevingswet steeds meer is geborgd in de organisatie. Afgelopen jaar is onder andere gewerkt aan de nieuwe omgevingsvisie, de voorbereiding van de actualisatie van de Omgevingsverordening, de voorbereiding op een zaakstelsel voor vergunningverlening en is deelname van medewerkers aan het initiatievenoverleg voor integrale advisering op initiatieven een structureel onderdeel van de werkzaamheden geworden. Een groot deel van de werkzaamheden rondom de uitvoering van de Omgevingswet is gedaan met inzet van eigen capaciteit of gedekt vanuit andere (reguliere) begrotingsposten. Hierdoor zijn er minder kosten gemaakt op deze specifieke begrotingspost.

Tegelijkertijd is de implementatie van de Omgevingswet nog niet afgerond. Er blijft de komende jaren inzet nodig om het werken met het instrumentarium van de Omgevingswet verder te ontwikkelen, bijvoorbeeld bij het toepassen van instrumenten zoals omgevingsprogramma's en het verder versterken van de integrale werkwijze binnen de organisatie. Ook wordt gewerkt aan het opzetten van een Omgevingslab en aan het beter doorleven van de volledige beleidscyclus van visie tot uitvoering en monitoring.

Daarnaast is de omgevingsvisie in de planning naar achteren verschoven. Hierdoor heeft in 2025 minder inzet plaatsgevonden op de verdere inrichting van het beleidshuis Omgevingsbeleid. Deze werkzaamheden zijn nu voorzien voor 2026 en 2027.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling en landschap	1.921	-190	1.731
1.1.2 Almere 2.0	6.890	-106	6.784
1.1.3 Lelystad Next Level	79	0	79
1.1.4 Flevoland bouwt aan Nederland	734	-383	351
Totaal	9.624	-679	8.945

x € 1.000

1.2 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	Lasten	12.244	10.122	10.593	9.624	970
	Baten	-2.137	-122	-230	-679	449
	Saldo	10.107	10.000	10.364	8.945	1.419
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	12.244	10.122	10.593	9.624	970
	Baten	-2.137	-122	-230	-679	449
	Saldo	10.107	10.000	10.364	8.945	1.419

x € 1.000

2. Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans

2.0 Inleiding

We werken in Flevoland aan een toekomstbestendig landelijk gebied waar het goed wonen, werken, recreëren en voedsel produceren is. Tegelijk staan we als provincie ook voor de belangen van de mensen die hier wonen en werken én voor de (internationale) betekenis die Flevoland heeft als landbouw- en natuurgebied.

Perspectief Landelijk Gebied

De samenleving staat voor een aantal grote uitdagingen waaronder de toekomst van het landelijk gebied. Ook in Flevoland zien we dat intensief land- en watergebruik en de verandering van het klimaat weerslag hebben op de kwaliteit van de natuur, de bodem, ons drinkwater en de lucht die wij inademen. Hoewel met het schrappen van het Transitiefonds door het vorige kabinet de middelen vervielen die waren voorzien voor de uitvoering van het 'Flevolands Programma Landelijk Gebied', bleven de opgaven voor het landelijk gebied bestaan. Daarom hebben Gedeputeerde Staten (GS) in februari 2025 het 'Ambitiedocument Landelijk Gebied Flevoland' vastgesteld. Hierin zijn de hoofdoelen voor een toekomstbestendig landelijk gebied vastgelegd:

- Toekomstbestendige landbouw;
- Herstel van biodiversiteit.

Als overheid moeten we samen met de samenleving antwoorden vinden. Dat doen we opgabegericht, integraal en zoekend naar oplossingen op basis van vrijwilligheid. Tegelijk staan we als provincie ook voor de belangen van de mensen die hier wonen en werken én voor de (internationale) betekenis die Flevoland heeft op het gebied van landbouw en natuur. De balans die hiervoor nodig is, vraagt om intensieve samenwerking en kennisuitwisseling tussen alle gebiedspartners, inclusief onszelf. De oplossingen voor de vraagstukken zijn complex.

We hebben in 2025 uitvoering gegeven aan maatregelen die bijdragen aan de doelen van het landelijk gebied. Veelal in de vorm van het faciliteren van partners met kennis, kunde en financiële middelen maar ook door het uitvoeren van maatregelen bij beheer en onderhoud van onze wegen en vaarten. Om verder te komen tot het bereiken van de doelen in het landelijk gebied zijn we veelal afhankelijk van andere partijen om maatregelen te treffen. Om die reden hebben we in 2025 verder ingezet op een gebiedsgerichte aanpak die uitgaat van bottom-up, integraliteit en samenwerking en hebben we een volgende stap gezet in de aanpak richting doelsturing waarbij ondernemers zelf kunnen bepalen hoe zij kunnen bijdragen aan doelbereik.

In het kader van de gebiedsgerichte aanpak zijn we samen met agrariërs, inwoners (maatschappelijke organisaties), medeoverheden en andere gebiedspartners integraal aan de slag gegaan met het realiseren van onze doelen in het landelijk gebied. Zo hebben we gezamenlijk de Cafés Landelijk Gebied georganiseerd, waarbij we op een participatieve en informatieve wijze de inwoners van het landelijk gebied (verder) kennis hebben laten maken met onze doelen en de verschillende manieren waarop zij zelf (laagdrempelig) kunnen bijdragen.

Vanuit de gebiedsgerichte aanpak Oostrand Noordoostpolder is in 2025 een manifest overhandigd aan de provincie. Het is een uitnodiging van het gebied aan de provincie en gebiedspartners om samen te werken aan een toekomstbestendig landelijk gebied waar landbouw, natuur en gemeenschap met elkaar in balans zijn.

Toekomstbestendige landbouw

Het belang van de landbouw voor de economie, het onderwijs, de werkgelegenheid en de leefbaarheid van onze provincie staat buiten kijf. Tegelijkertijd zien we dat deze sector voor grote uitdagingen staat. De in samenspraak met de landbouwsector opgestelde 'Visie op Landbouw' is door PS vastgesteld als bouwsteen voor de nieuwe omgevingsvisie. Tevens is de visie samen met het 'Ambitiedocument Landelijk Gebied' input voor een integrale uitvoeringsaanpak landelijk gebied. We hebben de partners in de sector gefaciliteerd om te komen met een eerste versie van hun 'bijdrage van de landbouw aan een toekomstbestendig landelijk gebied'. Daarnaast hebben we het Landbouwcollectief in oprichting als vervolg op de klankbordgroep 'Visie op Landbouw', gefaciliteerd om zich verder door te ontwikkelen en hun bijdrage nader uit te werken. Ook hebben we, samen met 18 andere organisaties, waaronder de Flevolandse gemeenten, het Waterschap Zuiderzeeland, de terreinbeherende organisaties en de agrarische sectoren, de Intentieverklaring Landelijk Gebied ondertekend. In deze verklaring hebben partijen de intentie uitgesproken om gezamenlijk te werken aan het realiseren van de doelen voor het landelijk gebied en hun uitvoeringskracht te bundelen. Hiertoe is een Bestuurlijk Overleg Landelijk gebied ingericht.

Visserij

Net als de landbouw zit de visserij in de genen van Flevoland. Ooit was Flevoland immers zee. Op Urk vormt de visserij een belangrijke drager van de lokale en regionale economie met clusters van aan visserij gerelateerde bedrijvigheid die zorgen voor veel werkgelegenheid en een belangrijke bijdrage leveren aan de economie van Flevoland. Het seafoodcluster Urk – waar visverwerking een belangrijk onderdeel van is - wil zich doorontwikkelen en toekomstbestendiger worden door in te zetten op innovatie, verduurzaming en human capital. De uitdaging is om de sector – ondanks schaarste op het gebied van stroom, drinkwater en arbeidskrachten - stevig te houden, zodat er een gezond toekomstperspectief is en tegelijk wordt voldaan aan de groeiende vraag naar diverse, verse vis in het Noordwest-Europa voedselsysteem. Gemeente Urk heeft een vooraanstaande positie in de blauwe economie, die wij als provincie ook in 2025 binnen onze rol en verantwoordelijkheid zo goed mogelijk hebben geprobeerd te ondersteunen en versterken.

Voedsel

Voedsel en landbouw zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden in Flevoland. De provincie is een toonaangevende voedselproducerende regio, waar vakmanschap, schaal en innovatie samenkomen. Flevolandse landbouwproducten worden wereldwijd gewaardeerd en we willen de waardering voor voedsel uit eigen regio verder vergroten.

In 2025 hebben GS de 'Gebiedsagenda Voedsel' vastgesteld, waarin het versterken van duurzame voedselketens centraal staat. Voedseleducatie vormt hierbij een belangrijke pijler. Samen met partners uit Flevoland en daarbuiten stimuleren we kennisdeling, innovatie en samenwerking binnen de voedselketen. Met de uitreiking van de eerste Flevolandse Chef's Challenge Award is de uitvoering van de 'Gebiedsagenda Voedsel' van start gegaan.

Natuur en herstel biodiversiteit

In onze provinciale verantwoordelijkheid voor de ruimtelijke indeling van Flevoland zoeken we naar harmonie tussen wonen, werken, landbouw en natuur. Onder invloed van (klimaat)veranderingen staat de natuur binnen en buiten de natuurgebieden onder druk. Niet voor niets is versterken van de biodiversiteit zowel op het land, in het water als in de bodem een van de hoofddoelen voor ons Landelijk Gebied.

Vanuit onze eigen verantwoordelijkheid hebben we diverse maatregelen uitgevoerd bij het beheer en onderhoud van onze wegen en vaarwegen en houden natuurinclusiviteit bij onze activiteiten nadrukkelijk in het vizier. We hebben diverse partners zoals de terreinbeheerders, BoerEnNatuur Flevoland, IVN Flevoland, gemeenten, waterschap en Landschapsbeheer Flevoland door middel van kennis, kunde en financiële middelen gefaciliteerd om maatregelen uit te voeren die bijdragen aan het herstellen en versterken van de biodiversiteit. Daarbij is waar mogelijk gebruik gemaakt van (Europese) fondsen voor een financiële bijdrage aan de beoogde resultaten.

Nationaal Park Nieuw Land

Samen met onze partners van het Nationaal Park Nieuw Land (NPNL) werken we op basis van het Handvest NP Nieuw Land sinds 2019 aan het behoud en de verdere ontwikkeling van het park. Kenmerkend van NPNL is dat het een vogelparadijs van internationale betekenis is en als zodanig kan worden beleefd. De inzet van de provincie was in 2025 met name gericht op het beleefbaar(der) maken van natuur binnen het park waar de natuur dat kan dragen en op het versterken van de verbinding tussen natuur en samenleving. Voor het project 'Oostvaardersoevers' waarin we het Markermeer, de Oostvaardersplassen en de Lepelaarplassen met elkaar willen verbinden, hebben we samen met Rijkswaterstaat de verkenningsfase afgerond en zijn we begonnen aan de planuitwerking.

Nieuwe Natuur

Nog niet alle projecten die zijn voortgekomen uit het 'Programma Nieuwe Natuur' zijn in 2025 volledig gerealiseerd. De initiatiefnemers geven hier uitvoering aan conform realisatieovereenkomsten en doen hier verslag over. Voor de betreffende projecten vindt nog een juridische eindafrekening plaats, die GS te zijner tijd kunnen bekrachtigen.

Binnen het programma is de realisatie van 104,5 ha NNN (compensatie) juridisch verplicht in het project 'Noorderwold-Eemvallei'. De gronden hiervoor zijn verworven en de inrichting is gestart.

Stikstof

In het provinciale stikstofbeleid werken we binnen de kaders van de 'Flevolandse Aanpak Stikstof' (FAS) en de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn). Hoewel het vorige kabinet inzette op het doorbreken van de stikstofimasse en daarvoor zelfs een ministeriële commissie in het leven riep, bleek het vinden van een oplossing in de praktijk weerbarstig. Ook de invoering van een rekenkundige ondergrens voor PAS-melders laat op zich wachten. Des te verheugender was het dat zes vergunningen die wij in 2023 aan Flevolandse PAS-melders afgaven, vorig jaar onherroepelijk zijn geworden na een uitspraak van de Raad van State. Daarnaast hebben we de Vereniging voor Bedrijfsontwikkeling (VvB) die de belangen van de van vee- en varkenshouders in Flevoland behartigt, gefaciliteerd om te komen tot een eerste voorstel om de stikstofemissies terug te dringen.

Water en bodem

Zoetwaterbeschikbaarheid, bodemdaling, de kwaliteit van (grond)water en de beschikbaarheid van drink- en proceswater zijn belangrijke thema's die spelen in provincie Flevoland. We zijn onder andere aan de slag gegaan met de wateroverlastproblematiek, in nauwe samenwerking met het waterschap. De provincie stelt de kaders waarbinnen Waterschap Zuiderzeeland zijn werk doet. Om een goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater te bereiken, zijn in Europees verband afspraken vastgelegd onder de 'Kaderrichtlijn Water' (KRW). De huidige planperiode loopt tot 2027. Afgelopen jaar hebben we aan onze verplichtingen voldaan. Daarbij hebben we gewerkt aan stoffenbalansen, die helpen om doelen te formuleren voor de volgende planperiode. Verder hebben we het Actieplan Bodem & Water doorontwikkeld en werken we onder meer met het landbouwcollectief in oprichting aan een aanpak om de uitdagingen rond chemische gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten aan te pakken. We hebben de historische grondwaterverontreinigingen in beeld gebracht en een plan van aanpak voor de aanpak van zeer zorgwekkende stoffen voorbereid.

De huidige voorziening van drinkwater voor inwoners en proceswater voor bedrijven is in de nabije toekomst onvoldoende. We zijn daarom met het drinkwaterbedrijf, de stakeholders en de omliggende provincies gestart met het verkennen van nieuwe bronnen voor drink- en proceswater. We zijn begonnen met het gebiedsproces om de laatste (agrarische) grondwaterbronnen in de boringsvrije zone in Zuidelijk Flevoland te sluiten om het grondwater te beschermen voor drinkwaterwinning.

In Flevoland is net als in de rest van laag Nederland sprake van bodemdaling. Dit vraagt om een aanpak voor de meest urgente gebieden en kennisontwikkeling voor de langere termijn. In overeenstemming met de doelen voor het landelijk gebied hebben we gewerkt aan een gezamenlijke gebiedsgerichte aanpak met gemeenten, waterschap, het Rijk, (RVB), agrariërs, LTO Noord en het bedrijfsleven in het gebied en het verkennen van oplossingen voor de korte en voor de lange termijn voor de boeren in bodemdalingengebieden, zo nodig via maatwerk.

Maatschappelijk effect

Onze ambitie is een toekomstbestendig, leefbaar en gezond landelijk gebied waar mensen goed kunnen wonen, werken, recreëren en voedsel produceren.

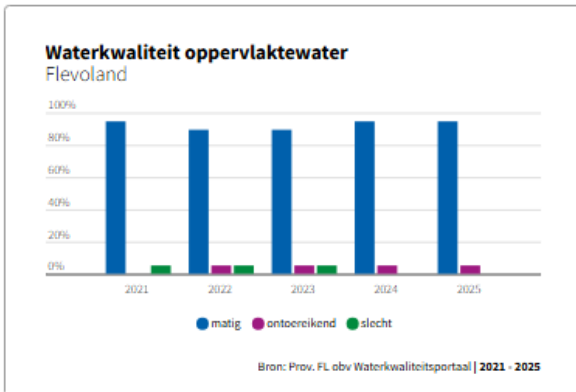
Effect van ons beleid

De sociaal-economische ontwikkeling van het landelijk gebied is verbeterd, de natuurwaarden en recreatieve waarden zijn toegenomen. De internationale natuurwaarden zijn voldoende beschermd. Het robuuste, veilige en schone (drink-)watersysteem is behouden.

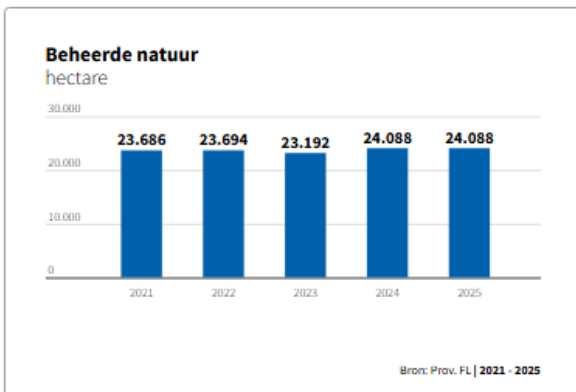
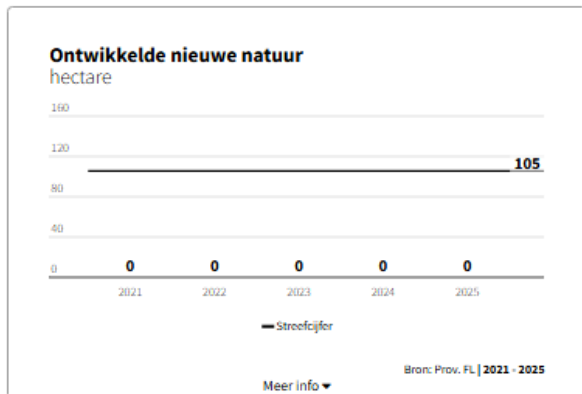
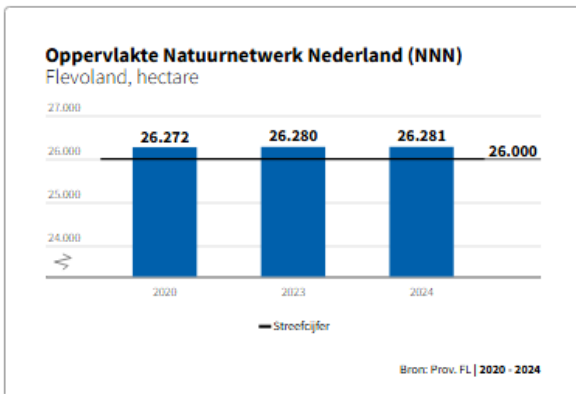
Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren van het programma 2 'Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans' wordt verwezen naar de website Feitelijk Flevoland: [Dashboard - Landbouw, visserij, water en natuur in balans - Flevoland](#)

Beleidsindicatoren BBV

Vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) is het verplicht om in 2027 een goede toestand van de oppervlaktewateren te hebben bereikt. De waterkwaliteit wordt beoordeeld via het 'one out, all out' principe. Hierdoor voldoet momenteel 0% van de waterlichamen aan een goede kwaliteit. Vanwege de van nature aanwezige verhoogde gehalten van een aantal stoffen (bijvoorbeeld ammonium) in het grondwater is met de huidige systematiek een score van 'matig' de hoogst haalbare score voor oppervlaktewateren in Flevoland. De eindscore "matig" betekent dus dat de slechtste beoordeling op één of meerdere KRW-parameters matig is en dat overige parameters in datzelfde waterlichaam zijn beoordeeld als "goed".

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
2. Landbouw, visserij, water en natuur in balans	2.1 Landbouw & visserij	2.1.1 De provincie zet in op een toekomstbestendige en innovatieve landbouw
		2.1.2 Met behulp van 'Proeftuinen' en 'Kennisnetwerken innovaties' is de agrofoodsector landbouw verder geïnnoveerd, verduurzaamd en meer circulair geworden. We hebben stappen gezet in het promoten van streekproducten, het verkorten van de ketens richting de consument en het hergebruik van restproducten binnen de landbouw en gaan zo ook voedselverspilling tegen
		2.1.3 De bodemkwaliteit is verbeterd als basis voor een toekomstbestendige en duurzame landbouw, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor bodemdaling en meervoudig ruimtegebruik
		2.1.4 Voedselinnovaties op basis van Flevolandse producten zijn ongoing en bekend bij verschillende groepen en dragen bij aan een toekomstbestendige landbouw
		2.1.5 De Urker IJsselmeervisserij is geherstructureerd, in samenhang met de herstructurering van de overige IJsselmeervisserij op schubvis, waarbij de vangstrechten worden afgestemd op het niveau dat het ecosysteem duurzaam kan genereren en er een duurzaam ontwikkel- en arbeidsmarktperspectief blijft bestaan
	2.2 Natuur	2.2.1 De projecten van het 'Programma Nieuwe Natuur' zijn allemaal in uitvoering of inmiddels succesvol afgerond en in beheer genomen. Ze dragen bij aan het verbinden van stad en landelijk gebied, de combinatie natuur en recreatie, het natuurnetwerk en aan biodiversiteit van het landelijk gebied en daarmee ook aan een toekomstbestendige landbouw
		2.2.2 In samenwerking met de acht partners (Flevo-Landschap, Staatsbosbeheer, Gemeenten Almere en Lelystad, Waterschap Zuiderzeeland, Natuurmonumenten, Provincie Flevoland en Rijkswaterstaat) van Nationaal Park Nieuw Land (NP NL) wordt uitvoering gegeven aan projecten die bijdragen aan de realisatie en beleefbaarheid van een vogelparadijs van internationale waarde in 2040
		2.2.3 Positieve besluitvorming over de realisatie van Oostvaardersoevers
		2.2.4 In het Markermeer-IJmeer zijn natuur- en recreatiemogelijkheden ontwikkeld als onderdeel van een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) en ontstaan er kansen voor ruimtelijk-economische ontwikkelingen
		2.2.5 De financieringsmogelijkheden van het 'Plattelandsonwikkeling Programma' (POP) en het 'Gemeenschappelijk Landbouw Beleid' (GLB) zijn optimaal benut als instrument om de agrarische sector te stimuleren, de bodem- en waterkwaliteit te verbeteren en de lokale en sociale netwerken op het Flevolandse platteland te versterken
		2.2.6
		<ul style="list-style-type: none"> De natuurwaarden zijn behouden en zo mogelijk versterkt, de beleefbaarheid van natuurgebieden is toegenomen en de economische activiteiten in natuurgebieden ondersteunen een succesvol beheer zonder de natuurwaarden te bedreigen. We anticiperen met ons natuurbeleid op de veranderingen in het klimaat. De

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
		<p>activiteiten van het programma dienen te voldoen aan de vereisten van de Wet Natuurbescherming</p> <ul style="list-style-type: none"> • De kwaliteit van de natuur en de biodiversiteit in het landschap is verbeterd, waarbij combinaties worden gezocht met natuurinclusieve landbouw en met recreatie en toerisme
	2.3 Water	2.3.1 Het watersysteem is beter toekomstbestendig en draagt bij aan de doelen van het FPLG: Toekomstbestendige landbouw en het herstel van de biodiversiteit. We zetten daarbij in op het versterken van het bodem- en watersysteem

2.1 Landbouw & Visserij

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Landelijk gebied'

Doelen (2023-2027)

- 2.1.1 De provincie zet in op een toekomstbestendige en innovatieve landbouw.
- 2.1.2 Met behulp van 'Proefprojecten' en 'Kennisnetwerken innovaties' is de agrofoodsector landbouw verder geïnnoveerd, verduurzaamd en meer circulair geworden. We hebben stappen gezet in het promoten van streekproducten, het verkorten van de ketens richting de consument en het hergebruik van restproducten binnen de landbouw en gaan zo ook voedselverspilling tegen.
- 2.1.3 De bodemkwaliteit is verbeterd als basis voor een toekomstbestendige en duurzame landbouw, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor bodemdaling en meervoudig ruimtegebruik.
- 2.1.4 Voedselinnovaties op basis van Flevolandse producten zijn ongoing en bekend bij verschillende groepen en dragen bij aan een toekomstbestendige landbouw.
- 2.1.5 De Urker IJsselmeervisserij is geherstructureerd, in samenhang met de herstructurering van de overige IJsselmeervisserij op schubvis, waarbij de vangstrechten worden afgestemd op het niveau dat het ecosysteem duurzaam kan genereren en er een duurzaam ontwikkel- en arbeidsmarktperspectief blijft bestaan.

2.1.1. Doelrealisatie

In 2025 heeft provincie Flevoland samen met de landbouwsector en met vele betrokkenen gewerkt aan de 'Visie op Landbouw: Voedsel voor nieuwe generaties'. Deze visie beschrijft hoe de land- en tuinbouw in Flevoland er in grote lijnen uit kan zien in 2050. Het is de bouwsteen voor verdere uitwerking en samenwerking binnen de landbouwsectoren en de samenleving.

Daarnaast hebben verschillende organisatie officieel de volgende stap gezet voor de opgave landelijk gebied. De provincie heeft samen met de medeoverheden, Waterschap, agrarische organisaties en terreinbeherende organisaties in Flevoland een intentieverklaring getekend waarin onze gezamenlijke doelen en opgaven in het landelijk gebied worden herkend en onderschreven.

Met deze intentieverklaring spreken de partijen uit dat zij zich gezamenlijk inzetten voor een toekomstbestendig landelijk gebied in Flevoland, waarin landbouw, natuur, water, bodem, klimaat en leefbaarheid hand in hand gaan.

2.1.2. Doelrealisatie

Het jaar 2025 stond in het teken van de operationalisering van de 'Gebiedsagenda Voedsel'. Dit heeft geleid tot het voedseleducatieprogramma, gericht op het verkleinen van de kloof tussen boer en burger en het versterken van de maatschappelijke verbinding. Vanuit dit programma zijn meerdere innovatieve projecten voortgekomen die succesvol van start zijn gegaan. De 'Visie op Landbouw' is vastgesteld.

2.1.3. Doelrealisatie

In 2025 is een vertaling gemaakt van het Plan van Aanpak naar maatregelen per deelgebied (drie pilotgebieden). Daarbij zijn alle tijdelijke kunstwerken (pompen, stuwen, etc.) gedimensioneerd en de meetpunten voor de monitoring samen met de agrariërs in het gebied bepaald. Daarnaast is het Plan van Aanpak gezamenlijk met de stakeholders uit de gebieden definitief gemaakt en is de subsidieaanvraag ingediend. De partners van het gebiedsproces hebben de samenwerkingsovereenkomst getekend. In deze overeenkomst zijn afspraken vastgelegd ten aanzien van uitvoering en financiering van het gebiedsproces.

2.1.4. Doelrealisatie

Vanuit de operationalisering van de 'Gebiedsagenda Voedsel' zijn meerdere innovatieve projecten voortgekomen die succesvol van start zijn gegaan. Daarnaast is actief ingezet op relatiebeheer en positionering door een sterke aanwezigheid bij externe partners. Hiermee is de samenwerking en het gezamenlijke eigenaarschap in de voedselketen verder versterkt.

2.1.5. Doelrealisatie

In 2024 is door het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) de subsidieregeling 'Permanente reductierechten op de inzet van staand net en zegen in het IJsselmeergebied' opengesteld. Parallel aan deze regeling heeft de provincie twee regelingen opengesteld als flankerende maatregelen. Deze regelingen richten zich op mogelijkheden voor ondersteuning bij de oriëntatie voor de inschrijving van de uitkoopregeling (ondersteuning op juridisch en fiscaal gebied) en op mogelijkheden voor loopbaanbegeleiding of scholing. Hier is tot op heden (eind 2025) geen gebruik van gemaakt. Wel kan worden opgemerkt dat de visstanden in het IJsselmeer aanzienlijk verbeterd zijn. En dat de samenwerking met de vissers constructief is om te kijken welke mogelijkheden er nog meer zijn om de visserij op het IJsselmeer verder te verduurzamen.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Toekomstbestendige landbouw

- We hebben nieuwe landelijke wet- en regelgeving geïmplementeerd.
- De regelingen die in 2025 zijn opengesteld zijn 'Productieve investeringen voor bedrijfsmodernisering gericht op Robotisering', 'Productieve investeringen voor bedrijfsverduurzaming', 'Samenwerking voor integrale gebiedsontwikkeling' (SIG) en 'Niet productieve investeringen op niet landbouwbedrijven voor natuur, landschap en biodiversiteit'. Deze openstellingen zijn alle vier succesvol uitgevoerd, drie zijn volledig afgerond en de vierde zit in de afrondende fase.
- De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is verantwoordelijk voor de uitvoering van de GLB subsidieregelingen. In de uitvoering van de verschillende subsidieregelingen in 2025 is deze uitvoering niet altijd vlekkeloos verlopen. Dit heeft onder andere geleid tot 19 bezwaren in 2025 en de nodige extra inzet van provincie Flevoland. Door een gemaakte fout van RVO heeft provincie Flevoland financiële schade geleden, deze fout is hersteld richting de aanvragers. Hierdoor heeft provincie Flevoland extra GLB-middelen in moeten zetten voor dit herstel, en heeft extra inspanning gevraagd van provincie Flevoland om dit te herstellen. Hiervoor is RVO verantwoordelijk gesteld en is er een schadeclaim ingediend. Vanuit provincie Flevoland zijn de gesprekken hierover nog gaande met RVO met als doel verbetering te weeg te brengen.
- We hebben vier subsidieregelingen voor het 'Gemeenschappelijk Landbouw Beleid' (GLB) opengesteld.
- We hebben het programma 'Landbouw Meerdere Smaken' afgerond en proeftuinen opgeleverd.
- Het 'Ambitiedocument Landelijk Gebied' is door GS vastgesteld.
- De in samenspraak met de sector opgestelde 'Visie op Landbouw' is door PS vastgesteld.
- We hebben met 19 partijen de 'Intentieverklaring Uitvoeringsaanpak Landelijke Gebied Flevoland' ondertekend.
- We hebben uitvoering gegeven aan het eerste deel van het Maatregelpakket Agrotechcampus. In verband met vertraging vanwege een staatsteunkwestie, wordt het tweede deel van het pakket in 2026 in uitvoering gebracht.
- De Maatregelpakketten 'Boerderij van de Toekomst', 'Teeltplan van de Toekomst' en 'Nieuwe Verdienmodellen' zijn bewust on hold gezet om bij concrete uitvoering goed en tijdig te kunnen anticiperen op ontwikkelingen die in 2026 plaatsvinden. We geven de uitvoering daarmee verder vorm vanaf 2026.
- We zijn gestart met uitvoering geven aan de versnellingsmaatregel Erfsingels. De regeling voor is in 2025 aangevraagd door Landschapsbeheer Flevoland. Deze middelen worden via Landschapsbeheer in 2026 weggezet bij de veehouderijen in Flevoland. De regelingen rondom stikstof zijn nog niet verder opgepakt wegens de complexe specifieke voorwaarden die zich hieraan verbinden. In 2026 zal gekeken worden naar de nadere invulling hiervan.

Gebiedsgerichte aanpak opgave LG

- We hebben met diverse partijen verkennende gesprekken gevoerd over de doelen en opgaven binnen het landelijk gebied, onder andere in de drie bodemdalingsgebieden en de Oostkant van Dronten. Naar aanleiding hebben we daarvan hebben we partijen gefaciliteerd bij het opstellen van projectplannen in het kader van de GLB-regeling Samenwerking aan Integrale Gebiedsontwikkeling in heel Flevoland. Dit heeft geresulteerd in 13 aanvragen.
- We hebben de initiatiefgroep in het gebiedsproces van de Oostrand van de Noordoostpolder gefaciliteerd om te komen tot een 'manifest Oostrand Noordoostpolder', waarin zij onze gedeelde waarden, ambities en toekomstperspectieven uiteenzetten. Dit Manifest is aangeboden aan de provincie.

- We hebben een gebiedsgericht aan de Westkant van de Noordoostpolder gefaciliteerd en partijen met elkaar verbonden om gezamenlijk de eerste stappen te zetten naar een integrale en doelgerichte aanpak voor het behalen van de KRW-normen in 2027.
- We hebben de 'Cafés Landelijk Gebied' georganiseerd, waarbij we onder andere de gebiedsgerichte aanpak in twee workshopronden hebben gepresenteerd en bij een breder publiek onder de aandacht hebben gebracht.
- We hebben proefprojecten en kennisnetwerken afgerond en de resultaten betrokken bij de 'Visie op de Landbouw' en voorstellen vanuit de sector.

Vitale bodem landelijk gebied

- We hebben de kwaliteit van de bodem behouden en verbeterd, inclusief bodemsanering.
- We hebben bijgedragen aan het 'Gebiedsproces Bodemdaling' en pilotprojecten voorbereid. Er is een vernieuwd plan van aanpak opgesteld op basis waarvan in 2026 subsidie wordt verstrekt. De samenwerkingsovereenkomst is vernieuwd en gezamenlijk ondertekend en in de drie bodemdalingsgebieden zijn de pilots verder uitgewerkt in nauwe samenwerking met de agrariërs, waterschap en gemeenten in het gebied.

Voedselinnovaties

- Vanaf 2025 geven wij uitvoering aan de 'Gebiedsagenda Voedsel', waarin het versterken van innovatie en toekomstbestendige voedselketens centraal staat met een sterke verbinding tussen boer en burger.

Urker schubvisserij

- We hebben de subsidieregeling permanente reductierechten op de inzet van stand net en zegen in het IJsselmeergebied afgerond.
- We hebben de aanvullende subsidieregeling voor flankerende maatregelen afgerond.

Verbonden partij(en)

Niet van toepassing.

Middelen

2.1 Landbouw, visserij en landelijk gebied	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	845	1.381	1.398	1.198	201
Baten	-122	-80	-80	-108	28
Saldo	723	1.301	1.318	1.090	229

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Voedseleducatie	181	181	0
Overige kleine verschillen	20	18	2
Totaal lasten	201	199	2
Baten			
Overige kleine verschillen	28	28	0
Totaal baten	28	28	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Voedseleducatie

Voor dit onderdeel is € 0,4 mln. beschikbaar gesteld voor de periode 2025-2027, maar waren de middelen al volledig begroot voor 2025. Het zwaartepunt van dit programma ligt in 2026 en 2027. Derhalve is hier sprake

van een onderschrijving, echter blijven deze middelen binnen de 'Brede Bestemmingsreserve' (oormerk 'Voedseleducatie') beschikbaar en worden deze activiteiten doorgeschoven naar 2026 en 2027.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.1.1 Landbouw en visserij	1.160	-108	1.052
2.1.2 Floriade	0	0	0
2.1.3 Leefbaarheid landelijk gebied	38	0	38
Totaal	1.198	-108	1.090

x € 1.000

2.2 Natuur

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Landelijk gebied'.

Doelen (2023-2027)

- 2.2.1 De projecten van het 'Programma Nieuwe Natuur' zijn in uitvoering en dragen bij aan het verbinden van stad en landelijk gebied, de combinatie natuur en recreatie, het natuurnetwerk en aan biodiversiteit van het landelijk gebied en daarmee aan een toekomstbestendige landbouw.
- 2.2.2 In samenwerking met de acht partners (Flevo-Landschap, Staatsbosbeheer, gemeenten Almere en Lelystad, Waterschap Zuiderzeeland, Natuurmonumenten, provincie Flevoland en Rijkswaterstaat) van Nationaal Park Nieuw Land (NP NL) wordt uitvoering gegeven aan projecten die bijdragen aan de realisatie en beleefbaarheid van een vogelparadijs van internationale waarde in 2040.
- 2.2.3 Positieve besluitvorming over de realisatie van Oostvaardersoever.
- 2.2.4 In het Markermeer-IJmeer zijn natuur- en recreatiemogelijkheden ontwikkeld als onderdeel van een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) en ontstaan er kansen voor ruimtelijk-economische ontwikkelingen.
- 2.2.5 De financieringsmogelijkheden van het Plattelandsontwikkeling Programma' (POP) en het 'Gemeenschappelijk Landbouw Beleid' (GLB) zijn optimaal benut als instrument om de agrarische sector te stimuleren, de bodemen waterkwaliteit te verbeteren en de lokale en sociale netwerken op het Flevolandse platteland te versterken.
- 2.2.6
 - De natuurwaarden zijn behouden en zo mogelijk versterkt, de beleefbaarheid van natuurgebieden is toegenomen en de economische activiteiten in natuurgebieden ondersteunen een succesvol beheer zonder de natuurwaarden te bedreigen. We anticiperen met ons natuurbeleid op de veranderingen in het klimaat. De activiteiten van het programma dienen te voldoen aan de vereisten van de Wet Natuurbescherming.
 - De kwaliteit van de natuur en de biodiversiteit in het landschap is verbeterd, waarbij combinaties worden gezocht met natuurinclusieve landbouw en met recreatie en toerisme.

2.2.1. Doelrealisatie

Met het 'Programma Nieuwe Natuur' heeft provincie Flevoland partijen zoals particulieren en natuurorganisaties in staat gesteld om zelf toegankelijke en beleefbare natuur te ontwikkelen. Dit heeft geleid tot de realisatie van nieuwe natuur, beleefbaar voor de inwoners van Flevoland. De reeds gerealiseerde natuur wordt op zelfstandige wijze, zonder structurele overheidssteun, beheerd door de betrokken burgers en organisaties. Hiermee is een belangrijk deel van de doelstelling van het programma gerealiseerd: natuur van en voor Flevolandse, duurzaam beheerd door de samenleving zelf.

2.2.2. Doelrealisatie

In 2025 zijn, met inzet op het voorbereiden van Oostvaardersoever, het uitvoeren van maatregelen uit het Beleidskader Oostvaardersplassen en het onderzoek naar een natuurinclusiever gebied langs de Oostkant van de A6, verschillende resultaten gerealiseerd en uitgevoerd met als doel het versterken en verbinden van de natuur.

2.2.3. Doelrealisatie

Er zijn gedurende 2025 verschillende onderzoeken uitgevoerd die bijdragen aan besluitvorming over de realisatie van Oostvaardersoever, onder andere op het gebied van ecologie, ruimtelijke kwaliteit, kosten en waterveiligheid. De aanbesteding voor marktpartijen die de MIRT planning- en studiefase kunnen uitvoeren is in concept gereed gemaakt.

2.2.4. Doelrealisatie

De Stuurgroep Markermeer-IJmeer (SMIJ) heeft geconcludeerd dat er overlap zit in de ambities die zij nastreven met het Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied (BPIJ). Vanwege de efficiënte en bundeling van krachten is in 2025 besloten dat de SMIJ opgaat in het BPIJ.

2.2.5. Doelrealisatie

In 2025 zijn alle projecten POP3 afgerekend. Op basis van de eindafrekeningen zijn er nog bewaren ingediend. Deze zijn deels in 2025 afgehandeld maar loopt ook nog in 2026 door. Eind 2025 is de daadwerkelijk benutting van het budget uitgekomen op 87%. Op dit moment is RVO de eindverantwoording aan de Europese commissie aan het voorbereiden.

Alle zes geprogrammeerde openstellingen zijn gerealiseerd. Voor 1 openstelling (Leader) kunnen nog subsidieaanvragen worden ingediend, de overige openstellingen zijn gesloten. Op dit moment is 82% van het beschikbaar gestelde budget beschikbaar. Een openstelling voor het benutten van de resterende budgetten is in voorbereiding.

2.2.6 Doelrealisatie

De natuurwaarden staan ook in Flevoland nog steeds onder druk. In 2025 is er via verschillende sporen gewerkt aan het beheer, de kwaliteitsverbetering en bescherming van het Flevolandse Natuur Netwerk en de biodiversiteit in het landelijk gebied en de stad. Om dit te bereiken zoeken wij actief de samenwerking met onze burgers en partners en alle andere beleidsvelden.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Goed functionerend natuurnetwerk

- We hebben natuurcompensatie gerealiseerd door advisering en afhandeling van formele aanvragen en de resterende opgave NNN gerealiseerd, namelijk de compensatie van 104,5 ha.
- We hebben verantwoordelijkheid genomen voor de Flevolandse Natura 2000 gebieden.
- We hebben de monitoringsopgave uitgevoerd en een wetenschappelijke review van het beleidskader Oostvaardersplassen opgeleverd.
- We hebben de 'Subsidieregeling Natuur en Landschap' uitgevoerd; bovendien hebben we projecten uit het 'Programma Nieuwe Natuur' uitgevoerd en juridische eindafrekeningen voorbereid.
- Er is een conceptversie met thema's en aandachtspunten rondom groenblauwe dooradering opgesteld.
- In het kader van de FPLG-biodiversiteitsmaatregelen zijn er 2 projecten in uitvoering: ecologisch beheer van bermen en dijken en realiseren droge dooradering. Daarnaast heeft BoerEnNatuur Flevoland eind 2025 een subsidieaanvraag gedaan rondom de aanplant van droge dooradering en vier gemeenten en het waterschap hebben een subsidieaanvraag gedaan voor het ecologisch bermbeheer. Er zal in ieder geval nog 1 gemeente volgen.

Beleefbaar en herkenbaar NPNL

- We hebben verbindingzone Oostvaardersplassen – Lepelaarplassen afgerond (onderdeel Almeersepoort, coördinatie gemeente Almere).
- We zijn gestart met de uitvoeringsfase Almeersepoort fase 1 en fase 2 (coördinatie gemeente Almere) en het graven van een slenkensysteem in Poort Oostvaardersplassen Lelystad (basis voor verdere uitvoering project poort Lelystad, coördinatie SBB).
- We hebben het gebiedsprogramma Nationaal Park Nieuw Land (Lelystadse deel) gerealiseerd (coördinatie gemeente Lelystad); daarnaast hebben we informatiepanelen geplaatst bij alle passantensteigers in NPNL (coördinatie provincie Flevoland).
- We hebben de notitie verkeersstromen afgerond (coördinatie gemeente Almere) en eveneens het adviesrapport bebording. De uitvoering hiervan is gestart (coördinatie provincie Flevoland).
- We hebben een concept Landschapsbiografie opgesteld (coördinatie SBB) en een Kennissymposium (eerste keer 'outdoor!') succesvol georganiseerd.
- We hebben diverse natuuronderzoeken uitgevoerd.
- We hebben een eerste bezoekersgids NPNL en filmdocumentaire NPNL opgeleverd en een succesvolle NPNL-netwerkdag voor ondernemers en vrijwilligers georganiseerd.

Besluitvorming Oostvaardersoever

- We hebben de voorbereiding van de realisatie van Oostvaardersoever afgerond en zijn gestart met de planuitwerking.
- We hebben de samenwerking bekrachtigd door een bestuurlijke samenwerkovereenkomst te sluiten met de zeven samenwerkende partners voor de planning- en studiefase.
- We hebben de aanbesteding voor de planning- en studiefase met succes afgerond en opdracht gegeven.

- We hebben in het kader van participatie een informatieavond georganiseerd waarbij we de brede omgeving hebben meegenomen in de ontwikkelingen en het te doorlopen proces.

We hebben met verschillende partijen gewerkt aan een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) en de effectiviteit van maatregelen gemonitord.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De realisatie van het TBES is vanwege de natuurlijke omstandigheden niet volledig te garanderen. Daarom monitoren verschillende partijen de effecten van maatregelen zoals Marker Wadden en de kwaliteit van het Markermeer-IJmeer.

Toekomstbestendige landbouw

- We hebben vijf subsidieregelingen opgesteld voor het GLB.
- We hebben het programma 'Landbouw Meerdere Smaken' afgerond.
- De in samenspraak met de sector opgestelde 'Visie op Landbouw' is door PS vastgesteld.

Goed functionerend natuurnetwerk

- We hebben formele aanvragen voor natuurcompensatie afgehandeld en advies gegeven over plannen voor natuurcompensatie.
- We hebben de 'Subsidieregeling Natuur en Landschap' uitgevoerd, invulling gegeven aan onze verantwoordelijkheid voor Natura 2000 gebieden en natuurmonitoring gecontinueerd.

Natuurinclusief versterken buiten NNN

- We hebben een wetenschappelijke review van het beleidskader Oostvaarderplassen opgeleverd. De review laat zien dat bijna alle maatregelen zijn uitgevoerd en de eerste resultaten geven een positief beeld.
- We hebben bij de uitvoering van de Bossenstrategie met name gezocht naar combinaties met lopende ontwikkelingen zoals de woonopgave. In 2025 is er een beperkt aantal Ha gerealiseerd echter is er nog een behoorlijke opgave en daartoe is er extra inzet in 2026 nodig.
- We hebben het 'Programma Flevoland Natuurinclusief', het 'Actieplan biodiversiteit' uitgevoerd en een voorstel opgeleverd vanuit het 'Actieplan akkervogels'.
- We hebben het 'Agrarisch natuur en landschapsbeheer' uitgevoerd.

Stikstofreductie conform FAS

- We hebben stikstofreductie uitgevoerd conform FAS en de Wet stikstofreductie en natuurverbetering. Het bereiken van de doelen wordt bemoeilijkt omdat extern salderen niet mogelijk is en additionaliteit nog niet kan worden getoetst.
- We hebben PAS-meldingen afgehandeld en – mede in IPO-verband - gewerkt aan nieuw provinciaal beleid.
- We hebben de Vereniging voor Bedrijfsontwikkeling (VvB), die de belangen van de van vee- en varkenshouders in Flevoland behartigt, gefaciliteerd om te komen tot een eerste voorstel om de stikstofemissies terug te dringen.

Bossenstrategie gerealiseerd

- We hebben de Bossenstrategie uitgevoerd.
- We hebben concrete afspraken vastgelegd met gemeenten over hectares bos en projecten gericht op kwaliteitsverbetering/vitalisering bos.

Koolstofvastlegging

- We hebben koolstofvastlegging gerealiseerd in bodem/bomen/bos/natuur.

Voldoen aan natuurwetgeving

- We hebben beschikkingen verleend voor Natura 2000-activiteiten en flora- en fauna-activiteiten. Daarnaast hebben we gebiedsvergunningen verleend op basis van Soortmanagementplannen.
- We hebben het 'Uitvoeringsprogramma Invasieve Exoten Flevoland' uitgevoerd en het nieuwe programma voorbereid.
- We hebben de relatie met de Faunabeheereenheid onderhouden en subsidie verleend.
- We hebben het faunaschadebudget op € 0,4 mln. per jaar begroot.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Faunaschade

In voorgaande jaren is gebleken dat de faunaschade per jaar enorm kan fluctueren. Zo bedroeg de faunaschade in 2023 € 0,61 mln. en in 2024 € 0,55 mln. Gelet op deze ontwikkelingen is het beschikbare faunaschadebudget in 2025 op € 0,6 mln. begroot (na wijziging). De realisatie over 2025 was € 0,5 mln.

Verbonden partij(en)

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek geeft uitvoering aan onze wettelijke verantwoordelijkheid voor toezicht en handhaving op het gebied van natuur en water. Zij draagt daarmee bij aan het doel om de natuurwaarden en een robuust watersysteem te behouden.

Middelen

2.2 Natuur	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil
Lasten	20.058	24.578	27.344	21.414	5.930
Baten	-3.469	-4.053	-3.871	-2.621	-1.250
Saldo	16.589	20.525	23.472	18.793	4.680

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Natura 2000	645	645	0
2. Flevoland Natuurinclusief ontwikkeling	623	95	528
3. IPO Natuur	307	0	307
4. Beheer natuur	264	264	0
5. Beheer agrarisch natuurbeheer	242	242	0
6. Gebiedsgerichte aanpak stikstof	226	226	0
7. ANLb / Akkervogels	162	162	0
8. Faunafonds	118	118	0
9. Transitie Landelijk Gebied	1.496	0	1.496
10. Nationaal Park Nieuw Land	1.808	2.177	-369
11. Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)	-1.389	-1.890	501
12. Europese programma's: landbouw (POP)	1.306	1.109	197
Overige kleine verschillen	122	67	55
Totaal lasten	5.930	3.215	2.715
Baten			
9. Transitie Landelijk Gebied	-1.520	0	-1.520
10. Nationaal Park Nieuw Land	378	0	378
11. Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)	-75	-75	0
Overige kleine verschillen	-33	10	-43
Totaal baten	-1.250	-65	-1.185

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Natura 2000

De begrotingspost 'Natura 2000' onderschrijft het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,64 mln. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het project 'Vooroever IJsselmeerdijk', waarvoor eind 2025 voor de periode van vijf jaar een subsidieverstrekking heeft plaatsgevonden. Gestart is met uitvoering van het projectplan. Besteding van het budget is echter afhankelijk van de mate van realisatie/voortgang van gesubsidieerde prestaties gedurende de projectperiode. De niet bestede middelen zijn gestort in de bestemmingsreserve 'Beheer en ontwikkeling natuur'.

2. Flevoland Natuurinclusief ontwikkeling

De begrotingspost 'Flevoland Natuurinclusief ontwikkeling' onderschrijft het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,62 mln. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een van het Rijk ontvangen decentralisatie-uitkering voor de vroege bestrijding van invasieve exoten met als doel bescherming van de biodiversiteit. Ook bleven de op grond het 'Uitvoeringsprogramma Invasieve Exoten Flevoland' verstrekte subsidies achter bij de begroting, hebben ter bestrijding van invasieve exoten lagere bestedingen plaatsgevonden en zijn de kosten voor de aanpak van problematische soorten lager uitgevallen. De niet bestede middelen maken voor een bedrag van € 0,5 mln. (invasieve exoten) onderdeel uit van het rekeningsaldo. De overige middelen (€ 0,12 mln. actieplan biodiversiteit) zijn niet onttrokken aan de bestemmingsreserve 'Flevoland Natuurinclusief'.

3. IPO Natuur

De begrotingspost 'IPO Natuur' onderschrijft het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,31 mln. De vereniging IPO verrekent na afloop van ieder (boek)jaar het financieel resultaat met de deelnemende provincies. Hierbinnen viel over het jaar 2025 het totale bedrag aan te compenseren BTW hoger uit dan vooraf geraamd. Deze hogere compensatie (en daarmee lagere lasten voor provincie Flevoland) is het gevolg van het feit dat binnen diverse gezamenlijke uitvoeringstrajecten meer kostenposten in aanmerking bleken te komen voor BTW-compensatie. Omdat een substantieel deel van de IPO-lasten betrekking heeft op het thema 'Natuur', wordt het grootste deel van dit financieel voordeel aan dit taakveld toegerekend. De niet bestede middelen maken onderdeel uit van het rekeningsaldo.

4. Beheer natuur

De begrotingspost 'Beheer natuur' onderschrijft het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,26 mln. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat SNL-subsidies ambtshalve lager zijn vastgesteld dan beschikt. Dit gaat om natuurterreinen die bij de SNL subsidieverlening tussen 2020 en 2022 wél in beheer en eigendom waren van natuurterreinbeheerders, maar waarop om verschillende redenen de afgelopen jaren geen natuurbeheer plaats heeft kunnen vinden. Dit gaat veelal om terreinen die verkocht zijn aan overheden of terreinen in erfpacht uitgegeven aan derden voor recreatieve doeleinden. De niet bestede middelen zijn gestort in de bestemmingsreserve 'Beheer en ontwikkeling natuur'.

5. Beheer agrarisch natuurbeheer

De begrotingspost 'Beheer agrarisch natuurbeheer' onderschrijft het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,24 mln. De landelijke herijking (ophoging) van de tarieven binnen het agrarisch natuur- en landschapsbeheer heeft geleid tot hogere kosten dan begroot. De provincie is door het Rijk voor het herijkingstekort beheerjaar 2024 extra gecompenseerd via een decentralisatie-uitkering. Deze ontvangen middelen zijn gestort in de bestemmingsreserve 'Beheer en ontwikkeling natuur'.

6. Gebiedsgerichte aanpak stikstof

Het budget 'Gebiedsgerichte aanpak stikstof' is niet volledig besteed, omdat een deel van de kosten gerelateerd aan stikstof kon worden verantwoord als 'Uitvoeringskosten transitie landelijk gebied'. Ter dekking hiervan is een specifieke uitkering ontvangen. De niet bestede middelen blijven beschikbaar binnen het hiervoor in de 'Brede Bestemmingsreserve' gevormde oormerk.

7. ANLb / Akkervogels

De begrotingspost 'ANLb / Akkervogels' onderschrijft het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,16 mln. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het project 'Kwaliteitsverbetering Agrarisch Natuurbeheer', waarvoor begin 2025 voor de periode van één jaar een subsidieverstrekking heeft plaatsgevonden. Gestart is met uitvoering van het projectplan. Besteding van het budget is echter afhankelijk van de mate van realisatie/voortgang van gesubsidieerde prestaties gedurende het (boek)jaar. Door wijzigingen in het project is de planning aangepast en is uitstel verleend. De niet bestede middelen blijven beschikbaar binnen het hiervoor in de 'Brede Bestemmingsreserve' gevormde oormerk.

8. Faunafonds

De begrotingspost 'Faunafonds' onderschrijft het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,12 mln. Dit wordt voor een bedrag van € 0,11 mln. veroorzaakt door het feit dat meer kostenposten in aanmerking bleken te komen voor BTW-compensatie uit hoofde van onze deelname aan het IPO en BIJ12. Eén en ander zoals

hierboven toegelicht bij punt 3. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de bestemmingsreserve 'Beheer en ontwikkeling natuur'.

9. Transitie Landelijk Gebied

Op het onderdeel Natuurbeheer is in 2025 een voordelig verschil van circa € 0,02 mln. gerealiseerd ten opzichte van de begroting na wijziging. Dit verschil hangt samen met onderbesteding binnen het programma 'Transitie Landelijk Gebied', waarbij zowel de geraamde lasten als de bijbehorende baten (specifieke uitkeringen) lager zijn gerealiseerd dan voorzien. De middelen zijn niet gebonden aan besteding binnen één boekjaar en blijven beschikbaar voor inzet in latere jaren. Het betreft daarmee een incidenteel verschil zonder effect op de voortgang van de uitvoering.

10. Nationaal Park Nieuw Land

De afwijking die zich voordoet op dit onderdeel wordt met name veroorzaakt door de vertraagde uitvoering van het project Poort Oostvaardersplassen Lelystad. In 2025 is een aangepast projectplan inclusief aangepaste begroting en planning ingediend en bestuurlijk vastgesteld. Het hierdoor veranderde kas- en verantwoordingsritme was aanleiding voor het doorvoeren van een financieel administratieve correctie op dit project, die resulteert in een (positief) verschil van circa € 2,0 mln. Deze middelen blijven via de 'Brede Bestemmingsreserve' beschikbaar voor het project, de verwachting is dat deze tussen 2026 en 2028 volledig worden besteed.

11. Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2025 - 2028

Het nadelig saldo binnen dit programmaonderdeel ontstaat door een afwijking in het kas- en verantwoordingsritme van subsidies en uitvoeringskosten. In 2025 zijn hogere uitgaven verantwoord dan was geraamd, door de afwikkeling van verplichtingen en de voortgang binnen lopende GLB-regelingen. De uitgaven passen binnen de vastgestelde kaders van PS en binnen de afspraken met het Rijk en de Europese Unie. De lasten worden gedekt binnen de beschikbare programmamiddelen en cofinanciering. Het gaat niet om een beleidsmatige overschrijding, maar om een verschuiving in het uitvoerings- en betalingsritme.

12. Europese programma's: landbouw (POP)

Het voordelig saldo binnen de Europese landbouwprogramma's (POP) wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere provinciale lasten dan geraamd als gevolg van fasering in de uitvoering en afwikkeling van subsidieaanvragen. Een deel van de geplande uitgaven is later tot realisatie gekomen dan voorzien in de jaarschijf 2025. De uitvoering past binnen de door PS vastgestelde kaders en de afspraken met het Rijk en de Europese Unie. Het verschil wordt met name verklaard door verschuivingen in het betalings- en verantwoordingsritme binnen de lopende POP-regelingen en niet door beleidsmatige wijzigingen.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.2.1 Natuurbeheer	15.918	-2.146	13.772
2.2.2 Nationaal Park Nieuw Land	-955	-378	-1.333
2.2.3 Nieuwe Natuur	0	0	0
2.2.4 Europese programma's: landbouw (POP)	1.941	-21	1.919
2.2.5 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)	4.510	-75	4.435
Totaal	21.414	-2.621	18.793

x € 1.000

2.3 Water

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen' en 'Landelijk gebied'.

Doel (2023-2027)

2.3.1 Het watersysteem is beter toekomstbestendig en draagt bij aan de doelen van het landelijk gebied: Toekomstbestendige landbouw en het herstel van de biodiversiteit. We zetten daarbij in op het versterken van het bodem- en watersysteem.

2.3.1. Doelrealisatie

In 2025 hebben we verder uitvoering gegeven aan het 'Waterprogramma 2022-2027'. De voortgang is weergegeven in de 'Monitor Waterprogramma'.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Grondwater

- We hebben het beleid voor historische grondwaterverontreinigingen geëvalueerd.
- We hebben de aanpak van zeer zorgwekkende stoffen voorbereidstoffen.
- We hebben het Rijk geadviseerd over het '8e Nitraatactieprogramma'.

Drinkwater

- We hebben het drinkwaterbeleid verder uitgevoerd en de nationale beleidsnota drinkwater geïmplementeerd.
- We hebben het regionaal actieprogramma drinkwater vastgesteld. Hierin is opgenomen dat we toewerken naar een nieuwe drinkwaterwinning in Zuidelijk Flevoland voor 2035.
- We zijn in samenwerking met Vitens en provincie Overijssel een verkenning gestart voor een nieuwe winning Noordelijk Flevoland. Dit vormt de eerste stap in een meerjarig proces om te komen tot een definitieve nieuwe drinkwaterwinning voor Noordelijk Flevoland.
- Via het Kansen voor West -programma 'Waterlab Circulair Water', is er de afgelopen jaren - via een aantal pilots - een start gemaakt met innovaties ten behoeve van het realiseren van toekomstbestendige watersystemen in Flevoland. Via het Fieldlab Waterlab Flevoland (FWF) is hier verder op voortgebouwd en zijn er daarnaast verschillende platformbijeenkomsten georganiseerd voor grootverbruikers met als doel om besparingen en innovaties te stimuleren. Het FWF vormt de praktijkomgeving om samen te werken, belemmeringen op te halen, implementatie van nieuwe technologie te realiseren, op te schalen om zodoende de technologie breed verkoopbaar te maken.
- In Noordelijk Flevoland staat de beschikbaarheid van drink- en proceswater onder druk. In het gebiedsproces Noordelijk Flevoland wordt gewerkt aan het op zo kort mogelijk termijn beschikbaar maken van extra water van drinkwaterkwaliteit voor de voedselverwerkende industrie. Er wordt in gezamenlijkheid verder gewerkt, waarbij het doel is om in het eerste kwartaal van 2026 voor het bedrijfsleven duidelijkheid te kunnen geven waar rekening mee moet worden gehouden.

Oppervlaktewaterkwaliteit

- We hebben de provinciale KRW-maatregel visvriendelijk sluisbeheer bij de Marknessersluis gerealiseerd.
- We hebben de studie naar de geoptimaliseerde water- en stoffenbalans afgerond. De uitkomsten benutten we voor het vaststellen van normen voor de volgende planperiode van 2028 tot 2033.
- We hebben bijgedragen aan de landelijke KRW-tussenevaluatie. Deze benutten we voor het formuleren van doelen voor de nieuwe planperiode.

Oppervlaktewaterkwantiteit

- We hebben beleidsopties voor het wateroverlastbeleid geformuleerd. We hebben een plan van aanpak voor herziening van het wateroverlastbeleid vastgesteld. In 2026 en 2027 gaan we ons nieuwe beleid daarop baseren.

- We hebben bijgedragen aan het 'Gebiedsproces Bodemdaling' en pilotprojecten voorbereid. Er is een vernieuwd plan van aanpak opgesteld op basis waarvan in 2026 subsidie wordt verstrekt. De samenwerkingsovereenkomst is vernieuwd en gezamenlijk ondertekend en in de drie bodemdalingsgebieden zijn de pilots verder uitgewerkt in nauwe samenwerking met de agrariërs, waterschap en gemeenten in het gebied.
- We hebben een studie uitgevoerd naar de waterbeschikbaarheid voor natuurgebieden.

Actieplan Bodem en Water

- We hebben uitvoering gegeven aan lopende projecten uit het 'Actieplan Bodem en Water'. Daarbij hebben we boeren gestimuleerd om bewust om te gaan met de bodem en om uit- en afspoeling van verontreinigingen te verminderen.
- We hebben het 'Actieplan Bodem en Water' geëvalueerd. Op basis hiervan hebben we de scope van het Actieplan Bodem en Water, samen met onze partners, aangepast. Komende jaren richten we ons samen met de landbouwsector vooral op waterkwaliteit.
- We hebben een KRW-viewer gemaakt. Daarmee kunnen boeren op elk moment zien hoe de waterkwaliteit bij hen in de buurt is. Daarmee stimuleren we de samenwerking onder agrariërs om in hun gebied bij te dragen aan de waterkwaliteitsdoelen.

Waterveiligheid

- We hebben aan het waterschap subsidie verleend als bijdrage voor de aanleg van voorland (nieuwe natuur) voor de dijkversterking van de IJsselmeerdijk
- We hebben de vergunningverlening van de benodigde omgevingsvergunningen en natuurvergunning gecoördineerd en het projectbesluit van het waterschap goedgekeurd.
- We hebben de ROR-kaarten vastgesteld.

Strategisch Waterbeleid

- We hebben het principe water en bodem medebepalend verder uitgewerkt, ter voorbereiding van de omgevingsvisie en het nieuwe bodem- en waterprogramma. Met een aantal uitgangspunten hopen we bij te dragen aan een toekomstbestendig ruimtegebruik in Flevoland.
- We hebben een studie uitgevoerd naar de waterbeschikbaarheid voor natuur, om zo de terreinbeheerders te kunnen ondersteunen bij het beheer van de natuurgebieden.
- We hebben het 'Waterprogramma 2022-2027' ambtelijk geëvalueerd en de conclusies benut voor het opstellen van een plan van aanpak voor het 'Waterprogramma 2028-2033'.
- We hebben een plan van aanpak voor het bodem- en waterprogramma voorbereid dat in 2026 wordt vastgesteld.

Verbonden partij(en)

De provincie is aandeelhouder van Vitens. Vanwege de wettelijke eis dat de aandelen middellijk of onmiddellijk in handen van de overheid moeten zijn, heeft de provincie een belang in deze organisatie. Het thema beschikbaarheid van drinkwater is cruciaal voor de opgaven in Flevoland. Daarom is hierboven aangegeven dat met Vitens wordt samengewerkt, onder andere in Noordelijk Flevoland.

Middelen

2.3 Water	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	1.319	1.730	2.366	1.344	1.022
Baten	-936	-470	-544	-602	58
Saldo	382	1.261	1.822	742	1.080

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Onderbesteding grondwater en waterbeleid	322	79	244
2. Pilots rond bodemdaling, bodemkwaliteit en meervoudige ruimtegebruik	105	105	0
3. Samenwerkingsovereenkomst gebiedsproces bodemdaling	500	500	0
Overige kleine verschillen water	95	95	0
Totaal lasten	1.022	779	244
Baten			
Overige kleine verschillen water	58	0	58
Totaal baten	58	0	58

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Onderbesteding grondwater en waterbeleid

De onderbesteding op het programmaonderdeel 'Grondwater en Waterbeleid' wordt voornamelijk verklaard door het feit dat in 2025 verschillende verplichtingen zijn aangegaan die nog niet tot daadwerkelijke uitgaven hebben geleid. Het betreft onder meer de volgende opdrachten: de inrichting van het natuurmeetnet, het project Historische data naar BRO – fase 2, het onderzoek naar de kwetsbaarheid van de Flevolandse natuur voor klimaatverandering, het project Bodemdaling – fase 2, de verkenning van scenario's voor de toekomstige drinkwatervoorziening in Noord-Flevoland. Deze werkzaamheden lopen door in 2026, waardoor de daarmee samenhangende kosten pas in dat jaar tot besteding komen. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve' (oormerk 'Waterprogramma').

2. Ontwerp Bodemdaling

Het jaar 2025 is gebruikt om de motie 'Uitvoeren pilot onderbemaling' uit 2024 verder vorm te geven binnen het gebiedsproces bodemdaling en de praktische uitvoering van de pilots voor te bereiden. Dit heeft geleid tot het vaststellen en tekenen van de 'Samenwerkingsovereenkomst gebiedsproces bodemdaling' in 2025. Omdat in 2025 nog geen praktische uitvoering heeft plaatsgehad, is er een onderbesteding. De middelen blijven beschikbaar binnen de reserve 'Bodem'.

3. Samenwerkingsovereenkomst gebiedsproces bodemdaling

Het voordelig saldo wordt veroorzaakt doordat de 'Samenwerkingsovereenkomst Gebiedsproces Bodemdaling Flevoland' tussen provincie Flevoland, Waterschap Zuiderzeeland, gemeente Noordoostpolder, gemeente Zeewolde, het Rijksvastgoedbedrijf en LTO Noord eind september 2025 is ondertekend. De incidentele subsidie voor de uitvoering van de onderzoekspilots binnen dit gebiedsproces wordt begin 2026 verstrekt. Voor de provinciale bijdrage is in de 'Brede Bestemmingsreserve' een oormerk ('Bodemdaling') opgenomen van € 2,0 mln. voor bodemdaling.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.3.1 Waterbeheer en -kwaliteit	1.029	-602	428
2.3.2 Markermeer-IJmeer	19	0	19
2.3.3 Bodem	295	0	295
Totaal	1.344	-602	742

x € 1.000

2.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
2.1 Landbouw, visserij en landelijk gebied	Lasten	845	1.381	1.398	1.198	201
	Baten	-122	-80	-80	-108	28
	Saldo	723	1.301	1.318	1.090	229
2.2 Natuur	Lasten	20.058	24.578	27.344	21.414	5.930
	Baten	-3.469	-4.053	-3.871	-2.621	-1.250
	Saldo	16.589	20.525	23.472	18.793	4.680
2.3 Water	Lasten	1.319	1.730	2.366	1.344	1.022
	Baten	-936	-470	-544	-602	58
	Saldo	382	1.261	1.822	742	1.080
2 Landbouw, visserij, water, natuur in balans	Lasten	22.222	27.690	31.108	23.955	7.153
	Baten	-4.527	-4.603	-4.495	-3.331	-1.165
	Saldo	17.694	23.086	26.613	20.624	5.988

x € 1.000

3. Bloeiende Economie

3.0 Inleiding

Door de woningbouwopgave wordt een sterke groei van het aantal inwoners voorzien. Het bevorderen van de werkgelegenheid in Flevoland is essentieel voor een betere woon-werk balans voor Flevolandse nu en in de toekomst. Dat mensen in de omgeving passend werk kunnen vinden waarmee ze een stabiel inkomen kunnen verdienen is namelijk een belangrijke voorwaarde voor een goed bestaan en draagt bij aan de brede welvaart.

Economische ontwikkeling: Investeren in de kapitalen van de Toekomst

De Economische Visie 2030, 'Investeren in de kapitalen van de toekomst', benadrukt het belang van investeren in de regionale economie. Deze investeringen zijn nodig voor deze evenwichtige groei in de regio.

Vanuit het 'Economisch programma 2023-2028' wordt daarom gewerkt langs vier programmalijnen.

'Verdienvermogen mkb' richt zich op het versterken van het Flevolandse mkb (midden- en kleinbedrijf). Het mkb is de motor van de Flevolandse economie. Groei van bedrijven en vestiging van nieuwe bedrijven zorgen voor een toename van het aantal banen.

'Menselijk en sociaal kapitaal' richt zich op de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt in brede zin. Knelpunten op het gebied van human capital maken het voor bedrijven moeilijk om te innoveren en te groeien en zijn belemmerend voor de economische ontwikkeling van de regio. De arbeidsmarkt van de toekomst vraagt om andere kennis en vaardigheden van de beroepsbevolking. Daarom werkten we samen met opleiders en ondernemers aan het ontwikkelen en behouden van ons talent.

'Toekomstbestendig bedrijfsleven' richt zich op het stimuleren van een weerbaar, wendbaar en toekomstgericht bedrijfsleven dat zich kan blijven ontwikkelen en aanpassen aan veranderende omstandigheden. Samen met partners binnen en buiten de regio stimuleren en ondersteunen we bedrijven om stappen te zetten op het gebied van innovatie op de thema's duurzaamheid, digitalisering én dual-use (civiel én militair toepassingen), om de concurrentiepositie van ons bedrijfsleven te versterken en de toekomstbestendigheid van het Flevolandse bedrijfsleven te borgen.

'Ruimtelijk-economische ontwikkeling' richt zich op zorgvuldig en toekomstbestendig ruimtegebruik voor werklocaties. Ook de ruimte in Flevoland wordt schaars; niet alles kan overal. We werken samen met de gemeenten en omliggende regio's om keuzes te maken over welke ontwikkelingen wenselijk zijn en welke ontwikkeling waar kan.

Het afgelopen jaar hebben wij de fundamenten gelegd die zijn beschreven in ons 'Economisch Programma'. De focus op mkb-versterking, de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, het toekomstbestendig maken van ons bedrijfsleven en de ontwikkeling van de werklocaties van de toekomst toont nu concrete resultaten. Onze inwoners vinden steeds vaker passend werk dichtbij huis, terwijl ondernemers profiteren van verbeterde toegang tot kapitaal en internationale markten.

Tegelijkertijd hebben we in 2025 ingespeeld op grote veranderingen om ons heen. De wereldwijde aandacht voor technologische innovatie, digitalisering, duurzaamheid en nationale veiligheid creëert kansen die voorheen buiten bereik leken. In 2025 is daarom duidelijk voorgesorteerd om Flevoland te positioneren als high-tech regio om zo ook te werken aan ons verdienvermogen voor de toekomst.

Deze ambities krijgen ook vorm door onze regionale economische structuurversterkingsprogramma's, die Flevoland op de kaart zetten als innovatieregio.

Lelystad Airport heeft als ambitie om zich verder te ontwikkelen als luchthaven in combinatie met het gebruik van het businesspark, waarmee de regio zich ontploopt als krachtig knooppunt. Het kabinet heeft in december 2025 wel een besluit genomen over medegebruik door defensie, maar over openstelling voor de burgerluchtvaart is geen besluit genomen. Rondom Flevokust Haven ontwikkelt zich een cluster van grote logistiek bedrijven, met de potentie om door te ontwikkelen naar een multi-modale hub voor bedrijfsclusters op het gebied van maakindustrie, energie-intensieve en circulaire industrie. In Almere zijn de eerste betekenisvolle stappen gezet naar de ontwikkeling van een Hightech Innovatiecampus en het ontstaan van het Institute for Advanced Materials en Metrology. Parallel hieraan hebben we samen met de provincie Utrecht

een intentieverklaring ondertekend met de ministeries van Defensie en Economische Zaken en Klimaat (EZK), ROM Utrecht en ROM Horizon Flevoland. Deze tweejarige verkenning richt zich op het opzetten van een regioteam dat regionale bedrijven verbindt met defensieopdrachten en innovatieprojecten, waarmee nieuwe verdienmogelijkheden ontstaan voor ondernemers in de regio.

De Maritieme Servicehaven bij Urk en onze inzet om de clusters Urk Maritime en Urk Seafood toekomstbestendig te maken, versterkt onze positie binnen de blauwe economie en biedt nieuwe kansen voor de visserijsector en aanverwante bedrijven.

Het Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) in Marknesse fungeert als kennis- en innovatiehub voor slimme mobiliteit, zowel op de weg als in de lucht, en trekt bedrijven aan die werken aan de mobiliteitsoplossingen van de toekomst. Door de verdere ontwikkeling van het MITC wordt het Hightechcluster versterkt en uitgebreid, terwijl tegelijkertijd de samenwerking met Defensie wordt verdiept.

Maatschappelijk effect

Het economisch, menselijk, sociaal en natuurlijk kapitaal van Flevoland is versterkt; voor een brede welvaart nu en later.

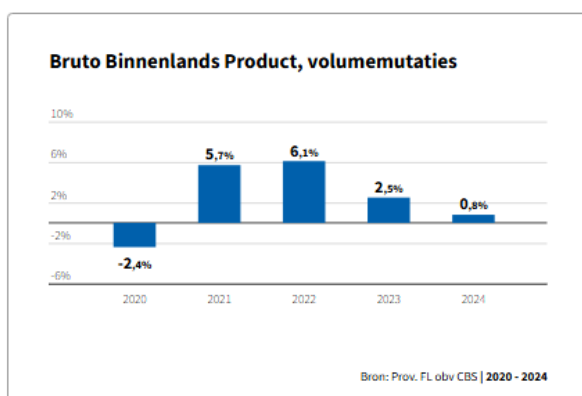
Effect van ons beleid

- Het ondernemersklimaat en de verdien capaciteit van Flevoland zijn versterkt en de kansen van circulariteit en duurzaamheid worden benut.
- Het ondernemers- en vestigingsklimaat en daarmee samenhangend arbeids- en opleidingsaanbod zijn versterkt.
- Ondernemers hebben betere toegang tot stimuleringsregelingen voor innovatie, verduurzaming, circulariteit, digitalisering, internationaal ondernemen en tot financiering.
- Binnen de arbeidsmarktregio Flevoland werken onderwijs, arbeidsmarkt en bedrijfsleven gezamenlijk aan (grote) arbeidsmarkt vraagstukken en duurzame inzetbaarheid van (toekomstige) werknemers en werkzoekenden.
- Samen met een duurzame en toekomstbestendige ruimtelijk-economische ontwikkeling zorgt dit voor een regio met een sterke economische structuur, waarin het blijvend goed werken, wonen, leren en recreëren is.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren van het programma 3 'Bloeiende Economie' wordt verwezen naar de website Feitelijk Flevoland: [Dashboard - Bloeiende economie - Flevoland](#)

Beleidsindicatoren BBV

Streefcijfers voor de ontwikkeling van het BRP zijn gebaseerd op de landelijke ramingen van het Centraal Plan Bureau (CPB, concept-Macro Economische Verkenning 2024), waarbij het streven is dat Flevoland bovengemiddeld scoort.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
3. Bloeiende economie	3.1 Economische ontwikkeling	3.1.1 Het versterken van het verdienvermogen van Flevolandse ondernemers
		3.1.2 De rol van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Horizon is verbreed naar het gehele mkb met meer aandacht voor kleinere ondernemingen
		3.1.3 Versterking aansluiting onderwijs arbeidsmarkt
		3.1.4 Flevolandse bedrijven zijn geholpen om toekomstbestendig te worden door in te zetten op verduurzaming en/of digitalisering
		3.1.5 Goede regionale afstemming over beschikbare ruimte voor economische ontwikkelingen
		3.1.6 De (financierings)mogelijkheden van de Europese subsidieprogramma's zijn optimaal benut
		3.1.7 De effectiviteit van beleidsinzet van het economisch beleid en de economische gebiedsprogramma's is optimaal
	3.2 Gebiedsopgaven	3.2.1 Uit de gebiedsontwikkeling die samenhangt met de opening van luchthaven Lelystad Airport voor groothandelsverkeer, is maximaal rendement voor de regionale economie behaald, waarbij wij een goede inpassing in de leefomgeving bewaken
		3.2.2 Het versterken van de leefbaarheid, duurzaamheid en economische netwerkvorming in het gebied op en rondom Lelystad Airport en Lelystad Airport Businesspark (LAB). Daardoor wordt de inpassing van Lelystad Airport in de omgeving geborgd, de overlast beperkt en kunnen kansen worden benut
		3.2.3 De samenhang en samenwerking van het binnendijkse bedrijventerrein en het buitendijks gelegen haventerrein is geoptimaliseerd, zodat de sociaal-economische potentie wordt benut, vraag en aanbod op elkaar aansluiten en vervoer over water een aantrekkelijk alternatief is voor vervoer over de weg. Tevens heeft Flevokust Haven een positie in het netwerk van binnenhavens
		3.2.4 Door de ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland, innovatieve ontwikkelingen en versterking van het maritieme onderwijs heeft het maritieme cluster Urk de mogelijkheid om door te groeien tot een internationaal toonaangevend maritiem centrum
		3.2.5 De vorming van het Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) krijgt in 2026 gestalte: Er is gestart met de aanleg van de faciliteiten van de Rijksdienst Wegverkeer (RDW) en er is gestart met de realisatie van het nieuwe rijvaardigheidscentrum van de Politieacademie. De voorbereidingen voor een campusgebouw zijn gestart en vormt het hart van MITC City. Er is een krachtig, breed cluster van bedrijven betrokken en het MITC faciliteert cross-sectorale samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs-, kennis- en onderzoeksinstellingen complementair aan bestaande automotive en smart mobility-clusters. We zetten onze betrokkenheid voort en benutten de kansen en mogelijkheden van het MITC voor verduurzaming, innovatie en onderwijs. De bestaande convenanten met onderwijspartijen worden verder uitgebouwd en in 2026 is gestart met een opleiding droneoperator. Daarnaast wordt er gewerkt aan het ontwikkelen van een kennislijn cybersecurity en AI en wordt er een MITC-hackathon georganiseerd waarbij op basis van Use Cases van RDW, NLR en DNW studententeams worden gekoppeld

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
		3.2.6 Er zijn actuele vraagstukken op het gebied van de beschikbaarheid van drink- en proceswater. Deze schaarste leidt tot beperkingen in de ontwikkeling van woningbouw en economie. Het actieprogramma 'Drinken proceswater' focust op het tot stand brengen van (ultra)kortetermijnoplossingen en innovaties op het gebied van drink- en proceswater

3.1 Economische ontwikkeling

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen', 'Landelijk gebied' en 'Digitalisering'

Doelen (2023-2027)

- 3.1.1 Het versterken van het verdienvermogen van Flevolandse ondernemers.
- 3.1.2 De rol van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Horizon is verbreed naar het gehele mkb met meer aandacht voor kleinere ondernemingen.
- 3.1.3 Versterking aansluiting onderwijs arbeidsmarkt.
- 3.1.4 Flevolandse bedrijven zijn geholpen om toekomstbestendig te worden door in te zetten op verduurzaming en/of digitalisering.
- 3.1.5 Goede regionale afstemming over beschikbare ruimte voor economische ontwikkelingen.
- 3.1.6 De (financierings)mogelijkheden van de Europese subsidieprogramma's zijn optimaal benut.
- 3.1.7 De effectiviteit van beleidsinzet van het economisch beleid en de economische gebiedsprogramma's is optimaal.

3.1.1. Doelrealisatie

Met de provinciale subsidies, de inzet van Horizon op specifieke thema's en de provinciale investeringsfondsen hebben wij Flevolandse ondernemers geholpen in de ontwikkeling van nieuwe producten, diensten en markten.

3.1.2. Doelrealisatie

De rol van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Horizon is verbreed naar het gehele mkb met meer aandacht voor kleinere ondernemingen.

3.1.3. Doelrealisatie

We hebben een bijdrage geleverd aan het versterken van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, onder andere door de continuering van onze publiek private samenwerking (PPS) regeling human capital. Met de Regiodeal Nieuw Land steunen we – samen met het Rijk – Tech & Transitie projecten die gericht zijn op talentontwikkeling en innovatie. Hierdoor kunnen meer en beter opgeleide technische vakmensen onze toekomstige arbeidsmarkt versterken. Een van de gehonoreerde projectaanvragen is het Ontwikkelfonds Flevoland Leert, een samenwerking binnen de arbeidsmarktregio Flevoland. Met dit Ontwikkelfonds kunnen bewoners en ondernemers van Flevoland een subsidie ontvangen voor scholingsactiviteiten. Zo investeren we in ons regionaal Menselijk en Sociaal Kapitaal.

3.1.4. Doelrealisatie

De provinciale inzet op verduurzaming en digitalisering van het Flevolandse bedrijfsleven is verankerd in programmalijn 3 'Toekomstbestendig bedrijfsleven' van het 'Economisch programma 2023-2028'. In de uitvoering hiervan wordt innovatie op de thema's duurzaamheid en circulaire economie, digitalisering én dual-use (civiele én militaire toepassingen) gestimuleerd, met als doel de concurrentiepositie en toekomstbestendigheid van het Flevolandse bedrijfsleven te versterken.

3.1.5. Doelrealisatie

In 2024 is programmalijn 4 'Ruimtelijk-economische ontwikkeling' van het 'Economisch programma 2023-2028' vastgesteld. Hiermee is het kader voor de provinciale inzet voor de komende jaren vastgelegd.

3.1.6. Doelrealisatie

In 2025 zijn we in de tweede helft van de looptijd van de programma's 'Interreg' en 'Kansen voor West III'. Voor 'Kansen voor West III' zijn alle openstellingen gerealiseerd. We liggen goed op koers en verwachten dat beide programma's aan het eind van de looptijd volledig zijn benut.

3.1.7. Doelrealisatie

De effectiviteit van beleidsinzet is meer inzichtelijk gemaakt door de oplevering van de eerste fase van de monitor van het economisch programma op strategisch en tactisch niveau. Deze staat op feitelijk Flevoland [Home | Feitelijk Flevoland](#). Verder inzicht in de effectiviteit van beleid wordt vergroot door in 2025 ook op operationeel niveau te gaan monitoren. Effectiviteit van beleid kan alleen over een langere looptijd gemeten worden.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

- In 2025 is een term-sheet overeenkomst getekend met ASM International over de vestiging van het Europese Research & Development Centre en het wereldwijde hoofdkantoor van ASM in Almere. De vestiging van ASM International op de High Tech Campus in Almere versterkt de positie van Flevoland als nationale hightechregio en stimuleert economische groei en werkgelegenheid, mede dankzij de actieve inzet van de provincie via project Leonardo samen met gemeente Almere en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). De investering in R&D, productie en talentontwikkeling vormt een vliegwiel voor een innovatief ecosysteem en trekt nieuwe hightechbedrijven naar Almere als vijfde hightechstad van Nederland.
- De tweede fase voor het realiseren van een instituut voor geavanceerde materialen en metrologie gericht op de volgende generatie chips is succesvol afgerond. Samen met TNO, Technische Universiteiten, bedrijfsleven en overheden (nationaal, provinciaal en gemeentelijk) wordt gewerkt aan het realiseren van het instituut in Almere. De eerste fase business case is ontwikkeld en de afspraken zijn herbevestigd.
- We hebben het Flevolandse mkb versterkt met financiering, advies, exportbevordering, innovatie en acquisitie van nieuwe bedrijfsvestigingen. Zo hebben we subsidies verstrekt via de voucherregeling en deze in 2025 uitgebreid met digitalisering en verduurzaming.
- We hebben innovatieve ideeën van Flevolandse MKV-ondernemingen ondersteund via de MIT-regeling.
- We hebben financieringen aan het innovatieve mkb verstrekt via TMI Proof of Conceptfonds Flevoland B.V. en Groeifonds Flevoland B.V.
- Wij hebben internationaal ondernemerschap en vestiging in Flevoland bevorderd door gerichte acquisitie van buitenlandse bedrijven, actieve handelsbevordering en een gestructureerde inzet op Investor Relations. Met de Voucherregeling zijn bedrijven ondersteund bij het betreden van nieuwe afzetmarkten, door middel van adviestrajecten en deelname aan internationale beurzen. Via het rijksprogramma 'Investor Relations' is inzicht verkregen in het Flevolandse vestigingsklimaat. Grote internationale vestigingen zijn begeleid door Horizon.
- In 2025 hebben wij via de ondersteuning van het programma 'Groeibuzz', het Flevopenningengala en het netwerk van Flevolandse zakenvrouwen de betrokkenheid van en de samenwerking tussen Flevolandse ondernemers gestimuleerd. We hebben triple helixsamenwerkingen (overheid, onderwijs en het bedrijfsleven) verkend en versterkt om digivaardigheden, digitalisering van het mkb en digitale infrastructuur te verbeteren; dit sloot aan bij programmalijnen 2 en 3 van het 'Economisch Programma', helixsamenwerkingen (overheid-onderwijs-bedrijfsleven) verkend en versterkt.
- Op basis van de evaluatie van Horizon hebben wij in 2025 nadrukkelijker de splitsing gemaakt tussen het aandeelhouderschap (strategische koers en continuïteit van de vennootschap) en het opdrachtgeverschap (jaarlijkse exploitatiesubsidie en aanvullende opdrachten). Vanuit het aandeelhouderschap hebben wij ingezet op de economische kansen voor het Flevolandse bedrijfsleven en de inzet van Horizon hierop gericht. In 2025 hebben wij het MKB-schakelteam (brede mkb-ondersteuning) ondergebracht bij Horizon. We hebben met strategie toegewerkt naar borging of aanpassing van de governance van Horizon conform andere ROM's. Horizon heeft diverse investeringsfondsen in beheer. Deze fondsen sluiten niet altijd goed aan bij de behoeften van innovatieve en/of snelgroeiende Flevolandse midden- en kleinbedrijven. Samen met de andere aandeelhouders van deze fondsen hebben we een start gemaakt om te onderzoeken hoe het bestaande landschap geherstructureerd kan worden om beter aan te laten sluiten bij de behoefte en om de investeringsfondsen beter te positioneren. In 2025 heeft daarom TMI Proof of Conceptfonds Flevoland B.V. een EFRO-aanvraag gedaan en gehonoreerd gekregen voor innovatiemiddelen die breder bedrijven kunnen ondersteunen. Onder de werknaam Innovatiefonds Flevoland wordt hierdoor eenduidiger financieringen verstrekt en kunnen Flevolandse ondernemers beter worden ondersteund.
- We hebben de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt versterkt en concreet gewerkt aan het oplossen van mismatches. Zo heeft de provincie twee onderwijsprogramma's ondersteund: 'House of Safety' (ROC van

Amsterdam-Flevoland) en 'Waterwijs' (Aeres MBO Almere). Respectievelijk focussen deze programma's op het veiligheidsdomein en de watersector. Binnen deze programma's wordt bestaand onderwijsaanbod verbeterd en worden nieuwe opleidingen (en keuzedelen) ontwikkeld. Daarnaast is Techkwadraat officieel van start gegaan in 2025. Dit is een landelijk subsidieprogramma om technologieonderwijs voor kinderen en jongeren tussen 4-18 jaar oud te versterken en verbreden. De provincie is in elke regio in Flevoland vertegenwoordigd.

- We hebben samen met regionale partners aan basis-op-orde en HR-vraagstukken van ondernemers gewerkt (MKB-Schakelteam) en oplossingen voor tekortsectoren ontwikkeld.
- We hebben de PPS Human Capital-regeling in 2025 geëvalueerd door een onderzoek te laten uitvoeren door Katapult. Uit deze resultaten zijn aanbevelingen gekomen voor onderwijs, bedrijfsleven en overheid. Met behulp van dit onderzoek én andere provinciale ontwikkelingen wordt de PPS Human Capital-regeling in 2026 vernieuwd, zodat deze beter aansluit bij de behoeften van partners en de provincie zelf
- We hebben in juni 2025 het Ontwikkelfonds Flevoland leert gelanceerd. Met als doel circa 500 scholingsadviezen op jaarbasis en ingezet op 250 vouchers. Dit fonds is gestart met drie gemeenten en de bekendheid neemt de komende tijd toe.
- We hebben het programma 'Talent kleurt Flevoland' uitgevoerd met deelname van vier MBO's, twee HBO's en zes technasia.
- We hebben de Regionale aanpak ICT professionals gestart en daarvoor het triple-helix ecosysteem rondom ICT in kaart gebracht, goed werkende interventies verduurzaamd en leerlijnen voor ICT-kennis en vaardigheden financieel ondersteund.
- Met de Regiodeal Nieuw Land ondersteunen we, samen met gemeente Almere en Lelystad, zeven innovatieve Tech & Transitie projecten. Deze initiatieven dragen bij aan meer werkgelegenheid, beter opgeleide technische vakmensen en de ontwikkeling van een duurzame en innovatieve economie.
- We hebben het 'Programma Digitalisering MKB' met digitaliseringsvouchers verbeterd opgezet, netwerk en kennissessies georganiseerd en digitale hubs versterkt (European Innovation Hub Northwest) en een 'Flevolandse AI Community' opgericht.
- Binnen het kader van dual-use innovaties heeft provincie Flevoland samen met de provincie Utrecht, de ministeries van Defensie en EZK en de betreffende ROM's een samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Dit samenwerkingsverband heeft als doel een regionaal team op te richten dat zich richt op het vergroten van dual-use innovaties in de deelnemende provincies.
- We hebben het 'Digital Experience Center' verkend, de haalbaarheid onderzocht, een plan van aanpak opgesteld en de focus gelegd op digitale economie en samenwerking met MBO/HBO/WO en bedrijfsleven voor de ontwikkeling van trainingsmodules.

Circulair algemeen

- We hebben de ontwikkeling van de provinciale grondstoffen monitor samen met alle provincies tot een eerste versie afgesloten.
- We hebben samen met collega's van de 4 koepels (ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, UvW, VNG en IPO) het thema Kennisdeling onder de Krachtenbundeling CE opgestart en uitgewerkt in 3 scenario's.
- We hebben samen met provincie Noord-Holland en de MRA een verkenning laten uitvoeren naar onze kansen en rol in de het oogsten van kritieke grondstoffen die al in de kringloop aanwezig zijn (het gaat niet om nieuwe winningen).
- De reguliere bijeenkomst CE met gemeenten is vier keer georganiseerd.
- We hebben op 20 maart onder het Platform Circulaire Economie de Circulaire Innovatie Top 12 Flevoland 2025 georganiseerd, uiteindelijk zijn twee ondernemers (Bubbleflush en Lelystad Airport Businesspark) uit Flevoland als de landelijke Circulaire Koplopers 2025 bekroond.
- Platform Circulair Flevoland heeft vanwege personele onderbezetting geen activiteiten ondernomen, maar krijgt in 2026 een vervolg.
- We hebben deelgenomen aan verschillende circulaire netwerken zoals MRA-CE, IPO-CE.

Agrofood circulair

- Landbouwbodemverbetering: we hebben initiatieven rondom verwaarding van bermmaaisel begeleid (bijvoorbeeld Bermmaaisel en CloseCycle).
- Sluiten van de nutriënten kringloop (WUR – KNAP) voor toepassing landbouw – we hebben het project KNAP ondersteund vanuit Flevoland.
- Voedselverspilling reduceren: we geven ondersteuning van de WUR in het onderzoek naar verliezen van voedsel bij de agrariërs in Flevoland en hoe dit te verminderen.

- Circulair proces-/drinkwater levensmiddelenindustrie: we werken onder andere aan het gebiedsproces Toekomstbestendig Watersysteem Noordelijk Flevoland: met alle stakeholders is een verkenning van de mogelijke oplossing voor levering van meer drinkwater uitgevoerd. Ook verkenning naar de mogelijkheden van waterbesparing nieuwbouw en bestaande bouw.
- We hebben deelgenomen aan verschillende circulaire netwerken zoals Voedsel Verbindt, MRA – werkgroep Biograndstoffen, WUR en/of ACRRES.
We hebben voor 'DuurzaamDoor Flevoland' in 2025 een laatste subsidieronde gefaciliteerd en het programma afgerond. De provincie blijft de komende jaren actief als budgethouder.

Ruimtelijk-economische ontwikkeling

- We zijn gestart met een verkenning voor de Staat van Digitale Infrastructuur. Realisatie van digitale economie vereist een goede basis in de vorm van sterke en weerbare infrastructuur. De sterke en zwakke elementen in deze infrastructuur moeten verkend worden voordat een toekomstbestendige Plan van Aanpak tot stand komt. Daarbij wordt ook bekeken hoe samenwerking met de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur vorm kan krijgen.
- We hebben de ontwikkeling en implementatie van een monitoringstool toekomstbestendige bedrijventerreinen (uitgifte, ontwikkeling, planvorming, herstructurering, transformatie, intensivering) in 2025 succesvol afgerond. De tool is operationeel.
- We hebben een database marktdynamiek kantoren aangeschaft en geïmplementeerd. Data is opgenomen in Feitelijk Flevoland en wordt actief gedeeld met gemeenten ter ondersteuning van onder andere leegstands-aanpak, herstructureringsopgaven en gebiedsontwikkelingen. Data wordt tevens gebruikt voor ramingsonderzoeken (onder andere MRA, Regio Zwolle en van de provincie zelf).
- We hebben deelgenomen aan Koopstromenonderzoek Oost en Midden-Nederland 2025. De resultaten worden in het eerste kwartaal van 2026 verwacht.
- We zijn gestart met het opzetten van een subsidie herstructurering en efficiënt ruimtegebruik en met een subsidie vitale kernen en binnensteden ter ondersteuning van gemeenten (onderzoek en proceskosten). De subsidies (nadere regels, vorm en opzet) zijn in voorbereiding en worden in 2026 opgesteld.
- We zijn gestart met de verkenning van het integraal ruimtelijk omgevingsprogramma (borging REO-programma in omgevingsinstrumentarium bij de nieuwe omgevingsvisie). De doorontwikkeling en juridische borging wordt voorzien als uitwerking van de nieuw vast te stellen (in 2026) omgevingsvisie Flevoland).
- We zijn gestart met de meerjarige 'Aanpak Verduurzaming Bedrijventerreinen' via de SPUK PVB. Aan Horizon is een subsidie verstrekt voor de ondersteuning op dit programma en een subsidie organiserend vermogen bedrijventerreinen Flevoland is in de maak en wordt eind eerste kwartaal 2026 opgesteld.
- De contouren van de rijkspilot 'Toekomstbestendige Bedrijventerreinen' zijn eind 2025 bekend gemaakt en we zijn gestart met het maken van een plan van aanpak voor een meerjarenuitvoering van deze pilot.
- We hebben de samenwerkingsovereenkomst Werklandschappen van de Toekomst ondertekend en zijn gestart met de uitvoering (2025–2027). Het Ambassadeursterrein (Nagelerweg in gemeente Noordoostpolder) is geselecteerd en de eerste partnerterreinen zijn aangemeld (onder andere Noordersluis en Lelystad Airport Businesspark in Lelystad en Port of Dronten in Dronten).
- Eind 2025 zijn daarop direct de eerste stappen gezet richting een inkooptraject of voucherregeling, gericht op de ontwikkeling van groenplannen op bedrijventerrein in heel Flevoland, ter ondersteuning van het Werklandschappenproject.
- We hebben gezorgd voor een vertaling en borging van het 'Ruimtelijk Economisch Ontwikkelingsprogramma' in gemeentelijke omgevingsvisies en -programma's en gemeentelijke visies en uitvoeringsprogramma's werklocaties. Daarnaast zorgden we dat specifieke ruimtelijk-economische Flevolandse belangen behartigd werden in regionale en landelijke overleggen, strategieën en visies:
 - De 'REB 2040' (Ruimtelijk Economische Bouwsteen 2040 regio Zwolle);
 - De 'MRA bedrijventerreinen- en kantorenstrategie';
 - Het 'Regionaal Programma Werklocaties regio Ermelo, Harderwijk, Putten en Zeewolde' (EHPZ);
 - De 'Ruimtelijk Economische Visie' van het (ministerie van Economische Zaken en Klimaat) en de 'Nota Ruimte' (ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening);
 - De NOVEX MRA en de NOVEX regio Zwolle.

Netwerk, samenwerking en positionering

- In 2025 is het initiatief genomen tot een doorontwikkeling van de Economic Board Flevoland tot een onafhankelijke agendasetter met uitvoeringsorganisatie.
- In 2025 is in samenwerking met Horizon succesvol het event International Netwerk Flevoland neergezet.

- In 2025 is actief ingezet op zichtbaarheid, samenwerking en relatiebeheer om projectaanvragen te stimuleren. Er zijn twee webinars georganiseerd voor bedrijven. Ook zijn de subsidiemogelijkheden gepresenteerd bij bedrijvenkringen en andere netwerkevenementen. Daarnaast zijn verschillende gemeenten bezocht via bijeenkomsten met beleidsmedewerkers. De samenwerking met de business developers van Horizon Flevoland is versterkt door een structureel maandelijks overleg. Ook is er een 'rondje lang de velden' geweest met verschillende provinciale expertiseteams, zoals economie en mobiliteit. Dit alles heeft geleid tot het ophalen en begeleiden van nieuwe projectideeën.
- Daarnaast is sterk geïnvesteerd in de relatie met de beheerautoriteit van Kansen voor West. In februari 2025 vond de deskundigencommissie voor het eerst fysiek plaats in Flevoland. Ook zijn een accounthoudersoverleg met de provincies en een evaluatie van het beleidskader RIS3 in Lelystad georganiseerd. Verder is in Almere een Social Event georganiseerd voor medewerkers van Kansen voor West. Tot slot is samen met projectcontrollers van de beheerautoriteit deelgenomen aan fysieke eind- en controlegesprekken van Flevolandse projecten.

Integraal werken en efficiënte begeleiding

- In 2025 is extra ingezet op integraal werken en op een efficiënte en kwalitatieve projectbegeleiding binnen 'Kansen voor West III'. Dit heeft gezorgd voor een duidelijkere en effectievere ondersteuning van projectindieners.
- Collega's uit verschillende provinciale expertiseteams zijn vanaf het begin betrokken bij de uitwerking van projectideeën. Ook bij de beoordeling van de eindversies van projectplannen zijn zij structureel aangehaakt. Daarnaast zijn meer fysieke gesprekken gevoerd met projectindieners, zowel op locatie als op het provinciehuis. Hierdoor konden projecten sneller en scherper worden uitgewerkt.
- In samenwerking met de afdeling IV is een SharePoint-omgeving ingericht voor externe projectindieners. Deze omgeving wordt gebruikt voor het delen van documenten, het volgen van de voortgang en versiebeheer. Deze aanpak heeft geleid tot aanvragen van hogere kwaliteit en in grotere aantallen, een efficiënter proces en meer samenhang tussen beleid en uitvoering.

Kansen voor West III – prioriteit 1 Innovatie

- Binnen prioriteit 1 zijn in 2025 negen nieuwe projectaanvragen actief begeleid en ondersteund. Zeven projecten zijn in 2025 goedgekeurd; twee projecten worden in 2026 aan de deskundigencommissie van de beheerautoriteit voorgelegd. In 2025 is hiermee € 3,46 mln. aan EFRO-subsidie verleend aan Flevolandse mkb-ondernemingen met innovatieve projecten in onder andere de maakindustrie, woningbouw, medische technologie, maritieme technologie, watertechnologie en agritech. In totaal zijn tot en met 2025 binnen deze prioriteit 26 projecten toegekend, met een gezamenlijke subsidiewaarde van circa € 11,7 mln.

Kansen voor West III – prioriteit 2 Groene economie en klimaat

- De openstelling van prioriteit 2, die eind 2024 van start ging, is in 2025 zeer succesvol verlopen. In totaal zijn tien projectaanvragen actief begeleid en ondersteund. Acht projecten zijn in 2025 toegekend en beschikt door de beheerautoriteit; twee aanvragen worden in 2026 behandeld. In 2025 is hiermee € 4,65 mln. aan EFRO-subsidie verleend aan Flevolandse mkb-ondernemingen. De projecten richten zich op energie, netcongestie en circulariteit.

Openstellingen

- In mei 2025 een extra openstelling uitgevoerd. Deze openstelling betrof een verhoging van het budget binnen prioriteit 2 met € 1,0 mln. en was gericht op projecten die bijdragen aan een groene economie en het klimaat.
- In november 2025 is met een tweede openstelling de aanvulling van het revolverende Innovatiefonds van Horizon Flevoland afgerond. In totaal is € 4,25 mln. beschikbaar gesteld. Het Innovatiefonds verstrekt leningen aan mkb-ondernemingen voor het ontwikkelen en toepassen van innovaties in de TRL-fases 4 tot en met 9.

Boerderij van de Toekomst

- Daarnaast zijn eind 2025 de eerste drie beschikkingen verleend binnen de Flevolandse Kansen voor West-openstelling van de voucherregeling Boerderij van de Toekomst, met een totale subsidieverlening van

€ 0,3 mln. Horizon Flevoland geeft aan dat meerdere projectvoorstellen in voorbereiding zijn; binnen deze regeling is nog circa € 4,5 mln. beschikbaar.

- We hebben binnen Kansen voor West 3 alle beschikbare middelen in prioriteit 1 (Innovatie) en 2 (Klimaat) bij de laatste openstelling (november 2024) beschikbaar gesteld.
- We hebben gewerkt aan herkapitalisatie van het TMI Proof of Conceptfonds met € 4,25 mln. en middelen toegekend aan de voucherregeling Boerderij van de Toekomst, waarmee het financieringslandschap voor het mkb in 2025 is versterkt.
- We hebben de samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs/onderzoeksinstituten gefaciliteerd zodat het onderwijsaanbod op het gebied van de voor de energietransitie relevante opleidingen wordt aangepast en uitgebreid.
- Samen met bedrijfsleven en onderwijs hebben we gelobbyd om hogescholen en universiteiten zich te laten verbinden met de energietransitie in Flevoland, omdat hier de ambitie en de ruimte is om te innoveren en experimenteren.
- We hebben het innovatie- en leervermogen in de energietransitie-sectoren versterkt door het faciliteren van fieldlabs en learning communities.

Verbonden partij(en)

De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Horizon geeft, in opdracht van de provincie, uitvoering aan onderdelen van het 'Economisch Programma' waarbij de sturingsfilosofie van het programma het vertrekpunt is. De vraag van de ondernemer staat daarbij centraal.

Via onze participatie in de verbonden partijen OMALA N.V. en Airport Garden City C.V. (AGC) hebben wij directe invloed op de ontwikkelingen rondom Lelystad Airport om de sociaal-economische, infrastructurele, innovatie- en duurzaamheidsdoelstellingen van deze ontwikkeling te realiseren.

De provincie is aandeelhouder van het TMI Proof of Conceptfonds Flevoland B.V. en medeaandeelhouder van Groeifonds Flevoland B.V. Met het provinciale aandeelhouderschap in deze investeringsfondsen werkt de provincie aan het versterken van de economische structuur en het stimuleren van werkgelegenheid. Via haar aandeelhoudersrollen heeft de provincie zeggenschap over de strategische inzet van de fondsen.

Middelen

3.1 Economische ontwikkeling	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	6.646	7.847	9.257	7.278	1.978
Baten	-684	0	-889	-720	-169
Saldo	5.962	7.847	8.367	6.559	1.809

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Verdienvermogen mkb	1.092	1.092	0
2. Menselijk en sociaal kapitaal	700	700	0
3. Europese programma's	569	531	38
4. Afwikkelingsverschillen	-481	-481	0
Overige kleine verschillen	98	98	0
Totaal lasten	1.978	1.940	38
Baten			
1. Verdienvermogen mkb	-543	-543	0
4. Afwikkelingsverschillen	334	334	0
Overige kleine verschillen	40	40	0
Totaal baten	-169	-169	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Verdienvermogen mkb

De programmalijn 'Verdienvermogen mkb' van het 'Economisch programma' laat een onderschrijding van het begrotingsaldo zien van € 0,55 mln. Deze onderschrijding wordt veroorzaakt door een saldo van lagere lasten (€ 1,09 mln.) en hogere baten (€ 0,54 mln.). De lastenonderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de onderuitputting (€ 1,0 mln.) van het budget ter dekking van de uitvoering van de MIT-regeling in 2025. Dit omdat subsidielasten (en baten uit hoofde van 's Rijks cofinanciering, afwijking € 0,54 mln.) slechts aan het boekjaar dienen te worden toegerekend voor zover subsidiabele prestaties door de begunstigden (mkb-ondernemers) zijn gerealiseerd. Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijding binnen de programmalijn 'Verdienvermogen mkb' is gestort in de bestemmingsreserve 'Economisch programma', ter aanwending in volgende jaren.

2. Menselijk en sociaal kapitaal

De programmalijn 'Menselijk en sociaal kapitaal' van het 'Economisch programma' laat een onderschrijding van het begrotingsaldo zien van € 0,78 mln. Deze onderschrijding wordt veroorzaakt door een saldo van lagere lasten (€ 0,7 mln.) en hogere baten (€ 0,08 mln.). De lastenonderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de onderuitputting (€ 0,66 mln.) van het budget ter dekking van de uitvoering van het 'Ontwikkelfonds Flevoland leert' in 2025. Dit als gevolg van het feit dat door het fonds eerst gewerkt is aan bekendheid. Ook zijn er additionele externe middelen ter uitvoering van het fonds besteed. Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijding binnen de programmalijn 'Menselijk en sociaal kapitaal' is gestort in de bestemmingsreserve 'Economisch programma', ter aanwending in volgende jaren.

3. Europese programma's (KvW/Interreg)

Het voordelig saldo binnen dit programmaonderdeel wordt voornamelijk veroorzaakt door fasering in de uitvoering van projecten en een afwijking in het betalings- en verantwoordingsritme ten opzichte van de begroting. Een deel van de voorziene provinciale bijdragen is in 2025 nog niet tot realisatie gekomen. De uitvoering vindt plaats binnen de door PS vastgestelde kaders en de afspraken met Europese en regionale partners. De afwijking betreft geen beleidsmatige bijstelling, maar een verschuiving in het kasritme van de lopende projecten.

4. Afwikkelingsverschillen

De in 2025 gerealiseerde afwikkelingsverschillen laten een overschrijding van het begrotingsaldo zien van € 0,15 mln. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door een saldo van hogere lasten (€ 0,48 mln.) en hogere baten (€ 0,33 mln.). Beide worden veroorzaakt door de aan het boekjaar 2025 toegerekende subsidielasten (en 's Rijks cofinanciering) samenhangend met de MIT-regeling. Meer specifiek gaat het hier om de vaststelling van de openstellingen 2021 en 2022 en de uitvoering van de openstellingen 2023 en 2024. Het totaal budgettair nadeel als gevolg van de overschrijding binnen de programmalijn 'Menselijk en sociaal kapitaal' is onttrokken aan de bestemmingsreserve 'Economisch programma', waarin de middelen in het verleden zijn gestort.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
3.1.1 Uitvoering economisch programma	6.693	-696	5.997
3.1.2 Europese programma's: economie (KvW/Interreg)	586	-24	562
Totaal	7.278	-720	6.559

x € 1.000

3.2 Gebiedsopgaven

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen' en 'Landelijk gebied'

Doel (2023-2027)

- 3.2.1 Uit de gebiedsontwikkeling die samenhangt met de opening van luchthaven Lelystad Airport voor groothandelsverkeer, is maximaal rendement voor de regionale economie behaald, waarbij wij een goede inpassing in de leefomgeving bewaken.
- 3.2.2 Het versterken van de leefbaarheid, duurzaamheid en economische netwerkvorming in het gebied op en rondom Lelystad Airport en Lelystad Airport Businesspark (LAB). Daardoor wordt de inpassing van Lelystad Airport in de omgeving geborgd, de overlast beperkt en kunnen kansen worden benut.
- 3.2.3 De samenhang en samenwerking van het binnendijkse bedrijventerrein en het buitendijks gelegen haventerrein is geoptimaliseerd, zodat de sociaal-economische potentie wordt benut, vraag en aanbod op elkaar aansluiten en vervoer over water een aantrekkelijk alternatief is voor vervoer over de weg. Tevens heeft Flevokust Haven een positie in het netwerk van binnenhavens.
- 3.2.4 Door de ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland, innovatieve ontwikkelingen en versterking van het maritieme onderwijs heeft het maritieme cluster Urk de mogelijkheid om door te groeien tot een internationaal toonaangevend maritiem centrum.
- 3.2.5 De vorming van het Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) krijgt in 2026 gestalte: Er is gestart met de aanleg van de faciliteiten van de Rijksdienst Wegverkeer (RDW) en er is gestart met de realisatie van het nieuwe rijvaardigheidscentrum van de Politieacademie. De voorbereidingen voor een campusgebouw zijn gestart en vormt het hart van MITC City. Er is een krachtig, breed cluster van bedrijven betrokken en het MITC faciliteert cross-sectorale samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs-, kennis- en onderzoeksinstellingen complementair aan bestaande automotieve en smart mobility-clusters. We zetten onze betrokkenheid voort en benutten de kansen en mogelijkheden van het MITC voor verduurzaming, innovatie en onderwijs. De bestaande convenanten met onderwijspartijen worden verder uitgebouwd en in 2026 is gestart met een opleiding droneoperator. Daarnaast wordt er gewerkt aan het ontwikkelen van een kennislijn cybersecurity en AI en wordt er een MITC-hackathon georganiseerd waarbij op basis van Use Cases van RDW, NLR en DNV studententeams worden gekoppeld.
- 3.2.6 Er zijn actuele vraagstukken op het gebied van de beschikbaarheid van drink- en proceswater. Deze schaarste leidt tot beperkingen in de ontwikkeling van woningbouw en economie. Het actieprogramma 'Drinken proceswater' focust op het tot stand brengen van (ultra)kortetermijnoplossingen en innovaties op het gebied van drink- en proceswater.

3.2.1. Doelrealisatie

Doel is om tot openstelling van Lelystad Airport voor groothandelsverkeer te komen, zodat ook de economische kansen kunnen worden benut en uitgebouwd wat essentieel is voor de ontwikkeling van de regio.

Voor de toekomstbestendige luchthaven gericht op de general aviation en elektrificatie zijn daar concrete stappen gezet. In 2025 is er nog geen duidelijk gekomen over de opening van Lelystad Airport voor groot handelsverkeer en is het eerste deel van Lelystad Airport Businesspark bijna afgerond.

3.2.2. Doelrealisatie

Eind 2025 is er nog geen besluit genomen over de openstelling van Lelystad Airport voor groothandelsverkeer, wel is er een besluit genomen over het medegebruik door defensie. Daarnaast is het eerste deel van Lelystad Airport Businesspark bijna afgerond.

3.2.3. Doelrealisatie

De gesprekken met betrekking tot ondererfpacht van terreindeel A van Flevokusthaven zijn in 2025 doorgezet en er is een principeafpraak gemaakt met de beoogde ondererfpachter. Daarnaast is een onderzoek gestart naar de oorzaken van geconstateerde verzakkingen in het haventerrein, dit met het doel om te komen tot een

duurzame oplossing voor herstel. Gezien de ontwikkelingen op het binnendijkse terrein van Flevokusthaven en de toegenomen ladingstromen op de haven is zichtbaar dat Flevokusthaven steeds aantrekkelijker wordt.

3.2.4. Doelrealisatie

Het cluster Urk Maritime heeft zich in 2025 wederom verder versterkt. Daarnaast is het cluster Urk Seafood qua samenwerking sterk ontwikkeld. Onder aanvoering van de provincie is een stuurgroep Blauwe Welvaart geïnitieerd om de triple-helix samenwerking (ondernemers, onderwijs, overheid) voor de clusters Seafood en Maritime te stroomlijnen en versterken. Door de partijen is de intentie uitgesproken om de scope van en kansen voor een Maritime en Seafood Campus Urk te onderzoeken.

In 2025 is inhoudelijke overeenstemming bereikt met het Rijk en de ondernemers over de privaatrechtelijke overeenkomsten voor de realisatie van de MSNF. Vanwege juridische vraagstukken zijn in 2025 helaas nog niet de handtekeningen gezet en is nog niet gestart met de aanbesteding van de MSNF.

3.2.5. Doelrealisatie

In 2025 is er door PS een besluit genomen over de doorontwikkeling van het MITC, en is een aanvang gemaakt met de voorbereiding van de realisatie door de RDW en de politie.

3.2.6. Doelrealisatie

Onder het actieprogramma drink- en proceswater wordt het gebiedsproces toekomstbestendig drink- en proceswatersysteem Noordelijk Flevoland uitgevoerd. In 2025 is samen met gemeenten Urk en Noordoostpolder, Waterschap en Vitens onderzocht wat de mogelijkheden zijn om de korte termijn vraagstukken van met name de vis- en voedselverwerkende bedrijven met betrekking tot (drink)waterbeschikbaarheid en afvalwaterzuivering op te kunnen lossen. Uitkomst hiervan is dat het op korte en middellange termijn helaas niet mogelijk is om via het Vitens drinkwatersysteem extra drinkwater beschikbaar te maken voor de vis- en voedselverwerkende bedrijven. De verantwoordelijkheid voor een oplossing ligt bij het bedrijfsleven. Provincie en andere gebiedspartners zijn wel bereid om te faciliteren.

Onder de vlag van FieldLab WaterLab Flevoland zijn in 2025 een viertal innovatieve drink- en afvalwaterpilots doorontwikkeld. In 2025 zijn er vanuit WaterLab een drietal bijeenkomsten georganiseerd voor grootverbruikers van (drink)water om hun vragen te kunnen koppelen aan aanbieders van oplossingen. Daarnaast is in 2025 een succesvolle Kansen voor West 2 aanvraag gedaan, waardoor ook de komende jaren binnen het Fieldlab Waterlab Flevoland (FWF) overheden, bedrijven en kennisinstellingen samen kunnen werken aan de ontwikkeling van innovatieve watertechnologie en -systemen en daarmee bij te dragen aan een versnelling van een transitie in de waterketen van lineair naar circulair.

Resultaten 2025

Lelystad Airport en doorontwikkeling LAB (UA 5.1)

- We hebben het Rijk om duidelijkheid en besluitvorming gevraagd en afspraken over openstelling van Lelystad Airport vanwege het regionale belang. Eind 2025 is er een besluit genomen over het medegebruik door defensie, maar is er nog geen besluit genomen over de openstelling voor groothandelsverkeer door het Rijk.
- We hebben onderdelen van het monitoring en evaluatieprogramma (geluidmeetnetwerk, isolatiemaatregelen woningen) uitgevoerd, over luchtvaart geadviseerd en in 2025 een gebiedsadvies voor de luchtruimherziening richting Rijk uitgebracht.
- We hebben het programma 'Toekomstbestendige luchthaven' uitgevoerd: elektrificatie, opzet innovatie ecosysteem en verbinding met 'Regiodeal Nieuw Land'. De aanvraag voor elektrificatie voor Lelystad Airport uit de Regiodeal is toegekend en er zijn concrete projecten zoals elektrische laadpalen voor vliegtuigen uitgevoerd.
- We hebben als aandeelhouder van Omala de ontwikkeling van LAB fase 1 aangestuurd en onze insteek voor het ontwikkelingsbedrijf bepaald. De laatste gronden zijn in de verkoop. Er zijn aanvullende afspraken gemaakt met gemeente Lelystad, over de ontwikkeling van LAB fase 2 en de voorbereiding en uitwerking ten behoeve van de besluitvorming. De profilering wordt vastgesteld. Door PS is in 2025 een motie voor duurzame luchtvaart aangenomen waarvoor een plan van aanpak wordt voorbereid.
- We hebben via het luchthavenfonds concrete subsidies verstrekt voor leefbaarheid, duurzaamheid en economische netwerkvorming, bijvoorbeeld aan de Lelystadse Boer en afronding van eerdere subsidies.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Uitstel van de (besluitvorming over de) opening van de luchthaven voor groothandelsverkeer vertraagt de ontwikkeling van het bedrijventerrein en activiteiten op het gebied van leefbaarheid, economie, opleidingen en kennisontwikkeling.

Wij zetten in op zo spoedig mogelijke besluitvorming over openstelling voor groothandelsverkeer vanuit het belang van de regio.

We optimaliseren de exploitatie en gebiedsontwikkeling van Flevokust Haven

In 2025 is onderzoek gedaan naar de oorzaak van de verzakking op Flevokust Haven en mogelijke herstel mogelijkheden. De analyse van de oorzaak van de verzakkingen en advies voor herstel blijkt complex en is daarmee in 2025 nog niet afgerond (verwachting tweede kwartaal 2026). Vanwege de onzekerheid over herstel, is met de potentiële terminalexploitant van terreindeel A overeengekomen een huurovereenkomst af te gaan sluiten tot moment van herstel. Na herstel zal deze dan overgaan in een langjarige erfpachtovereenkomst. De huurovereenkomst zal naar verwachting voor de zomer van 2026 ingaan.

Risico('s) en beheersmaatregelen

De verzakking op Flevokust Haven leidt tot herstelkosten en tot een (tijdelijke) beperking in de exploitatie van Flevokust Haven. In 2026 zal duidelijk zijn wat de financiële omvang hiervan is en zal een voorstel worden gedaan hoe hiermee om te gaan.

Versterkt maritiem cluster

- We hebben bijgedragen aan het toekomstbestendiger maken van de clusters Urk Maritime en Urk Seafood. We hebben via subsidie bijgedragen aan maritieme innovaties. Er is een traject gestart ter versterking van de professionalisering van de governance van de beide clusters en er is een stuurgroep Blauwe Welvaart (gemeente, provincie, bedrijfsleven, onderwijs) gestart om de clustervraagstukken integraal te benaderen.
- We hebben samen met gemeente Urk, ROC Fyrda en het bedrijfsleven een inventarisatie gedaan van draagvlak voor, gewenste scope en randvoorwaarden van een Maritime & Seafood Campus Urk.
- Met het Rijk is afgesproken dat de Regiodeal Noordelijk Flevoland niet wordt verlengd na 2025. Er resteren nog middelen voor het onderdeel toekomstbestendig maritiem cluster. Deze middelen zijn opgenomen in de reserve 'Regiodeal Noordelijk Flevoland' van de provincie en blijven beschikbaar voor het bijdragen aan het realiseren van de doelen van de Regiodeal: toekomstbestendiger maken van de cluster Maritime en Seafood.
- We hebben flankerende maatregelen voor een toekomstbestendige IJsselmeervisserij uitgevoerd.
- De definitieve besluitvorming over de realisatie van de Kornwerdersluis is vertraagd omdat er nog geen duidelijkheid is over een eventuele aanvullende provinciale bijdrage voor de realisatie van de vergroting van de Kornwerderzandsluis. Medio 2026 zal er meer duidelijkheid zijn over financiën en rolverdeling tussen Rijk en regiopartijen.

Start realisatie MSNF

- De aanbesteding voor MSNF is het afgelopen jaar voorbereid. Vanwege discussie over hertaxatie van de waarde van de MSNF en andere procedures is ondertekening van de privaatrechtelijke overeenkomsten voor de ontwikkeling van de MSNF vertraagd. Start aanbesteding is naar verwachting medio 2026.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De economische en financiële ontwikkelingen en technologische eisen vanuit emissiebeperking leiden tot substantieel hogere prijzen en minder beschikbare opdrachtnemers. Dit levert een risico op dat de aanbestedingsprocedure niet succesvol kan worden doorlopen en dat er niet gegund kan worden. In het businessplan voor de MSNF is een risicoreservering opgenomen.

Start realisatie en ontwikkeld MITC

- We hebben de procedures voor de realisatie van het MITC afgerond en na aanbesteding wordt de realisatie gestart (testbaan RDW en Politieacademie), inclusief ontsluiting en aansluitingen op provinciale wegen.
- We hebben de doorontwikkeling van MITC uitgewerkt om dit belangrijke high tech cluster voor Flevoland uit te bouwen. In september 2025 hebben PS een besluit genomen over inzet van de provinciale middelen voor de campusvorming, uitbreiding van testfaciliteiten en gezamenlijke marktbenadering en communicatie. Verder zijn de contacten met defensie geïntensiveerd.

- Er vinden steeds meer onderwijsactiviteiten plaats (bijvoorbeeld droneopleiding Firda) en de eerste insteek met betrekking tot het aantrekken van bedrijvigheid is opgestart.
- We hebben verantwoording afgelegd over de Regiodeal Noordelijk Flevoland en de afronding van ZZL-gelden. De projecten van de ZZL-gelden zijn in 2025 afgerond.

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Middelen

3.2 Gebiedsopgaven	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	3.672	4.571	7.671	6.014	1.657
Baten	-1.005	-910	-910	-768	-142
Saldo	2.667	3.661	6.761	5.246	1.515

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Flevokust Haven- kapitaallasten	-300	0	-300
2. Doorontwikkeling MITC	1.400	1.400	0
3. Regiodeal NF	223	223	0
4. Procesgelden gebiedsontwikkeling	288	288	0
5. Noordelijk Flevoland	-197	-197	0
6. Lelystad Airport/OMALA	141	64	77
Overige kleine verschillen	102	62	40
Totaal lasten	1.657	1.840	-183
Baten			
Overige kleine verschillen	-142	-67	-75
Totaal baten	-142	-67	-75

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Flevokust Haven -kapitaallasten

De lasten van Flevokust Haven zijn € 0,3 mln. hoger wat wordt veroorzaakt door de boekhoudkundige verwerking van de kapitaallasten. De marktwaarde is iets gedaald ten opzichte van 2024, waardoor meer is afgeschreven op Flevokust Haven in 2025 dan oorspronkelijk was begroot.

2. Doorontwikkeling MITC

Een subsidie van € 1,4 mln. voor de doorontwikkeling van het MITC wordt doorgeschoven naar (begin) 2026. Reden is dat gedurende 2025 een aanvullende onderbouwing nodig was voor de staatsteuntoets.

3. Regiodeal NF

De middelen voor de realisatie van 'Toekomstbestendig Maritiem Cluster Urk' zijn in 2025 niet volledig benut. Dit programma heeft een looptijd die doorloopt tot ná 31 december 2025. De bijdragen (lasten) van de gemeenten aan dit programma wordt op basis van de realisatie verantwoord. De resterende middelen blijven beschikbaar binnen de reserve 'Regiodeal Noordelijk Flevoland'.

4. Procesgelden gebiedsontwikkeling

In 2025 zijn minder (strategische) verkenningen en ontwikkeling van nieuwe gebiedsprogramma's geweest dan begroot. In 2025 is dit budget voornamelijk ingezet voor ondersteuning vanuit de provincie in relatie tot Nationaal plan ruimte voor defensie. De middelen blijven beschikbaar binnen de reserve 'Procesgelden gebiedsontwikkeling'.

5. Noordelijk Flevoland

De middelen voor de realisatie van 'Ontsluitingsweg Port of Urk' en 'Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland' zijn in 2025 volledig benut en derhalve was de realisatie hoger dan de begroting. De middelen zijn onttrokken aan de reserve 'Zuiderzeelijngelden'.

6. Lelystad Airport/OMALA

Op dit programmaonderdeel is sprake van een voordelig verschil. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2025 minder subsidies zijn verstrekt, onder meer door het aflopen en afronden van verschillende subsidieregelingen. Daarnaast is sprake van een beperkte onderbesteding als gevolg van latere besluitvorming over de tweede fase van Lelystad Airport Businesspark.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
3.2.1 Amsterdam Lelystad Airport/OMALA	346	-125	221
3.2.2 Flevokust Haven	266	-448	-182
3.2.3 Noordelijk Flevoland	5.273	-195	5.078
3.2.4 Overige gebiedsprogramma's	129	0	129
Totaal	6.014	-768	5.246

x € 1.000

3.3 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	6.646	7.847	9.257	7.278	1.978
	Baten	-684	0	-889	-720	-169
	Saldo	5.962	7.847	8.367	6.559	1.809
3.2 Gebiedsopgaven	Lasten	3.672	4.571	7.671	6.014	1.657
	Baten	-1.005	-910	-910	-768	-142
	Saldo	2.667	3.661	6.761	5.246	1.515
3 Bloeiende economie	Lasten	10.318	12.418	16.927	13.292	3.635
	Baten	-1.689	-910	-1.799	-1.487	-311
	Saldo	8.629	11.508	15.128	11.805	3.324

x € 1.000

4. Vitale Samenleving en Aantrekkelijk Flevoland

4.0 Inleiding

We zetten ons in voor een vitale samenleving en een aantrekkelijk Flevoland. Flevoland is een provincie waar het prettig wonen, werken en recreëren is. De provincie heeft de ambitie om dat te blijven en waar mogelijk te versterken, bijvoorbeeld door bij te dragen aan een toekomstbestendig zorglandschap en fijn kunnen wonen in een gezonde, sociale en duurzame leefomgeving. En door het versterken van recreatie, sport, cultuur en erfgoed en de promotie van Flevoland als vrijetijdsbestemming.

Zorg en gezondheid

Flevolandse moeten zich gezond kunnen ontwikkelen met daarbij goede en volwaardige (ziekenhuis)zorg voor iedereen. Zorgvoorzieningen moeten toegankelijk zijn voor iedereen en in het bijzonder voor kwetsbare groepen zoals ouderen en mensen met een beperking. De provincie kan dit niet alleen en trekt hierin samen op met een netwerk van instanties en partners die een (uitvoerende) rol hebben in het zorgstelsel. We denken mee met de verantwoordelijke overheden en organisaties en waar mogelijk leveren we een bijdrage. Om dit te bewerkstelligen is de provincie aangesloten bij de coalitie Zorgzaam Flevoland (opvolger van de Zorgtafel) en daarmee samenhangende platforms en netwerken. Door het opstellen van een Sociale Agenda proberen we meer focus en sturing aan te brengen in de inbreng van de provincie (zie hieronder).

Komende jaren blijven we ons richten op deelname en actieve bijdrage aan de coalitie Zorgzaam Flevoland. Dit is het netwerk waarin zorgverleners, patiëntenorganisaties, brancheorganisaties, gemeenten, provincie en zorgverzekeraar samenwerken aan goede en toegankelijke zorg in Flevoland. Voor de versterking van het zorglandschap (toekomstbestendige gezondheidszorg en infrastructuur) zoeken we de verbinding met de woonopgave (Wonen, welzijn & zorg voor senioren en aandachtsgroepen) – zie programma 1. Hier ligt ook een koppeling met de 'Strategische Agenda Flevoland' en bijbehorende Uitvoeringsagenda: gezamenlijk werken we aan de pijler Vitale steden en dorpen om zo goed wonen in een gezonde, sociale en duurzame leefomgeving mogelijk te maken.

Het aantal woningen in Flevoland gaat de komende decennia fors groeien. Voor ons is de groei van het aantal woningen onlosmakelijk verbonden met een minstens evenredige uitbreiding van voorzieningen. Voor een vitale samenleving is immers meer nodig dan alleen het bouwen van huizen. Als kader hiervoor gebruiken we de Monitor Brede Welvaart. Afgelopen twee jaar is met ondersteuning vanuit BZK en het kadaster een voorzieningenmonitor ontwikkeld; deze zit nu in de testfase. Met de 'Brede Welvaartsmonitor', 'Inwonerspeiling' en 'Voorzieningenmonitor' krijgen we steeds meer inzicht in waar de vraagstukken liggen. Deze monitors dienen als instrument om inzicht te krijgen in de balans en samenhang tussen wonen, gezondheid, vitale samenleving, (gezonde) leefomgeving en voorzieningen. Vervolgens wordt in de 'Sociale Agenda' de afweging gemaakt waar de provincie een rol voor zich ziet en hoe die ingevuld kan worden. In 2025 hebben we een startnotitie Sociale Agenda opgesteld en aan PS voorgelegd. Gebaseerd op de nieuwe omgevingsvisie gaan we bekijken welke programmatische activiteiten passen bij de thema's uit de 'Sociale Agenda'.

Flever is onze partner bij de ontwikkeling en uitvoering van activiteiten ten behoeve van een vitale samenleving. In 2025 start Flever met de uitvoering van het nieuwe meerjarenplan 2025 – 2028. Via Flever ondersteunt de provincie participatie van inwoners (programma 'Versterken inwoners'). Dit programma is gericht op gezondheid en welzijn van inwoners, en om hen een de stem te geven bij veranderingen in het zorgstelsel. Daarnaast blijft ook het programma 'Arbeidsmarkt & Onderwijs' doorlopen komende periode. In aanvulling op de analyse en inzet vanuit het 'Economisch Programma', programmatisch 'Menselijk en sociaal kapitaal', zet vitale samenleving zich met de activiteiten van Flever in voor de (tekort)sector zorg & welzijn. En monitort de ontwikkelingen als het gaat om in-, door- en uitstroom. Het programma 'Positieve Gezondheid' is afgebouwd en het programma 'Bouwen aan de Samenleving' is in de steigers gezet.

Tenslotte continueren we de deelname aan en stimulering van onderzoeksnetwerken die zich richten op samenlevingsvraagstukken, zoals het onderzoeksoverleg Flevoland en de regionale werkplaatsen Sociaal Domein. Naast Flever zijn belangrijke partners hierin Windesheim, GGD en Proscop/ Elaa (regionale ondersteuningsorganisaties binnen de gezondheidszorg).

Recreatie en toerisme

Onze ambitie is recreanten en toeristen vaker naar Flevoland te laten komen, langer te laten verblijven en meer te laten besteden. Daarbij houden we rekening met de ruimtelijke kwaliteiten van Flevoland. Met het 'Beleidsplan Toerisme en Recreatie Flevoland' zetten we in op betere benutting van het unieke karakter van Flevoland. We dragen het onderscheidende karakter van Flevoland uit, zowel in promotie als in de verdere ontwikkeling van ons vrijetijdsaanbod. Met Visit Flevoland zetten we Flevoland als vrijetijdsbestemming in binnen- en buitenland op de kaart. Via de thema's 'Watererfgoed', 'Nieuwe Natuur', 'Vernieuwend Ontwerp' en 'Agro&Food' brengen we Flevoland onder de aandacht. Daarnaast werken we in de districten IJsselmeer- en MRA-gebied nauw samen met andere regio's aan het toeristisch product. We stimuleren de sector door het verhaal van Flevoland een onderdeel te laten zijn bij het ontwikkelen van nieuwe producten, belevingen en routing.

Branding Flevoland krijgt steeds meer gestalte. Het identiteitskompas van Flevoland, met voor de regio unieke en eenduidige benoemde identiteitswaarden, wordt steeds meer ingezet bij projecten in de drie domeinen 'leef', 'groei' en 'bezoek'. Samen met onze partners verstevigen we zo de positionering van de Flevoland als aantrekkelijke regio voor (potentiële) inwoners, bedrijven en bezoekers.

In 2025 is vooral ingezet op verder planvorming/toekomstige ontwikkelingen bij voor toerisme en recreatie belangrijke iconen zoals Batavialand, Nationaal Park Nieuw Land inclusief Oostvaardersoevers en Werelderfgoed Schokland. Er is uitvoering gegeven aan het beleidsplan Recreatie & Toerisme waarbij voor de promotie de verhaallijnen zijn herschreven, bij routeontwikkeling onder andere is ingezet op de realisatie van Fietspauzepunten en waarbij een aantal ondernemers subsidie hebben verkregen voor het meenemen van het 'Verhaal van Flevoland' bij het ontwikkelen van hun vrijetijdsproduct. Daarnaast zijn er stappen gezet om in te zetten op het achterstallig onderhoudsvraagstuk bij de paden en voorzieningen in de natuurgebieden in Flevoland.

Cultuur en erfgoed

Cultuur en erfgoed zorgen voor verbinding in de samenleving en maken onze provincie aantrekkelijker voor bedrijven, werknemers en toeristen. Wij zijn trots op het erfgoed van onze pioniers en koesteren de verhalen van toen, zoals die over de scheepswrakken - Met de variëteit aan cultuuruitingen van nu worden nieuwe verhalen verteld.

In 2025 zijn we gestart met de uitvoering van de 'Cultuurnota 2025-2028, Bouwen aan de culturele samenleving in Flevoland' langs de drie routes 'Cultuur beleven', 'Cultuur maken' en 'Cultuur verankeren'. Daarmee is de provincie zich in de breedte blijven inzetten voor cultuur en dragen we bij aan de vitale samenleving. Als cultuurregio Flevoland hebben we samengewerkt met de Flevolandse gemeenten, andere cultuurregio's en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) aan gezamenlijke thema's zoals talentontwikkeling.

Met het 'Erfgoedprogramma Flevoland, Erfgoed van de Toekomst' bouwen we verder aan het erfgoed van Flevoland. We zetten in op bescherming en verrijking. In 2025 hebben we het 'Erfgoedprogramma' en het archeologiebeleid geëvalueerd, het evaluatierapport vormt de basis voor de herijking in 2026. We zetten in op bescherming en verrijking van het erfgoed van Flevoland. Bovenal willen we het erfgoed uitdragen en inzetten als inspiratiebron bij nieuwe ontwikkelingen. De doorontwikkeling van Batavialand tot een toekomstbestendig Nationaal Maritiem Museum draagt hier in belangrijke mate aan bij.

Sport

We benutten de maatschappelijke waarde en betekenis van sport en bewegen in Flevoland. Via onder andere Sportservice Flevoland en sportaanbieders geven we uitvoering aan het Flevolandse sportbeleid. We zijn daarbij in vijf speelvelden actief: talentontwikkeling, sportevenementen, aangepast sporten, sport en bewegen in openbare ruimte en een Vitale Flevolandse sport. Samen met partners dragen we bij aan voorzieningen die ondersteunend zijn aan sport, bewegen en een sportieve, gezonde leefstijl. Daarnaast lobbyen we actief om grootschalige sportevenementen naar Flevoland te halen.

Maatschappelijk effect

Flevoland heeft een gezonde en welvarende samenleving waar het goed wonen, werken en recreëren is. Een gezonde(re) leefstijl en de juiste zorg op de juiste plek zijn belangrijke uitgangspunten bij concrete vormgeving. De versterkte Flevolandse identiteit en publiekstrekking trekken meer bezoekers naar provincie Flevoland.

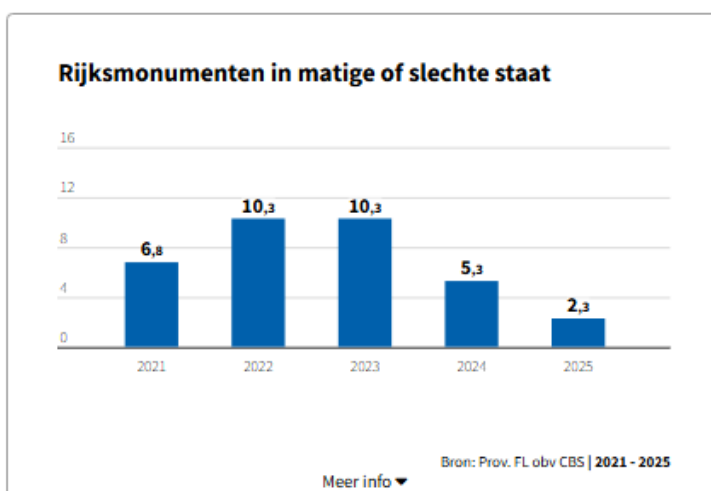
Effect van ons beleid

De kwaliteiten van landschap en erfgoed zijn benut en behouden voor een inspirerende, gezonde leefomgeving die inwoners, ondernemers en gebiedspartners verbindt. De promotie van de culturele en toeristisch-recreatieve voorzieningen heeft geleid tot grotere bekendheid en hogere bezoekersaantallen en meer kansen voor ondernemers. We hebben preventieactiviteiten van regionale partners ondersteund zodat Flevolandse gezond(er) leven, langer fit blijven en indien nodig hoogwaardige zorg ontvangen, het liefst dichtbij huis, en daarmee langer zelfredzaam zijn en economisch en sociaal beter deelnemen aan de samenleving. Bij ruimtelijke beslissingen (inrichting van woon- en leefomgeving van inwoners) zijn de thema's 'gezondheid' en 'zorg' volwaardig meegewogen, alsook culturele voorzieningen, archeologie en monumenten en het 'Verhaal van Flevoland'.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren van het programma 4 'Vitale samenleving en Aantrekkelijk Flevoland' wordt verwezen naar de website Feitelijk Flevoland: [Dashboard - Vitale samenleving en aantrekkelijk Flevoland - Flevoland](#)

Beleidsindicatoren BBV

Toelichting: In 2022 waren er totaal 40 rijksmonumenten zonder woonfunctie in Flevoland, daarvan vallen er 4 in de categorie 'matig' of 'slecht' voor wat betreft de staat van onderhoud van het casco. In het Interprovinciaal Overleg (IPO) is 10% afgesproken als landelijk streefcijfer.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
4. Vitale samenleving en aantrekkelijk Flevoland	4.1 Recreatie, toerisme en sport	4.1.1 Flevoland is aantrekkelijk als toeristisch-recreatieve bestemming, waarbij het vrijetijdsaanbod en de beleving is toegenomen en de bekendheid van de vrijetijdsbestemming is gegroeid. Samen met natuur en mobiliteit (programmaonderdelen 2.2, 6.2 en 6.3) dragen we bij aan de realisatie een prettige en gezonde leefomgeving door het stimuleren van een beweegvriendelijke openbare ruimte in Flevoland. De natuurlijke en waterrijke omgeving van Flevoland is beleefbaar, toegankelijk en bereikbaar en nodigt inwoners en bezoekers uit te sporten en te recreëren
	4.2 Cultuur en erfgoed	4.2.1 Provincie Flevoland zet zich in voor cultuur in brede zin. In de Cultuurnota 2025-2028 'Bouwen aan de culturele samenleving in Flevoland' staat de waarde van cultuur voor de samenleving centraal en werken we aan een cultureel klimaat waarvan maker en publiek, maatschappij, economie en ruimtelijke omgeving profiteren. We doen dit langs drie routes: Cultuur beleven, Cultuur maken en Cultuur verankeren
		4.2.2 De bescherming van het Flevolands erfgoed is versterkt en we bouwen verder aan de beleving van en de kennis over het Flevolands erfgoed op basis van het 'Erfgoedprogramma'
4.2.3 Een succesvolle doorontwikkeling van Batavialand tot een toekomstbestendig Nationaal Maritiem Erfgoedpark Batavialand als culturele trekpleister, dat diverse doelgroepen trekt, laagdrempelig is, culturele en ruimtelijke kwaliteit biedt in het hart van het Bataviakwartier, mede door de realisatie van een Nationaal Scheepsarcheologisch Depot (NSD), een multifunctioneel entreegebouw, de integratie van de Bataviawerf en het schip de Batavia		
4.3 Vitale samenleving	4.3.1 We bouwen niet alleen huizen, maar ook een samenleving: De Flevolandse samenleving is gezond, welvarend en betrokken, waarbij iedereen meedoet en erbij hoort	

4.1 Recreatie, toerisme en sport

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgave 'Wonen'

Doel (2023-2027)

4.1.1 Flevoland is aantrekkelijk als toeristisch-recreatieve bestemming, waarbij het vrijetijdsaanbod en de beleving is toegenomen en de bekendheid van de vrijetijdsbestemming is gegroeid. Samen met natuur en mobiliteit (programmaonderdelen 2.2, 6.2 en 6.3) dragen we bij aan de realisatie van een prettige en gezonde leefomgeving door het stimuleren van een beweegvriendelijke openbare ruimte in Flevoland. De natuurlijke en waterrijke omgeving van Flevoland is beleefbaar, toegankelijk en bereikbaar en nodigt inwoners en bezoekers uit te sporten en te recreëren.

4.1.1. Doelrealisatie

In 2025 versterkten we de Flevolands positie als unieke vrijetijdsbestemming. Samen met partners werkten we aan een vitale leefomgeving en aan groei van recreatie, toerisme en sport. We bouwden aan een sterke sportpiramide en profileren Flevoland steeds beter als aantrekkelijke provincie voor sportevenementen en vestiging van sportorganisaties.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Toerisme & recreatie

We hebben de programmalijnen van het 'Beleidsplan Recreatie & Toerisme' en 'Perspectief Bestemming Flevoland 2030' uitgevoerd door onder andere:

- We hebben het accounthouderschap Visit Flevoland gevoerd;
- De verhaallijnen van het Verhaal van Flevoland geactualiseerd;
- Voor routeontwikkeling is het project fietspauzepunten opgestart met een pilotgroep ondernemers;
- We hebben ingezet op de recreatieve beleving van natuur en water, deelgenomen aan samenwerkingsverbanden R&T en het water bevaarbaar gehouden.

Sport

- We hebben de sportnota uitgevoerd, tenminste vijf gebiedsoverstijgende sportevenementen ondersteund en de koppeling met gebiedspromotie gemaakt.
- We hebben het accounthouderschap Sportservice Flevoland gevoerd.

Verbonden partij(en)

Visit Flevoland BV promoot in opdracht van ons, het vrijetijdsaanbod van Flevoland. Zodanig dat de Flevolandse beeldragers (zoals Nationaal Park Nieuw Land, Batavialand, Schokland, Urk en dergelijke) van het unieke en onderscheidende karakter door middel van de verhaallijnen van Nieuw Land ('watererfgoed', 'vernieuwend ontwerp', 'nieuwe natuur' en 'agro & food') van Flevoland, goed voor het voetlicht worden gebracht bij de diverse kansrijke doelgroepen. Zij draagt daarmee bij aan het doel: een versterkte profilering van de vrijetijdsbestemming en haar bekendheid.

Het Flevolands Archief behartigt de belangen van de deelnemers op grond van de Archiefwet 1995 en voert de archiefwettelijke taken uit.

Sportservice Flevoland B.V. geeft uitvoering aan de sportnota 'Samenwerken aan een sportief Flevoland'. Zij draagt daarmee bij aan het doel: een sportieve samenleving, de sport in Flevoland is onderscheidend, draagt bij aan de Flevolandse identiteit en leidt tot grotere bekendheid en aantal bezoekers.

Middelen

4.1 Recreatie, toerisme en sport	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	2.077	2.663	2.786	2.726	60
Baten	-46	-28	-28	-28	0
Saldo	2.031	2.635	2.758	2.698	60

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Stimuleren waterrecreatie	115	0	115
Overige kleine verschillen	-55	0	-55
Totaal lasten	60	0	60

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Stimuleren waterrecreatie

De begrotingspost 'Stimuleren waterrecreatie' onderschrijdt het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,12 mln. Deze onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er vanuit de regio Zuidelijk IJsselmeergebied geen gezamenlijke projecten waren waar financiële middelen voor benodigd waren. Het budgettair voordeel maakt onderdeel uit van het rekeningssaldo.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.1.1 Recreatie, toerisme en gebiedspromotie	1.661	-28	1.633
4.1.2 Sport	1.065	0	1.065
Totaal	2.726	-28	2.698

x € 1.000

4.2 Cultuur en erfgoed

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgave 'Wonen'

Doelen (2023-2027)

- 4.2.1 Provincie Flevoland zet zich in voor cultuur in brede zin. In de Cultuurnota 2025-2028 'Bouwen aan de culturele samenleving in Flevoland' staat de waarde van cultuur voor de samenleving centraal en werken we aan een cultureel klimaat waarvan maker en publiek, maatschappij, economie en ruimtelijke omgeving profiteren. We doen dit langs drie routes: Cultuur beleven, Cultuur maken en Cultuur verankeren.
- 4.2.2 De bescherming van het Flevolands erfgoed is verstevigd en we bouwen verder aan de beleving van en de kennis over het Flevolands erfgoed op basis van het 'Erfgoedprogramma'.
- 4.2.3 Een succesvolle doorontwikkeling van Batavialand tot een toekomstbestendig Nationaal Maritiem Erfgoedpark Batavialand als culturele trekpleister, dat diverse doelgroepen trekt, laagdrempelig is, culturele en ruimtelijke kwaliteit biedt in het hart van het Bataviakwartier, mede door de realisatie van een Nationaal Scheepsarcheologisch Depot (NSD), een multifunctioneel entreegebouw, de integratie van de Bataviawerf en het schip de Batavia.

4.2.1. Doelrealisatie

In 2025 hebben we op basis van 'Cultuurnota 2025-2028' bijgedragen aan een sterk cultureel klimaat et de uitvoering van verschillende regelingen programma 'Carte Blanche' en partnerschap bij Voordekunst. De provinciale (uitvoerings)instellingen hebben dat gedaan op het gebied van cultuureducatie, -participatie, bibliotheken en landschapskunst.

4.2.2. Doelrealisatie

In 2025 hebben we met verschillende activiteiten verder gewerkt aan het verstevigen van de bescherming van het Flevolands erfgoed, de beleving ervan vergroot en de kennis erover verder ontwikkeld.

4.2.3. Doelrealisatie

In 2025 zijn diverse plannen in samenwerking met onze partners uitgewerkt. Er is onder andere een 'Ruimtelijk Functioneel Programma' opgesteld voor het museum welke financieel getoetst is. Daarnaast is ook de inhoudelijke doorontwikkeling (het museale concept) uitgewerkt. Op basis hiervan is na diverse bezuinigingen en doorrekeningen de business case voor deze gebiedsontwikkeling opgesteld. Na besluitvorming in GS is het ontwerpteam samengesteld en is het Schetsontwerp opgesteld voor de nieuw- en verbouw. Hiermee is de voornaamste ontwerpstag gemaakt. In 2026 wordt het schetsontwerp uitgewerkt tot een definitief ontwerp en aanbesteed voor de bouw.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Cultuur

- We hebben uitvoering gegeven aan onder andere de volgende onderdelen van de 'Cultuurnota 2025-2028':
- In het kader van de motie over het onderzoeken van de behoefte aan en mogelijkheden voor cultuureducatie in het MBO is aan FleCk de opdracht gegeven tot een verkennend onderzoek en plan.
- Voor het ontwikkelen van museumbeleid zijn museumtafels georganiseerd om input op te halen bij het museale veld en gemeenten. Ook is deskresearch gedaan en zijn gesprekken gevoerd met onder andere gemeentelijke beleidsadviseurs, is er contact geweest met onder andere het landelijke Mondriaanfonds, de Museumvereniging en Landschapsbeheer Flevoland.
- Om met provinciale middelen meer financiering naar Flevoland te halen, zijn verkennende gesprekken gevoerd met private fondsen. Dit heeft geleid tot afspraken met het VSB-fonds over gezamenlijke inzet waarbij jongeren hun culturele initiatieven kunnen pitchen. Dit maakt een vervolg mogelijk op het eerdere succesvolle pitch-project dat Kunstlink voor de provincie heeft uitgevoerd.

- De contouren van het plan Cultuurregio Flevoland zijn opgesteld en bestuurlijk vastgesteld.
- Ten behoeve van de 'Cultuurmonitor 2022-2024' is door middel van deskresearch, vragenlijsten en gesprekken met (clusters van) instellingen input opgehaald. De monitor geeft inzicht in de effecten van het provinciale cultuurbeleid in genoemde periode en wordt net als de vorige editie ter presentatie aangeboden aan PS.
- We hebben onderzocht in hoeverre de doelstellingen van het Fonds Kunst- en Cultuurbeleid zijn gehaald en waar aanpassing nodig zijn. GS stellen in februari 2026 aan PS een vervolg voor van het voormalige Flevolandse Fonds voor culturele ontwikkeling waarbij de eerder succesvolle onderdelen crowdfunding via voordekunst en Carte Blanche worden voortgezet en daarnaast wordt ingezet op zakelijk leiderschap.
- We hebben provinciale uitvoeringsorganisaties gesubsidieerd en ondersteund, zoals Bibliotheek Netwerk Flevoland (BNF), FleCk (cultuureducatie) en Kunstlink (cultuurparticipatie) en Land Art Flevoland.
- We hebben Nadere regels op het gebied van cultuur toegepast en waar nodig gewijzigd.
- Conform scenario 2 van de 'Cultuurnota 2025-2028' is het budget voor de regelingen Talentontwikkeling Podiumkunst en Professionele Podiumkunst structureel verhoogd.
- De Nadere regel Innovatiefonds Bibliotheekfunctie Flevoland is verlengd tot en met 2026. Nieuwe wijzigingen gaan in vanaf 2027; dan gaat ook de wetwijziging op het gebied van bibliotheken in die onder andere een zorgplicht voor provincies bevat.
- De Impuls Klassieke Muziek is uitgevoerd.
- Conform scenario 2 van de cultuurnota is uitvoering gegeven aan de voormalige fonds-onderdelen partnerschap van crowdfundingplatform voordekunst en programma 'Carte Blanche'.
- We hebben cultuureducatieprogramma's voor VO en PO gerealiseerd en dragen bij aan CmK4 door cofinanciering van het programma 'CultuurPlus'.
- Conform scenario 2 van de 'Cultuurnota 2025-2028' is een incidentele subsidie toegekend aan FleCk voor het versterken van de kwaliteit van CultuurPlus; het beoogde bereik van 75 scholen is behaald. Daarnaast is een speciaal stimuleringsprogramma's voor scholen ontwikkeld en uitgezet.
- We hebben uitvoering gegeven aan het Cultuurfonds en het Han Lammersfonds.
- Vanuit het Cultuurfonds Flevoland zijn onder andere de volgende projecten ondersteund:
 - Serra-festival; Richard Serra is de kunstenaar achter landschapskunstwerk Sea Level in Zeewolde;
 - muziektheaterproductie Het verhaal van 80 jaar vrijheid door Bigband Drift in Noordoostpolder;
 - Dance-opera Les Quatres Jeunesses door La Mascotte in Emmeloord waarbij hiphop werd gedanst op barokmuziek.
- Namens het Han Lammersfonds heeft commissaris van de Koning Arjen Gerritsen in november de jaarlijkse beurs toegekend; dit keer aan bijzonder Flevolands talent modeontwerpster Dante Tieleman uit Lelystad. Na afronding van de Gerrit Rietveld academie volgt zij nu een masteropleiding Textiel en Fashion Design aan de Universiteit van Borås in Zweden.

Erfgoed

- We hebben het 'Erfgoedprogramma' uitgevoerd en geëvalueerd. De evaluatie vormt de basis voor de herijking van het erfgoedbeleid in 2026 en de start van de actualisatie van het archeologiebeleid.
- We hebben adviezen verstrekt (erfgoed, recreatie en toerisme, natuur) aan Werelderfgoed Schokland en deelgenomen aan de gebiedscommissie en siteholdersgroep.
- We hebben het Toekomstplan bestemming Unesco Werelderfgoed Schokland als trekker van het project vormgegeven waarin en daarbij zorggedragen dat de pioniersgeschiedenis een belangrijke rol inneemt in de ontwikkeling van het sterke merk Schokland.
- We hebben als bevoegd gezag onze wettelijk taken met betrekking tot de vergunningverlening rondom ontgroningen uitgevoerd en advies gegeven voor wat betreft archeologie.
- We hebben onze archeologische en erfgoed expertise ingezet tijdens het Initiatievenoverleg, en advies gegeven bij provinciale projecten en beleidsontwikkeling.
- Via de Nadere regel Erfgoedbeleving en Publieksbereik zijn tien projecten ondersteund die hebben bijgedragen aan het beter beleefbaar maken van het erfgoed in Flevoland.
- We hebben onze wettelijke taken met betrekking tot het Provinciaal Archeologisch Depot Flevoland en de dienstverleningsovereenkomst ten uitvoer gebracht en de samenwerking geïntensiveerd.
- We hebben door middel van een structurele subsidie aan Landschapsbeheer Flevoland de continuering van de ondersteuningsstructuur voor erfgoedorganisatie in de vorm van een Erfgoedhuis, de erfgoedtafels en erfgoedparticipatiecoach verbeterd.
- We hebben 4 nieuwsbrieven geproduceerd met erfgoed en cultuurverhalen.

Bouw museum Batavialand

- Om te komen tot de oplevering van een vernieuwd museum Batavialand met daarin het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot (NSD), een multifunctioneel entreegebouw, de integratie van de Bataviawerf en het op land plaatsen van het schip de Batavia in 2025, hebben wij – volgens planning en in samenwerking met onze partners – diverse voorbereidende onderzoeken en trajecten uitgevoerd. Dit betreft onder andere natuurwaarden- en sonderingsonderzoek, de aanbesteding van een architect voor het museumontwerp, participatie met omwonenden, de gunning van een ontwerp bureau voor de museale vernieuwing, en de voorbereidingen voor de verhuizing van de IJsselkogge en het op land plaatsen van de Batavia (medio 2026).

Verbonden partij(en)

Het Flevolands Archief heeft tot doel om de belangen van de deelnemers ten aanzien van het goed beheren van de archieven en collecties en alle daarbij behorende werkzaamheden in gezamenlijkheid te behartigen.

Middelen

4.2 Cultuur en erfgoed	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	8.142	8.510	10.148	9.798	350
Baten	-500	-882	-1.045	-1.443	397
Saldo	7.642	7.628	9.102	8.355	747

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Restauratie Poldertoren	-509	-228	-281
2. Regionale culturele infrastructuur	303	0	303
3. Makers	76	76	0
4. Kwaliteitsborging erfgoed in regio	109	9	100
5. Bibliotheek netwerk Flevoland	107	0	107
Overige kleine verschillen	264	84	180
Totaal lasten	350	-59	409
Baten			
1. Restauratie Poldertoren	281	0	281
Overige kleine verschillen	116	40	76
Totaal baten	397	40	358

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Restauratie Poldertoren

De begrotingspost 'Restauratie Poldertoren' laat een overschrijding van het begrotingssaldo zien van € 0,23 mln. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door een saldo van hogere lasten (€ 0,51 mln.) en hogere baten (€ 0,28 mln.). De hogere lasten worden veroorzaakt door de vanuit 2024 doorgeschoven en in 2025 met de subsidiabele restauratiewerkzaamheden samenhangende kosten. Voor een bedrag van € 0,28 mln. wordt de lastenoverschrijding gedekt door de in 2024 van het Rijk ontvangen doeluitkering. Het resterend verschil op deze begrotingspost van € 0,23 mln. is onttrokken aan de bestemmingsreserve 'Monumentenzorg'.

2. Regionale culturele infrastructuur

Er is lange tijd onzekerheid geweest over de toekenning van de middelen van de decentralisatie-uitkering 'Verbreding en vernieuwing'. Pas in de meicirculaire 2025 werd definitief bekend dat de middelen werden toegekend aan Flevoland om de regionale culturele infrastructuur te versterken en te ondersteunen voor een periode van 4 jaar. De tijd in 2025 was te kort om de middelen in te zetten zoals gedaan werd in de beleidsperiode 2021 tot en met 2024. Voor de periode 2026 tot en met 2028 is inmiddels een plan opgesteld.

Voorgesteld wordt de resterende middelen door te schuiven naar 2027 en 2028 zodat ze ingezet kunnen worden voor de regionale culturele infrastructuur.

3. Makers

Op een aantal onderdelen ('professionele podiumkunsten' en 'klassieke muziek') werd een aantal projecten als onvoldoende beoordeeld door de externe adviescommissie, om deze reden werden deze niet ondersteund, het project 'Popkoepel' ging in 2025 nog niet van start, op andere onderdelen werden extra activiteiten ondersteund. Dit leidt tot onderbesteding op de post 'Makers'.

4. Kwaliteitsborging erfgoed in regio

In het kader van interbestuurlijke samenwerking Erfgoed werken de Flevolandse gemeenten, het waterschap en de provincie samen aan betere erfgoedzorg in de regio. Dit budget was onder andere bedoeld voor het Steunpunt Archeologie en Monumenten Flevoland. We zijn inmiddels in vergevorderde gesprekken met een partij om dit steunpunt voor ons te exploiteren, maar omdat het nog niet in de uitvoeringsfase is, zijn nog niet alle middelen besteed. Dit budgettair voordeel komt ten gunste van het rekeningssaldo.

5. Bibliotheek netwerk Flevoland

De onderbesteding op deze post wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de verstrekte projectsubsidies zijn doorgeschoven naar 2026. De subsidieelasten moeten worden verantwoord in het jaar waarin de subsidieontvanger de activiteiten uitvoert waarvoor de subsidie is verstrekt en (gedeeltelijk) aan de gestelde subsidievoorwaarden is voldaan.

6. Overige kleine verschillen

De onder 'Overige kleine verschillen' hierboven gepresenteerde begrotingsonderschrijding van € 0,24 mln. bestaat uit een verzameling van verschillende kleine begrotingsafwijkingen, waarvan de grootste slechts € 0,05 mln. is. Dit budgettair voordeel komt deels ten gunste van het rekeningssaldo en deels ten gunste van de reserve 'Fonds Culturele ontwikkeling', doordat er een lagere onttrekking aan deze reserve nodig is.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.2.1 Cultuur	4.482	-261	4.221
4.2.2 Erfgoed	5.316	-1.182	4.134
Totaal	9.798	-1.443	8.355

x € 1.000

4.3 Vitale samenleving

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgave 'Wonen'

Doel (2023-2027)

- 4.3.1 We bouwen niet alleen huizen, maar ook een samenleving:
De Flevolandse samenleving is gezond, welvarend en betrokken, waarbij iedereen meedoet en erbij hoort.

4.3.1. Doelrealisatie

Door diverse initiatieven en netwerksamenwerkingen te ondersteunen en/of aan te jagen hebben we bijgedragen aan de verbetering van gezondheid en welzijn van, en participatie door, Flevolandse inwoners.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Vitale samenleving

- We hebben intensief contact onderhouden met het netwerk Zorgzaam Flevoland (ZF). De uitvoering van het regioplan IZA op provinciaal relevante thema's hebben we gevolgd. We hebben de ontwikkelingen in de bereikbaarheid van de acute zorg in Noordelijk Flevoland gevolgd en subsidie verstrekt om de capaciteit en slagkracht van het netwerkbureau te vergroten.
- We hebben voor de versterking van het zorglandschap de verbinding met de woonopgave gelegd: voor seniorenhuisvesting is de relatie tussen wonen, zorg & welzijn versterkt. In het kader van het rijksprogramma 'Een Thuis voor Iedereen hebben we de startsituatie in Flevoland in kaart gebracht (zie verder onder programma 1).
- We hebben samen met Flever, gemeenten en Waterschap de samenlevingskant van de groeiopgave in kaart gebracht met de Brede Welvaartsmonitor als kader. Dit dient als basis voor het opstellen van een 'Sociale Agenda'.
- Op verzoek van PS zijn we gestart met het opstellen van een 'Sociale Agenda'. Als eerste stap is een 'startnotitie Sociale Agenda' opgesteld. Hiervoor hebben we in september inbreng vanuit de Staten opgehaald en in december de startnotitie voorgelegd bij de Staten. Besluitvorming over de startnotitie staat gepland in januari 2026.
- We hebben vanuit de 'startnotitie Sociale Agenda' input geleverd aan de Omgevingsvisie en zo de visie op een Vitale Samenleving geborgd.
- In opdracht van de provincie heeft Flever het Jaarplan 2025 uitgevoerd. De programma's 'Onderwijs & Arbeidsmarkt Zorg & Welzijn' en 'Versterken Inwoners & Participatie' zijn voortgezet met meer focus en Positieve Gezondheid is afgerond en voor zover mogelijk ondergebracht bij andere programma's of netwerkpartners.
- Provincie en Flever hebben de eerste stappen gezet in de ontwikkeling van een nieuw programma 'Bouwen aan de samenleving'. Dit in aansluiting op de analyse vanuit verschillende monitors en vooruitlopend op de richting van de 'Sociale Agenda'.
- We hebben deelgenomen aan onderzoeksnetwerken (Windesheim, GGD, Proscop, Elaa) en gestart met een 'lerend netwerk' wonen, welzijn & zorg. We hebben onderzoek gekoppeld aan provinciale thema's ('Human Capital Zorg & Welzijn', 'inwonersinitiatieven seniorenhuisvesting') en inwonersparticipatie in zorgnetwerken geborgd.
- We hebben de inzet als regenboogprovincie intern en extern gecontinueerd.

Monitor Brede Welvaart

- In 2024 is een eerste monitor Brede Welvaart opgesteld die eind 2025 is geüpdatet. In aanvulling daarop wordt een Voorzieningenmonitor ontwikkeld. Hiermee is een eerste inzicht ontstaan over hoe de provincie vanuit de invalshoek Brede Welvaart ervoor staat. De monitor moet worden vertaald naar sturingsinformatie voor onze bestuurders en voor onze partners.

Verbonden partij(en)

Niet van toepassing.

Middelen

4.3 Vitale samenleving	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	2.107	2.238	1.738	1.711	26
Baten	-12	0	0	0	0
Saldo	2.095	2.238	1.738	1.711	26

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Programma Krachtige samenleving	-265	-265	0
2. Versterking zorglandschap	220	177	43
Overige kleine verschillen	71	0	71
Totaal lasten	26	-88	114

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Programma Krachtige samenleving

De begrotingspost 'Programma Krachtige samenleving' laat een overschrijding van het begrotingssaldo zien van € 0,27 mln. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door de kosten van projecten die in regionaal verband binnen bestaand beleid zijn uitgevoerd, maar waarvan de lasten niet tijdig zijn begroot. Het budgettaire nadeel als gevolg van de overschrijding binnen deze begrotingspost is alsnog onttrokken aan de bestemmingsreserve 'Krachtige samenleving'.

2. Versterking zorglandschap

De begrotingspost 'Versterking zorglandschap' onderschrijdt het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,22 mln. Deze onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2025 nog een aantal bestedingen ten laste van het programma 'Krachtige samenleving' is gebracht. Daarnaast is de focus gelegd op het ontwikkelen van een Sociale Agenda voor Flevoland. Deze agenda zal richting geven aan de inzet van budgetten in 2026 en 2027. De uitvoerende activiteiten zijn daardoor op een wat lager pitje komen te staan. De niet bestede middelen blijven voor een bedrag van € 0,18 mln. beschikbaar in het binnen de 'Brede Bestemmingsreserve' hiervoor gevormde oormerk. Het restant komt ten gunste van het rekeningssaldo.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.3.1 Vitale samenleving	1.711	0	1.711
Totaal	1.711	0	1.711

x € 1.000

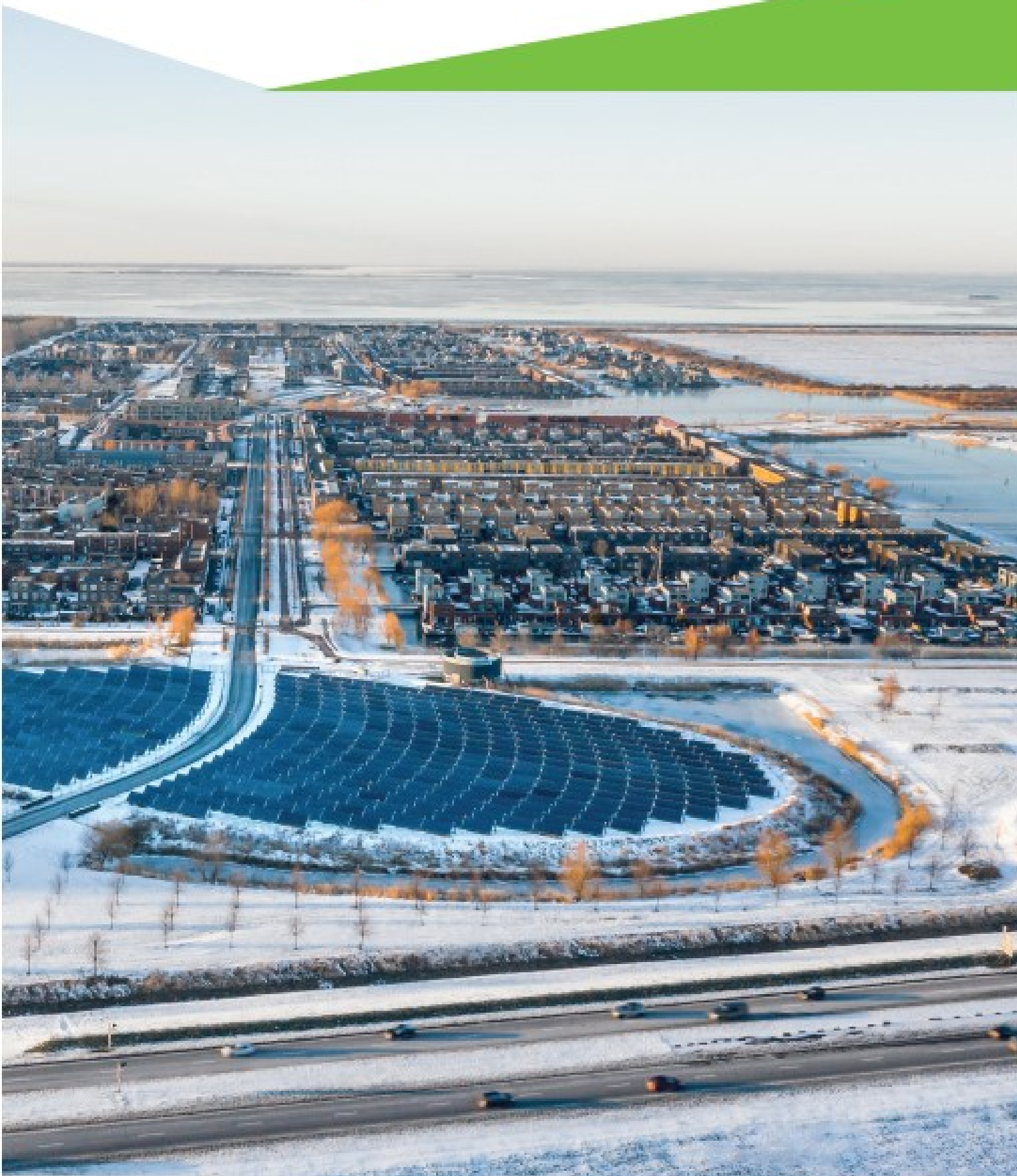
4.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
4.1 Recreatie, toerisme en sport	Lasten	2.077	2.663	2.786	2.726	60
	Baten	-46	-28	-28	-28	0
	Saldo	2.031	2.635	2.758	2.698	60
4.2 Cultuur en erfgoed	Lasten	8.142	8.510	10.148	9.798	350
	Baten	-500	-882	-1.045	-1.443	397
	Saldo	7.642	7.628	9.102	8.355	747
4.3 Vitale samenleving	Lasten	2.107	2.238	1.738	1.711	26
	Baten	-12	0	0	0	0
	Saldo	2.095	2.238	1.738	1.711	26
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	Lasten	12.326	13.411	14.671	14.236	436
	Baten	-558	-910	-1.073	-1.471	397
	Saldo	11.768	12.500	13.598	12.765	833

x € 1.000

5. Toekomstbestendige Energie en Klimaat

5.0 Inleiding

Op het gebied van Energievraagstukken laten we zien dat we een innovatieprovincie zijn. We kijken op zowel inhoud als regelgeving naar wat kan of hoe we zaken mogelijk kunnen maken: innoveren met ruimte voor experimenteren. Een betrouwbare, betaalbare en toekomstbestendige energievoorziening brengt grote uitdagingen met zich mee. Zo is het elektriciteitsnetwerk momenteel overbelast en zijn er vraagstukken omtrent ruimtelijke en landschappelijke inpassing van energie-infrastructuur, veiligheid en de impact op de leefomgeving.

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste resultaten beschreven waarmee we in 2025 bijdragen aan een toekomstbestendig energiesysteem en het bereiken van de klimaatdoelstellingen.

Netcongestie en Energie in Balans

Het elektriciteitsnetwerk is reeds overbelast en de vraag naar elektriciteit neemt nog steeds fors toe. Dit levert de komende jaren beperkingen op voor grootverbruikers. Ook voor kleinverbruikers is de grens in zicht. Samen met netbeheerders, gemeenten, Horizon, EEF, het Rijk, ACM en het bedrijfsleven kijken we hoe we de impact van netcongestie kunnen minimaliseren. Dit betekent enerzijds het efficiënter omgaan met energie of deze op andere momenten gebruiken en anderzijds het versnellen van de realisatie van het elektriciteitsnetwerk en het werken aan innovatieve oplossingen en onorthodoxe maatregelen.

Tegelijkertijd werken we samen met netbeheerders en medeoverheden om de benodigde extra capaciteit in het elektriciteitsnetwerk geen vertraging te laten oplopen. Door de Energyboard Flevoland houden we de lijntjes kort. Gelet op het overbelaste energienetwerk is van belang om vraag en aanbod van energie beter op elkaar af te stemmen. Batterijopslag, waterstofnetwerken en energiehubs kunnen hierbij een belangrijke rol spelen. Deze initiatieven worden nadrukkelijk afgewogen qua ruimtelijke mogelijkheden en impact op de leefomgeving.

Binnen Flevoland zijn inmiddels meerdere grote en kleinere initiatieven op het gebied van opslag in batterijen, warmte, waterstof en hybride systemen. Zo komen we stukje bij beetje richting een energiesysteem van de toekomst.

Energiebronnen

De Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 uit 2021 is de basis voor onze inzet op gebied van hernieuwbare energie: ons aandeel in de landelijke doelstellingen. Hierbij hanteren wij het motto dat het voor inwoners en ondernemers haalbaar en betaalbaar moet zijn en dat er voldoende draagvlak voor maatregelen is. Ten aanzien van zonne-energie sluiten we kostbare landbouwgrond uit en richten we ons op het stimuleren van zonnepanelen op daken en, waar dit landschappelijk in te passen is, op dijken en langs infrastructuur. Ons streven is een afgewogen, toekomstbestendige mix van duurzame energiebronnen, daarom zoeken we naar alternatieven naast zon en wind. We stimuleren onderzoek naar bronnen als geothermie, aquathermie en thorium. In de nieuwe omgevingsvisie brengen we de keuzes over wat voor provincie we willen zijn als het gaat om economische ontwikkeling en leefomgeving in verband met een passend energiesysteem voor de toekomst. Om invulling te geven aan onze voortrekkersrol op het gebied van energie en innovatie zoeken we de samenwerking met (technische) universiteiten en onderzoeksinstituten.

Milieu en Omgevingsdienst

Een veilige, schone en gezonde leefomgeving is niet vanzelfsprekend. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) en Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG) voeren voor de provincie de omgevingstaken uit op het gebied van vergunningverlening voor onder andere milieubelastende activiteiten, het toezicht en de handhaving ervan. We hebben daarbij te maken met nieuwe werkwijzen, taken en bevoegdheden als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet: scherper vergunnen voor emissies van milieubelastende stoffen naar bodem, lucht en water en de uitdaging te adviseren over nieuwe technieken als gevolg van onder andere de energietransitie.

Een gezonde en veilige fysieke leefomgeving is nadrukkelijker (ook) een provinciale opgave geworden. De Omgevingswet definieert het geluidniveau langs provinciale wegen als een omgevingswaarde. In artikel 3.44 van het 'Besluit kwaliteit leefomgeving' (Bkl) is de resultaatverplichting opgenomen om geluidsproductieplafonds vast te stellen en te beheren.

In het Flevolandse coalitieakkoord staat een heldere opdracht voor het opstellen van een provinciaal klimaatplan richting 2050, conform landelijke regelgeving. Daar onze opgaven een reflectie zijn van de

hoeveelheid verschillende uitdagingen die wij als samenleving confronteren, komen deze bijna allemaal terug in de klimaatopgave.

Klimaat

Veel Flevolandse burgers maken zich zorgen over de gevolgen van klimaatverandering in termen van veiligheid, gezondheid en voedselproductie. Het is daarom belangrijk om goed voorbereid te zijn op de gevolgen van klimaatverandering door aanpassingen aan onze fysieke leefomgeving, maar ook door Flevolandse uitstoot van broeikasgassen te beperken. Het Klimaatplan is vanuit dit oogpunt opgesteld. Het concept Klimaatplan is in 2025 opgeleverd en is in 2026 vastgesteld door GS. Het Klimaatplan is een bundeling van bestaand beleid, wat de complexiteit en integraliteit van het klimaatvraagstuk inzichtelijk maakt inclusief de samenhang tussen verschillende beleidsterreinen en transities. Dat is nodig, omdat klimaat geen afzonderlijk beleidsterrein is, maar iets wat aan verschillende beleidsvelden raakt. Het klimaatplan maakt zichtbaar waar binnen een beleidsterrein één transitiepad meerdere maatschappelijke doelen kan beïnvloeden.

Het vastgestelde Klimaatplan vervult daarmee 3 functies:

1. Het biedt overzicht en samenhang binnen het bestaande beleid. Het brengt samen wat elders al verankerd is;
2. Het ondersteunt de dialoog met medeoverheden en samenwerkingspartners (zoals Klimaatadaptatie Flevoland);
3. Het fungeert als startpunt voor toekomstige samenwerking, bijvoorbeeld gezamenlijke projecten met medeoverheden of partners rond klimaatadaptatie.

De overweging of er veranderingen of aanvullingen in het beleid moeten plaatsvinden, moet betrokken worden bij de afzonderlijke beleidssporen.

Maatschappelijk effect

Flevoland is duurzaam voorzien van energie, de kwaliteit van de leefomgeving blijft behouden en ons gebied heeft veerkracht tegen klimaatveranderingen, milieubelasting en natuurrampen.

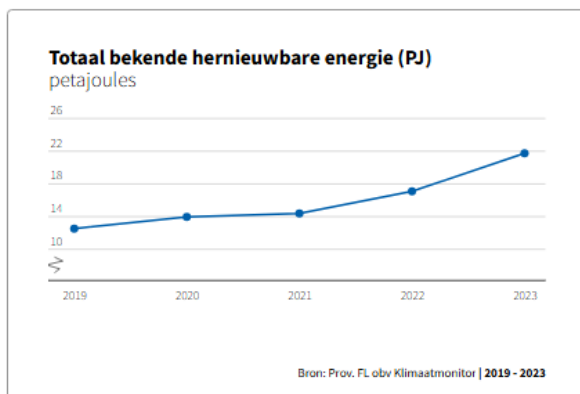
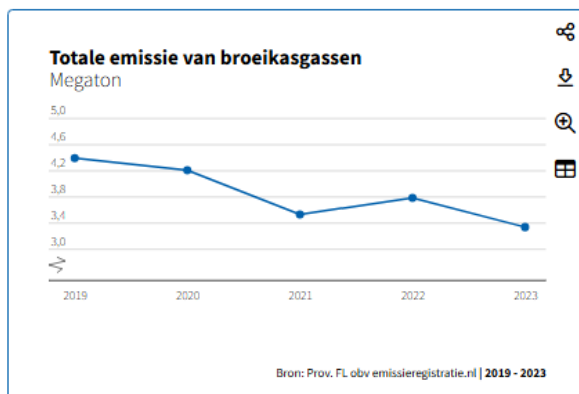
Effect van ons beleid

- De samenleving zo goed mogelijk van energie blijven voorzien door middel van hernieuwbare energie, onorthodoxe maatregelen, uitbereiding elektriciteitsnetwerk en opslagmogelijkheden.
- Het opwekken van energie wordt ruimtelijk goed ingepast, de markt wordt gestimuleerd om CO₂-neutraal te produceren, we maken de energie -en grondstoffent transitie mogelijk en participatie bij energieopwekprojecten wordt gestimuleerd.
- De provincie stelt conform landelijk en Europees beleid een provinciaal klimaatplan op.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren van het programma 'Toekomstbestendige energie en klimaat' wordt verwezen naar de website Feitelijk Flevoland: [Dashboard - Toekomstbestendige energie en klimaat - Flevoland](#)

Beleidsindicatoren BBV

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
5. Toekomstbestendige energie en klimaat	5.1 Energie	<i>5.1.1 Plannen voor duurzame energie in Flevoland (Regionale Energie Strategie)</i> Samen met partners invulling geven aan de energietransitie in Flevoland en zetten in op waterstof en stimuleren onderzoek naar de energiemix
		<i>5.1.2 Elektriciteitsinfrastructuur</i> Een toekomstbestendige elektriciteitsinfrastructuur. Beperken gevolgen netcongestie
		<i>5.1.3 Opslag en Smart Energy Hubs</i> Een gebalanceerd regionaal energiesysteem door vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, met behulp van energieopslag (onder andere batterij, waterstof en warmte) en Smart Energy Hubs
		<i>5.1.4 Energiebesparing</i> Overheden, bedrijven en bewoners helpen bij de overgang naar duurzame energie
	5.2 Milieu	5.2.1 De kwaliteit van onze leefomgeving is in Flevoland behouden, zodanig dat gerichte aandacht is besteed aan gezondheid, bodem, water, lucht en geluid
	5.3 Klimaatakkoord	5.3.1 Een provinciaal klimaatplan conform landelijke en Europese regelgeving. Het 'Klimaatplan' bevat geen nieuw beleid. Het betreft een inventarisatie en analyse van het vigerend klimaatbeleid. Het plan benadrukt hiermee de integraliteit van het thema. Eventuele aanvullende maatregelen zullen dan ook via de afzonderlijke beleidssporen moeten lopen

5.1 Regionale energiestrategie

Dit programmaonderdeel draagt bij aan alle transitieopgaven.

Doelen (2023-2027)

- 5.1.1 *Plannen voor duurzame energie in Flevoland (Regionale Energie Strategie)*
Samen met partners invulling geven aan de energietransitie in Flevoland en stimuleren onderzoek naar de energiemix.
- 5.1.2 *Elektriciteitsinfrastructuur Een toekomstbestendige elektriciteitsinfrastructuur.*
Beperken gevolgen netcongestie.
- 5.1.3 *Opslag en Smart Energy Hubs*
Een gebalanceerd regionaal energiesysteem door vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, met behulp van energieopslag (onder andere batterij, waterstof en warmte) en Smart Energy Hubs.
- 5.1.4 *Energiebesparing*
Overheden, bedrijven en bewoners helpen bij de overgang naar duurzame energie.

5.1.1. Doelrealisatie

Samen met partners, waaronder gemeenten en netbeheerders, is invulling gegeven aan de energietransitie in Flevoland. Daarbij is niet alleen gekeken naar zon en wind, maar steeds vaker vanuit een integrale benadering. Deze invulling vindt plaats aan diverse tafels, zoals de RES en het Energieboard, en via initiatieven als FEA, Horizon en EEF. In 2025 zijn er diverse kennisbijeenkomsten en werkbezoeken georganiseerd onder meer op het gebied van batterijen, netcongestie en waterstof. Het Energieperspectief Flevoland 2050 is op 20 januari 2025 door GS is vastgesteld, en wordt doorgewerkt in de Omgevingsvisie Flevoland 2050.

5.1.2. Doelrealisatie

Samen met de gemeenten en netbeheerders is er invulling gegeven aan het integraal programmeren door het opstellen van een 'Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Energie en Klimaat' (P-MIEK) 2.0 dat op 20 januari 2025 door GS is vastgesteld. Dit met als doel om te werken aan een toekomstbestendige elektriciteitsinfrastructuur en hierop te versnellen. Daarnaast is de evaluatie van de pMIEK 2.0 en de voorbereidingen voor de pMIEK 3.0 zijn voorbereid. Om de gevolgen van netcongestie te beperken ondersteunen we smart energie hubs met een energieregisseur en subsidie, is er nauwe samenwerking met de netbeheerders en werkt de provincie aan beleid voor grootschalige batterijopslag, en is er een subsidieregeling voor thuisbatterijen opgesteld. Tevens is een actieplan netcongestie Flevopolder opgesteld, waar uitvoering aan wordt gegeven.

5.1.3. Doelrealisatie

Afgelopen jaar zijn meerdere bedrijven en klein maatschappelijk vastgoedeigenaren geholpen om stappen te zetten voor verdere verduurzaming. Op het gebied van expertise zijn er naast de geboden loketfunctie en ondersteuning door EEF en Horizon ook diverse bijeenkomsten door onder andere Horizon georganiseerd op het vlak van warmte, netcongestie, waterstof en smart energy hubs.

5.1.4. Doelrealisatie

We hebben samen met Tennet en Liander twee pilots voorbereid en uitgevoerd (groepscontract voor een gesloten distributiesysteem en smart-energy hub).

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Energievisie in Omgevingsvisie

- We hebben een provinciaal Energieperspectief als bouwsteen voor de nieuwe provinciale omgevingsvisie opgesteld, en zo een toekomstig energiesysteem vormgegeven. Het Energieperspectief draagt ook bij aan de totstandkoming van de bijbehorende omgevingsprogramma's.

Op koers realisatie RES zon en wind

- We hebben de voortgangsnotitie RES Flevoland 2025 opgesteld met de zes gemeenten en het waterschap en daarin over de voortgang op zon en wind gerapporteerd.
- In 2025 hebben we een eerste verkenning opgeleverd om te komen tot een Energielandschap in project gebied West. Hierin zijn verschillende mogelijke vormen van energietechnieken besproken, één en ander na overleggen met stakeholders uit het gebied. In 2026 zal een nader vervolg worden gegeven zijn afgewogen en besproken met het gebied in samenwerking met het gebied.
- In 2025 hebben we een beleidsverkenning gestart naar de mogelijkheden van agri-pv, om bij te dragen aan de 1000 hectare zon op land. In 2026 zal dit voortgezet worden. Verder is er in 2025 een OER-project bijgekomen, namelijk zon op het Naviduct bij de Markerwaarddijk. Ook dit project zal in 2026 meer vorm krijgen.
- We hebben in 2025 input/feedback geleverd op het projectbesluit Zon A6. Het projectbesluit wordt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2026 ter inzage gelegd.
- Bij de uitvoering van het regioplan wind is het verwervingsproces voor te saneren windturbines in gebied Zeewolde lopende om minnelijk tot overeenstemming te komen. Dit minnelijke spoor is complex en vergt extra tijd.
- De verkenning wind op/rond bedrijventerreinen is gestart en zal in het eerste kwartaal van 2026 worden afgerond waarna wordt ingezet op het maken van beleid om enerzijds met windenergie netcongestie op bedrijventerreinen te verminderen en anderzijds de inzet van windturbines op/rondom bedrijventerreinen te reguleren.

Rapport over elementen die een rol spelen bij Thorium/SMR

- We hebben conform motie RND63 het draagvlak ten aanzien van kernenergie onderzocht en daarover gerapporteerd.
- De gebiedsverkenning wordt in het eerste kwartaal van 2026 afgerond.

Verkenning naar een regionaal warmtebedrijf

- We hebben een verkenning naar een regionaal warmtebedrijf uitgevoerd, waarvan de uitkomsten in de loop van 2026 worden gedeeld met de Flevolandse Energyboard.
- Daarnaast hebben we samen met gemeente Almere de potentie van geothermie onderzocht voor de levering van warmte aan het Almeerse warmtenet. Dit met het oog op verduurzaming en de verlichting van netcongestie door mogelijke inzet van natuurlijke aardwarmte voor het verwarmen van de gebouwde omgeving.

Beleid en kaders energieinfra

- We hebben beleid en kaders voor energie-infra uitgewerkt langs drie sporen van het p-MIEK (versnellen, integraal programmeren/prioriteren, aanpak netcongestie), inclusief formulering van afwegingskaders voor grootschalige batterijopslag en waterstof; we hebben afstemming geborgd bij de 380 kV-tracékeuze (bevoegd gezag Rijk).
- De evaluatie pMIEK 2.0 en startnotitie worden voorbereid, het bijhorend proces is in het Energyboard Flevoland gepresenteerd, oplevering van de startnotitie is in het eerste kwartaal van 2026 gepland. Daarna volgt het proces naar pMIEK 3.0 (landelijke deadline: 1 maart 2027). De doorvertaling van warmte wordt in P-MIEK 3.0 meegenomen.

Impact netcongestie geminimaliseerd

We hebben de impact van netcongestie geminimaliseerd:

- Een Taskforce netcongestie opgebouwd, onorthodoxe maatregelen gefaciliteerd met netbeheerders/gemeenten/bedrijfsleven/stakeholders.
- Flexhunt: traject opgezet om flexvermogen te identificeren en als concrete aan te leveren bij netbeheerder(s). Opbrengst Flexhunt: pipeline van flex-initiatieven (onder andere verzachtende batterijen/MW-flex, groen gas, regelbare opwek) met potentie voor netontlasting en deze aangemeld bij netbeheerders.
- Netbewuste nieuwbouw: provinciale principes opgesteld voor netbewuste nieuwbouw.
- Een subsidieregeling uitgevoerd voor oplossingen in bedrijven en gebouwde omgeving. Er zijn in totaal 82 aanvragen gedaan waarvan er 53 zijn toegekend: voor het opzetten van vier energiecoöperaties, 11 haalbaarheidsstudies en realisatie van 36 oplossingen van slimme aansturing en opslag (achter-de-meter) tot het opzetten van energie hubs. Er is bijna € 1,3 mln. subsidie uitgekeerd met een investeringswaarde van € 6,6 mln. Alle individuele aanvragen bij elkaar opgeteld gaat het in totaal

van 6 Megawatt opslagvermogen en 12.8 Megawattuur aan regelbare capaciteit dat is geïnstalleerd. Dit komt overeen met de gemiddelde stroomvoorziening van zo'n 15.000 huishoudens ofwel 60 grootverbruikersaansluitingen wat in potentie is vrijgespeeld, en smart-energie hubs aangejaagd, zie ook 5.1.3.

- Voor overige maatregelen verwijzen we naar het regionale actieplan netcongestie.

Waterstofecosysteem verder ontwikkeld

- In 2025 hebben we de ontwikkeling van het waterstofecosysteem in Flevoland op het gebied van landbouw, mobiliteit, logistiek, opslag en woningbouw gefaciliteerd. We hebben gelobbyd voor een aansluiting op de landelijke H₂-backbone.
- De integrale waterstof-quickscan voor het landelijk gebied wordt in januari 2026 opgeleverd. N.a.v. de resultaten van dit onderzoek, gaan we de keuze maken om wel/niet aanvullend beleid te maken.
- De officiële status van EU Hydrogen Valley is nog niet verkregen. De aanvraag voor 2025 is afgewezen. In 2026/2027 wordt er een nieuwe aanvraag ingediend.
- We hebben samen met Tennet en Liander twee pilots voorbereid en uitgevoerd (groepscontract voor een gesloten distributiesysteem en smart-energy hub).

Inzicht in energiearmoede Flevoland

- Provincie Flevoland heeft een indirecte rol bij energiearmoede. Voornamelijk door ons beleid op het gebied van ruimtelijke ordening, mobiliteit en energie, en als partner van het Rijk en gemeenten in de energietransitie. We dragen bij aan een goede planning en ruimtelijke inpassing van zon, wind, bodemwarmte en energie infrastructuur, wat de basis vormt voor betaalbare en duurzame energievoorziening op regionaal niveau.
De directe uitvoerings- en financieringsrol bij energiearmoede ligt bij gemeenten, met ondersteuning van rijkssubsidies zoals de SPUK-energiearmoede.
De nadere regels voor de subsidieregeling thuisbatterij zijn opgeleverd. Het doel van de subsidieregeling is om de energielasten structureel te verlagen, en netcongestie te verminderen. De regeling is op 12 januari 2026 van start gegaan.

Continue inzet ontzorgingsprogramma's

- We hebben ontzorgingsprogramma's uitgevoerd voor maatschappelijk vastgoed, klein/micro-MKB en bedrijventerreinen. Met het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed ondersteunt de provincie gebouw eigenaren om de verduurzaming op te schalen en te versnellen. Binnen de huidige SPUK regeling heeft provincie Flevoland 35 organisaties ontzorgd. Het ontzorgingsprogramma kleine- en micro-MKB-ondernemers is gericht op de verduurzaming van vastgoed en bedrijfsprocessen bij deze groep ondernemers. In 2025 is de voortgang op dit programma achtergebleven. Een evaluatie in januari 2026 moet bepalen of de doelstellingen van het programma nog haalbaar zijn of bijgesteld moeten worden.
Het 'Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen' wordt uitgevoerd door de regionale ontwikkelingsmaatschappij Horizon Flevoland. Bedrijventerreinen met verduurzamingswensen die de organisatiegraad en onderlinge samenwerking willen verbeteren, kunnen worden bijgestaan door aanjagers, waarvoor de provincie begin 2026 een subsidie zal openstellen.

Concrete energiebesparing realiseren

- Provincie Flevoland subsidieert EEF (Energie Expertisecentrum Flevoland) om onder andere ondernemers te ondersteunen in verduurzamen, energie te besparen en om pieken in het verbruik te verminderen. Dit kan in de vorm van aanjagen, verbinden, expertise, kennis en of investeringen zijn.
Afgelopen jaar zijn 150 initiatiefnemers door EEF geholpen bij hun energievragen. Daarnaast hebben zij 13 financieringen voor energievraagstukken verstrekt. Hun inschatting is dat het een bijdrage levert aan 44kton CO₂ besparing per jaar.
Daarnaast is in 2025 door team Energie een plan van aanpak in grote lijnen opgesteld om een extra besparing van energieverbruik bij bedrijven te kunnen bereiken tijdens piekmomenten. Dit plan wordt verfijnd in het eerste kwartaal van 2026.

Verbonden partij(en)

Stichting DE-on draagt bij aan de ontwikkeling van duurzame energie in Flevoland. Deze bijdrage vindt plaats door het financieren van projecten gericht op zowel besparing en/of het duurzaam opwekken van energie, in die delen van de markt welke zich autonoom onvoldoende ontwikkelen.

De provincie is aandeelhouder van Alliander. Vanwege de wettelijke eis dat de aandelen middellijk of onmiddellijk in handen van de overheid moeten zijn, heeft de provincie belang in deze organisatie.

Middelen

5.1 Regionale energiestrategie	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	4.693	6.575	8.807	5.255	3.552
Baten	-1.939	-3.135	-4.636	-1.861	-2.776
Saldo	2.754	3.440	4.171	3.394	777

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Energietransitie	172	0	172
2. SPUK Tijdelijke regeling capaciteit energie en klimaat	724	0	724
3. SPUK Naderingsdetectie windmolens	-91	-66	-26
4. SPUK Schadeloosstelling sanering windmolens	1.672	0	1.672
5. Subsidieregeling netcongestie	382	382	0
6. SPUK Verduurzamen Vastgoed II	-86	0	-86
7. Lening DE-on	-166	-166	0
8. SPUK Ontzorgingsprogramma MKB	600	0	600
9. Natuur bij energieprojecten	316	0	316
Overige kleine verschillen	30	0	30
Totaal lasten	3.553	150	3.402
Baten			
1. Energietransitie	134	0	134
2. SPUK Tijdelijke regeling capaciteit energie en klimaat	-724	0	-724
4. SPUK Schadeloosstelling sanering windmolens	-1.672	0	-1.672
6. SPUK Verduurzamen Vastgoed II	86	0	86
8. SPUK Ontzorgingsprogramma MKB	-600	0	-600
Totaal baten	-2.776	0	-2.776

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Energietransitie

Binnen het programma 'Energietransitie' is sprake van een onderbesteding van in totaal € 0,17 mln. Niet alle opdrachten hebben in 2025 tot uitgaven geleid, omdat een deel van de werkzaamheden doorloopt naar 2026. Externe factoren, zoals niet ingevulde vacatures en netcongestie, hebben ertoe geleid dat opdrachten niet voor het einde van het jaar zijn afgerond.

2. SPUK Tijdelijke regeling capaciteit energie en klimaat

Van het ministerie van EZK is een meerjarige specifieke uitkering ontvangen. Doel van deze uitkering is gedurende de uitkeringsperiode 2023-2025 de capaciteit (bemensing) te vergroten bij decentrale overheden

voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. De specifieke uitkering 'Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)' bedraagt voor Flevoland in totaal voor drie jaar € 2,4 mln. (2023 € 0,7 mln., 2024 € 0,7 mln. en 2025 € 1,0 mln.). De in aanmerking komende kosten voor deze regeling zijn verantwoord op deze post, waardoor zowel aan de lasten- als aan de batenkant (SPUK) een afwijking van € 0,7 mln. is ontstaan. Per saldo is het effect nihil. Het restantbedrag uit 2025 blijft beschikbaar voor de jaren 2026 en 2027.

3. SPUK Naderingsdetectie windmolens

Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) heeft een specifieke uitkering verstrekt om lichthinder bij bestaande windturbines te verminderen door de toepassing van naderingsdetectiesystemen. Op basis hiervan heeft de provincie een subsidieregeling opgesteld, waarbij zowel het ministerie als de provincie elk maximaal 20% van de kosten voor installatie vergoeden. Het provinciale aandeel wordt gedekt uit de 'Brede Bestemmingsreserve' (oormerk 'Naderingsdetectie'). De onttrekking aan deze reserve was in 2025 niet begroot, waardoor op deze post een overschrijding ontstaat; het effect op het rekeningresultaat is nihil. Het resterende deel van de SPUK en een gelijk bedrag uit het oormerk 'Naderingsdetectie' blijven beschikbaar voor 2026.

4. SPUK Schadeloosstelling sanering windmolens

Voor de sanering van windturbines in het windpark Zeewolde ontvangt provincie Flevoland jaarlijks een voorschot van het ministerie van EZK in de vorm van een specifieke uitkering. De specifieke uitkering wordt aangewend voor betalingen aan eigenaren of opstalverleners. De onderneming Windpark Zeewolde heeft met hen een overeenkomst gesloten over de sanering van één of meer windturbines of voor schadeloosstellingen in verband met onteigeningsprocedures op grond van de onteigeningswet ten behoeve van de sanering van windturbines in windpark Zeewolde. De aanvraag van Windpark Zeewolde is in 2025 lager dan het ontvangen voorschot, waardoor zowel aan de lasten- als aan de batenkant (SPUK) een afwijking van € 1,7 mln. is ontstaan. Per saldo is het effect nihil. Het restantbedrag van de SPUK blijft beschikbaar voor latere jaren.

5. Subsidieregeling netcongestie

Op 18 juni 2024 hebben GS de 'Nadere regels oplossingen netcongestie voor bedrijven en de gebouwde omgeving 2024 – 2030' voor provincie Flevoland vastgesteld, evenals de (deel)subsidieplafonds. Het volledige subsidieplafond is in 2025 op de begroting gezet. Echter, door een lager aantal subsidieaanvragen is er sprake van onderbesteding op dit budget. De niet-bestede middelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve' en de reserve 'Duurzame Energie' gedurende de looptijd van deze subsidieregeling (tot en met 31 december 2029).

6. SPUK Verduurzamen Vastgoed II

Sinds 2021 kunnen kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren gebruikmaken van advies en ondersteuning bij de verduurzaming van hun gebouwen via het ontzorgingsprogramma binnen de provincie. Hiervoor heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) middelen beschikbaar gesteld aan de provincies via specifieke uitkering 2e tranche.

De onderbesteding op dit budget is grotendeels te verklaren door een lager aantal aanmeldingen dan waarmee bij het opstellen van de begroting rekening was gehouden. Dit heeft geleid tot een afwijking aan zowel de lasten- als de batenkant. Per saldo heeft dit geen effect op het rekeningresultaat.

7. Lening DE-on

Als gevolg van de toename van het negatieve eigen vermogen van EEF, door hogere lasten en lagere renteopbrengsten, is de voorziening 'Oninbare leningen' verhoogd met € 0,17 mln. ten laste van het oormerk 'Achtervang lening EEF' in de 'Brede Bestemmingsreserve'. De hoogte van de voorziening is gelijk aan het negatieve eigen vermogen van EEF op geprognosticeerde balansdatum 31 december 2026 van € 3,28 mln.

8. SPUK Ontzorgingsprogramma MKB

Het Rijk heeft een specifieke uitkering beschikbaar gesteld voor het 'Ontzorgingsprogramma Klein en micro-MKB'. In 2025 is de aanbesteding afgerond en is de opdracht gegund aan een adviesbureau dat kleine en micro-MKB-ondernemers ondersteunt bij het verduurzamen van hun bedrijfsgebouw. De uitvoering van de opdracht start in 2026, waardoor in 2025 geen bestedingen ten laste van deze SPUK hebben plaatsgevonden.

9. Natuur bij energieprojecten

In 2025 is, net als in 2024, via het provinciefonds budget beschikbaar gesteld voor het versterken van ecologie en biodiversiteit rondom hernieuwbare energieprojecten op land. Provincie Flevoland is namens de zes gemeenten en het waterschap penvoerder voor de RES-regio; per RES-regio bedraagt het beschikbare bedrag € 0,3 mln. In 2025 is gestart met het opstellen van de 'Nadere regels verhogen biodiversiteit bij energieprojecten'. Deze nadere regels zijn bedoeld om de biodiversiteit te verhogen bij bestaande zon- en windparken en bij de aanleg van trafohuisjes, verdeelstations en batterijparken in Flevoland. Vaststelling van deze nadere regels is voorzien medio 2026.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.1.1 Energietransitie (incl. DE-ON)	5.255	-1.861	3.394
Totaal	5.255	-1.861	3.394

x € 1.000

5.2 Milieu

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen', 'Landelijk gebied' en 'Energie'.

Doel (2023-2027)

5.2.1 De kwaliteit van onze leefomgeving is in Flevoland behouden, zodanig dat gerichte aandacht is besteed aan gezondheid, bodem, water, lucht en geluid.

5.2.1. Doelrealisatie

Wij hebben ons ingezet om de kwaliteit van onze leefomgeving te verbeteren door bij te dragen aan een schonere en vitale bodem, door uitvoering te geven aan het 'Schone Lucht Akkoord' en door ons voor te bereiden op het 'Delegatiebesluit geluidproductieplafonds'.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Behoud goede kwaliteit leefomgeving

- We hebben de jaaropdracht richting OFGV/NZKG tijdig vastgesteld; daarbij hebben we extra aandacht besteed aan afvaldumpingen in buitengebied en natuur.
- We hebben de IBT-toezichtronde Omgevingswet bij gemeenten en waterschap uitgevoerd en thematisch onderzoek opgezet/uitgevoerd.
- We hebben het 'Schone Lucht Akkoord' verder uitgevoerd, inclusief het inwonersparticipatieproject 'Meetnet Luchtkwaliteit Flevoland'.
- We hebben adviezen opgesteld over luchtkwaliteit en omgevingsveiligheid bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- We hebben als initiatiefnemer en/of bevoegd gezag MER-procedures begeleid.
- We hebben het Provinciaal actieplan geluid uitgevoerd en daarvoor langs provinciale wegen 10.000 geluidnormen vastgesteld, geluidmeters voor Lelystad Airport uitgelezen en (afhankelijk van openstelling) het informatienetwerk gelanceerd.
- We hebben subsidieverzoeken van inwoners voor geluidwering behandeld en koppelkansen beoordeeld bij niet-jaarlijks onderhoud provinciale wegen.
- We hebben nazorg stortplaatsen uitgevoerd: nazorgplannen vastgesteld, heffingen voor Zeeasterweg en Braambergen berekend en de nazorg van Friese Pad uitgevoerd.

Verbonden partij(en)

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) geeft uitvoering aan onze wettelijke verantwoordelijkheid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Door het vinden van een balans tussen het gebruik van de leefomgeving en beschermen daarvan draagt de omgevingsdienst bij aan de omgevingskwaliteit.

NV Afvalzorg: Afvalzorg beheert de stortplaatsen in provincie Flevoland. Provincie Flevoland heeft een belang van 10% in de NV Afvalzorg Holding. Tweemaal per jaar vindt de Algemene Vergadering van Aandeelhouders plaats.

Het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland zorgt voor voldoende financiële middelen voor de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen. Daarmee draagt zij bij aan het behoud van een goede uitgangspositie voor de omgevingskwaliteit.

Middelen

5.2 Milieu	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	6.557	7.088	7.320	7.097	223
Baten	-868	-513	-484	-610	126
Saldo	5.689	6.575	6.836	6.487	349

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Subsidie verbeteren van de geluidwering van woningen	93	89	4
2. Provinciale Regietafel Migratie en Integratie	83	83	0
3. Specifieke Uitkering Schone Lucht Akkoord	-76	0	-76
4. Omgevingsdiensten	101	0	101
5. Specifieke Uitkering Bodemsanering	-73	0	-73
Overige kleine verschillen	95	43	52
Totaal lasten	223	215	8
Baten			
3. Specifieke Uitkering Schone Lucht Akkoord	74	0	74
5. Specifieke Uitkering Bodemsanering	69	0	69
Overige kleine verschillen	-17	0	-17
Totaal baten	126	0	126

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Subsidie verbeteren van de geluidwering van woningen

In 2025 is een nieuwe subsidieregeling opgesteld voor het verbeteren van de geluidwering van woningen voor de periode 2025 tot en met 2029. Het voordelige saldo ontstaat doordat niet het volledige subsidieplafond is aangevraagd. De niet-bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Doorgeschoven activiteiten' voor aanvragen in latere jaren.

2. Provinciale Regietafel Migratie en Integratie

In 2024 is vanuit het interbestuurlijk toezicht (IBT) meer inzet gepleegd voor de Provinciale Regietafel Migratie en Integratie (PRT) dan geraamd. Hierdoor is minder inzet gerealiseerd op IBT-taken in het kader van de Omgevingswet (vergunningverlening, toezicht en handhaving). De hiervoor beschikbare aanvullende middelen zijn daarom niet ingezet. Bij de bestemming van het rekeningresultaat 2024 zijn deze middelen (binnen de 'Algemene reserve') doorgeschoven naar 2025 voor een thematisch onderzoek naar de uitvoering van de VTH-taken bij gemeenten en het waterschap. Door capaciteitsbeperkingen wordt dit onderzoek doorgeschoven naar 2026.

3. Specifieke Uitkering Schone Lucht Akkoord

In 2024 is het uitvoeringsprogramma 'Schone Lucht Akkoord 2023-2030' gestart. Samen met inwoners en partners is een luchtkwaliteitsmeetnet in Flevoland opgezet om inzicht te krijgen in fijnstofconcentraties. De financiering kwam deels uit een bestemmingsreserve, een specifieke uitkering en bijdragen van de zes Flevolandse gemeenten. Niet alle geplande activiteiten door partners zijn in 2025 uitgevoerd; deze lopen door naar 2026.

4. Omgevingsdiensten

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG) is verantwoordelijk voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de WABO voor de zes Flevolandse BRZO- en/of IPPC-categorie 4-bedrijven. Uit de voorlopige afrekening blijkt dat NZKG minder uren heeft besteed dan vooraf ingeschat. Het verschil tussen de betaalde voorschotten en de voorlopige afrekening is als vordering op NZKG opgenomen.

5. Specifieke Uitkering Bodemsanering

Het Rijk heeft een specifieke uitkering verstrekt om bevoegde gezagen te ondersteunen bij het afronden van bodemsaneringstaken en het signaleren en aanpakken van nieuwe bodemkwaliteitsopgaven. Daarnaast fungeert de provincie als penvoerder voor het programma 'Regionaal Schakelpunt Flevoland' namens de zes gemeenten, die hier financieel aan bijdragen. De specifieke uitkering en de bijdrage van gemeenten waren in 2025 niet begroot.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.2.1 Milieu en leefomgeving	1.177	-610	566
5.2.2 Omgevingsdiensten	5.920	0	5.920
Totaal	7.097	-610	6.487

x € 1.000

5.3 Klimaatakkoord

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen', 'Landelijk gebied' en 'Energie'.

Doel (2023-2027)

5.3.1 Een provinciaal klimaatplan conform landelijke en Europese regelgeving. Het 'Klimaatplan' bevat geen nieuw beleid. Het betreft een inventarisatie en analyse van het vigerend klimaatbeleid. Het plan benadrukt hiermee de integraliteit van het thema. Eventuele aanvullende maatregelen zullen dan ook via de afzonderlijke beleidssporen moeten lopen.

5.3.1. Doelrealisatie

Inmiddels is een rapport opgesteld 'Inventarisatie klimaatbeleid en -maatregelen in Flevoland', deze is in 2025 namens GS met PS gedeeld. Dit rapport is een bouwsteen van het provinciale Klimaatplan, wat naar verwachting in het tweede kwartaal door GS zal worden vastgesteld.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Vastgesteld Klimaatplan

- In 2025 is het 'Klimaatplan' in concept aan GS aangeboden.

Koolstofvastlegging

- We hebben koolstofvastlegging in bomen/bos/natuur gerealiseerd conform opdracht van het Rijk.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De mate waarin wij kunnen bijdragen aan de doelen van het Klimaatakkoord is sterk afhankelijk van de beleidskaders die het Rijk ontwikkelt.

Verbonden partij(en)

Niet van toepassing.

Middelen

5.3 Klimaat	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil
Lasten	37	51	51	4	48
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	37	51	51	4	48

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
Overige kleine verschillen	48	43	5
Totaal lasten	48	43	5

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

Geen sprake van verschillen > € 0,1 mln., derhalve niet van toepassing.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.3.1 Klimaat	4	0	4
Totaal	4	0	4

x € 1.000

5.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil
5.1 Regionale energiestrategie	Lasten	4.693	6.575	8.807	5.255	3.552
	Baten	-1.939	-3.135	-4.636	-1.861	-2.776
	Saldo	2.754	3.440	4.171	3.394	777
5.2 Milieu	Lasten	6.557	7.088	7.320	7.097	223
	Baten	-868	-513	-484	-610	126
	Saldo	5.689	6.575	6.836	6.487	349
5.3 Klimaat	Lasten	37	51	51	4	48
	Baten	0	0	0	0	0
	Saldo	37	51	51	4	48
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	Lasten	11.288	13.714	16.179	12.356	3.823
	Baten	-2.807	-3.648	-5.121	-2.471	-2.649
	Saldo	8.480	10.066	11.058	9.885	1.173

x € 1.000

6. Goede Bereikbaarheid en Infrastructuur

6.0 Inleiding

Infrastructuur en mobiliteit is een wettelijke taak van onze provincie en deze kerntaak bestaat samengevat uit de volgende onderdelen:

- Aanleg en onderhoud van (vaar)wegen, fietspaden, bruggen en sluzen (inclusief bediening);
- Calamiteitenmanagement en gladheidsbestrijding;
- Vergunningverlening (evenementen, kabels en leidingen etc.);
- Opdrachtverlening van het openbaar vervoer;
- Het opstellen van verkeers- en vervoerbeleid met het Rijk, omliggende provincies, inliggende gemeenten, het waterschap, maatschappelijke partners en bewoners van Flevoland.

Programma Mobiliteit en Ruimte financieel onder druk

Op basis van het in 2022 door PS vastgestelde 'Programma Mobiliteit en Ruimte' (PMR) werken we aan een slim, schoon en solide mobiliteitssysteem.

Het bijbehorende bestedingsplan geeft aan hoe voorzien wordt in de dekking van de lasten van alle benoemde activiteiten uit het PMR. Het afgelopen jaar is gebleken dat de geplande investeringen veel hoger uitvallen dan aan de voorkant is geraamd. Hierdoor is er geen balans meer tussen de beschikbare middelen en onze ambitie. Dit vraagt om nieuwe keuzes. In 2025 is de evaluatie en het gesprek over ambitie en middelen voorbereid, zodat politieke besluitvorming bij de perspectiefnota van 2026 mogelijk is.

Rijksinfrastructuur voor multimodale bereikbaarheid

Voor een toekomstbestendig mobiliteitssysteem is ook een goede Rijksinfrastructuur van groot belang. Denk hierbij aan Rijksprojecten zoals een IJmeerverbinding, Lelylijn, OV SAAL (openbaar vervoer Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad) en verbreding van de A6, A27 en N50. In 2025 is op een aantal projecten meer duidelijkheid ontstaan, niet altijd op de manier waarop gewenst. Ook waar de investering (voorlopig) wegvalt, zijn we de samenwerking blijven opzoeken om toch stappen vooruit te blijven zetten. Zo staat de verbreding van de A27 weer op de planning en werken we samen aan alternatieve manieren van financiering voor de IJmeerverbinding. Ook een bijdrage van het Rijk in de financiering van de Rondweg Lelystad-Zuid en de verbeterde doorstroming bij een aantal afslagen van de A6 is zeker.

Het blijft nodig om bij het Rijk aandacht te vragen voor het belang van investeringen in rijksinfrastructuur via spoor en weg, wanneer een beroep wordt gedaan op Flevoland bij het oplossen van nationale vraagstukken als woningbouw en defensie. Dat is onder andere gedaan bij de voorbereiding voor de 'Nota Ruimte' en in het 'Ruimtelijk Arrangement' en ook in het 'Masterplan Lelylijn' dat in het eerste kwartaal van 2026 is opgeleverd.

Doortontwikkeling publieke mobiliteit

Het bieden van openbaar vervoer is een wettelijke taak. Het samenspel van openbaar vervoer, OV-flexvervoer, hubs, reisinformatie, MaaS-platforms en deelmobiliteit noemen we 'Publieke Mobiliteit'. Onder deze noemer kijken steeds meer overheden naar het door de overheid geregisseerde en (deels) gesubsidieerde mobiliteitsaanbod voor hun inwoners. In Flevoland hebben we hiervan een mooi voorbeeld: in juli 2025 is FlexRRReis Flevoland van start gegaan als opvolger van Regiotaxi. Dit draagt bij aan de bereikbaarheid van het landelijk gebied.

Als gezamenlijk opdrachtgever met de provincies Overijssel en Gelderland handhaaft provincie Flevoland de kwaliteit van het openbaar vervoer voor goede OV-bereikbaarheid onder de merknaam RRReis. De concessie IJssel-Vecht 2023-2035 ging niet goed van start, maar in 2025 heeft EBS weer de dienstregeling gereden zoals afgesproken in de concessie en is de uitvoeringskwaliteit flink verbeterd.

Inzet op verhoogde verkeersveiligheid

Het 'Programma Mobiliteit en Ruimte' werkt aan een structurele verbetering van de verkeersveiligheid, met als doel een voortdurende daling van het aantal ernstige verkeersslachtoffers. Toch vonden ook afgelopen jaar dodelijke ongevallen, vaak veroorzaakt door risicovol gedrag van weggebruikers. Daarom is sterk ingezet op verkeersveiligheidseducatie en campagnes voor gedragsverandering.

De aangepaste wegategorisering in 2025 maakt het bovendien mogelijk om maatregelen beter af te stemmen op het daadwerkelijke gebruik van wegen, waardoor de inrichting gericht én aantoonbaar veiliger wordt.

Stimuleren van fietsgebruik

Provincie Flevoland stimuleert actief in het gebruik van de fiets. Dit doen we door fietsknelpunten aan te pakken, gerichte verkeersveiligheidsmaatregelen te treffen, fietscampagnes te organiseren en hoogwaardige fietsroutes te realiseren. Zo is in 2025 gestart met de aanleg van de doorfietsroute Almere-Lelystad, een belangrijke stap in het versterken van snelle, veilige en comfortabele fietsverbindingen binnen de provincie, en een onderdeel van MRA.

Beheer en onderhoud infrastructuur onder druk

Binnen de (financiële) kaders van het – in 2024 door PS vastgestelde – SUP 3.0 is in 2025 een nieuw 'Meerjarenprogramma Beheer en onderhoud en Vervangingsinvesteringen Infrastructuur' (MBVI) vastgesteld, voor de periode 2026 – 2030. De kosten voor het onder andere het jaarlijks onderhoud van infrastructuur nemen toe, vooral door prijsstijgingen. In 2025 zijn meerdere onderhoudscontracten opnieuw aanbesteed. Deze laten allemaal hogere inschrijvingen zien en bevestigen de prijsstijgingen. Om deze stijging op te vangen is zowel in de zomernota als in de programmabegroting voorgesteld om budgetten voor niet-jaarlijks onderhoud vrij te laten vallen, ten gunste voor budget voor het jaarlijks onderhoud. Door deze budgetneutrale wijziging is de druk op de budgetten iets minder groot. Wel blijft de druk dusdanig hoog dat mogelijk het onderhoudsniveau onder druk komt te staan.

Maatschappelijk effect

Flevoland is goed bereikbaar, zowel voor regionaal, inkomend als uitgaand verkeer en via openbaar vervoer. Vlotte en veilige bereikbaarheid draagt bij aan de economie en aan de deelname van Flevolandse burgers aan het maatschappelijke leven.

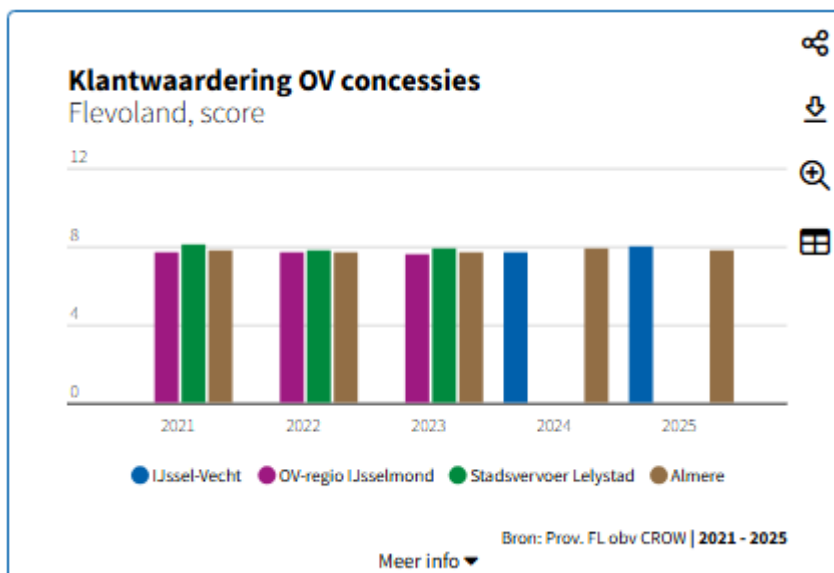
Effect van ons beleid

De bereikbaarheid van Flevoland (ook via het openbaar vervoer) is op een duurzame manier verbeterd, waardoor betere randvoorwaarden zijn ontstaan voor wonen, werken en recreëren.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren van het programma 'Goede bereikbaarheid' wordt verwezen naar de website Feitelijk Flevoland: [Dashboard - Goede bereikbaarheid - Flevoland](#)

Beleidsindicatoren BBV

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
6. Goede bereikbaarheid en infrastructuur	6.1 Openbaar vervoer	6.1.1 OV is een aantrekkelijk alternatief voor de auto Op een aantal verbindingen moet het gebruik van het openbaar vervoer meer groeien dan het autogebruik en de reistijdverhouding niet verslechteren
		6.1.2 Ontsluiten van (nieuwe) ruimtelijk-economische ontwikkelingen Het OV moeten meegroeien met de groei van Flevoland, waarbij we in gebieden met een lage OV-bezettingsgraad inzetten op vormen van deelvervoer, zoals 'Mobility as a Service'
		6.1.3 Vraaggericht, betaalbaar en dekkend OV-netwerk met goede uitvoeringskwaliteit Logisch OV-netwerk, met goede haltevoorzieningen en knooppunten
		6.1.4 Toegankelijk OV ook voor reizigers met een mobiliteitsbeperking 80% van de reizigers stapt op bij een halte die voldoet aan de eisen van fysieke toegankelijkheid, 50% stapt op bij een halte die tevens voldoet aan de eisen van visuele toegankelijkheid
	6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	6.2.1 Reizigers kunnen snel, betrouwbaar en veilig reizen en kunnen kiezen tussen vervoermiddelen
		6.2.2 Knelpunten buiten Flevoland, die van invloed zijn op de bereikbaarheid van Flevoland, zijn opgelost of er zijn voorbereidingen getroffen voor het oplossen ervan
		6.2.3 Bereikbaarheid in Flevoland is verbeterd door de inzet van smart mobility: <ul style="list-style-type: none"> • De bereikbaarheid, doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid in Flevoland is verbeterd; • Stimuleren van de economische ontwikkeling: bedrijvigheid, kennisontwikkeling en werkgelegenheid; • Samenwerken in de uitvoering met lokale (markt)partijen, in een regionale en landelijke setting
		6.2.4 De mobiliteit is verduurzaamd om de CO2-uitstoot door mobiliteit in Noord-Holland en Flevoland samen te verminderen tot maximaal 4,2 megaton in 2030 en uiterlijk in 2030 te voldoen aan de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit (fijnstof en stikstof)
	6.3 Infrastructuur	6.3.1 De bereikbaarheid van Flevoland is verbeterd ten behoeve van het goed kunnen functioneren van onze samenleving
		6.3.2 De kwaliteit van onze wegen is op peil en we hebben maatregelen getroffen die de verkeersveiligheid verbeteren

6.1 Openbaar vervoer

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen', Landelijk gebied en 'Energie'.

Doelen (2023-2027)

- 6.1.1 **OV is een aantrekkelijk alternatief voor de auto.**
Op een aantal verbindingen moet het gebruik van het openbaar vervoer meer groeien dan het autogebruik en de reistijdverhouding niet verslechteren.
- 6.1.2 **Ontsluiten van (nieuwe) ruimtelijk-economische ontwikkelingen**
Het OV moeten meegroeien met de groei van Flevoland, waarbij we in gebieden met een lage OV-bezettingsgraad inzetten op vormen van deelvervoer, zoals 'Mobility as a Service'.
- 6.1.3 **Vraaggericht, betaalbaar en dekkend OV-netwerk met goede uitvoeringskwaliteit**
Logisch OV-netwerk, met goede haltevoorzieningen en knooppunten.
- 6.1.4 **Toegankelijk OV ook voor reizigers met een mobiliteitsbeperking**
80% van de reizigers stapt op bij een halte die voldoet aan de eisen van fysieke toegankelijkheid, 50% stapt op bij een halte die tevens voldoet aan de eisen van visuele toegankelijkheid.

6.1.1. Doelrealisatie

In 2025 is onderzoek gestart naar nieuwe OV-verbindingen tussen Enkhuizen en Lelystad en tussen Almere en Utrecht Ook heeft een optimalisatiestudie plaatsgevonden naar de verbinding tussen Harderwijk, Zeewolde en Almere.

6.1.2. Doelrealisatie

In 2025 hebben we meegewerkt aan onderzoeken voor de (OV)-ontsluiting van nieuwe woningbouwlocaties zoals voor Lelystad Zuiderhage en Almere Pampus.

6.1.3. Doelrealisatie

In 2025 heeft EBS weer de dienstregeling gereden zoals afgesproken in de concessie en is de uitvoeringskwaliteit flink verbeterd. De totale rituitval ten opzichte van 2024 gedaald van 3,5% naar 0,9%. Dit is een aanmerkelijke verbetering, maar voldoet nog niet aan de norm (0,2%). Ook de aankomstpunctualiteit is in 2025 aanmerkelijk verbeterd tot opzichte van 2024 (van 82,5% naar 86,7%). Hiermee presteert EBS in 2025 ten aanzien van de punctualiteit boven de norm (85%). Verder hebben we gewerkt aan OV Pay dat in 2026 gelanceerd wordt en we hebben stappen gezet om te komen tot aantrekkelijke OV-knooppunten en een logisch OV-netwerk dat aansluit bij de vraag.

6.1.4. Doelrealisatie

De fysieke toegankelijkheid van het OV is verbeterd. Eind 2025 waren er van de 828 haltes in Flevoland 242 haltes volledig toegankelijk, 306 haltes deels toegankelijk (onder andere wel op hoogte voor rolstoelgebruikers maar niet voorzien van geleidelijnen) en 6 haltes wel voorzien van geleidelijnen maar niet fysiek toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Aanbod publieke mobiliteit

- We hebben de concessie IJsselVecht 2023–2035 aangestuurd en met de vervoerder gewerkt aan veilig, betaalbaar en betrouwbaar busvervoer onder de merknaam RRReis; we hebben ingezet op verbetering van uitvoeringskwaliteit en herstel van het OV-aanbod.
- Via het concessieoverleg, het vaststellen van het vervoerplan en de toepassing van de boeteregeling hebben we de concessie IJsselVecht 2023–2035 aangestuurd en met de vervoerder gewerkt aan veilig, betaalbaar en betrouwbaar busvervoer onder de merknaam RRReis; we hebben ingezet op verbetering van uitvoeringskwaliteit en herstel van het OV-aanbod.

- We hebben toezicht gehouden op de uitvoering van de delegatie van OV Almere en over de delegatie voor de periode vanaf 2028 besloten.
- We hebben Flexvervoer Flevoland onder de merknaam FlexRRReis (voorheen Regiotaxi) geborgd en samen met de gemeenten (met uitzondering van Almere) toezicht gehouden op het lopende contract en het opvolgende contract vanaf 1 juli 2025.
- Samen met de Flevolandse gemeenten is er een succesvolle aanvraag gedaan voor rijkssubsidie om in 2026–2028 pilotprojecten te kunnen uitvoeren voor het verbreden en verbeteren van het aanbod van publieke mobiliteit.
- We zijn een participatietraject met inwoners in het landelijk gebied gestart over mobiliteitsvraag en oplossingen voor betere bereikbaarheid.
- We hebben binnen SAAL en de Regionale Ontwikkelagenda Flevolijn/Hanzelijn ingezet op het verwezenlijken van gezamenlijke doelstellingen en samengewerkt aan verbetering van de spoordienstregeling van NS en van stations(omgevingen) passend bij de groei van Flevoland.
- De inhoud van de regionale ontwikkelagenda Flevolijn-Hanzelijn is aangepast. De recreatieve doelen zijn bestuurlijk afgeschaald. Er is wel bereidheid om OV-fietsen te faciliteren op station(s) in Almere, dat wordt in 2026 opgepakt.
- Het onderzoek Lelystad-Enkhuizen is opgeleverd in het eerste kwartaal van 2026, er wordt nu gewerkt aan vervolgstappen. Oplevering van het onderzoek HOV Almere-Utrecht Science Park volgt dan in het tweede kwartaal van 2026. In het Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 van Flevoland en Noord-Holland staan onze ambities voor het OV. Door de jaren heen realiseren we stapsgewijs en adaptief dit toekomstbeeld.
- Besluitvorming over treinbeveiligingssysteem ERTMS op de SAAL-corridor is door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) doorgeschoven naar 2026. Implementatie SAAL in 2033, conform afspraak, lijkt steeds minder haalbaar. Conform BO-MIRT afspraak wordt met verschillende partijen toegewerkt aan de mogelijkheden rondom een ingroeimodel als opmaat naar SAAL. De onderzoeksvragen over mogelijkheden voor ingroeimodel zijn geformuleerd en worden in het tweede kwartaal van 2026 beantwoord en zijn onderdeel van het IenW besluit. Tevens wordt een BO-SAAL ingepland.
- We hebben stappen gezet om mobiliteitshubs te realiseren met wegbeheerders. Naar aanleiding van ons initiatief om te komen tot planvorming voor de hub Emmeloord is de gemeente een verdere verkenning gestart. Het nieuwe busstation bij Lelystad Centrum is eind 2025 in gebruik genomen (met provinciale bijdrage). Verder is subsidie beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van de fietsenstalling Dronten en is de realisatie van de hub Urk gestart (met provinciale bijdrage).
- Na een mislukte aanbesteding van DRIS-panelen met Overijssel en Gelderland is eind 2025 de voorbereiding gestart van een nieuwe gezamenlijke aanbesteding met als doel om in 2026 een nieuwe leverancier te selecteren.
- We hebben in lijn met het 'Uitvoeringsplan Toegankelijkheid OV 2024-2028' verder gewerkt aan het (fysiek en visueel) toegankelijker maken van provinciale haltes zoals het uitwerken van de nieuwe halte bij Bant die volledig toegankelijk wordt aangelegd. Eind 2025 is er een subsidie voor gemeenten beschikbaar gesteld en waar mogelijk is de uitvoering al gestart.

Verbonden partij(en)

Op 31 oktober 2018 is de rechtspersoon Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A. bij notariële akte te Utrecht opgericht. De rechtspersoon is een samenvoeging van de organisaties NDOV en DOVA. Het samenwerkingsverband telt 15 leden, waaronder provincie Flevoland. Doel is het faciliteren en ondersteunen van de leden bij collectieve vraagstukken op het gebied van de exploitatie, infrastructuur en services voor reizigers, zoals de informatievoorziening over het openbaarvervoer en andere vormen van collectief vervoer of individueel vervoer. Het uiteindelijke doel van het Samenwerkingsverband DOVA is een beter mobiliteitsbeleid van de Leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.

Middelen

6.1 Openbaar vervoer	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	41.618	38.348	42.985	42.600	385
Baten	-2.064	-2.277	-3.244	-3.205	-39
Saldo	39.553	36.070	39.741	39.395	346

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Beheer OV	196	196	0
2. Openbaar streekvervoer	147	147	0
Overige kleine verschillen	42	42	0
Totaal lasten	385	385	0
Baten			
Overige kleine verschillen	-39	-39	0
Totaal baten	-39	-39	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Beheer OV

De begrotingspost 'Beheer OV' onderschrijdt het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,2 mln. Deze onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de opgelopen vertraging met betrekking tot de livegang van het nieuwe 'platform RRReis'. Dit betekent dat een deel van de begrote projectkosten pas in 2026 zal worden gerealiseerd. Onder leiding van provincie Gelderland vinden technische afronding en tests naar verwachting in het eerste halfjaar van 2026 plaats. Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijding binnen de begrotingspost 'Beheer OV' is gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit', ter aanwending in 2026.

2. Openbaar streekvervoer

De begrotingspost 'Openbaar streekvervoer' onderschrijdt het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,15 mln. Deze onderschrijding wordt veroorzaakt doordat een gewijzigde subsidieverlening aan EBS plaatsvond in verband met exploitatie van de concessie IJssel-Vecht in 2025. Daarin is rekening gehouden met toepassing van een gewijzigd cumulatief indexcijfer dan waarmee bij initiële subsidieverlening van werd uitgegaan. Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijding binnen de begrotingspost 'Openbaar streekvervoer' is gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.1.1 Openbaar vervoer	42.600	-3.205	39.395
Totaal	42.600	-3.205	39.395

x € 1.000

6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen', 'Landelijk gebied', 'Energie' en 'Digitalisering'.

Doelen (2023-2027)

- 6.2.1 Reizigers kunnen snel, betrouwbaar en veilig reizen en kunnen kiezen tussen vervoermiddelen.
- 6.2.2 Knelpunten buiten Flevoland, die van invloed zijn op de bereikbaarheid van Flevoland, zijn opgelost of er zijn voorbereidingen getroffen voor het oplossen ervan.
- 6.2.3 Bereikbaarheid in Flevoland is verbeterd door de inzet van smart mobility:
 - de bereikbaarheid, doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid in Flevoland is verbeterd;
 - stimuleren van de economische ontwikkeling: bedrijvigheid, kennisontwikkeling en werkgelegenheid;
 - samenwerken in de uitvoering met lokale (markt)partijen, in een regionale en landelijke setting.
- 6.2.4 De mobiliteit is verduurzaamd om de CO₂-uitstoot door mobiliteit in Noord-Holland en Flevoland samen te verminderen tot maximaal 4,2 megaton in 2030 en uiterlijk in 2030 te voldoen aan de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit (fijnstof en stikstof).

6.2.1. Doelrealisatie

Gemiddeld zijn de reistijden gedurende de spitsperiodes op wegtrajecten binnen Flevoland binnen de norm van 1,25 maal de reistijd overdag. Het aantal dagen waarop deze norm wordt overschreden neemt echter toe. De verkeersveiligheid staat de laatste jaren onder druk: het aantal gewonden en verkeersdoden laat geen dalende trend zien, waarbij het aantal gewonden een lichte stijging vertoont.

6.2.2. Doelrealisatie

Met de gemaakte afspraken in het BO MIRT zijn stappen gezet richting het behalen van het doel. Aangezien er vaak sprake is van afhankelijkheid van en draagvlak bij andere gebiedspartners en van de rijksoverheid is het een zaak van de lange adem. Waarbij er veel aandacht is voor schaarste van financiële middelen, uitvoeringscapaciteit en stikstofruimte.

6.2.3. Doelrealisatie

Met de bevestiging van de komst van het Digitaal Stelsel Mobiliteitsdata is er nauwe samenwerking met IPO en VNG opgezet om de landelijke invoering hiervan gedurende de 3-jarige implementatiefase in te leiden. Hiermee werken we aan brede beschikbaarheid en borging van onze basis mobiliteitsdata van alle Flevolandse wegbeheerders om digitaal verkeersmanagement mogelijk te maken.

In het kader van evenementen en piekdruk zijn verkeersregel-optimalisaties uitgevoerd die de bereikbaarheid en doorstroming hebben verbeterd.

Een projectvoorstel is gegund om in 2026 met marktpartijen (event-organisatoren), kennisinstellingen, gemeente Dronten en het project Draaiende Ringen de mobiliteitsverdeling piekdrukke rond evenementen te verbeteren. Dit zal in het eerste kwartaal van 2026 starten.

6.2.4. Doelrealisatie

In 2023 was de CO₂-uitstoot door mobiliteit in Noord-Holland en Flevoland samen 4,8 megaton. Ten opzichte van 2017 is dat een vermindering van 0,4 megaton (7%). Sinds de sterke daling van CO₂-uitstoot door mobiliteit als gevolg van COVID-19, is er echter sprake van een oplopende lijn. De prognose richting 2030, op basis van de landelijk klimaat en Energie Verkenning (KEV), laat weliswaar een dalende lijn zien, maar onvoldoende om het doel voor 2030 te halen.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Agendering (rijks)infrastructuur

- Er heeft veel overleg met het Rijk plaatsgevonden over de relevantie van de verbreding van de A6 tussen Almere Oostvaarders en Lelystad. Dit heeft ertoe geleid dat de beschikbare middelen zijn geïndexeerd en afspraken zijn gemaakt om de komende jaren gezamenlijk te werken aan de opgaven omtrent uitvoeringscapaciteit en stikstofruimte.
- Het MIRT-project A27 Eemnes–Almere/Zeevolde is het eerste van de gepauzeerde projecten dat zal worden herstart. Er is afgesproken om in 2026 te starten met een MIRT-verkenning en het Rijk heeft hier € 200 mln. voor gereserveerd.
- In het kader van het programma 'Woningbouw en Mobiliteit' heeft de provincie samen met meerdere Flevolandse gemeenten met de Metropoolregio Amsterdam een propositie ingediend voor rijkssubsidies voor versnelde realisatie van woningbouw. Het Rijk heeft ongeveer €52 mln. beschikbaar gesteld voor de realisatie van 7.300 extra woningen in Flevoland. Succesvolle aanvragen zijn gedaan voor Lelystad Zuiderhage, Dronten Zuid, Swifterbant Zuid, Emmeloord en Urk Zeeheldenwijk.
- De provincie heeft een succesvolle aanvraag gedaan voor rijkssubsidie in het kader van 'kleine maatregelen ten behoeve van doorstroming hoofdwegenet'. Er is € 29,45 mln. (incl. BTW) toegekend voor de realisatie van de Rondweg Lelystad-Zuid en maatregelen aan de op- en afritten (14/15) bij Emmeloord en de op- en afrit (11) bij Lelystad.
- Binnen het samenwerkingsverband Samen Bouwen aan Bereikbaarheid is het multimodale bereikbaarheidsonderzoek voor de verdere ontwikkeling van Lelystad Zuiderhage opgeleverd. Dit zal een belangrijk basis zijn voor de ontwikkeling van Lelystad en de gesprekken die daarover met het Rijk worden gevoerd.
- Er is gestart met de P-verkenning voor de realisatie van de IJmeerverbinding. In dit kader worden alternatieve vormen van bekostiging van de gebiedsontwikkeling inclusief IJmeerverbinding onderzocht.
- Rijk en regio hebben gewerkt aan een (financieel) Masterplan Lelylijn. Dit Masterplan is in eind januari 2026 opgeleverd. Samen met de partners is er gewerkt aan een lobby om de maatregelen aan de N50 politieke aandacht te geven. Dit is gelukt hetgeen heeft geleid tot een bezoek van de minister en veel steun uit de vaste Kamercommissie. Desalniettemin blijven de maatregelen uitdagingen kennen omtrent bekostiging, stikstofruimte en uitvoeringscapaciteit.

Verbeterde verkeersveiligheid

- De actualisatie van de wegencategorisering is afgerond, waardoor we de weginrichting gericht kunnen afstemmen op het daadwerkelijke gebruik.
- Op riscilocaties zijn gerichte maatregelen uitgevoerd. Het kruispunt Elburgerweg–Biddingringweg is omgebouwd tot een rotonde, diverse fietsoversteken zijn veiliger ingericht en de parallelweg Ganzenpad is verbreed. Verkeersveiligheidseducatie is uitgevoerd met voorlichting en campagnes voor doelgroepen met een verhoogd risico.
- In samenwerking met de politie is gerichte handhaving uitgevoerd op locaties waar verkeersveiligheidsrisico's het grootst zijn.

Verbeterde fietsinfrastructuur

- De verkenning naar de hoogwaardige fietsroute Urk-Emmeloord-Marknesse is afgerond. Samen met gemeenten Urk en Noordoostpolder is een intentieverklaring ondertekend voor de realisatie van deze route.
- Verkenningen naar hoogwaardige fietsroutes tussen Lelystad-Dronten-Kampen en Almere-Zeevolde met aansluiting Huizen/Hilversum en Nijkerk zijn opgestart.
- De aanleg van de doorfietsroute Almere-Lelystad is gestart. Naar verwachting wordt de route in 2026 opgesteld.
- Er zijn diverse fietsknelpunten opgelost, waaronder het onderhoudspad IJsselmeerdijk en de aanleg van een fietspad op de Zwartemeerdijk.

Maatregelen fietsstimulering

- Diverse campagnes zijn uitgevoerd om meer inwoners op de fiets te krijgen.
- Een belevingsonderzoek is uitgevoerd om beter te begrijpen welke factoren het fietsgebruik in Flevoland bevorderen of juist belemmeren.
- Het project 'Wij fietsen in Flevoland' is opgestart, waarmee we Flevolandse willen ondersteunen die sociale, culturele en mentale drempels ervaren om te gaan fietsen.

MaaS-ecosysteem

- We hebben de ontwikkeling van een MaaS-ecosysteem voorbereid (OV, regiotaxi/flexvervoer, deelvervoer) voor een slimme, duurzame mobiliteitsketen van deur tot deur. Deelmobiliteit is voorbereid als bouwsteen voor het toekomstige MaaS-ecosysteem en integratie met het bredere aanbod Publieke Mobiliteit. Hiervoor heeft een marktconsultatie plaatsgevonden. De uitkomsten hiervan zijn medebepalend voor de wijze waarop we met de markt en de zes gemeenten verder samenwerken aan de concretisering van onze regionale aanpak deelmobiliteit.

Verkeersmanagement

- Er is in beperkte mate ingezet op verkeersmanagement vanwege de nog openstaande vacature verkeersmanager.
- Er is gekozen om meer in te zetten op de bestaande digitale reisinformatie via navigatiediensten; de SMS-dienst voor werkzaamheden en calamiteiten is om deze reden stopgezet.
- De optimalisatie van de verkeerslichten rondom het evenemententerrein Walibi heeft geleid tot minder verkeershinder en piekbelasting tijdens de (grote) evenementen (Defqon, Lowlands, de Opwekking en Walibi Fright Nights), evenals reguliere doorstroming. Daarnaast is in samenwerking met evenementorganisatoren Q-Dance en Mojo en de Hogeschool van Amsterdam een onderzoeksproject-aanvraag gegund om de mobiliteitsaanvoer en gedragssturing te onderzoeken. Dit project vangt in het eerste kwartaal van 2026 aan.

Mobiliteitsdata

- Het bijhouden van mobiliteitsdata wordt wettelijk verplicht via Europese wetgeving en geborgd via het door het ministerie van IenW opgerichte Digitaal Stelsel Mobiliteitsdata (DSM). Er is actief meegewerkt aan de uitwerking van het DSM dat in een driejarige implementatiefase tot en met 2028 zit.
- Er is landelijk een nieuwe samenwerkingsovereenkomst opgesteld met het Nationaal Dataportaal Wegverkeer (NDW), om de borging van mobiliteitsdata centraal te blijven organiseren.
- We hebben in samenwerking met het Rijk en regionale partners gewerkt aan de mobiliteitstransitie (Krachtenbundeling Smart Mobility, DMI-ecosysteem, MRA-platform, Nationale Toegangspoort Mobiliteitsdata, Regieteam NH Bereikbaar).

Duurzamere mobiliteit

- Samen met de MRA-elektrisch en de gemeenten hebben we uitvoering gegeven aan het werkprogramma MRA-elektrisch 2025. In overeenstemming met het werkprogramma is uitvoering gegeven aan de verdere uitrol van de laadinfrastructuur. Dit heeft geleid tot het plaatsen van enkele honderden laadpalen in de publieke ruimte. Daarnaast is vanuit de MRA-elektrisch een concessieverleningstraject afgerond voor het door de markt laten plaatsen van snelladers op strategische plaatsen, voor met name de logistieke sector. Tot slot is opdracht verleend aan TNO voor het verrichten van een onderzoek naar de impact van netcongestie op de laadinfrastructuur.
- We hebben de meekoppelkansen nader onderzocht van alternatieve brandstoffen bij andere thema's. Hierbij blijken er met name koppelkansen te liggen bij de opgave energie, door koppeling van Clean Energie Hubs en energiehubs.
- We hebben geïnventariseerd welke locaties de beste kansen bieden voor het door de markt laten realiseren van meerdere (minimaal 1 tot 3) Clean Energy Hubs (CEH's) en hebben voorbereidingen getroffen om dit met haalbaarheidsonderzoeken verder te (laten) onderzoeken. Vanuit het landelijke programma CEH's is gezamenlijk een locatietool ontwikkeld. Daarnaast zijn we vanuit het landelijke programma CEH een traject gestart voor het opstellen van een subsidieverordening CEH. Het Rijk heeft hiervoor een SPUK-regeling (specifieke uitkering) geopend.
- Binnen het programma 'Samen Bouwen aan Bereikbaarheid' hebben we afspraken gemaakt over continuering en vernieuwing van de aanpak voor spreiden en mijden van mobiliteit tot en met 2027.

Verbonden partij(en)

Niet van toepassing.

Middelen

6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	2.306	8.690	2.597	2.605	-7
Baten	-486	0	-72	-313	241
Saldo	1.820	8.690	2.525	2.291	234

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Instrumentatie beleid	-130	-130	0
Overige kleine verschillen	123	123	0
Totaal lasten	-7	-7	0
Baten			
1. Instrumentatie beleid	112	112	0
Overige kleine verschillen	129	129	0
Totaal baten	241	241	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Instrumentatie beleid

De begrotingspost 'Instrumentatie beleid' laat een overschrijding van het begrotingssaldo zien van € 0,02 mln. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door een saldo van hogere lasten (€ 0,13 mln.) en hogere baten (€ 0,11 mln.). De lastenoverschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de kosten van projecten die in regionaal verband binnen bestaand beleid worden uitgevoerd en waarvan zowel de additionele lasten als baten van projectpartners niet tijdig zijn begroot. Het totaal budgettair nadeel als gevolg van de overschrijding binnen de begrotingspost 'Instrumentatie beleid' is onttrokken aan de bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.

2. Overige kleine verschillen

De onder 'Overige kleine verschillen' hierboven gepresenteerde begrotingsonderschrijding van € 0,25 mln. bestaat uit een verzameling van verschillende kleine begrotingsafwijkingen (zowel lagere lasten als hogere baten). Dit budgettair voordeel komt ten gunste van de bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.2.1 Mobiliteit en verkeer	2.605	-313	2.291
Totaal	2.605	-313	2.291

x € 1.000

6.3 Infrastructuur

Dit programmaonderdeel draagt bij aan de transitieopgaven 'Wonen' en 'Instandhouding organisatie'.

Doelen (2023-2027)

- 6.3.1 De bereikbaarheid van Flevoland is verbeterd ten behoeve van het goed kunnen functioneren van onze samenleving.
- 6.3.2 De kwaliteit van onze wegen is op peil en we hebben maatregelen getroffen die de verkeersveiligheid verbeteren.

6.3.1. Doelrealisatie

Knelpunten in de bereikbaarheid van provincie Flevoland zijn opgelost of de oplossingen zijn in voorbereiding, zoals de aanleg van nieuwe wegen en doorfietsroutes.

6.3.2. Doelrealisatie

We hebben de kwaliteit van onze wegen op peil gehouden volgens de vastgestelde kwaliteitsniveaus. Diverse maatregelen hebben de verkeersveiligheid verbeterd, zoals aanpassingen aan kruispunten en fietsoversteken.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Projecten Infrastructuur

- De aanleg van de Rondweg Lelystad-Zuid en de Spuiweg Urk zijn verder voorbereid. Over de voortgang is gerapporteerd door middel van voortgangsrapportages.

Bereikbare en bevaarbare vaarwegen

- We hebben de provinciale vaarwegen bereikbaar en bevaarbaar gehouden en recreatief gebruik gestimuleerd.
- Drie passantensteigers zijn aangelegd: één in de Lage Dwarsvaart en twee in de Lage Vaart.

Veilige en betrouwbare infra

Vanuit onze provinciale zorgplicht is in 'Strategisch Uitvoeringsprogramma' (SUP 3.0) de doelstelling opgenomen: "het veilig en beschikbaar houden van de provinciale infrastructuur, op een (kosten)efficiënte manier". Deze doelstelling is bereikt doordat de volgende resultaten zijn bereikt:

- We hebben de kwaliteit van de infrastructuur op peil gehouden met maatregelen voor verkeersveiligheid:
 - > 90% van het areaal op kwaliteitsniveau B onderhouden;
 - > wachttijd bij bruggen/sluizen maximaal 60 minuten, bediening in hoogseizoen 07:30–22:00 uur;
 - > 98% beschikbaarheid van bruggen, sluizen en VRI's;
 - > gladheidsbestrijding uitgevoerd met 98% strooiacties op tijd;
 - > wekelijkse schouw van wegen is uitgevoerd;
 - > calamiteitenmanagement op de belangrijkste wegen is uitgevoerd;
 - > vergunningverlening conform omgevingsverordening is binnen 8 weken afgehandeld.
- We hebben gesprekken met bewoners over oneigenlijk gebruik van beheerstroken voortgezet (ca. 90 dossiers) en nieuwe afspraken gemaakt dan wel stroken teruggevorderd.

Rapport afschrijvingstermijnen (UA 1.5)

- Er is een onderzoeksrapport opgesteld over de afschrijvingstermijnen (waaronder de structurele toevoeging van € 2,0 mln. vanaf 2024 voor vervanging van kunstwerken). In dit rapport zijn de mogelijkheden voor aanpassing van de afschrijvingstermijnen in kaart gebracht. Het rapport is nog niet vastgesteld.

Uitgevoerd MBVI vanuit kader SUP

Vanuit het vastgestelde kader SUP 3.0 voeren we het 'Meerjarenprogramma Beheer en Vervangingsinvesteringen Infrastructuur' (MBVI) uit. Jaarlijks wordt op basis van het SUP 3.0 een programmering opgesteld om te zorgen voor een veilige en beschikbare infrastructuur, dit vanuit (kosten)efficiënt beheer. In 2025 zijn de volgende resultaten bereikt:

- We hebben een nieuwe programmering vastgesteld binnen het MBVI, voor de periode 2026–2030;
- De beheerplannen zijn uitgevoerd binnen de kaders van het SUP 3.0;
- De geprogrammeerde onderhoudsmaatregelen van de jaarschijf 2025 zijn gerealiseerd. Over de voortgang van deze projecten is gerapporteerd in de voortgangsrapportages;
- Tranche 1 van het meerjarenprogramma oevers is in uitvoering gegaan en de overige tranches zijn verder voorbereid evenals het onderhoud aan diverse natuurvriendelijke oevers.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is aandacht voor de (financiële) risico's die we lopen op enkele infrastructurele projecten en de daarbij behorende beheersmaatregelen.

Verbonden partij(en)

Niet van toepassing.

Middelen

6.3 Infrastructuur	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	35.832	33.746	37.548	37.913	-365
Baten	-805	-474	-474	-1.293	819
Saldo	35.027	33.272	37.073	36.619	454

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Gladheidsbestrijding	-343	0	-343
2. Jaarlijkse onderhoud	-763	0	-763
3. Boscompensatie/droogteschade	237	237	0
4. Bijdragen aan gemeenten	541	541	0
5. Kapitaallasten	-63	344	-407
Overige kleine verschillen	26	0	26
Totaal lasten	-365	1.122	-1.487
Baten			
1. Gladheidsbestrijding	96	0	96
6. Jaarlijkse onderhoud	723	0	723
Totaal baten	819	0	819

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Gladheidsbestrijdingen

De gladheidsbestrijding heeft een overschrijding van € 0,34 mln. In 2025 is er een nieuwe Europese aanbesteding geweest met betrekking tot het raamcontract Micropercelen (ten behoeve van inzet strooimaterieel). De prijzen in het nieuwe raamcontract zijn hoger dan het oude raamcontract van 6 jaar geleden. Verder is in 2025 vaker gestrooid dan in de jaren daarvoor. Provincie Flevoland strooit ook voor derden (gemeenten en collega provincies). De kosten hiervoor worden doorberekend. In het budget staat hier geen bedrag voor begroot, omdat niet goed te voorspellen is hoeveel strooibeurten er zullen worden verricht. Per saldo (lasten -/- baten) bedraagt de overschrijding nagenoeg € 0,25 mln.

2. Jaarlijks onderhoud – lasten

Bij Jaarlijks onderhoud is er sprake van zowel lasten als baten. Voor een belangrijk deel houden de lasten en baten verband met elkaar. De totaal overschrijding op jaarlijkse onderhoud lasten bedroeg € 0,76 mln. De extra baten droegen € 0,72 mln. De overschrijding op jaarlijks onderhoud bedroeg per saldo € 0,04 mln.

Aan de lastenkant is sprake van een overschrijding van afgerond € 0,76 mln. De belangrijkste oorzaken zijn (× € 1,0 mln.):

A. Schades	€ 0,53
B. Groenvoorziening	€ -0,23
C. Openbare verlichting	€ 0,13
D. Bruggen/sluizen	€ 0,33

Totaal overschrijding	€ 0,76

Hieronder is een toelichting uiteengezet op de overschrijding:

A. Schades

De grootste overschrijding van het jaarlijks onderhoud heeft met name betrekking op schades en calamiteiten. Hieraan wordt geen budget toegekend binnen de begroting. Deze kostenpost is niet te voorspellen. Dit resulteert in een extra uitgave van € 0,53 mln. Binnen schades valt een onderscheid te maken in verhaalbare en niet verhaalbare schade. Bij verhaalbare schade is er sprake van een doorlooptijd in het verhalen van schade. De verhaalbare schade wordt verantwoord onder Jaarlijks onderhoud - baten.

B. Groenvoorzieningen

Afhankelijk van weers- en klimaatomstandigheden en hoe het 'groen' erbij staat, wordt kritisch gekeken of werkzaamheden noodzakelijk zijn. Dit heeft ertoe geleid dat in 2025 bepaalde werkzaamheden niet hoefden te worden uitgevoerd. Daarnaast konden bepaalde werkzaamheden geen doorgang vinden, in verband met beperkt beschikbare capaciteit bij aannemers en de organisatie. Beoordeeld gaat worden of deze werkzaamheden alsnog in 2026 gaan plaatsvinden.

C. Openbare verlichting

Bij de Openbare verlichting is er sprake geweest van een NEN 3140-keuring die eenmaal per vijf jaar dient te worden uitgevoerd. De kosten voor de NEN-keuring en het herstellen van de gebreken hebben tot een extra uitgave van € 0,13 mln. geleid.

D. Onderhoud bruggen en sluisen

De overschrijding van € 0,33 mln. is met name het gevolg van eenmalige implementatiekosten van € 0,15 mln. van het beheerprogramma 'Ultimo' voor het beheer van onderhoud en bruggen en verder overschrijdingen op het gebied van onder andere reinigingen van sluisdeuren op basis van overheidsvoorschriften, uitgaven ten behoeve van het optimaliseren van besturingssystemen/cybersecurity en het verhelpen van storingen.

3. Boscompensatie/droogteschade

In 2022 is door PS budget toegekend voor compensatie van bomen die gekapt zijn in het kader van de aanpak van droogteschade. Het toegekende budget voor de wettelijk verplichte compensatie staat gereserveerd bij Jaarlijks Onderhoud (JO) en bedraagt € 0,24 mln. In de periode 2022 tot en met 2025 zijn er geen uitgaven geweest, omdat er nog geen herplantlocatie is gevonden. In 2025 zijn gesprekken opgestart met de eigenaren van een mogelijk geschikte herplantlocatie. Naar verwachting worden deze gesprekken in 2026 afgerond, waarna het budget kan worden ingezet.

4. Bijdragen aan gemeenten

De begrotingspost 'Bijdragen aan gemeenten' onderschrijft het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,54 mln. Subsidieverstrekkings uit hoofde van de 'Nadere regels Verkeer & Vervoer' vinden projectmatig plaats. Uitnutting van dit budget is afhankelijk van de mate waarin gemeenten gebruik wensen te maken van het per gemeente gereserveerde subsidieplafond en de mate van gemeentelijke realisatie/voortgang van gesubsidieerde prestaties gedurende het (boek)jaar. Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de overschrijding binnen de begrotingspost is gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit', waarvan de besteding (ter dekking van de lasten samenhangend met te realiseren activiteiten en prestaties door gemeenten) gedeeltelijk in volgende jaren zal plaatsvinden.

5. Kapitaallasten

Het budgettair verschil van € 0,1 mln. als gevolg van de overschrijding binnen de begrotingspost 'Kapitaallasten' is deels onttrokken aan de bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.

6. Jaarlijks onderhoud – baten

Aan de batenkant is sprake van een overschrijding van € 0,72 mln. De belangrijkste oorzaak is gelegen in de schade-uitkeringen. De schade-uitkeringen zijn afhankelijk van gehonoreerde schadeclaims. Dit bedrag valt

niet goed te voorspellen. In veel gevallen is het schadejaar en het uitkeringsjaar niet gelijk aan elkaar. In 2025 heeft een aanzienlijk bedrag ook betrekking op 2024 en eerdere jaren.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.3.1 Investing provinciale infrastructuur	10.962	0	10.962
6.3.2 Instandhouding realisatie prov. infr. str.	26.951	-1.293	25.657
Totaal	37.913	-1.293	36.619

x € 1.000

6.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil
6.1 Openbaar vervoer	Lasten	41.618	38.348	42.985	42.600	385
	Baten	-2.064	-2.277	-3.244	-3.205	-39
	Saldo	39.553	36.070	39.741	39.395	346
6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	Lasten	2.306	8.690	2.597	2.605	-7
	Baten	-486	0	-72	-313	241
	Saldo	1.820	8.690	2.525	2.291	234
6.3 Infrastructuur	Lasten	35.832	33.746	37.548	37.913	-365
	Baten	-805	-474	-474	-1.293	819
	Saldo	35.027	33.272	37.073	36.619	454
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	Lasten	79.756	80.783	83.130	83.117	13
	Baten	-3.356	-2.751	-3.791	-4.812	1.021
	Saldo	76.400	78.032	79.339	78.305	1.034

x € 1.000

7. Eigentijds Bestuur

7.0 Inleiding

Algemeen

De politieke werkelijkheid is in 2025 anders dan de afgelopen periode. Op basis van de verkiezingen in het najaar van 2025 is begin 2026 een nieuw kabinet aangetreden. Een coalitieakkoord is uitgewerkt tot een regeerprogramma met andere accenten dan voorheen. Op veel terreinen zal sprake zijn van continuïteit en wordt eerder beleid voortgezet. Als provincie zullen we inspelen op deze ontwikkelingen en gewijzigde perspectieven. Deze inzichten bieden ons ook nieuwe kansen. De geopolitieke veranderingen in Europa en in de wereld zijn bij het Rijk terug te vinden in termen als 'strategische autonomie'. In onze samenleving worden ontwikkelingen vanuit dat perspectief gezien.

Het jaar 2025 bracht de nodige politieke en bestuurlijke onzekerheid met zich mee. Nationaal werd het bestuur gekenmerkt door een langdurig demissionaire situatie, waardoor het vertrouwen in de politiek laag bleef. Ook internationaal stond de democratie onder druk. In verschillende landen kregen leiders met sterk geconcentreerde macht meer ruimte, wat de spanning tussen democratische waarden en bestuurlijk handelen zichtbaar maakte.

In deze context was een stabiele en betrouwbare rol van de provincie van groot belang. Juist in tijden van politieke onrust is het essentieel dat het openbaar bestuur voorspelbaar blijft en besluiten zorgvuldig worden genomen. Flevoland heeft daarom ingezet op weerbaar en toegankelijk bestuur, op goede (inter)bestuurlijke samenwerking, met blijvende aandacht voor het vertrouwen en actief betrekken van inwoners.

Bestuursstijl

In 2025 heeft Flevoland gewerkt aan een bestuursstijl die transparant, samenwerkend en toekomstgericht is. We hebben inwoners en partners actief betrokken bij provinciale opgaven, onder andere bij de voorbereiding van de 'Omgevingsvisie', de 'Visie op Landbouw' en de participatieverordening en het uitdaagrecht.

De provincie heeft haar regierol verder ingevuld. We hebben geïnvesteerd in het verbreden van netwerken en het versterken van samenwerking tussen bestuurslagen, gemeenten, maatschappelijke partners, inwoners en met PS. Deze gezamenlijke aanpak is nodig om complexe vraagstukken zoals woningbouw, energie en mobiliteit goed te kunnen adresseren.

De complexiteit van maatschappelijke vraagstukken vraagt nadrukkelijker om een integrale blik. In 2025 is ambtelijk en bestuurlijk verder gewerkt aan integrale besluitvorming en onderlinge samenhang van vraagstukken. Het college heeft hier expliciet aandacht gegeven door dit als thema mee te nemen in een tweetal heisessies en in strategische GS-besprekingen over onder andere de Omgevingsvisie, de Flevolandse defensielocaties, de voortgang van het 'Jaarprogramma 2025' en het 'Jaarprogramma 2026'.

De commissaris van de Koning (cdK) heeft als voorzitter van PS en GS bijgedragen aan een transparant en goed openbaar bestuur. In zijn rol als rijksorgaan ziet de cdK toe op een integer bestuur binnen en buiten de provincie en op kwaliteit van het openbaar bestuur in het algemeen.

Participatie

Provincie Flevoland heeft de ambitie om inwoners en ondernemers nauwer te betrekken bij de ontwikkeling van de Flevolandse samenleving. In het afgelopen jaar lag de focus daarbij op het neerzetten van kaders en het verkennen van wat participatie in de praktijk vraagt van bestuur en organisatie. Daarbij is gewerkt aan het scherper krijgen van rollen, verwachtingen en afwegingen: wanneer participatie passend is, wie wordt betrokken en met welk doel.

Participatie is in deze periode niet opgevat als een vaststaand instrumentarium, maar als een manier van werken die vraagt om ambtelijk vakmanschap en contextgevoelige keuzes. De inzet was gericht op leren, reflecteren en het opbouwen van een gedeeld begrip binnen de organisatie over hoe participatie kan bijdragen aan beleidsvorming en uitvoering.

De grotere participatietrajecten hebben plaatsgevonden in het kader van het opstellen van de concept Omgevingsvisie, hierbij is bijvoorbeeld de jongerenraad Flevoland betrokken. Voor de opgaven met betrekking

tot het landelijk gebied zijn er Cafés Landelijk Gebied georganiseerd. Op het gebied van cultuur zijn sessies met inwoners over erfgoed georganiseerd.

Samenwerking en partnerschap

In 2025 hebben we gewerkt aan het versterken en verbreden van samenwerking in de regio en daarbuiten. De opgaven waar Flevoland voor staat, zoals woningbouw, energie en mobiliteit, vragen om een aanpak die we samen met andere overheden, verbonden partijen en partners vormgeven.

We hebben gewerkt aan een herijking van de verbonden partijen. Daarbij kijken we scherper naar rol, toegevoegde waarde en governance.

We hebben de 'MRA Agenda 2025-2028' en de 'Uitvoeringsagenda NOVEX MRA' verder uitgewerkt. De samenwerking met Regio Zwolle is geëvalueerd. Voor de regio Ermelo – Harderwijk – Putten – Zeewolde (EHPZ) is een gezamenlijk regioprofiel opgesteld en zijn stappen gezet in het organiseren van governance. Met de zes Flevolandse gemeenten en Waterschap Zuiderzeeland is in het kader van de 'Strategische Agenda Flevoland' gewerkt aan de ontwikkeling van de 'Uitvoeringsagenda 2.0'.

Flevoland heeft ambtelijk en bestuurlijk actief deelgenomen aan het Interprovinciaal Overleg. Dit versterkt de gezamenlijke lobby van provincies richting het Rijk en zorgt dat Flevoland invloed heeft op landelijke en Europese besluitvorming. Samen met partners werken we hierdoor aan oplossingen voor grote maatschappelijke opgaven.

De Flevolandse lobby en public affairs hebben in 2025 verder vorm gekregen. We hebben onze inzet beter georganiseerd en gericht op thema's waar Flevoland het verschil kan maken.

Europa

Het afgelopen jaar heeft de Europese Commissie op tal van opgaven die ook in Flevoland centraal staan, nieuwe voorstellen gepresenteerd. We hebben aan de voorkant, voorafgaand aan de definitieve besluitvorming, maatregelen van de Europese Unie kunnen beïnvloeden.

We hebben het afgelopen jaar een professionaliseringsslag in gang gezet op public affairs zowel op proces als inhoud. Aangezien veel voorstellen een impact hebben op alle provincies, hebben we in 2025 samengewerkt in Europa met de gezamenlijke provincies, de Randstadprovincies en het IPO binnen het Huis van de Nederlandse Provincies in Brussel, waar we het meeste lobbywerk verdelen.

Onze inzet vloeide voort uit de ambities in het coalitieakkoord en droeg bij aan het bereiken van de Flevolandse transitieopgaven. De lobbydoelen verschilden per onderwerp; voor regionale economie bijvoorbeeld, waar Flevoland momenteel trekker is voor alle provincies, hebben we ons ingezet om in de volgende EU-programmaperiode (2028-2034) € 1,4 mld. aan te trekken voor Nederlandse provincies, de administratieve lasten van fondsen terug te dringen en de nationalisatie van fondsen tegen te gaan.

Met de bijdragen uit de Europese programma's zetten we ons in voor de verdere ontwikkeling van Flevoland en het behalen van provinciale doelstellingen door het binnenhalen van financiële steun voor de provincie zelf, maar ook bijvoorbeeld voor Flevolandse gemeenten, kennis- en onderwijsinstellingen en ondernemers. Daarvoor benutten we de kansen die de Europese financieringsprogramma's bieden om, samen met het bedrijfsleven en bijvoorbeeld onderwijsinstellingen, onze provinciale doelstellingen te bereiken. We richten ons daarbij zowel op de structuurfondsen zoals het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) als op de thematische fondsen zoals het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling, het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij, Horizon Europe (voor onderzoek en innovatie), LIFE (voor milieu, energie, klimaatadaptatie en -mitigatie en circulaire economie), CEF (voor projecten op het gebied van de vervoers-, energie- en digitale infrastructuur), LEADER (stimulering samenwerking bij ontwikkeling landelijk gebied) en Digital Europe (digitalisering en AI).

Ondermijning

Samen met de partners van de Flevolandse Norm, de Flevolandse gemeenten, het Waterschap Zuiderzeeland, de politie en het Openbaar Ministerie zorgen we dat er aandacht blijft voor de risico's van ondermijning. Deze partners komen viermaal per jaar bij elkaar om de voortgang van de ambities te monitoren en elkaar te stimuleren en helpen bij het uitvoeren van de norm. In 2025 zijn voorbereidingen getroffen voor het organiseren van een eerste 'Bestuurlijke Tafel Ondermijning Flevoland' die in 2026 plaatsvindt, onder voorzitterschap van de commissaris van de Koning. Nieuwe fenomenen als ondermijning in de zorg en

cybercrime staan steeds beter op het netvlies. Tot slot, is er gewerkt aan het uitvoeringsprogramma ondermijning dat begin 2026 zal worden vastgesteld. In dit programma staan de acties staan die nodig zijn om ook de provinciale organisatie te laten voldoen aan de versie 2.0 van deze Norm.

Provinciale Staten/Statengriffie

Provinciale Staten hebben de wens geuit zich in de politieke arena te kunnen richten op de toekomst van provincie Flevoland door de kwaliteitsvraag en de procedurevraag te beleggen bij het Presidium. Het Presidium heeft zich als dagelijks bestuur gericht op een nieuw Reglement van Orde, een goed verloop van de stukkenstroom, de langetermijnagenda en het zorgde voor neutrale toetsing van voorstellen, ondersteund door een nieuw instrument; gesprekswijzers. Daarnaast zijn Statenleden strategisch geadviseerd over politieke thema's, instrumentgebruik en hun positie in regionale samenwerkingsverbanden zoals MRA, Regio Zwolle en IPO. Op het gebied van participatie is een plan voor meer inwonerbetrokkenheid afgerond waarvan behandeling is voorzien in 2026. De commissie Planning & Control voerde regie op kennisdeling via Statenacademies en begeleidde het proces voor een nieuwe accountant, die in maart 2025 is benoemd. De informatievoorziening is verbeterd door een vernieuwde website stateninformatie.flevoland.nl en de start van de implementatie van de AI-tool Debatrijk, die in 2026 wordt afgerond. Tot slot bood de griffie brede ondersteuning aan Staten, commissies en werkgroepen.

Maatschappelijk effect

Een verbeterde (inter)nationale positie van Flevoland.

Effect van ons beleid

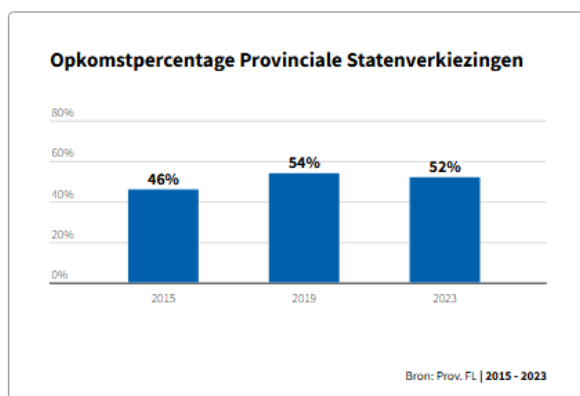
Flevoland wordt goed bestuurd.

De samenwerking met partners, met medeoverheden, met Europese en landelijke instanties heeft de realisatie van onze doelen versneld en versterkt. Door bestuurlijk en ambtelijk samen te werken met partijen in de regio, in Den Haag en in Europa hebben we onze belangen behartigd en deze worden ondersteund door de andere partijen.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren van het programma 'Eigentijds bestuur' wordt verwezen naar de website Feitelijk Flevoland: [Dashboard - Eigentijds bestuur - Flevoland](#)

Beleidsindicatoren BBV

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
7 Eigentijds bestuur	7.1 Bestuur	7.1.1 De mogelijkheden om, in samenwerking met andere overheden, de belangenbehartiging van provincie Flevoland te versterken zijn benut. De commissaris van de Koning kan zijn ambt met inbegrip van zijn rijkstaken adequaat uitvoeren
		7.1.2 Doelen van onze inspanningen zijn het beïnvloeden van aanstaande Europese maatregelen met een zo gunstig (of zo min mogelijk negatief) effect voor Flevoland en het verbinden van Flevolandse investeringsprojecten aan Europese financiering
		7.1.3 Een versterkte effectiviteit van het openbaar bestuur en het voorkomen en tegengaan van ondermijning
	7.2 Provinciale Staten	7.2.1 Politiek aan het roer, met de Flevolandse agenda
		7.2.2 Sturend gedurende de opgave
		7.2.3 Toegankelijke informatie voor Provinciale Staten en andere belanghebbenden
		7.2.4 Passende orde en ondersteuning bij “politiek aan het roer”

7.1 Bestuur

Dit programmaonderdeel draagt bij aan alle transitieopgaven.

Doelen (2023-2027)

- 7.1.1 De mogelijkheden om, in samenwerking met andere overheden, de belangenbehartiging van provincie Flevoland te versterken zijn benut. De commissaris van de Koning kan zijn ambt met inbegrip van de rijkstaken adequaat uitvoeren.
- 7.1.2 Doelen van onze inspanningen zijn het beïnvloeden van aanstaande Europese maatregelen met een zo gunstig (of zo min mogelijk negatief) effect voor Flevoland en het verbinden van Flevolandse investeringsprojecten aan Europese financiering.
- 7.1.3 Een versterkte effectiviteit van het openbaar bestuur en het voorkomen en tegengaan van ondermijning.

7.1.1. Doelrealisatie

In 2025 hebben we onze positie in Nederland en Europa versterkt. We hebben intensiever samengewerkt met andere overheden om de belangen van Flevoland onder de aandacht te brengen bij het Rijk en in Europese netwerken. De commissaris van de Koning heeft zijn rijkstaken adequaat kunnen uitvoeren door een goede informatiepositie en nauwe afstemming met partners.

7.1.2. Doelrealisatie

Europese beleidsvoorstellen, die relevant zijn voor Flevoland heeft de provincie zo gunstig mogelijk beïnvloed. De interne organisatie is geïnformeerd over nieuwe EU-beleidsontwikkelingen op provinciale kerntaken. De Europese belangenbehartiging is vooral ingezet op het aantrekken van Europese financiering voor Flevolandse investeringsprojecten, nu maar vooral ook in de nieuwe Europese begroting, het zogenaamde 'EU Meerjarig Financieel Kader voor 2028-2034' (hierna: MFK).

De Europese middelen binnen 'Kansen voor West III' zijn in 2025 vergaand benut. Binnen prioriteit 1 *Innovatie* is 100% van de openstelling benut, met 29 succesvol begeleide projecten sinds 2022. Binnen prioriteit 2 *Klimaat* is 62% van de openstelling benut, met 9 succesvol begeleide projecten. Ook de openstelling *Financieringsinstrumenten* is volledig benut. Binnen *Boerderij van de Toekomst* zijn de eerste vouchers beschikbaar; daarmee is 3,97% van de openstelling benut.

Alleen binnen het 'Interreg-programma Duitsland-Nederland' was in 2025 nog budget beschikbaar. De doelgroep van dit programma weet het steeds beter te vinden, en andersom geldt hetzelfde. In dat jaar zijn meerdere subsidieaanvragen goedgekeurd waarbij Flevolandse bedrijven en organisaties als partner betrokken zijn of waarvan zij deel kunnen nemen.

7.1.3. Doelrealisatie

In 2025 zijn stappen gezet om de effectiviteit en weerbaarheid van het openbaar bestuur te vergroten. De samenwerking met regionale partners is verbeterd, governanceafspraken zijn aangescherpt en we hebben onze inzet op het voorkomen en tegengaan van ondermijning verder uitgebouwd.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Kabinet

- Wij kijken terug op een zeer geslaagd streekbezoek van de Koning en Koningin, waar drie gemeenten bij betrokken waren en verschillende provinciale opgaven onder de aandacht zijn gebracht van de majesteiten en veel landelijke pers.
- De commissaris van de Koning (cdK) heeft diverse ambassadeurs en ander hoogwaardigheidsbekleders ontvangen, werk- en ambtsbezoeken afgelegd, Er zijn verschillende (relatie) evenementen georganiseerd. Voor een compleet overzicht wordt verwezen naar het Jaarverslag van de commissaris.

- Afgelopen jaar heeft er voor het eerst een Parels van Flevoland plaatsgevonden. Afhankelijk van een thema worden diverse inwoners, bedrijven etc. uitgenodigd om met de cdK te spreken tijdens een lunch. Het is de bedoeling dit tweejaarlijks te doen.
- Voor het vieren en herdenken van de tweede wereldoorlog en het slavernijverleden in de provincie is een besluit genomen over criteria voor incidentele subsidies zodat een basis wordt gelegd voor het beoordelen van subsidieaanvragen uit de samenleving vanaf 2026 kunnen subsidies worden aangevraagd voor activiteiten die hier een relatie mee hebben.
- In 2025 is het eerste jaarverslag van de cdK verschenen. Het jaarverslag is de bestuurlijke verantwoording van de uitoefening van zijn ambt.

Bestuurszaken

- We hebben gewerkt aan een organisatie die maximaal transparant en maximaal toegankelijk is. We hebben medewerkers voorbereid op de regels voor openbaarmaking. Eerst is binnen het spoor 'Ambtelijk Vakmanschap' een kennisprogramma ontwikkeld. Op basis daarvan is een e-learning opgesteld die in 2025 beschikbaar is gemaakt voor alle medewerkers. Verdere informatie staat in de Openbaarheidsparagraaf Woo (zie paragraaf 8 van deze jaarstukken).
- Het college heeft expliciet aandacht gegeven aan integraliteit in besluitvorming door dit als thema mee te nemen in een tweetal heisessies en in strategische GS-besprekingen over onder andere de Omgevingsvisie, de Flevolandse defensielocaties, de voortgang van het 'Jaarprogramma 2025' en het 'Jaarprogramma 2026'.

Regionale samenwerking

- Flevoland is goed betrokken bij alle overleggen in de samenwerkingsverbanden: EHPZ, Regio Zwolle en MRA op de thema's die voor ons belangrijk zijn.
- Er is voor de regio EHPZ een gezamenlijk regioprofiel opgesteld voor een duidelijker profiel richting onder andere Rijk en omliggende regio's.
- We hebben ambtelijk en bestuurlijk bijgedragen aan de uitwerking van het 'Meerjaren Uitvoeringsprogramma' van de 'MRA Agenda 2025-2028'.
- Er is samen met Lelystad en Almere een oplegger gemaakt bij de voortgangsnota van de MRA om duidelijker inzichtelijk te maken op welke prioritaire thema's voortgang is geboekt voor de deelregio Almere-Lelystad en Flevoland. We hebben de samenwerking binnen Regio Zwolle geëvalueerd en onze Flevolandse inbreng geleverd voor de midterm review. We hebben bijgedragen aan de actualisatie van de meerjarige agenda en aan de afspraken over de verdere ontwikkeling van de samenwerking. Daarmee hebben we geholpen om de positie van Flevoland binnen Regio Zwolle te versterken. Daarnaast hebben we ook bijgedragen aan de gezamenlijke lobby voor de N50 via de Regio Zwolle.
- We hebben een verkenning van het thema regionale samenwerking opgesteld. Een verdere uitwerking daarvan moet in 2026 worden vormgegeven.

Public affairs

- We hebben onze publicaffairs-route doorontwikkeld.
- Per kwartaal lobbyprioriteiten bepaald, onderwerpen in Nederland en Europa afgestemd.
- Er is een strategisch plan voor ten behoeve van de doorontwikkeling van de discipline ontwikkeld.
- Via IPO zijn position papers opgesteld over thema's als stikstof, natuur en netcongestie en gebruikt in de lobby naar de Tweede Kamer.
- We hebben het Flevo Event georganiseerd. Het doel was om partners samen te brengen, de voortgang op de Flevolandse opgaven te delen en nieuwe verbindingen te leggen en dat is gelukt.
- We hebben bijgedragen aan het SAIL vent en kijken terug op een paar succesvolle dagen. SAIL bood ons de kans om Flevoland zichtbaar te maken en het gesprek te voeren met landelijke en regionale partners over de ontwikkelingen in onze provincie.
- In aanloop naar de verkiezingen en de formatie zijn lobbybrieven verstuurd naar politieke partijen.

Europese belangenbehartiging en Europese Financieringskansen

- We hebben actief bijgedragen aan de belangenbehartiging met alle provincies en het IPO in het Huis Nederlandse Provincies op basis van een gezamenlijke lobbyagenda op de onderwerpen klimaat en energie, regionale economie, digitalisering, landbouw, milieu en natuur, circulaire economie en mobiliteit. Flevoland is bestuurlijk en ambtelijk trekker van de lobbythema's regionale economie, waar het MFK onder valt en digitalisering. Er is een gezamenlijke lobbyagenda gemaakt, het HNP-werkplan

2025, waarover twee keer per jaar wordt gerapporteerd, door middel van de HNP-lobbyfiches. Beide stukken zijn gedeeld met PS.

- We werken samen met de Randstedelijke provincies.
- Flevolandse bestuurders zijn in 2025 optimaal gepositioneerd in Europese netwerken. Het lidmaatschap van internationale netwerken versterkt de Flevolandse positie internationaal en biedt de mogelijkheid om kennis te delen en standpunten in te brengen, bijvoorbeeld over de Europese meerjarenbegroting.
- De portefeuillehouder Europa heeft de visie van IPO/HNP op de nieuwe EU-begroting kunnen bespreken met vicevoorzitter van de Europese Commissie Rafaëlle Fitto (Regionaal beleid, Landbouw) en met Eurocommissaris Piotr Serafin (Begroting) en in Den Haag tijdens een werkconferentie met Tweede Kamerleden.
- De portefeuillehouder Europa verwierf het woordvoederschap voor het MFK namens de Assembly of European Regions (AER).
- Een lobbysucces is dat de dreigende nationale ambitie van EU-fondsen (in een Single National Plan) is afgezwakt; in de zomer van 2025 stelde de Commissie namelijk voor om decentrale EU-fondsen uit te voeren in een Nationaal en Regionaal Partnerschapsplan, wat de provincies meer zeggenschap geeft.
- De commissaris van de Koning (cdK) is in december op voordracht van het IPO lid geworden van de Council of European Municipalities and Regions (CEMR) en benoemd als woordvoerder MFK. CEMR is de Europese koepelorganisatie van nationale verenigingen van lokale en regionale overheden, in dit gremium neemt de burgemeester van Utrecht deel namens de VNG.
- De Noordzeecommissie van CPMR (Conference of Peripheral and Maritime Regions) heeft gedeputeerde Klopman benoemd tot vicevoorzitter van de Marine Resources Group. De Marine Resources Group richt zich op samenwerking binnen het Noordzeegebied en belangenbehartiging voor kustregio's.
- De portefeuillehouder Europa heeft namens de Nederlandse provincies, in de rol van HNP-bestuurder digitalisering, in een vroeg stadium bij de Europese Commissie zorgen geuit over het Europese digitaliseringskader. Provincies benadrukken het belang van continuïteit en een helder Europees kader.
- Verder is Flevoland actief in de EU-lobby over halfgeleiders. We hebben met het Europese netwerk van Semiconductor Regions (ESRA) een position paper opgesteld voor de EU-belangenbehartiging.
- In het kader van het IPO Jaarcongres is voor Statenleden in september in Brussel een groot evenement georganiseerd, met onder meer gastspreker Eurocommissaris Wopke Hoekstra en voorzitter van het Comité van de Regio's, Kata Tüttő. Tijdens 14 inhoudelijke deelsessies vond kennisuitwisseling plaats over actuele Europese ontwikkelingen. Drie sessies over digitalisering, het MFK en digitale weerbaarheid zijn door Flevoland verzorgd.
- Voor PS zijn in maart en november beeldvormende sessies verzorgd. In de eerste sessie is de politieke koers van de Europese Commissie 2024-2029 en de impact voor Flevoland behandeld. De tweede sessie ging over de voorstellen van de Commissie voor het MFK en over het lobbyen in Europese netwerken.
- GS zijn in januari, maart en september op werkbezoek geweest in Brussel waarbij overleggen zijn gevoerd met Europarlementariërs, vertegenwoordigers van de Europese Commissie en met vertegenwoordigers van de Europese netwerken waar Flevoland actief in is.
- Voor beleidsexperts van de provincie werden in 2025 11 werkbezoeken in Brussel georganiseerd om goed geïnformeerd te zijn over de Europese kansen onder meer op het gebied van digitale economie, energie en wonen.
- Voor wat betreft de resultaten voor het verbinden van Flevolandse investeringsprojecten aan Europese financiering wordt verwezen naar paragraaf 3.1.6.

Resultaten met betrekking tot de thematische fondsen

- We hebben een start gemaakt met een Europees kennisnetwerk EU-subsidies met de zes Flevolandse gemeentes, Waterschap ZZL, Horizon Flevoland en enkele onderwijsinstellingen met als doel om nauwer met elkaar samen te werken in het koppelen van kansrijke projecten aan Europese financiering.
- Dankzij ons lidmaatschap van European Research and Innovation Network (ERRIN) hebben we het Europese netwerk van de provincie uitgebreid met partners uit verschillende Europese regio's aansluitend bij de transitieopgaven. Dit netwerk helpt kansrijke provinciale projecten om een internationaal consortium te vormen. Flevoland is werkgroep leider geworden van de werkgroep Energie en Klimaatverandering. Internationale samenwerking is voor thematische fondsen als 'Horizon Europe', 'Erasmus+', '13' (Interregionaal Innovatie Investeringsinstrument), 'Digital Europe' en het 'Single Market Programme' een vereiste om voor financiering in aanmerking te komen.
- We hebben over de thematische fondsen aansluitend bij de transitieopgaven gesignaleerd en geadviseerd bij concrete projecten binnen het provinciehuis, bij Horizon Flevoland en bij partners uit de provincie. De projectaanvraag met internationale partners op het gebied van maritieme samenwerking binnen het 'Erasmus+ programma' is ingediend, maar helaas niet gelukt. Deze structuur heeft verder

geholpen om projectaanvragen op te zetten voor het 'Digital Europe', 'Interreg Peer Review', 'New European Bauhaus', 'Erasmus+' en 'LIFE' programma.

- We hebben begin 2025 de Flevolandse Norm versie 2.0 vastgesteld. De partners, de Flevolandse gemeenten, het waterschap Zuiderzeeland, het Openbaar Ministerie, de politie en de provincie willen samen hun dijken verder verhogen tegen ondermijning.
- Op 6 februari heeft de commissaris van de Koning de opleidingsmodule 'ondermijning' bij het MBO-college Almere geopend. Hij deed dit door in gesprek te gaan met de nieuwe studenten over het belang van het herkennen van signalen van ondermijning.
- Het trainingscentrum 'Loods17' van RIEC M-N, mede mogelijk gemaakt dankzij een financiële bijdrage van de drie provincies Flevoland, Utrecht en Noord-Holland, is in februari feestelijk geopend. In het afgelopen jaar zijn er al zo'n 4.000 bezoekers geweest, waaronder ook veel toezichthouders uit Flevoland.
- We hebben in de Statencommissie Ruimte, Natuur en Duurzaamheid (RND) de risico's van ondermijning in het buitengebied besproken ter voorbereiding op de behandeling van de Omgevingsvisie in PS.
- Wij hebben een subsidiekader voorbereid en de Flevolandse gemeenten uitgenodigd om een subsidieaanvraag in te dienen voor projecten die de aanpak van ondermijning vernieuwen. Per gemeente is € 0,1 mln. beschikbaar. We gebruiken hiervoor de extra middelen die wij van het ministerie van BZK hebben ontvangen om de gemeenten op dit punt te ondersteunen.
- We hebben samen met provincie en gemeente Utrecht een congres georganiseerd voor gemeentelijke bestuurders en ambtenaren over de gevaren van criminele invloeden in de zorg onder de titel: 'schone zorg, onze zorg'.

Interbestuurlijk toezicht 2025

- We hebben het interbestuurlijk toezicht uitgeoefend op de gemeenten. De gemeenten zijn via de toezichtsbrieven daarvan op de hoogte gesteld en waar nodig is het toezichtsregime aangepast. Verder hebben we specifiek financieel toezicht uitgeoefend op 6 gemeenten en 3 verbonden partijen (IBT FT) en licht financieel toezicht op het waterschap; we hebben toezicht gehouden op archeologie, monumenten, archieven en uitvoering Omgevingswet. In de huisvesting en opvang van Oekraïners en statushouders hebben we als provincie daarnaast een coördinerende rol gespeeld om te zorgen voor voldoende opvangplekken.

Administratief beleid en advies Nazorgfonds

- We hebben het administratief beleid en advies voor het Nazorgfonds verzorgd, zoals het financieel beleid, het fondsbeheer en de begroting en jaarrekening.

Eigentijds Bestuur

- Dit resultaat houdt in dat de betrokkenheid van de samenleving bij de totstandkoming en uitvoering van provinciaal beleid wordt bevorderd. Daartoe wordt komend jaar het vastgestelde participatiebeleid uitgevoerd en daarnaast een participatieverordening opgesteld.
- We hebben participatiebeleid uitgevoerd, een participatieverordening opgesteld en de betrokkenheid van de samenleving bij beleid vergroot.

Bestuurlijke integriteit

- Er is gewerkt aan het opstellen van een bestuurlijk protocol hoe om te gaan met Integriteitsmeldingen. In 2026 zal deze worden vastgesteld.
- We hebben deelgenomen aan het Europese evaluatieonderzoek van GRECO (Groupe D'états contre la corruption) op het gebied van corruptiebestrijding en het bevorderen van integriteit.
- Het instrument Bibob wordt breder toegepast conform de mogelijkheden van de Wet Bibob. Er zijn meerdere Bibob-onderzoeken uitgevoerd, onder meer op het gebied van overheidsopdrachten, vastgoedtransacties, en omgevingsvergunningen. We merken dat de onderzoeken zowel in aantal, omvang en complexiteit toenemen.
- We hebben Flevolandse belangen behartigd, nieuwe EU-maatregelen beïnvloed en concrete projecten aan Europese financieringsprogramma's gekoppeld.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De lobby richting Brussel en Den Haag wordt afgestemd om het bestuur strategisch te positioneren en de positie van Flevoland te versterken. Via lobbyfiches wordt het bestuur uitgerust om tijdig, adequaat en adaptief te acteren op nationale en Europese ontwikkelingen.

Verbonden partij(en)

De Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO) is belangenbehartiger op de kerntaken van de provincies richting het Rijk en andere koepelorganisaties. In IPO-verband werken de provincies op diverse onderdelen intensief samen en zorgen voor inbreng in wetgevingsprocessen en profilering van de provinciale belangen op regionaal en (inter)nationaal niveau. Daarnaast zorgt het IPO namens de provincies voor de coördinatie en uitvoering van gezamenlijke projecten en databestanden. In IPO-verband wordt met het Rijk en de andere overheden regelmatig gesproken over de interbestuurlijke en financiële verhoudingen, over de onderlinge relaties, verwachtingen en de gezamenlijke benadering van maatschappelijke vraagstukken.

Middelen

7.1 Bestuur	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	4.099	3.164	4.059	3.993	66
Baten	-412	-50	-539	-439	-100
Saldo	3.687	3.114	3.520	3.554	-34

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Nationale ombudsman	112	0	112
2. Ondernijning	129	70	59
3. Monitor van Flevoland	154	0	154
4. Regie Oekraïense ontheemden	105	0	105
5. Uitvoering spreidingswet	324	0	324
6. Bestuurlijke vernieuwing	104	0	104
7. Voorziening 'APPA'	-1.288	0	-1.288
8. Overige kleine verschillen	426	5	421
Totaal lasten	66	75	-9
Baten			
4. Regie Oekraïense ontheemden	-99	0	-99
Overige kleine verschillen	-1	0	-1
Totaal baten	-100	0	-100

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Nationale ombudsman

Uit onderzoek bij de Flevolandse gemeenten blijkt dat vijf Flevolands gemeenten bij de Nationale Ombudsman zijn aangesloten en dat Almere is aangesloten bij de Gemeenschappelijke regeling ombudsman metropool Amsterdam. Er is momenteel geen Flevolandse ombudsman. Gezien de situatie bij de gemeenten, en in het bijzonder ook de goede naam en goede bekendheid/zichtbaarheid van de Nationale Ombudsman is het voor de hand liggend om bij de Nationale Ombudsman te blijven. Er is vanuit de praktijk geen aanleiding gebleken voor het oprichten van een Flevolandse ombudsman. Dit is ook zo besloten in de PS op 11 december 2024, beslispunt 5 bij de vaststelling verordening rechtsbescherming provincie Flevoland. Het onderzoek is uitgevoerd door eigen personeel, hierdoor zijn de beschikbaar gestelde middelen (€ 0,15 mln.) grotendeels niet besteed. De begroting voor 2026 (meerjarig) is naar beneden bijgesteld naar aanleiding van het besluit om geen Flevolandse ombudsman in te stellen.

2. Lagere lasten voor openbare orde en ondermijning

De uitvoering van de activiteiten met betrekking tot ondermijning ligt hoofdzakelijk bij gemeenten en samenwerkingsverbanden. De aanpak van ondermijning is complex en vereist een gezamenlijke en samenhangende inzet. Daarom stond 2025 voornamelijk in het teken van voorbereiding en planvorming, waardoor er minder middelen zijn ingezet dan geraamd. Een belangrijk resultaat van deze voorbereiding is de vaststelling van de 'Uitvoeringsagenda Aanpak Ondermijning 2025–2027', waarmee de ambities uit de Flevolandse Norm versie 2.0 worden gerealiseerd. De Flevolandse Norm is een samenwerkingsverband tussen de Flevolandse gemeenten, het Waterschap Zuiderzeeland, de politie, het Openbaar Ministerie en provincie Flevoland, gericht op een gezamenlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit.

3. Monitor van Flevoland

In 2025 is veel (voor)werk verricht richting het ontwikkelen van 'losse' monitors per thema (waaronder; het ophalen van de juiste gegevens, analyse en onderzoek, bouwen en mogelijkheden tot visualiseren). Er is echter een grote wens om een meer integralere beeld inzichtelijk te maken, gezien een monitor een plek is waar thema's en opgaven samen kunnen komen en tot (nieuwe) inzichten kunnen leiden. Hetgeen zeker van belang voor een thema als bijvoorbeeld brede welvaart. Het ontwikkelen van deze meer bredere monitor raakt vele aspecten: er is capaciteit voor nodig, software, onderzoek, analyse, bouwen etc. Na deze ontwikkelfase komt de fase dat het mogelijk is deze gegevens steeds beter met elkaar te verbinden. We hebben als organisatie het afgelopen jaar met name stappen gezet in de ontwikkeling van de systematiek en opbouw van de monitor (ontwikkelfase). Deze fase kon (deels) uit bestaande budgetten worden gedekt en daarnaast is het alloceren van de juiste capaciteit nog een aandachtspunt. Deze oorzaken hebben geleid tot een lagere besteding dan geraamd.

4. Regie Oekraïense ontheemden

Provincie Flevoland heeft bij het ministerie van Asiel en Migratie (AenM) in het kader van de specifieke uitkering 'Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne' een subsidie aangevraagd en beschikt gekregen. De daadwerkelijke lasten (en rijksbaten) hebben de begroting met € 0,1 mln. onderschreden, voornamelijk omdat de in de projectbegroting opgenomen stelposten niet zijn aangewend.

5. Uitvoering Spreidingswet

Deze middelen die via een decentralisatie-uitkering in het kader van de Spreidingswet zijn ontvangen, zijn in 2025 (nog) niet ingezet. De toekenning vond plaats via de septembercirculaire 2025, een moment in het jaar waarop de resterende periode te beperkt is om de benodigde voorbereiding, inrichting van processen en zorgvuldige opstart van activiteiten te realiseren. Een verantwoorde besteding binnen het boekjaar 2025 was daarmee niet uitvoerbaar.

6. Het programma 'Bestuurlijke vernieuwing'

Per 1 januari 2025 (met een overgangstermijn van 2 jaar) verplicht de Provinciewet (artikel 147) provincies tot het hebben van een participatieverordening inclusief voorwaarden voor het uitdaagrecht. De lagere besteding in 2025 hangt samen met de vertraging in de behandeling en besluitvorming van de participatieverordening en het beleid uitdaagrecht. Hierdoor starten uitvoerings- en implementatiestappen later dan gepland. Met de vaststelling van de participatieverordening kan vanaf 2026 volledig worden ingezet op de uitvoering. Daarnaast is in januari 2026 ook de structurele inbedding van jongerenparticipatie vastgesteld, waardoor ook hier nu uitvoering aan kan worden gegeven.

7. Voorziening 'APPA'

Jaarlijks wordt op balansdatum de voorziening 'APPA' (pensioenen (oud) GS-leden) herijkt. Een externe pensioenuitvoerder stelt op basis van actuariële berekeningen de omvang van de toekomstige verplichtingen vast. Het verschil tussen de boekwaarde van de voorziening en de actuariële berekening is de vrijval of storting waarmee de voorziening muteert. Per 2028 zal de voorziening volledig overgaan naar het ABP en zullen zij betalingen en dergelijke overnemen. In 2025 hebben we een extra storting gedaan om aan te sluiten op de dekkingsgraad van het ABP. Voor 2025 bedraagt de storting € 1,6 mln. (geraamd € 0,3 mln.). Dit financiële gevolg wordt met name veroorzaakt door de extra storting als gevolg van de dekkingsgraad.

8. Overige kleine verschillen

Het restant aan verschillen is een optelling van een groot aantal kleinere verschillen. De belangrijkste hierin zijn een onderbesteding (€ 0,05 mln.) voor openbare orde en veiligheid. De mate van besteding is afhankelijk van het aantal (crisis)oefeningen en trainingen dat jaarlijks wordt uitgevoerd. Daarnaast is er een lagere besteding van € 0,05 mln. op het budget 'IPO Bestuurlijk', veroorzaakt door een hogere omvang van transparantie-BTW vanuit het IPO. Verder is binnen het product 'Gedeputeerde Staten' sprake van een onderbesteding van € 0,184 mln., voornamelijk door lagere representatiekosten (€ 0,05 mln.) en een lagere fiscale compensatie voor de bijtelling van de dienstauto en de uitkering aan voormalige GS-leden (€ 0,07 mln.).

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.1.1 Kabinet, openbare orde & veiligheid en toezicht	665	-389	277
7.1.2 Bestuurlijke samenwerking	881	0	881
7.1.3 Gedeputeerde Staten	2.446	-50	2.396
Totaal	3.993	-439	3.554

x € 1.000

7.2 Provinciale Staten

Dit programmaonderdeel draagt bij aan alle transitieopgaven.

Doelen (2023-2027)

- 7.2.1 Politiek aan het roer, met de Flevolandse agenda.
- 7.2.2 Sturend gedurende de opgave.
- 7.2.3 Toegankelijke informatie voor Provinciale Staten en andere belanghebbenden.
- 7.2.4 Passende orde en ondersteuning bij “politiek aan het roer”.

7.2.1. Doelrealisatie

Provinciale Staten staan politiek aan het roer door een versterkt Presidium dat actief stuurt op werkwijze, governance en de lange termijn agenda, met de Flevolandse agenda als leidraad. Met behulp van strategische advisering van de griffie en een plan om de participatie te vergroten zijn Provinciale Staten in positie om haar agenda inhoudelijk vorm te geven.

7.2.2. Doelrealisatie

Via Stukkenstroom en agenda beheer heeft het Presidium gestuurd op prioritering, proces en tempo van besluitvorming, met een verkort vergadermodel, een aangepaste stukkenstroom en gerichte regie op majeure opgaven. Met de Commissie Planning & Control is de sturende en controlerende rol van Provinciale Staten versterkt door kennisdeling, verbetering van P&C-instrumenten en voorbereiding van scherpere doelen en indicatoren.

7.2.3. Doelrealisatie

Met de vernieuwde website stateninformatie.flevoland.nl is de digitale toegankelijkheid van informatie voor Provinciale Staten en andere belanghebbenden vergroot.

7.2.4. Doelrealisatie

Met brede facilitering door de griffie zijn Provinciale Staten en haar gremia effectief ondersteund en geadviseerd, waardoor zij haar politieke rol en regie beter konden invullen. Door de afronding van het voorstel voor actualisatie van het Reglement van Orde en samenhangende verordeningen is een stevige basis gelegd voor een passende orde en ondersteuning bij “politiek aan het roer”.

Resultaten 2025

Presidium

Het Presidium heeft gefungeerd als dagelijks bestuur en uitvoering gegeven aan de taken die Provinciale Staten heeft opgedragen. Haar werkwijze is geconcretiseerd in een voorstel voor een nieuw Reglement van Orde en behandeling is voorzien in het eerste kwartaal van 2026. In aanvulling op het nieuwe Reglement van Orde maakt de actualisatie van vijf achterliggende verordeningen, de ambtsinstructie griffier, het mandaatbesluit griffie en de Gedragscode van Staten- burgerleden ook onderdeel uit van het voorstel. In haar rol als dagelijks bestuur heeft het Presidium onder andere een toetsingskader voor mondelinge vragen en een afwegingskader voor interpellatie ontwikkeld en toegepast. Het Presidium kwam gemiddeld drie keer per maand bij elkaar en verzorgde elk fractievoorzittersoverleg een terugkoppeling. Ingezet is op de lange termijn agenda en hiervoor zijn kwartaal overleggen gevoerd met het college.

Strategische advisering

Provinciale Staten zijn strategisch geadviseerd op politieke thema's, de inzet van instrumenten, de rolneming en positionering van de Staten. Vanuit de griffie zijn relevante informatiestromen van onder andere het college, het IPO en uit de regio geanalyseerd en aangereikt bij de rapporteurs en leden. Rapporteurs van de MRA, rapporteurs van de Regio Zwolle en leden van de Algemene Vergadering van het IPO zijn gericht strategisch geadviseerd op hun opdracht vanuit de Staten.

Participatie

Een plan voor meer inwonerbetrokkenheid is opgeleverd voor het Presidium. Een eerste bespreking is voorzien in het eerste Presidium van 2026 met het voorstel om aandachtspunten mee te geven voor de uitwerking van een Statenvoorstel. Een ander resultaat van participatie is de Werkgroep vergroten politieke jongerenparticipatie, die is ondersteund door de griffie. De werkgroep heeft onder andere onderzoek uitgevoerd hoe jongeren beter betrokken kunnen worden bij de lokale politiek. Dit onderzoek is uitgevoerd onder docenten die in Flevoland onderwijs geven in de vakken maatschappijleer en burgerschap. Daarnaast heeft de werkgroep gesprekken gevoerd die betrokken zijn in het Statenvoorstel 'Structurele inbedding Jongerenraad en Jongerenparticipatie bij provincie Flevoland'. Besluitvorming hierover is voorzien in januari 2026.

Stukkenstroom en agenda beheer

Het Presidium beheert de lange termijn agenda en toetst stukken op apolitieke en neutrale wijze. Hierover heeft het Presidium overlegd met statenleden en het college. Het vergadermodel is aangepast gehoord de inbreng uit de statenconferentie waardoor de doorlooptijd van besluitvorming is verkort. Aansluitend is de bijbehorende stukkenstroom in overeenstemming aangepast. Het Presidium geeft overleg gevoerd en gestuurd op de processen van de Omgevingsvisie, de Oostvaardersplassen en de Visie op Landbouw. Met Gesprekswijzers helpt het Presidium de Staten zich voor te bereiden en positioneren.

Commissie Planning & Control

Overeenkomstig haar instellingsbesluit heeft de commissie Planning & Control regie gevoerd op kennisdeling met het aanbieden van de statenacademies rondom de perspectiefnota en begroting in mei en september. Vanuit haar ambassadeursrol tussen Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de ambtelijke organisatie heeft de commissie het aanbestedingsproces begeleid om te komen tot een nieuwe accountant. Om te komen tot optimalisatie van de Planning & Control-producten heeft de commissie op grond van de motie 'SMART doelen in de begroting' (EMS49) overleg gevoerd. De verwachting is dat het resultaat hiervan zichtbaar is in een pilot voor de herformulering van doelen en indicatoren voor één van de programmaonderdelen in februari 2026. In afstemming met de accountant heeft de commissie aandachtspunten meegegeven voor het controleplan. De behandeling van het controleplan is voorzien in de Statencommissie EMS van februari 2026.

Stateninformatiesysteem

De website stateninformatie.flevoland.nl is vernieuwd en digitaal toegankelijk gemaakt. Voor de zoekfunctionaliteiten is de implementatie van de AI-tool 'Debatrijk' gestart. De verwachting is dat de implementatie in het eerste kwartaal van 2026 is afgerond.

Facilitering

Provinciale Staten is door de griffie onder andere ondersteund en geadviseerd bij de volgende gremia:

- Provinciale Staten;
- Presidium;
- Commissie Economie Mobiliteit & Samenleving;
- Commissie Ruimte Natuur & Duurzaamheid;
- Commissie Planning & Control;
- Werkgroep routekaart Provinciale Staten;
- Werkgroep samenwerkingsafspraken GS/PS omgevingswet;
- Werkgroep vergroten politieke jongerenparticipatie;
- Klankbordgroep Commissaris van de Koning;
- Klankbordgroep Verbeteren informatievoorziening;
- Klankbordgroep aanpak landelijk gebied;
- Programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer;
- Commissie Bestuur en Financiën van de Randstedelijke Rekenkamer;
- Rapporteurs van regionale samenwerkingsverbanden;
- Politiek (regio) overleg.

Reglement van Orde

Een voorstel voor actualisatie van het Reglement van Orde met daarin de inbreng vanuit de afgelopen Statenconferenties en de taken van het Presidium is afgerond. Hierbij zijn ook andere verordeningen die de huishouding van Provinciale Staten raken betrokken. Behandeling van het voorstel is voorzien in het eerste kwartaal van 2026.

Verbonden partij(en)

Niet van toepassing.

Middelen

7.2 Provinciale Staten	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil
Lasten	2.403	2.771	2.756	2.600	157
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	2.403	2.771	2.756	2.600	157

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
Overige kleine verschillen	157	0	157
Totaal lasten	157	0	157

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

Overige kleine verschillen

De onder 'Overige kleine verschillen' hierboven gepresenteerde begrotingsonderschrijding van € 0,16 mln. bestaat uit een verzameling van verschillende kleine begrotingsafwijkingen, waarvan de grootste slechts € 0,06 mln. is. Dit budgettair voordeel komt ten gunste van het rekeningssaldo.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.2.1 Provinciale Staten	2.600	0	2.600
Totaal	2.600	0	2.600

x € 1.000

7.3 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil
7.1 Bestuur	Lasten	4.099	3.164	4.059	3.993	66
	Baten	-412	-50	-539	-439	-100
	Saldo	3.687	3.114	3.520	3.554	-34
7.2 Provinciale Staten	Lasten	2.403	2.771	2.756	2.600	157
	Baten	0	0	0	0	0
	Saldo	2.403	2.771	2.756	2.600	157
7 Eigentijds bestuur	Lasten	6.503	5.935	6.815	6.592	223
	Baten	-412	-50	-539	-439	-100
	Saldo	6.091	5.885	6.276	6.154	123

x € 1.000

8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

8.0 Inleiding

Algemeen

In dit programma wordt ingegaan op de algemene dekkingsmiddelen (waaronder het provinciefonds en de motorrijtuigenbelasting) en de bedrijfsvoering van provincie Flevoland. Meer informatie over de bedrijfsvoering is terug te vinden in de daarvoor wettelijk voorgeschreven paragraaf 'Bedrijfsvoering'.

Herijking Provinciefonds

Alle provincies ontvangen van de Rijksoverheid een uitkering via het provinciefonds als financiering van hun provinciale taken. Het Rijk bepaalt de totale omvang van het fonds en verdeelt het over de twaalf provincies. De huidige berekeningswijze stamt uit 2017 met als belangrijkste verdeelmaatstaf het aantal inwoners. Begin 2023 heeft bureau Cebeon - in opdracht van het ministerie van BZK – ter herijking een nieuw model opgeleverd. De effecten zijn voor individuele provincies groot en voor een deel van de provincies niet te dragen. Unanieme steun voor het nieuwe model ontbreekt.

Het proces van de herijking van het provinciefonds loopt nog. Voor Flevoland zou het concept-model een potentieel forse achteruitgang kunnen betekenen: een daling van bijna 5% naar 3,9% aandeel in het fonds, wat bij het huidige fondsvolume zou neerkomen op een mogelijke vermindering van 18% aan inkomsten.

Het model is voor ons nog onvoldoende herleidbaar en uitlegbaar, en houdt het geen rekening met de unieke positie van Flevoland. Daarbij denken we aan de stille-lastenproblematiek en onze groeiende mobiliteits- en woningopgaven. De besluitvorming over een nieuw verdeelmodel vindt mogelijk in 2026 plaats. Tot die tijd werken provincies en het Rijk gezamenlijk aan verbeteringen en aanvullende randvoorwaarden.

De herijking heeft geen effect op de financiële positie in 2025. De uiteindelijke financiële impact voor de latere jaren is nog niet te bepalen omdat het model nog in ontwikkeling is. Flevoland blijft in dit proces actief opkomen voor een correcte, uitlegbare en evenwichtige verdeling van de middelen.

Maatschappelijk effect

We zorgen voor een gezonde positie van het provinciale huishoudboekje (exploitatie en reserves). Zo voorkomen we dat we toekomstige generaties met tekorten opzadelen, maar zorgen we er ook voor dat we onvoorspelbare ontwikkelingen het hoofd kunnen bieden.

Effect van ons beleid

Een gezonde financiële positie vertaalt zich in een structureel en reëel sluitende begroting inclusief meerjarenraming, kostendekkende tarieven, een beperkte verhoging (maximaal 1%) van de provinciale opcenten op de MRB en een weerstandsratio die tussen de 1,1 en 2,0 ligt.

We gaan terughoudend om met risicodragende investeringen. Per geval wegen we de risico's af tegen het strategisch belang van de provincie.

Indicatoren Flevoland

Voor de indicatoren wordt verwezen naar de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing'. Hierin zijn onder andere de weerstandsratio en de financiële kengetallen opgenomen.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	8.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	8.1.1 Wij staan voor een financieel gezonde provincie met een transparante en structureel sluitende begroting. Daarbij passen we de financiële afspraken uit het Coalitieakkoord 2023-2027 "Toekomst voor het nieuwe land" toe
	8.2 Bedrijfsvoering	8.2.1 Voor de doelen van dit programmaonderdeel wordt verwezen naar de paragraaf 'Bedrijfsvoering' in het onderdeel 'III Paragrafen' van deze begroting
	8.3 Overhead	8.3.1 Voor de doelen van dit programmaonderdeel wordt verwezen naar de paragraaf 'Bedrijfsvoering' in het onderdeel 'III Paragrafen' van deze begroting

8.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Dit programmaonderdeel draagt bij aan 'Instandhouding organisatie'

Doel (2023-2027)

8.1.1 Wij staan voor een financieel gezonde provincie met een transparante en structureel sluitende begroting. Daarbij passen we de financiële afspraken uit het Coalitieakkoord 2023-2027 "Toekomst voor het nieuwe land" toe.

8.1.1. Doelrealisatie

We werken continu aan een transparante en structureel sluitende begroting. Het meerjarenperspectief is vooralsnog positief. Dit beeld is wel afhankelijk van de eerdere genoemde herijking van het provinciefonds. De financiële afspraken uit het Coalitieakkoord 2023-2027 "Toekomst voor het nieuwe land" vormen nog steeds ons uitgangspunt.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

Het naleven van de financiële afspraken van het coalitieakkoord

- Wij hebben een voorstel in principe niet in behandeling genomen als een financiële dekking of gedegen risicoanalyse ontbrak.
- Structurele lasten hebben we gedekt met structurele baten en incidentele lasten met incidentele baten. Onttrekkingen uit reserves hebben we beschouwd als incidentele baten, met uitzondering van de onttrekkingen voor kapitaallasten.
- We hebben alleen een beroep gedaan op de post 'onvoorzien' voor uitgaven die onvoorzienbaar, onuitstelbaar of onoplosbaar waren. Dit is in 2025 niet nodig gebleken.
- Hoe we financiële meevallers (niet-geraamde inkomsten of het rekeningresultaat) besteden, hebben we op gezette momenten in de reguliere planning- en controlcyclus bepaald. Op die manier hebben we een integrale afweging tussen de voorstellen kunnen maken.
- Tegenvallers hebben we in principe opgevangen binnen het programmaonderdeel.
- PS hebben de programmabegroting vastgesteld op het niveau van de programmaonderdelen. Binnen een programmaonderdeel mogen GS-producten wijzigen.
- Onze tarieven en heffingen zijn niet hoger dan nodig is om de kosten te dekken, waarbij we ongewenste maatschappelijke effecten vermijden. Dit doen we door onze kosten scherp in de gaten te houden en overbodige regels te schrappen.
- Voor nieuw beleid hanteren we de volgende prioriteitsregels:
 1. Opgelegd door het Rijk of de EU;
 2. Voortkomend uit het coalitieakkoord/ uitvoeringsprogramma;
 3. Autonomoos nieuw/wenselijk beleid.
- Als het Rijk in het kader van decentralisatie nieuwe taken bij ons neerlegt, is ons uitgangspunt dat wij ook de bijbehorende financiële middelen krijgen.
- Voor de opcenten motorrijtuigenbelasting hebben we vastgehouden aan maximaal 1% indexatie.

Passende P&C-producten

We hebben de bestuurlijke P&C-producten gecoördineerd, geconsolideerd en opgesteld. Daarnaast hebben we het bestuurlijke traject begeleid. Dit betroffen:

- Jaarstukken;
- Perspectiefnota;
- Zomernota;
- Begroting;
- Slotwijziging.

Verbonden partij(en)

De provincie is aandeelhouder van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Deze systeembank verzorgt voor de decentrale overheden het betalingsverkeer. Ook het schatkistbankieren loopt via deze instelling.

Middelen

8.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil
Lasten	5	6.524	3.196	6	3.190
Baten	-253.327	-217.296	-248.904	-249.843	940
Saldo	-253.322	-210.772	-245.708	-249.838	4.129

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Motorrijtuigenbelasting	2.255	0	2.255
2. Afwikkelingsverschillen	902	0	902
Overige kleine verschillen	33	0	33
Totaal lasten	3.190	0	3.190
Baten			
1. Motorrijtuigenbelasting	-651	0	-651
2. Afwikkelingsverschillen	-902	0	-902
3. Provinciefondsuitkering	83	0	83
4. Rentebaten	237	0	237
5. Decentralisatie-uitkeringen	2.180	0	2.180
Overige kleine verschillen	-7	0	-7
Totaal baten	940	0	940

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Motorrijtuigenbelasting

De opbrengst uit de opcenten Motorrijtuigenbelasting is € 0,3 mln. hoger dan begroot. Dat is een afwijking van 0,7% door de gebruikelijke variatie van het aantal voertuigen en het gewicht daarvan.

In 2023 en 2024 heeft de Belastingdienst verkeerde bedragen uitgekeerd aan de provincies. De verdeling van de opcenten motorrijtuigenbelasting was onjuist. De omvang van de fout in 2023 was dusdanig klein dat daar geen herstel op komt. De omvang in 2024 is echter € 0,9 mln. en door de Belastingdienst verrekend met de uitbetalingen van 2025. Het saldo van de lasten is daardoor € 0,6 mln. nadelig (lagere baten dan begroot). Daarnaast hadden we in de Programmabegroting 2025 een afwikkelingsverschil opgenomen van € 2,26 mln. op de lasten. Het eerder genoemde bedrag van € 0,9 mln. betreft het daadwerkelijke afwikkelingsverschil van de fout van de Belastingdienst in 2024. Het resterende verschil van € 1,36 mln. is de fout over 2025. Dat heeft de Belastingdienst in 2025 echter al verrekend en daardoor konden wij dat in de opbrengst zelf corrigeren. Daarom is dat geen afwikkelingsverschil meer.

2. Afwikkelingsverschillen

Dit betreft een afwikkelingsverschil inzake de MRB effecten op de algemene uitkering. Dit verschil was begroot als last, echter in overeenstemming met de van toepassing zijnde verslaggevingsvereisten (BBV) dient dit te worden verwerkt als een negatieve bate. Per saldo heeft dit verschil geen (resultaat-)effect.

3. Provinciefondsuitkering

De raming in het financieel kader was gebaseerd op de septembercirculaire provinciefonds 2025. De omvang van de opbrengsten is toegenomen, wat blijkt uit de decembercirculaire 2025. Deze circulaire kan vanwege de publicatiedatum niet meer als begrotingswijziging worden voorgelegd. Het verschil komt door de toename van het provinciefonds zelf. Daar hebben wij als provincie geen invloed op.

4. Ontvangen (rente)vergoeding schatkistbankieren

In boekjaar 2025 zijn er veel voorschotten van bijvoorbeeld specifieke uitkeringen ontvangen, hetgeen heeft geleid tot een relatief gemiddeld hoge stand van de liquide middelen. Vanuit de regeling schatkistbankieren decentrale overheden wordt er over het rekening-courant saldo een daggeldrente vergoed. Door een stabiele hoge rentestand gecombineerd met een hoog batig saldo zijn de renteopbrengsten € 0,2 mln. hoger dan geraamd.

5. Decentralisatie-uitkeringen

In de decembercirculaire 2025 zijn acht nieuwe decentralisatie-uitkeringen opgenomen voor de provincie en drie uitkeringen zijn in omvang toegenomen. Het totale voordeel daarvan is € 2,2 mln. Dit zijn nieuwe financiële middelen die niet waren voorzien, maar wel als opbrengst verantwoord moeten worden in de jaarrekening.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
8.1.1 Algemene dekkingsmiddelen	6	-249.843	-249.838
8.1.2 Onvoorzien en stelposten	0	0	0
Totaal	6	-249.843	-249.838

x € 1.000

8.2 Bedrijfsvoering

Dit programmaonderdeel draagt bij aan 'Instandhouding organisatie'

Doel (2023-2027)

8.2.1 Voor de doelen van dit programmaonderdeel wordt verwezen naar de paragraaf 'Bedrijfsvoering' in het onderdeel 'III Paragrafen' van deze begroting.

8.2.1. Doelrealisatie

Voor de doelrealisatie wordt verwezen naar de paragraaf 'Bedrijfsvoering' in het onderdeel 'III Paragrafen' van deze jaarstukken.

Resultaten 2025

Voor de behaalde resultaten van dit programmaonderdeel wordt verwezen naar de paragraaf 'Bedrijfsvoering' in het onderdeel 'III Paragrafen' van deze jaarstukken.

Verbonden partij(en)

Niet van toepassing.

Middelen

8.2 Bedrijfsvoering	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil
Lasten	30.541	31.277	36.653	33.792	2.861
Baten	0	-472	-1.077	0	-1.077
Saldo	30.541	30.805	35.577	33.792	1.785

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Voorziening HR	-117	0	-117
2. Capaciteitsbeheer	-5.521	-3.204	-2.317
3. Vergoedingen	-140	0	-140
4. Leren en ontwikkelen	574	490	84
5. Adviezen en media	111	0	111
6. Wet open overheid	359	359	0
7. Traffic management	211	0	211
8. Facilitaire lasten	318	0	318
9. Exploitatielasten automatisering en IV portfolio	886	886	0
10. Doorbelasting overhead	5.873	3.204	2.669
11. Overige kleine verschillen	307	313	-6
Totaal lasten	2.861	2.048	813
Baten			
2. Capaciteitsbeheer	-1.117	-294	-823
10. Doorbelasting overhead	-145	0	-145
11. Overige kleine verschillen	185	20	165
Totaal baten	-1.077	-274	-803

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Voorzieningen HR

Jaarlijks worden, bij de opmaak van de jaarrekening, bedragen toegevoegd in danwel aangewend aan de voorzieningen binnen HR (voorziening 'Spaarverlof' en voorziening 'Vitaliteitsverlof'). De mutaties binnen deze voorzieningen worden veroorzaakt door drie componenten: kopen van verlof, opnemen van verlof en het jaarlijks verrekenen van het eindsaldo verlof met het dan geldend uurtarief van de betreffende medewerkers. Voor 2026 geldt dat er voor de voorziening 'Spaarverlof' middelen worden toegevoegd aan de voorziening en voor de voorziening 'Vitaliteitsverlof' middelen worden onttrokken aan de voorziening.

2. Capaciteitsbeheer

Door het gebruik van het 'Jaarprogramma' is gekeken welke bezetting en inhuur nodig is om de daarbij behorende taken te vervullen. De lasten voor capaciteitsbeheer laten per saldo een verschil van € 2,4 mln. zien. Om een goede bedrijfsvoering te waarborgen is er in specifieke situaties gekozen tot het (tijdelijk) inhuren van medewerkers. De salariskosten (inclusief IKB) vallen € 0,7 mln. hoger uit dan begroot.

Tegelijkertijd is er een lagere bijdrage aan salariskosten voor Infra VAT van in totaal € 0,7 mln. De (hogere) lasten voor capaciteitsbeheer worden deels gedekt uit de ziekte- en zwangerschapsgelden, doorbelastingen naar onder andere SPUK's (totaal circa € 0,7 mln.) en voorzieningen. Per saldo is het financiële effect negatief. Een stijging van het aantal specifieke uitkeringen, die ook (deels) zijn bedoeld voor de dekking van de lasten voor capaciteitsbeheer, dempt het negatieve effect.

3. Vergoedingen

Door de hogere bezetting (door het 'Jaarprogramma') zijn ook de daarbij behorende vergoedingen voor reizen en verblijf en woon-werkverkeer hoger dan geraamd (€ 0,14 mln.).

4. Leren en ontwikkelen

Voor de budgetten 'Ambtelijk vakmanschap' en 'Jong Professional Programma' zijn, op begrotingsbasis middelen onttrokken aan de egaliseringsreserve 'Personeel'. Deze middelen zijn niet volledig benut en zullen in 2026 benut worden (€ 0,23 mln.).

Daarnaast zijn restanten van de reguliere opleidingsbudgetten niet volledig benut. Via de 'Nota Beter ramen' is met PS afgesproken dat deze middelen gestort mogen worden in de egaliseringsreserve 'Personeel' (€ 0,26 mln.).

5. Adviezen en Media

In het boekjaar 2025 waren er relatief weinig financiële adviezen en fiscale vraagstukken waarvoor externe expertise noodzakelijk was. De beschikbare interne kennis en capaciteit bleken toereikend om deze onderwerpen zelfstandig af te handelen. Dit heeft op dit budgetonderdeel geleid tot een onderbesteding van € 0,04 mln. Daarnaast is jaarlijks budget gereserveerd voor de doorontwikkeling van de website en het intranet. Voor 2025 was voorzien om beide platformen te vernieuwen. Door andere prioriteiten en de noodzaak om de beperkte communicatiemedewerkers duurzaam op andere aandachtsgebieden in te zetten, is deze vernieuwing nog niet gerealiseerd en zijn er minder middelen ingezet (€ 0,07 mln.). De verwachting is dat deze werkzaamheden in 2026 worden uitgevoerd.

6. Wet open overheid

Door landelijke vertraging in de ontwikkeling van de centrale digitale infrastructuur voor de Wet open overheid (Woo) konden de geplande werkzaamheden voor actieve openbaarmaking slechts in beperkte mate worden uitgevoerd. Deze infrastructuur is noodzakelijk voor provincies om documenten actief openbaar te maken.

De vertraging heeft tot gevolg dat de planning van de volgende Woo-tranches, met name tranche 2, opnieuw moet worden aangepast. Op dit moment heeft dit nog geen consequenties voor het voldoen aan de wettelijke eisen voor openbaarmaking. We onderzoeken alternatieve mogelijkheden om de afhankelijkheid van de landelijke voorziening te verminderen zodat de verdere fasering van openbaarmaking van categorieën conform planning kan worden gecontinueerd.

Door de landelijke vertraging schuift ook de uitvoering van de bijbehorende werkzaamheden voor provincie Flevoland door naar een later moment. In 2025 zijn daardoor minder uitgaven gedaan voor techniek, aansluiting op de centrale voorziening en projectcapaciteit. Dit leidt tot een onderbesteding van circa € 0,4 mln., die wordt toegevoegd aan de egaliseringsreserve 'Wet open overheid'.

7. Traffic management

Onder traffic management vallen verschillende productonderdelen waaronder diensten als de repro, drukwerk en de postkamer. In een steeds meer digitale werkomgeving zien we een terugname van uitnutting van dit soort type services en een verschuiving naar digitale uitwisseling. Daarnaast is er een beweging ingezet om (visuele) vormgeving en contentcreatie door eigen medewerkers uit te laten voeren. Dit leidt tot een hogere personele last, maar zorgt ervoor dat opgedane kennis en kunde blijft behouden en de huisstijl en vormgeving structureel (nog) beter kan worden gewaarborgd. Deze ontwikkelingen hebben in het boekjaar 2025 geleid tot een lagere externe besteding van € 0,2 mln. Het betreft het tweede jaar waarin werkzaamheden (meer) inhouse worden uitgevoerd. Het voornemen is om deze gerealiseerde besparing in de volgende begroting financieel te verwerken.

8. Facilitaire diensten

Binnen de overige posten van de facilitaire begroting is op meerdere onderdelen sprake van een lagere besteding dan geraamd. Het betreft onder andere de kosten voor onderhoud aan gebouw en installaties en voor gebouw- en werkplekaanpassingen (totaal € 0,09 mln.). Deze onderbesteding wordt verklaard door voorbereidende werkzaamheden en daarmee samenhangend uitstel van geplande activiteiten in verband met de verbouwing van het provinciehuis. Daarnaast zijn de onderhouds- en exploitatielasten voor de vestigingen lager dan geraamd (€ 0,05 mln.), veroorzaakt door minder catering en efficiëntievoordelen. Ook is sprake van een onderbesteding op de posten gas, water en elektriciteit voor het provinciehuis (€ 0,08 mln.), veroorzaakt door lagere tarieven dan waarmee in de begroting rekening was gehouden. In totaal gaat het om circa € 0,3 mln. aan lagere bestedingen. Dit komt neer op ongeveer 4,5% van de totale facilitaire begroting (€ 6,4 mln.).

9. Exploitatielasten automatisering en IV-portfolio

In boekjaar 2025 is verder gewerkt aan het uitvoeringsplan 'Digitale Weerbaarheid' en aan de implementatie van het 'Informatiebeveiligingsbeleid 2024–2028'. In dit kader zijn de benodigde licenties herbeoordeeld en zijn optimalisaties doorgevoerd om efficiëntievoordelen te realiseren. De operationele lasten (vaste licenties en doorontwikkeling binnen de exploitatie) bedragen € 6,2 mln. en zijn hierdoor ondanks indexaties ongeveer vergelijkbaar met boekjaar 2024 (€ 6,2 mln.). In het huidige boekjaar is sprake van een onderbesteding ten opzichte van de begroting. Dit komt voornamelijk doordat enkele projecten waarvoor aanvullende middelen zijn gevraagd, nog niet (volledig) zijn gerealiseerd, zoals de sjabloongenerator en de verdere doorontwikkeling van AI-toepassingen. De onderbesteding bedraagt € 0,9 mln. en is gestort in de egaliseringsreserve 'Informatievoorziening'. In boekjaar 2025 is tevens € 0,35 mln. onttrokken aan deze reserve. Per saldo resulteert dit in een netto toevoeging aan de reserve voor boekjaar 2025 van € 0,55 mln. Ondanks de huidige onderbesteding blijft de verwachting dat de middelen de komende jaren nodig zijn vanwege het snel toenemende cyberrisicoprofiel, de groeiende ketenafhankelijkheden en strengere wet- en regelgeving.

10. Doorbelasting overhead

Dit betreft de doorbelasting van de lasten samenhangend met de overhead naar programmaonderdeel 8.3. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de verschillenanalyse bij dit programmaonderdeel.

11. Overige kleine verschillen

Dit wordt veroorzaakt door diverse afwijkingen van geringere omvang (> € 0,1 mln.) in de lasten en baten. De post 'Overige kleine verschillen' bestaat (per saldo) uit diverse kleinere posten, waaronder ziekte- en ww-lasten 'oud' medewerkers van € 0,08 mln., vertrekregeling van € 0,03 mln. en werving en selectie van € 0,07 mln.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
8.2.1 Human Relations	33.792	0	33.792
8.2.2 Financiën, communicatie juridische zaken	0	0	0
8.2.3 Facilitaire zaken	0	0	0
8.2.4 Informatievoorziening	0	0	0
Totaal	33.792	0	33.792

x € 1.000

8.3 Overhead en vennootschapsbelasting

Dit programmaonderdeel draagt bij aan 'Instandhouding organisatie'

8.3.1 Om op een eenvoudige manier meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead is in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) voorgeschreven dat in de begroting op een centrale plek de totale kosten van overhead worden opgenomen. De overhead wordt dus niet aan de afzonderlijke programma's toegerekend.

In dit onderdeel in de begroting zijn alle kosten opgenomen die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces, zoals:

- Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch);
- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- Personeelszaken (P&O);
- Inkoop, inclusief aanbestedingen en contractmanagement;
- Interne en externe communicatie met uitzondering van klantcommunicatie;
- Subsidiebehandeling en Juridische zaken;
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- Informatievoorziening en automatisering (ICT);
- Facilitaire zaken en huisvesting inclusief beveiliging;
- Documentaire Informatievoorziening (DIV);
- Managementondersteuning primair proces.

In de paragraaf Bedrijfsvoering (III.5) worden de ontwikkelingen beschreven op het gebied van bedrijfsvoering, waar de overhead deel van uitmaakt.

Verbonden partij(en)

Niet van toepassing.

Middelen

8.3 Overhead en vennootschapsbelasting	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	42.202	41.471	41.471	47.294	-5.823
Baten	-3.558	-3.884	-3.884	-4.028	144
Saldo	38.644	37.587	37.587	43.266	-5.679

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Doorbelasting overhead	-5.873	-3.204	-2.669
Overige verschillen	50	0	50
Totaal lasten	-5.823	-3.204	-2.619
Baten			
1. Doorbelasting overhead	144	0	144
Totaal baten	144	0	144

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Doorbelasting overhead

In deze jaarstukken zijn de lasten van overhead afzonderlijk weergegeven, om te voldoen aan de voorschriften. Deze weergave leidt niet tot financiële effecten, omdat het om een verschuiving gaat van een deel van de kosten voor 'bedrijfsvoering' naar het onderdeel 'overhead'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
8.3.1 Overhead	47.294	-4.028	-5.873
8.3.2 Vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal	47.294	-4.028	-5.873

x € 1.000

8.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil
8.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Lasten	5	6.524	3.196	6	3.190
	Baten	-253.327	-217.296	-248.904	-249.843	940
	Saldo	-253.322	-210.772	-245.708	-249.838	4.129
8.2 Bedrijfsvoering	Lasten	30.541	31.277	36.653	33.792	2.861
	Baten	0	-472	-1.077	0	-1.077
	Saldo	30.541	30.805	35.577	33.792	1.784
8.3 Overhead en vennootschapsbelasting	Lasten	42.202	41.471	41.471	47.294	-5.823
	Baten	-3.558	-3.884	-3.884	-4.028	144
	Saldo	38.644	37.587	37.587	43.266	-5.679
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	Lasten	72.748	79.272	81.320	81.092	228
	Baten	-256.885	-221.652	-253.865	-253.872	7
	Saldo	-184.137	-142.380	-172.545	-172.780	235

x € 1.000

9. Reserves

9.0 Inleiding

In dit programma zijn de mutaties (toevoegingen en onttrekkingen) in de reserves ten opzichte van het financieel kader toegelicht.

Maatschappelijk effect

Met een gezonde reservepositie van Flevoland proberen we te voorkomen dat toekomstige generaties met tekorten worden opgezadeld.

Effect van ons beleid

Effect van ons beleid moet zijn dat we onvoorspelbare ontwikkelingen financieel het hoofd kunnen bieden.

Dit programma leent zich niet voor een nadere uitwerking van indicatoren en verbonden partijen.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
9 Reserves	9.1 Reserves	9.1.1 We zorgen voor een gezonde positie van de provinciale reserves. Zo voorkomen we dat toekomstige generaties met tekorten worden opgezadeld, maar zorgen we er ook voor dat we onvoorspelbare ontwikkelingen het hoofd kunnen bieden. 'Gezond' vertaalt zich in dit verband in een weerstandsratio die tussen de 1,1, en 2.0 ligt, zodat we in staat zijn risico's en calamiteiten financieel op te vangen.

9.1 Reserves

Dit programmaonderdeel draagt bij aan 'Instandhouding organisatie'

Doel

Zie hiervoor onder programmaonderdeel 8.1.

9.1.1 Doelrealisatie

In 2025 hebben we de weerstandsratio binnen de door PS vastgestelde bandbreedte gehouden.

Resultaten 2025

We hebben in 2025 de volgende resultaten bereikt:

- Bij de jaarstukken geven we een duiding bij de stand van de bestemmingsreserves en de oormerken binnen de 'Brede Bestemmingsreserve'.

Afspraken vanuit het coalitieakkoord:

- We hebben gezorgd voor een gezonde positie van de provinciale reserves. Zo voorkomen we dat toekomstige generaties met tekorten worden opgezadeld, maar zorgen we er ook voor dat we onvoorspelbare ontwikkelingen het hoofd kunnen bieden.
- 'Gezond' vertaalt zich in dit verband in een weerstandsratio die tussen de 1,1, en 2.0 ligt, zodat we in staat zijn risico's en calamiteiten financieel op te vangen.
- We zijn terughoudend omgegaan met risicodragende investeringen. Per geval hebben we de risico's zorgvuldig afgewogen tegen het strategisch belang voor de provincie.
- De komende tijd schenken we bijzondere aandacht aan de zogenaamde stille lasten.

Verbonden partij(en)

Niet van toepassing.

Middelen

9.1 Reserves	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	78.637	32.844	70.593	77.236	-6.643
Baten	-44.261	-41.543	-60.425	-57.764	-2.661
Saldo	34.376	-8.698	10.168	19.472	-9.303

x € 1.000

Stortingen in reserves	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil	Waarvan effect op rekening-saldo
1. Personeel	921	1.469	-548	0
2. Brede Bestemmingsreserve	33.933	36.301	-2.369	-114
3. Activering vervangingsinvesteringen	3.243	2.000	1.243	0
4. Mobiliteit	6.072	7.553	-1.481	0
5. Beheer en ontwikkeling natuur	850	2.071	-1.221	0
6. Economisch Programma	5.361	5.859	-498	0
7. Duurzame energie	-140	0	-140	0
8. Informatiestrategie	0	886	-886	0
9. GLB	3.546	3.653	-107	0
10. Wet open overheid	0	360	-360	0
11. Frictiekosten Batavialand	470	700	-230	0
Overige kleine verschillen	16.337	16.384	-46	0
Totaal stortingen	70.593	77.236	-6.643	-114

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting stortingen

1. Personeel

De restanten van de reguliere opleidingsbudgetten zijn niet volledig benut. Via de 'Nota Beter ramen' is met PS afgesproken dat deze middelen (€ 0,26 mln.) gestort mogen worden in de egaliseringsreserve 'Personeel' (zie programmaonderdeel 8.2).

2. Brede Bestemmingsreserve

Het verschil ten opzichte van het kader voor 2025 wordt met name veroorzaakt door enkele (incidentele) hogere stortingen dan begroot (na wijziging). Voor een gedetailleerd overzicht van de gerealiseerde stortingen in de 'Brede Bestemmingsreserve' wordt verwezen naar bijlage 1 van deze jaarstukken.

3. Activering vervangingsinvesteringen

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van de geactualiseerde investeringsplannen en het 'Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur' (MBVI). Door wijzigingen in de fasering van projecten ontstaan er verschuivingen tussen de jaren. Deze worden (deels) verrekend met deze reserve (zie programmaonderdeel 6.3).

4. Mobiliteit

De hogere storting van € 1,5 mln. wordt hoofdzakelijk als volgt veroorzaakt:

- *Post 'Beheer OV' (€ 0,2 mln. voordeliger):* De livegang van het platform RRReis is vertraagd, waardoor een deel van de projectkosten naar 2026 verschuift. Provincie Gelderland rondt de techniek en tests in de eerste helft van 2026 af. Het voordeel is aan deze reserve toegevoegd voor inzet in 2026 (zie programmaonderdeel 6.1);
- *Post 'Openbaar streekvervoer' (€ 0,15 mln. voordeliger):* Dit komt door een aangepaste subsidieverlening aan EBS in januari 2026 voor de concessie IJssel-Vecht, waarbij een ander cumulatief indexcijfer is gebruikt. Het voordeel is toegevoegd aan deze reserve (zie programmaonderdeel 6.1);
- *Overige kleine verschillen op programmaonderdeel 6.2 (voordeel van € 0,25 mln.):* Dit komt door diverse kleine afwijkingen in lasten en baten. Ook dit voordeel is toegevoegd aan deze bestemmingsreserve;
- *Begrotingspost 'Bijdragen aan gemeenten' (€ 0,54 mln. voordeliger):* Subsidies op basis van de 'Nadere regels Verkeer en Vervoer' worden projectmatig verstrekt. Onderschrijding van het budget ontstaat doordat gemeenten (nog) niet volledig gebruikmaken van het subsidieplafond of doordat projecten vertraging oplopen. Het hierdoor ontstane budgettaire voordeel is toegevoegd aan deze bestemmingsreserve en wordt deels in latere jaren ingezet voor gemeentelijke activiteiten (zie programmaonderdeel 6.3).

5. Beheer en ontwikkeling natuur

De hogere storting van € 1,2 mln. wordt hoofdzakelijk als volgt veroorzaakt:

- *Natura 2000 (onderschrijving van € 0,64 mln.):* Door de subsidieverstrekking voor het project 'Vooroever IJsselmeerdijk' eind 2025 zijn de kosten afhankelijk van de realisatie/voortgang van de uitvoering. Niet bestede middelen zijn gestort in deze bestemmingsreserve (zie programmaonderdeel 2.2).
- *Beheer natuur (onderschrijving van € 0,26 mln.):* De SNL-subsidies zijn ambtshalve lager vastgesteld doordat op een deel van de terreinen om verschillende redenen de afgelopen jaren geen natuurbeheer kon plaatsvinden. Het gaat onder meer om aan overheden verkochte gronden of gronden in erfpacht aan derden voor recreatieve doeleinden. De vrijgevallen middelen zijn gestort in deze bestemmingsreserve (zie programmaonderdeel 2.2).
- *Beheer agrarisch natuurbeheer (onderschrijving van € 0,24 mln.):* Hogere kosten door landelijke herijking van tarieven binnen het agrarisch natuur- en landschapsbeheer zijn door het Rijk gecompenseerd via een decentralisatie-uitkering. Deze middelen zijn toegevoegd aan deze bestemmingsreserve (zie programmaonderdeel 2.2).

6. Economisch programma

De hogere storting wordt voornamelijk als volgt veroorzaakt:

- De programmalijn 'Verdienvermogen mkb' heeft een voordeel van € 0,55 mln. Dit komt door lagere lasten (€ 1,09 mln.) en hogere baten (€ 0,54 mln.). Binnen de MIT-regeling is € 1,0 mln. niet benut, omdat subsidie en cofinanciering alleen worden toegerekend als ondernemers daadwerkelijk subsidiabele prestaties realiseren. Het voordeel is toegevoegd aan de bestemmingsreserve voor inzet in volgende jaren (zie programmaonderdeel 3.1).
- De programmalijn 'Menselijk en sociaal kapitaal' heeft een voordeel van € 0,78 mln. Dit komt door lagere lasten (€ 0,7 mln.) en hogere baten (€ 0,08 mln.). Binnen het Ontwikkelfonds Flevoland leert is € 0,66 mln. niet benut. Het fonds richtte zich eerst op naamsbekendheid en gebruikte externe middelen voor uitvoering. Het voordeel is toegevoegd aan de bestemmingsreserve voor inzet in volgende jaren (zie programmaonderdeel 3.1).

7. Duurzame energie

De afwijking van € 0,14 mln. wordt veroorzaakt door een begrote (na wijziging) negatieve storting. De realisatie is als onttrekking aan deze reserve verwerkt.

8. Informatiestrategie

De onderbesteding ten opzichte van de begroting komt voornamelijk doordat enkele projecten waarvoor aanvullende middelen zijn gevraagd, nog niet (volledig) zijn gerealiseerd, zoals de sjabloongenerator en de verdere doorontwikkeling van AI-toepassingen. De onderbesteding bedraagt € 0,9 mln. en is gestort in de egaliseringsreserve 'Informatievoorziening'. In boekjaar 2025 is tevens € 0,35 mln. onttrokken aan deze reserve. Per saldo resulteert dit in een netto toevoeging aan de reserve voor boekjaar 2025 van € 0,55 mln. (zie programmaonderdeel 8.2).

9. GLB

De afwijking van € 0,1 mln. wordt veroorzaakt door een begrote (na wijziging) negatieve storting. De realisatie is als onttrekking verwerkt (zie ook toelichting bij onttrekkingen aan deze reserve).

10. Wet open overheid

Door de landelijke vertraging schuift ook de uitvoering van de bijbehorende werkzaamheden voor provincie Flevoland door naar een later moment. In 2025 zijn daardoor minder uitgaven gedaan voor techniek, aansluiting op de centrale voorziening en projectcapaciteit. Dit leidt tot een onderbesteding van circa € 0,4 mln., die wordt toegevoegd aan deze egaliseringsreserve (zie programmaonderdeel 8.2).

11. Friciekosten Batavialand

Het verschil wordt veroorzaakt door een begrote negatieve storting van € 0,2 mln. In overeenstemming met de van toepassing zijnde verslaggevingsvoorschriften (BBV) dient deze negatieve storting verwerkt als een onttrekking (zie ook de toelichting bij onttrekking aan deze reserve). Per saldo heeft dit derhalve geen effect.

Onttrekkingen aan reserves	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil	Waarvan effect op rekening-saldo
1. Algemene reserve	-9.822	-9.501	-320	0
2. Personeel	-1.782	-4.731	2.948	0
3. Monumentenzorg	-684	-912	228	0
4. Brede Bestemmingsreserve	-19.175	-15.984	-3.191	0
5. Zuiderzeelijngelden	-2.023	-2.313	290	0
6. Procesgeld en gebiedsontwikkeling	-1.275	-683	-592	0
7. POP	-2.969	-1.989	-980	0
8. Bodem	-400	-295	-105	0
9. Cofinanciering EU-projecten 14-20	-900	-345	-555	0
10. Activering vervangingsinvesteringen	-1.653	-66	-1.587	0
11. Mobiliteit	368	0	368	0
12. Beheer en ontwikkeling natuur	-330	-197	-134	0
13. Doorgeschoven activiteiten	-100	-305	205	0
14. Economisch Programma	-1.981	-1.263	-718	0
15. Duurzame energie	-1.500	-1.248	-252	0
16. Regiodeal Noordelijk Flevoland	-1.191	-961	-231	0
17. Fonds Culturele ontwikkeling	-820	-607	-213	0
18. Krachtige samenleving	-250	-515	265	0
19. GLB	-2.363	-4.435	2.072	0
20. Uitvoering coalitieakkoord	-725	-404	-321	0
21. Friciekosten Batavialand	0	-230	230	0
Overige kleine verschillen	-10.849	-10.780	-68	0
Totaal onttrekkingen	-60.425	-57.764	-2.661	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting onttrekkingen

De aanwending van bestemmingsreserves is veelal afhankelijk van projectvoortgang en de daarmee gemoeide uitgaven. Hierdoor ontstaan verschillen in de onttrekkingen aan de reserves (indien minder is uitgegeven hoeft minder onttrokken te worden aan de reserves). De verklaringen zijn opgenomen bij de desbetreffende programmaonderdelen in deze jaarstukken. Een aantal reserves kent een overschrijding ten opzichte van de begroting na wijziging (meer onttrokken dan begroot). Deze hogere onttrekkingen passen binnen het door PS vastgestelde beleid ten aanzien van de desbetreffende reserves, zoals is vastgelegd in de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023' of nadien genomen (instelling-)besluiten. Hieronder is een toelichting opgenomen op alle reserves met een verschil > € 0,1 mln.

1. Algemene reserve

De lagere onttrekking wordt veroorzaakt door niet (volledig) ingezette middelen vanuit de resultaatbestemming 2024. De niet bestede middelen blijven in deze reserve.

2. Personeel

Op basis van het Jaarprogramma is bepaald hoeveel personeel en inhuur nodig zijn. Voor de continuïteit van een goede bedrijfsvoering is tijdelijk ingehuurd. De kosten zijn deels gedekt uit ziekte- en zwangerschapsgelden, doorbelastingen (onder meer SPUK's) en deze egalisatiereserve. Er blijft een financieel nadeel, maar dit wordt deels beperkt door extra specifieke uitkeringen (zie programmaonderdeel 8.2). Voor 'Ambtelijk vakmanschap' en het 'Jong Professional Programma' zijn middelen aan deze egalisatiereserve onttrokken. Deze zijn niet volledig benut en worden in 2026 alsnog ingezet (€ 0,23 mln.).

3. Monumentenzorg

De begrotingspost 'Restauratie Poldertoren' laat een overschrijding van het begrotingssaldo zien van € 0,23 mln. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door een saldo van hogere lasten (€ 0,51 mln.) en hogere baten (€ 0,28 mln.). De hogere lasten worden veroorzaakt door de vanuit 2024 doorgeschoven en in 2025 met de subsidiabele restauratiewerkzaamheden samenhangende kosten. Voor een bedrag van € 0,28 mln. wordt de lastenoverschrijding gedekt door de in 2024 van het Rijk ontvangen doeluitkering. Het resterend verschil op deze begrotingspost van € 0,23 mln. is onttrokken aan de bestemmingsreserve 'Monumentenzorg' (zie programmaonderdeel 4.2).

4. Brede Bestemmingsreserve

De lagere onttrekking wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- *Flevoland bouwt aan Nederland*: Het voordelig saldo komt vooral door herschikkingen en fasering in de uitvoering. De grootste afwijking zit bij de woningbouwopgave. Voor deze opgave is in 2025 in totaal € 0,75 mln. beschikbaar gesteld voor de periode 2025–2028. In de begroting staat het volledige bedrag in 2025, terwijl de uitvoering over meerdere jaren loopt. In 2025 wordt € 0,125 mln. gerealiseerd. Het resterende bedrag van € 0,625 mln. blijft beschikbaar in deze bestemmingsreserve met oormerk 'Aanjaagteams innovatieve woningbouw' (zie programmaonderdeel 1.1).
- *Nationaal Park Nieuw Land / Project Poort Lelystad*: De afwijking komt door de vertraging van het project 'Poort Oostvaardersplassen Lelystad'. In 2025 is een nieuw projectplan met aangepaste begroting en planning vastgesteld. Hierdoor veranderde het kas- en verantwoordingsritme en is een administratieve correctie uitgevoerd. Dit zorgt voor een positief verschil van circa € 2,0 mln. De middelen blijven beschikbaar in deze reserve en worden naar verwachting tussen 2026 en 2028 volledig besteed (zie programmaonderdeel 2.2).
- *Samenwerkingsovereenkomst gebiedsproces bodemdaling*: Het voordelig saldo ontstaat doordat de samenwerkingsovereenkomst voor het gebiedsproces bodemdaling pas eind september 2025 is ondertekend. De subsidie voor onderzoekspilots wordt daarom pas begin 2026 verstrekt. Voor de provinciale bijdrage is € 2,0 mln. gereserveerd in deze bestemmingsreserve, met oormerk 'Bodemdaling' (zie programmaonderdeel 2.3).

5. Zuiderzeelijngelden

De middelen voor de realisatie van 'ontsluitingsweg Port of Urk' en 'Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland' zijn in 2025 volledig benut en derhalve was de realisatie € 0,3 mln. hoger dan de begroting. De resterende middelen blijven beschikbaar binnen deze reserve (zie programmaonderdeel 3.2).

6. Procesgeldten gebiedsontwikkeling

In 2025 zijn geen grote ontwikkelingen geweest waarvoor het budget overige procesgeldten gebiedsontwikkeling moest worden ingezet. De (niet ingezette) middelen van € 0,6 mln. blijven beschikbaar binnen deze reserve (zie onder andere programmaonderdelen 2.1 en 3.2).

7. Europese programma's: landbouw (POP)

Het voordelig saldo binnen de Europese landbouwprogramma's (POP) van afgerond € 1,0 mln. wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere provinciale lasten dan geraamd als gevolg van fasering in de uitvoering en afwikkeling van subsidieaanvragen. Een deel van de geplande uitgaven is later tot realisatie gekomen dan voorzien in de jaarschijf 2025. De uitvoering past binnen de door PS vastgestelde kaders en de afspraken met het Rijk en de Europese Unie. Het verschil wordt met name verklaard door verschuivingen in het betalings- en verantwoordingsritme binnen de lopende POP-regelingen en niet door beleidsmatige wijzigingen. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in deze reserve (zie programmaonderdeel 2.2).

8. Bodem

Het jaar 2025 is gebruikt om de motie 'Uitvoeren pilot onderbemaling' uit 2024 verder vorm te geven binnen het gebiedsproces bodemdaling en de praktische uitvoering van de pilots voor te bereiden. Dit heeft geleid tot het vaststellen en tekenen van de 'Samenwerkingsovereenkomst gebiedsproces bodemdaling' in 2025. Omdat in 2025 nog geen praktische uitvoering heeft plaatsgehad, is er een onderbesteding. De (niet ingezette) middelen van € 0,1 mln. blijven beschikbaar binnen deze reserve (zie programmaonderdeel 2.3).

9. Cofinanciering EU-projecten 14-20

Doordat niet alle projectaanvragen toegekend zijn in 2025, is er minder besteed dan begroot. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in deze reserve. Verder is er een aantal EU-projecten afgewikkeld waarin de provincie ook partner was en waarvoor EU-bijdrage is ontvangen. Deze baten zijn gestort in deze reserve (zie programmaonderdeel 3.1).

10. Activering vervangingsinvesteringen

De wijzigingen in deze reserve komen voort uit de kapitaallasten die voortvloeien uit de geactualiseerde activastaat, gebaseerd op de huidige bestedings- en investeringsplannen (zie ook programmaonderdeel 6.3).

11. Mobiliteit

De begrotingspost 'Instrumentatie beleid' laat een overschrijding van het begrotingssaldo zien van € 0,02 mln. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door een saldo van hogere lasten (€ 0,13 mln.) en hogere baten (€ 0,11 mln.). De lastenoverschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de kosten van projecten die in regionaal verband binnen bestaand beleid worden uitgevoerd en waarvan zowel de additionele lasten als baten van projectpartners niet tijdig zijn begroot. Het totaal budgettair nadeel als gevolg van de overschrijding binnen de begrotingspost 'Instrumentatie beleid' is onttrokken aan deze bestemmingsreserve (zie programmaonderdeel 6.2).

12. Beheer en ontwikkeling natuur

De begrotingspost 'Faunafonds' onderschrijft het begrotingssaldo met een bedrag van € 0,12 mln. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat meer kostenposten in aanmerking bleken te komen voor BTW-compensatie uit hoofde van onze deelname aan het IPO en BIJ12 (zie programmaonderdeel 2.2). De niet bestede middelen blijven beschikbaar in deze bestemmingsreserve.

13. Doorgeschoven activiteiten

De hogere onttrekking wordt veroorzaakt door de inzet van niet bestede middelen (€ 0,29 mln.) vanuit de resultaatbestemming bij de Jaarstukken 2023 (zie ook bijlage 1 van deze jaarstukken).

14. Economisch programma

De lagere onttrekking van € 0,7 mln. wordt veroorzaakt door een aantal onderbestedingen op de budgetten voor de uitvoering van het 'Economisch Programma'. Deze middelen blijven beschikbaar binnen deze reserve voor uitvoering in latere jaren (zie programmaonderdeel 3.1).

15. Duurzame energie

Op 18 juni 2024 hebben GS de 'Nadere regels oplossingen netcongestie voor bedrijven en de gebouwde omgeving 2024 – 2030' voor provincie Flevoland vastgesteld, evenals de (deel)subsidieplafonds. Het volledige subsidieplafond is in 2025 op de begroting gezet. Echter, door een lager aantal subsidieaanvragen is er sprake van onderbesteding op dit budget (zie programmaonderdeel 5.1). De niet-bestede middelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve' en deze reserve gedurende de looptijd van deze subsidieregeling (tot en met 31 december 2029).

16. Regiodeal Noordelijk Flevoland

De middelen voor de realisatie van 'Toekomstbestendig Maritiem Cluster Urk' zijn in 2025 niet volledig benut. Dit programma heeft een looptijd die doorloopt tot na 31 december 2025. De bijdragen (lasten) van de gemeenten aan dit programma wordt op basis van de realisatie verantwoord (zie programmaonderdeel 3.2). De resterende middelen van € 0,2 mln. blijven beschikbaar binnen deze reserve.

17. Fonds Culturele ontwikkeling

De onder 'Overige kleine verschillen' in programmaonderdeel 4.2 gepresenteerde begrotingsonderschrijding van € 0,24 mln. bestaat uit een verzameling van verschillende kleine(ere) begrotingsafwijkingen. Dit budgettair voordeel komt deels ten gunste van het rekeningssaldo en deels ten gunste van deze reserve. De (niet ingezette) middelen van € 0,2 mln. blijven beschikbaar binnen deze reserve (zie programmaonderdeel 4.2).

18. Krachtige samenleving

De begrotingspost 'Programma Krachtige samenleving' laat een overschrijding zien van € 0,27 mln. Dit wordt veroorzaakt doordat de kosten van projecten in regionaal verband binnen bestaand beleid zijn uitgevoerd, maar de lasten niet tijdig zijn begroot. Het budgettair nadeel als gevolg van de overschrijding binnen deze begrotingspost is alsnog onttrokken aan deze bestemmingsreserve (zie programmaonderdeel 5.3).

19. Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2025 - 2028

Het nadelig saldo van € 2,1 mln. binnen dit programmaonderdeel wordt veroorzaakt door een afwijking in het kas- en verantwoordingsritme van subsidiestromen en uitvoeringskosten. In 2025 zijn hogere uitgaven verantwoord dan in de betreffende jaarschijf was geraamd, mede als gevolg van de afwikkeling van verplichtingen en de voortgang binnen lopende GLB-regelingen. De uitgaven passen binnen de door PS vastgestelde kaders en de afspraken met het Rijk en de Europese Unie. De lasten worden gedekt binnen de beschikbare programmamiddelen en cofinancieringsstructuur. Er is geen sprake van een beleidsmatige overschrijding, maar van een verschuiving in het uitvoerings- en betalingsritme (zie programmaonderdeel 2.2).

20. Uitvoering coalitieakkoord

Het verschil wordt veroorzaakt doordat (nog) lagere onttrekkingen hebben plaatsgevonden voor innovatieve woningbouw (€ 0,2 mln. minder onttrokken) en de woningbouwopgave (€ 0,1 mln. minder onttrokken).

21. Friciekosten Batavialand

Het verschil wordt veroorzaakt door een begrote negatieve storting van € 0,2 mln. In overeenstemming met de van toepassing zijnde verslaggevingsvoorschriften (BBV) dient deze negatieve storting verwerkt als een onttrekking (zie ook de toelichting bij storting in deze reserve). Per saldo heeft dit derhalve geen effect. Voor

de gebiedsontwikkeling Batavialand zijn frictiekosten gemaakt die verband houden met het gereed maken van het terrein en bezoekersaantallen. In 2025 is hier € 0,23 mln. aan besteed.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
9.1.1 Reserves	77.236	-57.764	19.472
Totaal	77.236	-57.764	19.472

x € 1.000

9.2 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
9.1 Reserves	Lasten	78.637	32.844	70.593	77.236	-6.643
	Baten	-44.261	-41.543	-60.425	-57.764	-2.661
	Saldo	34.376	-8.698	10.168	19.472	-9.303
9 Reserves	Lasten	78.637	32.844	70.593	77.236	-6.643
	Baten	-44.261	-41.543	-60.425	-57.764	-2.661
	Saldo	34.376	-8.698	10.168	19.472	-9.303

x € 1.000

III Paragrafen

De indeling van de provinciale jaarstukken is voor een belangrijk deel voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) inclusief een zevental verplichte paragrafen. In de paragrafen worden onderwerpen behandeld (als dwarsdoorsnede van de jaarstukken) die van belang zijn voor het inzicht.

De paragrafen bevatten de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en de lokale heffingen. Ook de onderwerpen die in de afzonderlijke paragrafen beschreven moeten worden, zijn in belangrijke mate voorgeschreven in het BBV. Het gaat om de volgende paragrafen:

1. Lokale heffingen;
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
3. Onderhoud kapitaalgoederen;
4. Financiering;
5. Bedrijfsvoering;
6. Verbonden partijen;
7. Grondbeleid;
8. Openbaarheidsparagraaf Woo.

1 Lokale heffingen

1.1 Beleid ten aanzien van heffingen

De provincie kende in 2025 de volgende heffingen:

- Algemene heffing: Opcenten Motorrijtuigenbelasting (MRB)
- Bestemmingsheffingen: Leges, Grondwaterheffing en Nazorgheffing

Opcenten Motorrijtuigenbelasting

De provincie heft een opslag op de Motorrijtuigenbelasting, dat zijn de zogenoemde opcenten. De provincie bepaalt zelf jaarlijks het tarief, maar dat mag niet hoger zijn dan het maximale tarief. Het Rijk stelt jaarlijks het maximale tarief vast, inclusief indexering. Voor 2025 was het maximum 147,1 opcenten.

In 2025 bedroeg het tarief in Flevoland 83,9 opcenten, waarmee een opbrengst is gerealiseerd van € 45,8 mln.

Er zit een verschil tussen het feitelijke tarief en het maximaal toegestane tarief, dat is de onbenutte belastingcapaciteit. Voor 2025 is de financiële omvang daarvan € 30,6 mln. Voor de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomangement' wordt voor de beschikbare belastingcapaciteit overigens uitgegaan van het verschil tussen het Flevolandse tarief en het landelijk gemiddelde, in plaats van het wettelijk maximum.

Leges

De provincie heft leges voor diverse diensten en producten (op basis van de 'Legesverordening provincie Flevoland'). Bij de tariefstelling in de legesverordening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de leges voor vergunningen, ontheffingen en dergelijke zijn zoveel mogelijk gebaseerd op het gemiddeld tijdsbeslag dat met het verlenen hiervan is gemoeid, vermenigvuldigd met het gemiddelde uurtarief van de daarmee belaste medewerkers;
- bij de berekening van de tarieven wordt maximaal een percentage van 100% kostendekkendheid gehanteerd, zodat de ter zake geraamde baten niet hoger zijn dan de geraamde lasten;
- de tarieven worden jaarlijks geïndexeerd (aangepast aan loon- en prijsontwikkelingen);
- naast de indexering van de tarieven wordt er, indien dat nodig wordt geacht, aanvullend getoetst op kostendekkendheid.

De provincie heft en int de leges deels zelf en heeft hiervoor deels mandaat gegeven aan Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV), BIJ12 en de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW).

Grondwaterheffing

De provincie belast het onttrekken van grondwater aan de bodem op basis van de 'Verordening grondwateronttrekkingsheffing Flevoland'. Deze verordening heeft de Waterwet als wettelijke grondslag. De provincie belast onttrekkingen vanaf 20.000 m³, waarvan de eerste 10.000 m³ is vrijgesteld van heffing. Het tarief is enerzijds gebaseerd op een raming van de lasten van het grondwaterbeheer op langere termijn en anderzijds op een inschatting van het volume van de jaarlijkse grondwateronttrekkingen. Sinds 1 januari 2010 bedraagt het tarief € 1,41 per 100 m³.

Voor zover de gerealiseerde opbrengst uit de grondwaterheffing afwijkt van de daaraan toerekenbare kosten, is het verschil toegevoegd of onttrokken aan de voorziening 'Grondwaterbeheer'. In paragraaf 3.3.2 van de 'Toelichting op de balans' (onderdeel 'IV Jaarrekening') is het verloop van deze voorziening weergegeven.

Nazorgheffing

De provincie heeft een 'eeuwigdurende' nazorgplicht voor afvalstortplaatsen die zijn gesloten (afgedicht). Voor dit doel is het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen (hierna Nazorgfonds) opgericht. In Flevoland zijn drie afvalstortplaatsen die vallen onder het Stortbesluit, te weten:

1. Het Friese Pad (Emmeloord);
2. Zeeasterweg (Lelystad);
3. Braambergen (Almere).

Jaarlijks ontvangen de exploitanten van de stortplaatsen een aanslag voor nazorgheffing. Deze heffing wordt door de provincie in het Nazorgfonds gestort. Het college van GS vormt het algemeen bestuur van dit fonds (zie ook de paragraaf 'Verbonden partijen'). Het is de bedoeling dat het fonds op het moment dat de afvalstortplaats wordt gesloten, voldoende financiële middelen heeft om eeuwigdurend het onderhoud aan de stortplaats te kunnen bekostigen. Alleen voor Zeeasterweg is in 2025 nazorgheffing opgelegd van € 0,4 mln.

De hoogte van de nazorgheffing is afhankelijk van het benodigde doelvermogen en de beleggingsresultaten van het Nazorgfonds. Het benodigde doelvermogen wordt gebaseerd op de kosten die voortvloeien uit de door de stortplaatsexploitanten ingediende nazorgplannen, waar GS mee dienen in te stemmen. De nazorgheffing is een voorlopige heffing. Voorafgaand aan de sluiting (overdracht aan de provincie) van een stortplaats wordt de definitieve heffing berekend en opgelegd, om zeker te stellen dat het doelvermogen is bereikt. Tot het moment van definitieve sluiting ligt het (financiële) risico bij de exploitant.

Het Friese Pad is een gesloten stortplaats, waarvoor geen nazorgheffing meer wordt ontvangen. Voor Braambergen is inmiddels het doelvermogen bereikt en wordt geen heffing meer opgelegd. Hoewel hier geen afval meer wordt gestort is deze stortplaats, vanwege deelname aan de landelijke pilot Introductie Duurzaam Stortbeheer (IDS), nog niet gesloten. Hierdoor kan er voor deze stortplaats nog wel een eindheffing plaatsvinden.

1.2 Kwijtscheldingsbeleid

Voor de lokale heffingen bestaat er geen mogelijkheid tot kwijtschelding. De legesverordening kent een zogenaamde hardheidsclausule. Hierin is geregeld dat het college van GS tegemoet kan komen aan onbillijkheden van overwegende aard, welke zich bij de toepassing van de verordening kunnen voordoen.

1.3 Overzicht tarieven

Tabel 1.1: Heffingstarieven

Lokale heffing	Tarief	2021	2022	2023	2024	2025
1. Opcenten MRB	per 1-1 (aantal)	80,60	81,40	82,20	83,00	83,90
2. Grondwaterheffing	per 100 m3	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41
3. Nazorgheffing	Zeeasterweg	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000

De individuele legestarieven zijn terug te vinden in de 'Legesverordening provincie Flevoland 2016'.
[Legesverordening provincie Flevoland 2016 | Lokale wet- en regelgeving](#)

- [1. Verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting Flevoland | Lokale wet- en regelgeving](#)
- [2. Verordening grondwateronttrekkingsheffing Flevoland | Lokale wet- en regelgeving](#)
- [3. Verordening nazorgheffing gesloten stortplaatsen Flevoland | Lokale wet- en regelgeving](#)

1.4 Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk wordt verstaan hoe de tarieven van de provinciale belastingen en heffingen zich verhouden tot de tarieven in de andere provincies. Voor de opcenten MRB is de situatie in 2025 weergegeven in onderstaande tabel 1.2.

Tabel 1.2: Provinciale opcenten MRB

Provincie	2025
Noord-Holland	77,4
Overijssel	82,2
Flevoland	83,9
Utrecht	84,2
Zeeland	84,4
Noord-Brabant	84,9
Limburg	85,8
Drenthe	92,0
Friesland	92,1
Groningen	95,7
Gelderland	101,2
Zuid-Holland	101,5
Gemiddeld	88,8

Van laag naar hoog gerangschikt nam provincie Flevoland in 2025 de derde plaats in voor wat betreft het tarief van de opcenten MRB. In 2025 bedroeg het landelijke gemiddelde tarief 88,8 opcenten.

Voor de grondwaterheffing lopen de tarieven tussen de provincies uiteen van € 0,45 per 100 m³ tot € 3,80 per 100 m³. Het tarief in provincie Flevoland bedraagt per 1 januari 2025 € 1,41 per 100 m³, waarmee provincie Flevoland van laag naar hoog gerangschikt de vijfde plaats inneemt. De hoogte van de uiteindelijk opgelegde heffing is niet alleen afhankelijk van de hoogte van het tarief, maar ook van een mogelijk minimumbedrag en vrijstellingen. In provincie Flevoland is geen minimumbedrag vastgesteld en zijn onttrekkingen kleiner dan 20.000 m³ grondwater vrijgesteld van de provinciale grondwaterheffing.

Voor interprovinciale vergelijking zijn alleen de opcenten MRB en de grondwaterheffing relevant vanwege de omvang en/of de hoogte van de heffing. De activiteiten waarvoor leges worden gevraagd (zoals toezending provinciale documenten) verschillen tussen de provincies, waardoor vergelijking niet goed mogelijk is. Gelet op het specifieke karakter van de nazorgheffing is een vergelijking met andere provincies evenmin zinvol.

1.5 Opbrengst van de lokale heffingen

Tabel 1.3: Opbrengst lokale heffingen

	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Opcenten MRB	43.494	42.300	45.500	45.839	339
Leges; mandaat OFGV	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Leges; mandaat BIJ12	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Leges; mandaat RDW	27	14	14	24	10
Leges; heffing door provincie	43	24	24	32	8
Grondwaterheffing	478	470	470	477	7
Nazorgheffing	400	400	400	400	0
Totaal	44.442	43.208	46.408	46.772	364

x € 1.000

Toelichting opcenten MRB

Door mutaties in omvang en samenstelling van het wagenpark is de uiteindelijke opbrengst over 2025 circa € 0,3 mln. hoger dan de begroting (een relatieve afwijking van 0,7%). Omdat de mutatie van het aantal voertuigen in Flevoland sterker was dan (gemiddeld) in andere provincie, heeft dit ook effect op de uitkering uit het provinciefonds. De omvang daarvan is ongeveer € 0,75 mln. negatief, met effect op de opbrengsten van de algemene uitkering. In totaal is het financiële effect van de opcenten MRB in 2025 € 0,4 mln. nadelig.

In 2025 is vastgesteld dat de Belastingdienst in eerdere jaren onjuiste afdrachten van de opcenten Motorrijtuigenbelasting heeft gedaan. De hiermee samenhangende correcties, waaronder het afwikkelingsverschil uit 2024 en de fout over 2025, zijn in deze jaarrekening verwerkt via de opbrengsten en lasten. Hiermee zijn de geconstateerde fouten financieel afgehandeld.

Toelichting leges OFGV en BIJ12

Conform afspraak wordt aan de gemeenschappelijke regelingen OFGV en BIJ12 een bijdrage verstrekt onder aftrek van de legesopbrengst. Deze heffing komt daarom niet in de begroting en jaarstukken van de provincie tot uitdrukking.

Toelichting leges RDW

Van de RDW wordt in het kader van het aan hen gegeven mandaat op grond van artikel 149b 7e lid van de Wegenverkeerswet 1994 jaarlijks een afdracht ontvangen.

Kostendekkendheid leges in 2025

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de kostendekking van de geheven leges in 2025.

Tabel 1.4: Kostendekkendheid leges

	Opbrengsten 2025	Kosten 2025	Kosten- dekkendheid 2025
Grondwaterbeheer en milieuleges (heffing door OFGV)	96.324	102.088	94%
5.1 Wet Natuurbescherming (heffing door BIJ12)	18.000	n.b.	n.b.
6.1 Wegenverkeerswet 1994 (heffing door RDW)	23.850	n.b.	n.b.
6.1 Wegenverkeerswet 1994 (heffing door provincie)	0	0	100%
6.2 Fysieke leefomgeving (heffing door provincie)	31.223	31.223	100%
Totaal (exclusief heffingen door BIJ12 en RDW)	127.547	133.311	

x € 1.000

Voor de aan BIJ12 en RDW gemandateerde heffing en inning van leges geldt het tarievenbeleid van BIJ12 respectievelijk RDW, waardoor kostendekkendheid niet bekend is.

Bij de legestarieven die door de provincie worden bepaald kunnen in de praktijk jaarlijks afwijkingen optreden van de 100% kostendekking, omdat het volume en de complexiteit van vergunningen kan afwijken van de uitgangspunten bij de gehanteerde tarieven, die gebaseerd zijn op gemiddelden.

Bij de nacalculatie van de tarieven voor de bepaling van de kostendekkendheid over 2025 is gerekend met de begrote gemiddelde kosten per eenheid (er vindt geen nacalculatie van de werkelijke kosten).

2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.1 Algemeen

De provincie heeft ambities geformuleerd en wil haar doelstellingen realiseren. In een aantal gevallen zijn er risico's en onzekerheden, die ervoor kunnen zorgen dat die doelen niet, niet geheel, of alleen tegen hogere kosten kunnen worden gerealiseerd. Deze risico's hebben wij beschreven in deze Jaarrekening. In deze paragraaf staat in welke mate de financiële positie van de provincie toereikend is om de financiële effecten van de risico's, die de provincie loopt, op te kunnen vangen.

Er zijn risico's die wij niet in deze paragraaf hebben opgenomen. Het gaat dan om risico's waarvoor al voorzieningen zijn getroffen of waarmee al rekening is gehouden binnen specifieke reserves of stelposten. Ook zijn er risico's die kunnen voortvloeien uit grote (nu nog onbekende) calamiteiten (zogenaamde Black Swans). Een Black Swan is het risico dat voortkomt uit een buitengewone en niet-verwachte situatie. Omdat het niet mogelijk is om daar een inschatting van te maken, kunnen wij die ook niet meenemen in het risicoprofiel.

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' wordt tweemaal per jaar geactualiseerd (namelijk voor de begroting en de jaarstukken).

Korte samenvatting

Het actief toepassen van risicomanagement draagt bij aan het lerend vermogen (risico's worden sneller geïdentificeerd en beter ingeschat) en maakt ook dat er meer aandacht wordt besteed aan het beheersbaar maken en houden van risico's. Deze ontwikkelingen kunnen zowel een opwaarts als een neerwaarts effect hebben op de hoogte van het risicoprofiel. Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de hoogte van de financiële risico's, zoals deze zijn weergegeven in het risicoprofiel. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Het blijft daarentegen altijd een inschatting.

Deze paragraaf betreft een actualisatie van de versie, die was opgenomen in de meest recent vastgestelde begroting. Vergeleken met de Programmabegroting 2026 is het risicoprofiel toegenomen van € 14,2 mln. naar circa € 15,2 mln. De weerstandscapaciteit is licht toegenomen van circa € 28,8 mln. tot circa € 29,0 mln. Per saldo blijft de weerstandsratio nagenoeg gelijk (1,9) en blijft binnen de door PS vastgestelde bandbreedte is 1,1 tot en met 2,0 (bron: 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021').

In de herziene 'Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' zijn de uitgangspunten voor het risicomanagement voor komende 4 jaar opgenomen. De nota vormt het vertrekpunt voor de verdere uitwerking in deze paragraaf. De loon- en prijsstijgingen worden gemonitord conform de afspraken zoals verwoord in de zomer-/perspectiefnota. Tevens vormt het voorgenomen besluit, om de verdeling van het provinciefonds te herzien, nog steeds een substantieel risico voor de financiële huishouding van de provincie.

2.2 Risicobeleid en risicomanagement

Risicomanagement maakt integraal onderdeel uit van beleidsvoorbereiding, besluitvorming en uitvoering. Met als uitgangspunt dat risico's op een verantwoorde manier in de besluitvorming worden betrokken. De provincie wil bewust met risico's omgaan en ze dus zo vroeg mogelijk in beeld brengen. Hierbij worden ook de gehanteerde beheersmaatregelen in beeld gebracht.

Voornaamste uitgangspunten van risicomanagement

Begin 2026 hebben PS de herziene 'Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing 2026' vastgesteld. Daarin zijn de voornaamste uitgangspunten en kaders opgenomen:

- Alleen de strategische risico's worden opgenomen. Dit zijn risico's die niet (enkel) binnen de financiële middelen van een beleidsveld kunnen worden afgedekt.
- Er wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele risico's.

- Structurele risico's kennen een vermenigvuldigingsfactor van drie. Er wordt voldoende incidentele weerstandscapaciteit aangehouden om, als het risico zich aandient, de financiële effecten daarvan gedurende drie jaar te kunnen opvangen. Indien risico's structurele gevolgen (kunnen) hebben voor de exploitatie/financiële positie, dan wordt ervan uitgegaan dat 3 jaar voldoende tijd is om een oplossing binnen de begroting te vinden om het financieel gevolg te kunnen dekken.
- Ook niet financiële risico's kunnen een onderdeel vormen van de paragraaf 'Risico en weerstandsvermogen'.
- De weerstandsratio bevindt zich tussen de 1,1 en 2,0.
- Om te voorkomen dat de weerstandsratio zich langdurig boven de bovengrens van 2,0 bevindt, wordt deze (indien van toepassing) afgeroomd tot factor 2.
- Als de weerstandsratio kleiner is dan 1,1 wordt de weerstandscapaciteit aangevuld. Er wordt gewerkt conform de watervalssystematiek, waarbij het rekeningresultaat eerst wordt benut om een eventueel tekort in de weerstandscapaciteit aan te vullen.
- Risico's worden primair opgevangen binnen bestaande afdelingsbudgetten en reserves of oormerken binnen de 'Brede Bestemmingsreserve'. Vervolgens wordt beoordeeld of daarnaast bijstelling van ambities of bezuinigingen mogelijk is (integrale afweging). Pas als voorgenoemde mogelijkheden en maatregelen ontoereikend zijn kan een beroep op de weerstandscapaciteit worden gedaan.

Proces

De inventarisatie, actualisatie en uitwerking van risico's vindt plaats in afstemming tussen de risico-eigenaar, controller en risicomanager. Dit vindt (in ieder geval) tweemaal per jaar plaats bij het opstellen van de begroting en jaarrekening. De rolverdeling tussen GS en PS op het vlak van risicomanagement is opgenomen in de 'Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing'. De nota wordt eens in de vier jaar op actualiteit beoordeeld.

2.3 Risicoprofiel

Het risicoprofiel is een actueel overzicht van verschillende strategische risico's die de provincie onderkent. Het is altijd een momentopname, omdat de risico's in de loop van de tijd (kunnen) veranderen. Het geschetste risicoprofiel is een actualisatie van het risicoprofiel uit de voorgaande jaarrekening of begroting.

De omvang van de risico's wordt bepaald door de combinatie van kans en financiële impact, of met behulp van een probabilistische raming (Monte Carlo-methode). Op deze wijze worden de risico's gekwantificeerd, waarna er op basis van omvang een volgorde in de risicolijst wordt aangebracht. Dit leidt tot een opsomming van risico's met een substantiële financiële impact. De kwantificering is een instrument om gewicht te geven aan de genoemde risico's en dit af te zetten tegen de weerstandscapaciteit. Als de risico's zich daadwerkelijk voordoen, zal van geval tot geval worden bezien wat de daadwerkelijke financiële impact is en op welke wijze hiermee wordt omgegaan. Dit kan leiden tot bijstelling van de ambities, het opvangen van de financiële effecten binnen de bestaande budgetten of het inzetten van de weerstandscapaciteit.

In onderstaande tabel 2.1 is de onderverdeling in kanspercentages weergegeven.

Tabel 2.1: Classificatieschema kans

Score kans	Percentage
Zeer klein	10%
Klein	25%
Matig	50%
Groot	75%
Zeer groot	90%

De kwantificering van financiële (maar ook niet financiële) impact van de risico's is gebaseerd op het classificatieschema zoals weergegeven in tabel 2.2.

Tabel 2.2: Classificatieschema impact

Score impact	Schades (financieel/ juridisch)	Imago (het bereik ervan)	Informatieveiligheid	Veiligheid (letsel)	Proces
1 Zeer klein	< € 250.000	Enkele personen binnen de provincie	Openbaar: alle informatie die algemeen toegankelijk is voor eenieder. Er is geen schending van deze classificatie mogelijk.	EHBO	Weinig tot geen vertraging in het proces
2 Klein	≥ € 250.000 – < € 500.000	Gehele provincie	Bedrijfsvertrouwelijk: informatie die toegankelijk mag of moet zijn voor alle medewerkers van de eigen organisatie(s). Vertrouwelijkheid is gering. Schending van deze classificatie kan enige (in)directe schade toebrengen.	Gering letsel	Lichte vertraging in het proces
3 Matig	≥ € 500.000 – < € 3.000.000	Plaatselijke pers	Vertrouwelijk: informatie die alleen toegankelijk mag zijn voor een beperkte groep gebruikers. De informatie wordt ter beschikking gesteld op basis van vertrouwen. Schending van deze classificatie kan serieuze (in)directe schade toebrengen	Blijvend invalide	Hinderlijke vertraging in het proces
4 Groot	≥ € 3.000.000 – < € 7.500.000	Regionale pers	Zeer vertrouwelijk: dit betreft gevoelige informatie die alleen toegankelijk mag zijn voor de direct geadresseerde. Schending van deze classificatie kan zeer grote schade toebrengen.	Catastrofaal (enkel persoon)	Ernstige vertraging in het proces
5 Zeer groot	≥ € 7.500.000	Landelijke pers	Geheim: dit betreft zeer gevoelige informatie die alleen toegankelijk mag zijn voor de direct geadresseerde. Schending van deze classificatie kan catastrofale schade toebrengen.	Catastrofaal (meerdere personen)	Het proces stopt

In tabel 2.3 zijn de belangrijkste financiële risico's opgenomen. Een nadere toelichting op deze risico's is terug te vinden in paragraaf 2.5.

Tabel 2.3: Risicoprofiel

Omschrijving risico	Financiële impact	Kans	Incidenteel / structureel (factor 3)	Risicobedrag (kans x impact x factor) Jaarstukken 2025	Risicobedrag (kans x impact x factor) Begroting 2026	Opmerking
Maritieme Servicehaven (MSNF)	n.v.t. (MC)	n.v.t.	incidenteel	€ 4,0	€ 4,0	
Informatieveiligheid	€ 10,0	40%	incidenteel	€ 4,0	€ 3,0	(1)
Batavialand	€ 5,0	75%	incidenteel	€ 3,8	€ 3,8	
Persoonsgegevens (AVG)	€ 8,6	40%	incidenteel	€ 2,4	€ 2,4	
Nazorgfonds	€ 0,8	50%	incidenteel	€ 0,4	€ 0,4	
Informatievoorziening	€ 2,5	10%	incidenteel	€ 0,3	€ 0,3	
APPA (Algemene Pensioenwet politieke Ambtsdragers)	€ 0,5	50%	incidenteel	€ 0,3	€ 0,3	
Financiële zekerheidstelling afvalbedrijven	€ 1,0	15%	incidenteel	€ 0,2	€ 0,0	(2)
OMALA	€ 1,0	10%	incidenteel	€ 0,1	€ 0,1	
Totaal				€ 15,3	€ 14,2	

afgerond op € 1 mln.

De weging van de risico's in tabel 2.3 is bepaald door de verwachtingswaarde methode. Uitzondering is 'Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF)', die is gebaseerd op een Monte Carlo simulatie. Bij de verwachtingswaarde methode wordt gerekend met de formule: kans x impact. Indien het een structureel risico betreft wordt de uitkomst van de kans x impact vermenigvuldigd met de factor 3, overeenkomstig de vastgestelde 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021'.

Het actuele risicoprofiel neemt ten opzichte van de Programmabegroting 2026 met € 1,1 mln. toe:

Mutaties

Mutaties van het risicoprofiel ten opzichte van de Programmabegroting 2026:

1. Het risico op de informatieveiligheid is toegenomen met € 1,0 mln.;
2. Het risico financiële zekerheidstelling is toegevoegd met € 0,2 mln..

De post 'Overige risico's' betreft de som van de overige financiële risico's.

Voor risico's, waarop de provincie voldoende invloed heeft, worden passende beheersmaatregelen genomen. Hierbij wordt een afweging gemaakt tussen de mate waarin het risico kan worden beperkt en de kosten hiervan.

2.4 Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de hoogte van de financiële risico's, zoals deze zijn weergegeven in het risicoprofiel.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden, waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Deze is op te delen in incidentele en structurele middelen.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit geeft inzicht in de middelen, die eenmalig beschikbaar zijn om financiële effecten van risico's en onzekerheden af te dekken en bestaat uit de 'Algemene reserve' (voor zover niet geoormerkt).

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft inzicht in de middelen, die op structurele wijze beschikbaar kunnen komen om financiële effecten van risico's en onzekerheden af te dekken. Deze bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit en de stelpost voor onvoorziene uitgaven. De onbenutte belastingcapaciteit is de potentiële belastingopbrengst die ontstaat als het opcenten-tarief zou worden verhoogd tot het landelijk gemiddelde tarief.

De weerstandscapaciteit wordt in het begrotingsjaar per 1 januari en in de jaarstukken per 31 december weergegeven.

Tabel 2.4: Weerstandscapaciteit

	JV2021	PB2023	JV2022	PB2024	JV2023	PB2025	JV2024	PB2026	JV2025
Incidenteel									
Algemene reserve	22,5	24,4	26,3	32,8	26,1	37,3	38,3	34,9	35,6
Oormerk 'Autolease-maatschappijen'	-8,4	-7,9	-8,4	-8,9	-8,9	-8,9	-8,9	0	0
Oormerk 'Calamiteitenfonds'	0	0	0	-5,0	0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Oormerk 'Egalisering meerjarenperspectief'	0	0	0	-2,2	0	-2,2	-2,2	-4,4	-4,4
Incidentele weerstandscapaciteit	14,1	16,5	18,0	16,7	17,2	20,9	22,2	25,5	26,2
Structureel (jaarlijks)									
Belastingcapaciteit	1,0	1,0	1,8	3,4	1,5	2,5	2,3	3,2	2,7
Onvoorzien	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Structurele weerstandscapaciteit	1,1	1,1	1,9	3,5	1,6	2,6	2,4	3,3	2,8
Totaal	15,3	17,6	19,9	20,1	18,8	23,5	24,6	28,8	29,0

(x € 1 mln.)

De weerstandscapaciteit is ten opzichte van de Programmabegroting 2026 licht toegenomen van € 28,8 mln. tot € 29,0 mln.

Weerstandvermogen

Door de beschikbare weerstandscapaciteit af te zetten tegen de benodigde weerstandscapaciteit (voor het afdekken van risico's) kan een uitspraak worden gedaan over het weerstandsvermogen. De weerstandsratio bij de Jaarrekening 2025 bedraagt 1,9.

Tabel 2.5 Weerstandvermogen

	JV 2021	PB 2023	JV 2022	PB 2024	JV 2023	PB 2025	JV 2024	PB 2026	JV 2025
Risicoprofiel (A)	9,9	8,8	13,9	13,1	12,9	12,8	12,9	14,2	15,3
Weerstandscapaciteit (B)	15,3	17,6	19,9	20,1	18,8	23,5	24,6	28,8	29,0
Weerstandvermogen (=B-A)	5,4	8,9	6,1	7,0	5,9	10,7	11,7	14,6	13,7
Weerstandratio (=B/A)	1,5	2,0	1,4	1,5	1,5	1,8	1,9	2,0	1,9

(x € 1 mln.)

2.5 Toelichting op de risico's

Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF)

Provinciale Staten (PS) hebben in juli 2017 besloten om de buitendijkse ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF) risicodragend te ontwikkelen. In december 2018 is het investeringskrediet verhoogd. In het weerstandsvermogen is op basis van een Monte Carlo risicoanalyse een risicobedrag van € 4,0 mln. opgenomen. In juni 2019 hebben PS de Servicehaven een maatschappelijke functie toegekend. In september 2022 is het inpassingsplan voor de MSNF onherroepelijk geworden. De volgende stap in de daadwerkelijke realisatie van de MSNF is het ondertekenen van de privaatrechtelijke overeenkomsten en vervolgens het starten van de aanbestedingsprocedure. Hiertoe dient er voldoende investeringskrediet te zijn en een sluitende businesscase met een acceptabele terugverdientermijn. In het vierde kwartaal van 2022 hebben wij een geactualiseerde raming gemaakt. De uitkomst daarvan was dat het investeringskrediet niet toereikend zou zijn. In juli 2023 hebben PS besloten om het investeringskrediet te verhogen. In juni 2024 is bij het vaststellen van de jaarstukken 2023 door PS besloten om in de 'Brede Bestemmingsreserve' € 2,0 mln. te oormerken voor MSNF om mogelijke aanloopverliezen voor de realisatie van MSNF te dekken.

Wij onderkennen een aantal risico's in de ontwikkeling van de MSNF.

De geraamde kosten voor de realisatie van de MSNF zijn de laatste jaren fors zijn gestegen. De geraamde inkomsten (marktconforme canon) zijn eveneens gestegen. Met de gestegen geraamde realisatiekosten en een gelijkblijvend investeringskrediet, neemt het risico toe op een niet geslaagde aanbesteding. Bij de besluitvorming over het investeringskrediet (in juli 2023) is ook ingegaan op de looptijd van de businesscase en de financieringsrisico's. Toen is besloten om de risicoreservering in het weerstandsvermogen onveranderd te laten. Eventuele tegenvallers in de businesscase kunnen opgevangen worden binnen de afspraken van de erfpachtovereenkomst. Om te voorkomen dat de looptijd van de businesscase te lang wordt, worden verschillende beheersmaatregelen genomen. In 2026 start de aanbestedingsprocedure. Wanneer die is afgerond zullen wij de risicoberekening actualiseren, omdat het op dit moment nog niet tot betere inzichten leidt.

Vanwege de financiële omvang zullen wij externe financiering nodig hebben. Daardoor krijgen we ook te maken met een renterisico. Wanneer de rente hoger is dan dat wij hebben geraamd zal de terugverdientijd toenemen.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
O.b.v. Monte Carlo Analyse	Incidenteel	n.v.t.	€ 4,0 mln.

Beheersmaatregelen

De onderstaande beheersmaatregelen worden (onder meer) getroffen:

Aanbestedingsfase: voorafgaand aan de gunning dient aan de volgende voorwaarden te zijn voldaan:

- Er zal niet gegund worden bij een aanbestedingsresultaat dat boven budget is.
- Pas Er zijn juridisch bindende grondovereenkomsten met het Rijk, Waterschap en gemeente Urk.

- Met individuele bedrijven en het consortium MSNF zijn juridische bindende overeenkomsten over langjarige afname gesloten.
- op het moment dat de aanbesteding is geslaagd zullen wij de externe financiering daadwerkelijk aantrekken.
- Met voorstaande punten wordt voorkomen dat er rentelasten zijn zonder dat die kunnen worden vergoed vanuit de opbrengsten (uit erfpacht).
- Om het renterisico te beperken zijn wij voornemens om de rente zo lang mogelijk vast te zetten, wanneer dat past binnen de businesscase. De tarieven voor langlopende leningen zijn namelijk lager dan voor kortlopende leningen en er is dan ook meer zekerheid over de financieringslast.

Realisatie- en exploitatiefase:

- Begeleiding realisatie door afdeling INFRA en uitvoering binnen de projectbeheerssystemen van deze afdeling.
- Periodieke rapportage over de voortgang van de realisatie van het project 'MSNF' aan GS en PS.
- Voor de monitoring van de voortgang wordt aangesloten bij de reguliere P&C cyclus.

Garantstelling doorontwikkeling Batavialand

Op 26 februari 2025 hebben Provinciale Staten (PS) besloten om geen wensen en bedenkingen kenbaar te maken op het voorgenomen besluit van Gedeputeerde Staten (GS) om een garantstelling van maximaal € 5,0 mln. te verlenen voor de lening tussen Batavialand en Maatschappelijk Financierien. De lening heeft als doel de inhoudelijke doorontwikkeling van Batavialand mogelijk te maken. Ter dekking van het financiële risico dat voortvloeit uit deze garantstelling is gelijktijdig besloten om een bedrag van (maximaal) € 3,75 mln. toe te voegen aan de 'Algemene Reserve'. Deze storting van € 3,75 mln. in de 'Algemene reserve' is al financieel verwerkt. Batavialand werkt momenteel aan het verkrijgen van de lening en onderzoekt tevens of de omvang hiervan lager kan worden vastgesteld. Een eventuele verlaging van het Flevolands risico wordt overwogen zodra Batavialand de definitieve begroting voor inhoudelijke doorontwikkeling heeft afgerond en er voldoende zekerheid bestaat over het verwerven van hierin opgenomen benodigde fondsen. Op dit moment is de garantstelling nog niet formeel afgegeven. Omdat de storting ter dekking van dit risico al heeft plaatsgevonden en de kans op optreden reëel is, is het risico prospectief opgenomen.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
75%	Incidenteel	€ 5 mln.	€ 3,8 mln.

Beheersmaatregelen

Om de risico's te beperken wordt het financiële toezicht vanuit de provincie op Batavialand versterkt. Afspraken hierover worden als onderdeel van de garantstelling uitgewerkt.

Informatieveiligheid

Door de toenemende digitalisering – in de bedrijfsvoering, maar vooral ook steeds meer in de primaire processen - worden de risico's op het gebied van informatieveiligheid groter. Als basisnorm hanteert de provincie de (verplichte) Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). Deze geldt als integraal kader voor alle overheden. Bovendien wordt op basis van de Europese NIS2 richtlijn verwacht dat vanaf 2^e kwartaal 2026 de nieuwe Nederlandse implementatiewet CBW (= Cyberbeveiligingswet) van kracht wordt. Daarin wordt een zorgplicht, meldplicht en toezicht op naleving van kracht.

Omdat de provincie ook de maatschappijkritische infrastructuur beheert zoals de procesbesturing van bruggen, sluizen en verkeer regelinstallaties, wordt over een jaar mogelijk ook de Europese CER richtlijn, door middel van de nieuwe Nederlandse implementatiewet Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten (WWKE) van kracht. Ook daarin is een zorgplicht, meldplicht en toezicht op de naleving opgenomen.

Met de komst van nieuwe digitale ontwikkelingen zoals AI, maar ook de nieuwe Archiefwet, is het van belang dat we onze informatie en toegang tot de informatie op een risico gebaseerde manier classificeren, zodat we ook de autorisaties op de juiste wijze kunnen implementeren. Ook de kwaliteit en betrouwbaarheid van onze data vraagt aandacht omdat onjuiste of onvolledige informatie direct invloed kan hebben op onze besluiten en maatschappelijke inrichtingskeuzes.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
40%	Incidenteel	€ 10,0 mln.	€ 4,0 mln.

De kans op het voltrekken van het risico verhogen we naar 40%. Dit gezien de snelle ontwikkelingen, zoals de geopolitieke situatie van Europa, de sterk toegenomen dreigingen op met name (decentrale) overheden en de nieuwe Europese wetten op het gebied van cybersecurity alsmede de aanhoudende dreiging van cybercriminaliteit. Er is een nieuw risico op een boete op basis van de (nieuwe) wet CBW. Feit blijft dat we continu alert moeten blijven op een cyberaanval omdat dit direct kan leiden tot een ernstige verstoring van kerntaken van de provincie. Indirecte kosten kunnen betrekking hebben op extra personele inzet en/of vervanging van IT-apparatuur.

De provincie heeft diverse beheersmaatregelen onderhanden:

- (verdere) implementatie van de vernieuwde 'baseline informatieveiligheid overheid' (BIO) rekening houdend met de komende wet Cyberbeveiligingswet (CBW);
- implementatie van het internationale normenkader ISO 27001;
- uitvoering van risicomanagement op de generieke faciliteiten van informatieverwerking;
- uitvoering en implementatie van het uitvoeringsplan Digitale weerbaarheid;
- bewustwording binnen de organisatie vergroten, wat een wettelijke verplichting in 2024 is geworden vanuit de Europese NIS2 en Nederlandse CBW.

Privacy (Persoonsgegevens)

Alle organisaties moeten aan de AVG ('Algemene Verordening Gegevensbescherming') voldoen. Hierop wordt toezicht gehouden door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). De maximale boete, bij het niet naleven van de wet, is substantieel en afhankelijk van de omvang van de overtreding, het omzetsniveau en de soort overtreding.

De gegevensverwerkingen, die plaatsvinden binnen de provincie, hebben met name betrekking op eigen medewerkers, aanvragers en verzoekers van provinciale diensten en relaties. De kans op het risico is ongewijzigd gebleven. In 2025 is gebleken dat de borging van privacy nog steeds om aandacht en acties vraagt. Het verbeterplan loopt als onderdeel van het programma 'Digitale Weerbaarheid'.

De interne audit op de Wet politiegegevens (WPG) laat steeds nog een verhoogd risico zien. Een verbeterplan voor implementatie van deze wet loopt.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
40%	Incidenteel	€ 5,9 mln.	€ 2,4 mln.

Op risicovolle processen wordt een risicoanalyse uitgevoerd, een Data Protection Impact Assessment (DPIA). De meeste DPIA's zijn grotendeels afgerond en voor toekomstige DPIA's is externe capaciteit geregeld. Daarnaast zijn er op het gebied van privacy en gegevensbescherming de volgende stappen gezet:

- Het verwerkingsregister is aangevuld en wordt regelmatig geactualiseerd.
- Voor de implementatie van de Wet politiegegevens is naar aanleiding van een herhaalde externe audit een verbeterplan opgesteld dat nu wordt uitgevoerd.
- Implementatie van de EU AI Act inclusief: een algoritme register is gestart.
- Er wordt een integraal camerabeleid opgesteld.
- Het aantal uren van de Privacy Officer is uitgebreid om beter aan de wettelijke taken op het gebied van privacy te voldoen.
- Er is een nieuwe Functionaris Gegevensbescherming aangesteld, die een jaarrapportage over 2025 zal gaan opstellen en opleveren.

De bewustwording met betrekking tot de omgang van persoonsgegevens moet onderdeel zijn van onze dagelijkse werkzaamheden en de projecten met een informatiehuishoudingscomponent. Dit valt onder het ambtelijk vakmanschap/digitale weerbaarheid. In april 2025 is een meerjarige programmatische aanpak gestart, ondersteund door een externe partij. Voor nieuwe medewerkers is dit een verplicht onderdeel in het zogenaamde 'OnBoarding' proces, zoals de wet dat voorschrijft.

OMALA

Airport Businesspark (LAB). De provincie heeft een financieel belang via het geplaatste aandelenkapitaal en via leningen die in het verleden zijn verstrekt voor de financiering van het werkkapitaal. OMALA is verantwoordelijk voor de aankoop, ontwikkeling en verkoop van gronden binnen het bedrijventerrein, waaronder LAB I.

De ontwikkeling van een deel van het bedrijventerrein is in het verleden vertraagd. Oorzaken hiervoor waren de latere besluitvorming over het luchthavenbesluit en de toen ongunstige economische omstandigheden. Deze vertraging had invloed op de voortgang van de grondexploitatie en het tempo waarin gronden konden worden verkocht.

Het strategisch risico is dat de grondexploitatie van OMALA een negatief resultaat laat zien. Dit kan gebeuren wanneer de verkoop van gronden uitblijft, later plaatsvindt dan gepland of tegen lagere prijzen dan verwacht, of wanneer de kosten voor de ontwikkeling hoger zijn dan geraamd. Als dit risico optreedt, kan dat betekenen dat de provincie de waarde van het verstrekte kapitaal en de leningen moet verlagen, bijvoorbeeld omdat de marktwaarde lager is of omdat gronden moeilijker verkoopbaar blijken.

In 2025 laat de ontwikkeling een positiever beeld zien dan in eerdere jaren. Door de verkoop van een aanzienlijke hoeveelheid grond is een groot deel van de eerdere achterstand in de grondexploitatie ingelopen. Het besluit over het in gebruik nemen van Lelystad Airport voor groot handelsverkeer heeft alleen gevolgen voor de grondexploitatie van het deelgebied Flight District. Voor het overige deel van het bedrijventerrein is het risico beperkter. Dit hangt samen met het aantal gerealiseerde verkopen en de verwachting dat toekomstige verkopen niet tegen lagere prijzen hoeven plaats te vinden.

Op dit moment zijn er geen openstaande leningen aan OMALA. Hierdoor is de mogelijke financiële impact voor de provincie lager dan eerder ingeschat bij de begroting 2026.

Het verstrekte aandelenkapitaal is gelijk aan de omvang van de uitgezette middelen (€ 1,0 mln.)

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
10%	Incidenteel	€ 1,0 mln.	€ 0,1 mln.

Beheersmaatregelen

Om de risico's rond de grondexploitatie te beperken, zijn de volgende maatregelen getroffen:

- Tussen de betrokken aandeelhouders zijn duidelijke afspraken gemaakt over de sturing en beheersing van OMALA. Daarbij is vastgelegd welke investeringsbeslissingen vooraf ter goedkeuring aan de aandeelhouders worden voorgelegd.
- De kosten binnen de grondexploitatie zijn verlaagd. Dit betreft onder meer besparingen op onderdelen van de bedrijfsvoering.
- De grondexploitatie wordt periodiek geactualiseerd, waarbij ook externe deskundigen worden betrokken. De uitkomsten hiervan worden besproken en beoordeeld door het bestuur van OMALA en de aandeelhouders.
- Voor het verstrekken van leningen aan OMALA is een maximum afgesproken, waarmee het financiële risico voor de provincie wordt begrensd.
- OMALA rapporteert ieder kwartaal aan de aandeelhouders over de voortgang van de grondexploitatie en de financiële positie. Deze rapportages worden elk kwartaal ambtelijk besproken en minimaal eens per half jaar ook bestuurlijk geëvalueerd.
- Schiphol Real Estate B.V. (SRE) heeft een aandeel overgenomen in het deelgebied Flight District. Hierdoor is het risico voor provincie Flevoland op dit onderdeel verminderd.

Informatievoorziening

De afgelopen jaren is de informatievoorziening van provincie Flevoland een nieuwe fase ingegaan. In 2024 is de opgave 'Digitalisering' gestart. De 'Informatiestrategie 2024-2028' is tot stand gekomen.

De digitalisering van de samenleving (en de provincie) gaat de komende jaren in snel tempo voort. Het niet tijdig en/of goed aansluiten op de digitale ontwikkelingen zal leiden tot gebrekkige ICT-voorzieningen bij alle opgaven met alle risico's van dien. Bijvoorbeeld onvoldoende dienstverlening (aan bedrijven en ketenpartners), verstoorde (bedrijfsvoering) processen, gebrekkige (kwaliteit van) data en/of inbreuk in systemen.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
10%	Incidenteel	€ 2,5 mln.	€ 0,3 mln.

Digitale afhankelijkheden en ontwikkelingen (zoals datagedreven werken) vragen de benodigde aandacht. Het risicobedrag wordt geschat op € 0,3 mln.

De provincie heeft diverse beheersmaatregelen onderhanden:

- Actualisatie en invulling geven aan de Informatiestrategie op de thema's 'informatiebeveiliging';
- Data en informatie gestuurd werken door middel van de nieuw opgestelde 'Digitaliseringsstrategie';
- Verdere doorontwikkeling van digitale kennis en vaardigheden;
- Interprovinciale samenwerking op het gebied van digitalisering (AAC Digitalisering);
- Continue ontwikkeling (kennis, vaardigheden en capaciteit) van expertiseteam Informatievoorziening (IV).

Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA)

Het risico bestaat dat de middelen in de voorziening 'APPA' (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers) niet toereikend zijn om aan de toekomstige pensioenverplichtingen te voldoen. Jaarlijks wordt door PROambt een actuariële berekening ten tijde van het opstellen van de jaarrekening van de benodigde middelen in de voorziening 'APPA' ten behoeve van de jaarrekening opgesteld. De onderliggende variabelen zijn onder meer de rente, de levensverwachting van en het aantal bestuurders, de huidige leeftijd van de uitkeringsgerechtigde en het behaalde rendement op de uitzettingen. Omdat deze variabelen constant aan verandering onderhevig zijn fluctueert het benodigde bedrag met als mogelijk gevolg dat er een extra storting moet plaatsvinden in de voorziening 'APPA' om deze op peil te houden. Dit heeft zich in afgelopen jaren meerdere malen voorgedaan. Per 2028 zal de APPA volledig overgaan naar het ABP en het nieuwe pensioenstelsel. Bij deze overgang wordt rekening gehouden met vermeerdering van de actuariële berekening en het dekkingsgraadpercentage. Deze gevolgen worden al m.i.v. de jaarrekening 2025 meegenomen.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
50%	Incidenteel	€ 0,5 mln.	€ 0,3 mln.

Het risico is ongewijzigd ten opzichte van de Programmabegroting 2026.

Beheersmaatregel

De frequentie van jaarlijkse actualisatie voorkomt dat er in enig jaar te veel of te weinig dekking is voor de betreffende verplichtingen in dit kader.

Nazorgfonds

Op grond van de Wet milieubeheer is de provincie verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen. Om deze nazorg te financieren, worden bij de exploitanten heffingen opgelegd. Het hiermee opgebouwde vermogen is ondergebracht in het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland (Nazorgfonds).

Het vermogen van het Nazorgfonds moet voldoende rendement opleveren om zowel de jaarlijkse nazorgkosten als de toekomstige verplichtingen te kunnen betalen. Het fonds hanteert daarbij een langjarig doelrendement van gemiddeld 4,4%.

De provincie onderkent het risico dat het daadwerkelijk behaalde rendement lager uitvalt dan dit doelrendement. In dat geval bestaat het risico dat het vermogen van het Nazorgfonds op termijn niet toereikend is om aan alle verplichtingen te voldoen.

Dit risico kent twee aspecten:

- De lange termijn (eeuwigdurend);
- De korte termijn (de meerjarige begrotingshorizon tot vijf jaar).

Lange termijn

Wanneer over de zeer lange termijn het doelrendement van gemiddeld 4,4% structureel niet wordt gehaald, is een aanvullende kapitaalstorting nodig om het fonds voldoende vermogen te geven om de nazorgkosten blijvend te kunnen dekken. Voor gesloten stortplaatsen, momenteel alleen Het Friese Pad, draagt de provincie dit risico volledig.

Het uitgangspunt blijft dat bij een eeuwigdurende beleggingshorizon een gemiddeld rendement van 4,4% over de lange termijn haalbaar is. Daarom is dit langetermijnrisico op dit moment niet meegenomen in het berekende risicobedrag.

Korte termijn

Op de korte termijn kunnen lagere rendementen leiden tot (tijdelijke) verliezen. Hierdoor kan het eigen vermogen van het Nazorgfonds negatief worden. In dat geval zijn de beleggingsopbrengsten onvoldoende om de jaarlijkse nazorgkosten en de noodzakelijke opbouw van verplichtingen te dekken. Als dit zich voordoet, moet de provincie het eigen vermogen van het fonds voor Het Friese Pad aanvullen.

Voor de bepaling van het risico is uitgegaan van het positieve rendement over 2024 van ongeveer 7,5%. De voorlopige realisatie in 2025 is ongeveer 4,9% en daarmee hoger dan de rekenrente. Voor de jaren 2026 tot en met 2029 hebben wij uit voorzichtigheid gerekend met een gemiddeld rendement van 3%, in plaats van het doelrendement van 4,4%. Dit leidt tot een potentiële financiële impact van ongeveer € 0,2 mln. per jaar. De kans dat dit risico zich voordoet is ingeschat op 50%. In dat scenario zou het eigen vermogen van het fonds ultimo 2029 ongeveer € 0,8 mln. negatief zijn.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
50%	Incidenteel	€ 0,8 mln.	€ 0,4 mln.

Beheersmaatregelen

Het vermogensbeheer van het Nazorgfonds is uitbesteed aan een externe vermogensbeheerder, ABN AMRO MeesPierson. Samen met deze beheerder wordt binnen de geldende wettelijke kaders en het vastgestelde risicoprofiel gewerkt aan een passende samenstelling van de beleggingsportefeuille. Daarbij wordt rekening gehouden met de actuele marktomstandigheden, met als doel een zo goed mogelijk rendement te behalen bij een aanvaardbaar risico.

Financiële zekerheidstelling afvalbedrijven

Met de komst van de Omgevingswet in 2024 is het voor sommige bedrijven verplicht dat provincies, in haar rol als bevoegd gezag (vergunningverlener), een financiële zekerstelling op te nemen in de vergunning (onder andere artikel 13.5 van de Omgevingswet en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit). Hiermee borgt het bevoegd gezag dat de vergunninghouder voldoende financiële middelen heeft om de vergunningvoorschriften na te komen. Of om eventuele aansprakelijkheid voor schade aan de fysieke leefomgeving te kunnen afdekken. Er wordt onderscheid gemaakt naar 2 categorieën bedrijven: bedrijven waar een financiële zekerstelling in de vergunning moet worden opgenomen (zogenoemde Seveso inrichtingen) en bedrijven waar het kan worden overwogen, zoals afvalbedrijven. Voor het toepassen van dit instrument is een beleidsregel vastgesteld door de provincie.

Op dit moment is bij de meeste relevante bedrijven nog geen financiële zekerheidstelling opgenomen. De provincie zal dit bij bedrijven waar dat vereist is, alsnog gaan realiseren. De opdracht hiervoor ligt bij onze omgevingsdiensten, de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Dit proces zal veel (doorloop) tijd vergen. Als ondertussen bij bedrijven wordt geconstateerd dat deze zich niet aan de voorschriften van de vergunning dan wel de wettelijke bepalingen hierover houden en er nog geen sprake is van een financiële zekerstelling loopt de provincie een financieel risico.

Bovendien loopt de provincie een financieel risico als er sprake is van onvergunde activiteiten waarvoor de provincie bevoegd gezag is. Dit risico kan ook in de toekomst niet worden afgedekt met een financiële zekerstelling bij het bedrijf.

Op grond van de ervaring in de laatste 20 jaar bedraagt het risico -op dit moment- circa € 1 mln. De kans wordt laag ingeschat.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
15%	Incidenteel	€ 1,0 mln.	€ 0,15 mln.

Beheermaatregelen:

- Het in kaart brengen van de bedrijven waarvoor een financiële zekerstelling moet worden gerealiseerd en dit opnemen in de vergunning.
- Overleg en afstemming over de aanpak en werkwijze met andere provincies.
- Afstemming met de omgevingsdiensten in haar rol als vergunningverlener en toezichthouder (bevoegd gezag).

Overige risico's

De resterende financiële risico's bedragen circa € 0,1 mln.

Risicovolle ontwikkelingen met (mogelijk) een financiële impact

Onder meer de volgende risicovolle ontwikkelingen kunnen worden genoemd zonder dat deze kunnen of worden gekwantificeerd:

Flevokust Haven

Flevokust Haven is in het derde kwartaal van 2018 in gebruik genomen. Eén deel van het terrein (terreindeel B) is voor de middellange termijn verpacht aan een containerterminalbedrijf. Het andere deel (terreindeel A) is in de afgelopen jaren voor kortere perioden verhuurd aan verschillende logistieke bedrijven, onder meer voor projectladingen zoals windmolenonderdelen en assemblage. Voor terreindeel A lopen op dit moment gesprekken over verhuur voor een langere periode.

In 2024 zijn over de gehele haven verzakkingen geconstateerd. Daarbij is vastgesteld dat mogelijk ingrijpende herstelwerkzaamheden nodig zijn. Een eerste analyse hiervan is inmiddels afgerond. Deze analyse heeft echter nog geen duidelijke oorzaak van de verzakkingen opgeleverd. Daarom is eind 2025 opdracht gegeven voor een aanvullend en verdiepend onderzoek. De resultaten hiervan, inclusief een advies voor herstel en een inschatting van de bijbehorende kosten, worden naar verwachting begin tweede kwartaal 2026 opgeleverd.

Parallel hieraan wordt juridisch advies ingewonnen over de vraag wie aansprakelijk is voor de herstelkosten. De uitkomsten hiervan worden eveneens begin tweede kwartaal 2026 verwacht. Als blijkt dat de provincie verantwoordelijk is voor (een deel van) de herstelkosten, kan dit leiden tot aanzienlijke uitgaven. De uiteindelijke omvang daarvan is afhankelijk van de oorzaak van de verzakking en de gekozen herstelmethode.

De noodzakelijke herstelwerkzaamheden hebben ook gevolgen voor het gebruik van het terrein. Voor de uitvoering is ruimte nodig, evenals flexibiliteit om gebruikers tijdelijk te verplaatsen, zodat de hinder voor hen zoveel mogelijk wordt beperkt. In het hersteladvies zal aandacht worden besteed aan de uitvoeringswijze en de praktische gevolgen voor de gebruikers.

Deze werkzaamheden kunnen gevolgen hebben voor de opbrengsten uit pacht (terreindeel B) en huurinkomsten (terreindeel A). De financiële impact hiervan is op dit moment nog niet te bepalen en zal samen met het hersteladvies en de kostenraming inzichtelijk worden gemaakt.

PS worden in april 2026 geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek, de verdeling van verantwoordelijkheden en een voorstel voor financiële dekking. Hierbij wordt uitgegaan van het uitgangspunt om de financiële gevolgen voor de provincie zoveel mogelijk te beperken en te komen tot een duurzaam herstel van het terrein.

Grote infrastructurele projecten

De project overstijgende risico's van de infrastructurele projecten met een financiële omvang van meer dan € 20,0 mln. worden meegenomen in het risicoprofiel op concernniveau. Hieronder is per project ingegaan op de ontwikkeling van het risicobedrag.

Nieuwe projecten vallen of onder 'Programma Mobiliteit en Ruimte' en onderhoudsprojecten onder het 'Programma Onderhoud'. De dekking is bij beide programma's meerjarig ingeregeld, waarbij keuzes qua prioritering en/of planning in de tijd kunnen plaatsvinden. Er is daarom geen sprake van een financieel risico.

Oeverprogramma

In 2024 is het 'Oeverprogramma' gestart met het aanpakken van een deel van de risicolocaties, dit betreft circa 13 kilometer. De daadwerkelijke realisatie hiervan is reeds gestart en verloopt volgens planning. Ook zijn andere risicolocaties in voorbereiding om te worden vervangen of hersteld. In 2026 worden de aanbestedingen opgestart om deze werkzaamheden te realiseren. De verwachting is dat de realisatie van deze risicolocaties start in de tweede helft van 2026. Ook wordt onderzocht of de watergangen nog steeds de beoogde diepte hebben en welke invloed de gemeten diepte heeft op de oeverconstructies.

Dossier Stikstof

Juridische en beleidsontwikkelingen

Op 29 mei 2019 verklaarde de Raad van State het 'Programma Aanpak Stikstof' (PAS) ongeldig als basis voor vergunningverlening. Sindsdien geldt dat voor activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden een natuurvergunning vereist is. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is dit toetsingskader voortgezet.

In 2024 en 2025 is het juridisch kader verder aangescherpt door richtinggevende uitspraken van de Raad van State:

- **Extern salderen en additionaliteit (28 februari 2024):** Stikstofruimte mag alleen worden ingezet als duidelijk is aangetoond dat deze niet nodig is om de instandhoudings- of hersteldoelen van Natura 2000-gebieden te halen (additionaliteitsvereiste).
- **Intern salderen vergunningplichtig (18 december 2024):** intern salderen is opnieuw vergunningplichtig verklaard, met terugwerkende kracht voor projecten in de periode 2021–2025.

Hierdoor is vergunningverlening juridisch complexer en risicovoller geworden. Generieke beleidsmatige onderbouwingen volstaan niet; per project is een gebiedsspecifieke ecologische motivering vereist. Voor vrijwel alle ruimtelijke en economische ontwikkelingen (ook op grotere afstand van Natura 2000-gebieden) moet vooraf worden aangetoond dat er geen significante effecten optreden.

Effect van het regeerakkoord

In het nieuwe regeerakkoord is aangekondigd dat het kabinet inzet op aanpassing en vereenvoudiging van het stikstofbeleid. Vooral nog heeft dit geen direct juridisch effect op de vergunningverlening. Zolang wet- en regelgeving niet is gewijzigd en jurisprudentie leidend blijft, blijft het huidige toetsingskader onverkort van kracht. De wettelijke reductiedoelen voor stikstofdepositie (40% in 2025, 50% in 2030 en 74% in 2035) blijven formeel verankerd zolang de wet niet wordt aangepast.

Situatie in Flevoland

Flevoland kent geen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden binnen de provinciegrenzen, maar draagt wel bij aan depositie op omliggende gebieden, waaronder De Wieden–Weerribben en de Veluwe.

In de Flevolandse Aanpak Stikstof (FAS) wordt gebiedsgericht gewerkt aan emissiereductie: 50% reductie in de oostrand van de Noordoostpolder, 20% reductie in de rest van de provincie.

De provincie zet in op:

- Agrarische emissiereductie en innovatie;
- Beperking van veldemissies;
- Actieve verwerving van stikstofruimte (stikstofbank);
- Monitoring van depositietrends ten behoeve van additionaliteit.

Omdat additionaliteit per saldo moet worden aangetoond op gebiedsniveau, is het aantonen van een structureel dalende depositietrend essentieel om verworven stikstofruimte juridisch houdbaar te kunnen inzetten.

Projecten onder druk

Door het aangescherpte juridische kader ondervinden meerdere ruimtelijke en infrastructurele projecten vertraging of verhoogd risico.

PAS-melders en wettelijke verlenging legalisatieprogramma

In Flevoland betreft het circa 130 PAS-melders. Dit zijn bedrijven die onder het PAS een melding hebben gedaan voor een beperkte emissietoename en na vernietiging van het PAS alsnog vergunningplichtig zijn geworden. Legalisatie is uitsluitend mogelijk indien juridisch houdbare stikstofruimte beschikbaar is en additionaliteit kan worden aangetoond.

Het oorspronkelijke PAS-legalisatieprogramma liep tot 28 februari 2025. Omdat niet alle melders tijdig konden worden gelegaliseerd, is de wet aangepast. Op 10 februari 2026 heeft de Eerste Kamer ingestemd met een wijziging van de Omgevingswet, waarmee een nieuw legalisatieprogramma kan worden vastgesteld vóór 1 mei 2026, met uitvoering tot uiterlijk 1 maart 2028. De wet biedt ruimte voor vergunningverlening en andere oplossingen om bedrijven legaal te maken. De verlenging geeft meer duidelijkheid, maar melders blijven kwetsbaar zolang de legalisatie nog niet is afgerond.

Overige vergunningplichtige bedrijven

Er zijn in Flevoland ook bedrijven die met terugwerkende kracht vergunningplichtig zijn geworden onder andere doordat intern salderen vergunningplichtig is geworden (uitspraak 18 december 2024). Maar er zijn daarnaast ook verschillende andere bedrijven die bijvoorbeeld in de periode van oprichting niet vergunningplichtig waren volgens de destijds geldende wetgeving maar volgens de huidige regels wel vergunningplichtig zijn.

Risico's voor Flevoland

- Juridische complexiteit: besluiten zijn kwetsbaar voor beroepsprocedures; landelijke en provinciale regelingen staan onder druk.
- Financiële onzekerheid: hoge kosten voor emissiereductie en opkoopregelingen; onduidelijkheid over rijksbijdragen.
- Politieke instabiliteit en demissionaire status kabinet: het stikstofdossier ligt landelijk grotendeels stil door het ontbreken van een missionair kabinet. Lopende besluitvorming, budgettoewijzing en wetstrajecten worden uitgesteld, waardoor vergunningverlening, PAS-legalisatie en provinciale projecten vertragen.
- Verlies van stikstofruimte: aangekochte ruimte kan vervallen als deze niet tijdig wordt ingezet.
- Niet halen van reductiedoelen: door juridische obstakels, conflicterende belangen en beperkte salderingsmogelijkheden.

- Vergunningenstop: bij ontbreken van aantoonbare additionaliteit, met directe gevolgen voor economische ontwikkeling en legalisatie van PAS-melders.
- Projectvertraging: stagnatie van grote ruimtelijke en infrastructurele projecten in Flevoland zoals 'Rondweg Lelystad', 'Verbreding A6', 'Oplossen netcongestie'; doordat additionaliteit niet kan worden aangetoond of de benodigde stikstofruimte niet tijdig voorhanden is.
- PAS-melders: Het risico dat de PAS-melders (circa 130) worden belemmerd in hun activiteiten, doordat zij niet tijdig worden gelegaliseerd; doordat het Rijk haar planning om het legalisatieprogramma te verlengen tot 2028 niet waar kan maken.
- Overige vergunningplichtige ondernemers: bedrijven die tussen 2021-2025 intern hebben gesaldeerd zijn met terugwerkende kracht vergunningplichtig. Bedrijven die eerder niet vergunningplichtig waren volgens de destijds geldende wetgeving die volgens de huidige wetgeving wel vergunningplichtig zijn. Bedrijven die tijdens de PAS periode meldingsvrij waren zijn nu veelal ook vergunningplichtig. Vergunningverlening is vrijwel niet mogelijk onder andere i.v.m. aantonen additionaliteit.
- Vergunningverlening: Mocht vergunningverlening wel op gang komen is er geen capaciteit om de benodigde omgevingsvergunningen te verlenen en juridische procedures te doorlopen.

Beheersmaatregelen

- Budgetten: In maart 2020 hebben PS extra budgetten beschikbaar gesteld. Dit betrof een structureel budget voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (circa € 0,3 mln.) en een incidenteel budget voor maatregelen en gebiedsprocessen (€ 2,5 mln.) dat zo nodig wordt opgehoogd. Bij de Perspectiefnota 2023-2026 is incidenteel een aanvullend bedrag van € 2,4 mln. beschikbaar gesteld.
- Deskundige capaciteit: structurele en incidentele inzet voor advisering aan GS, rapportage aan PS, deelname aan landelijke en interprovinciale overleggen (IPO, bestuurlijk overleg stikstof), vergunningverlening, juridische capaciteit.
- Aantonen dalende trend: versneld werken aan monitoring en rapportage van afnemende depositie op omliggende Natura 2000-gebieden om additionaliteit te kunnen onderbouwen.
- Actieve verwerving stikstofruimte: gericht op legalisatie van PAS-melders en mogelijke ruimte voor nieuwe ontwikkelingen.

Specifieke uitkeringen (SPUK's)

De provincie ontvangt een deel van haar middelen via specifieke uitkeringen (SPUK's) van het Rijk, die vaak geormerkt zijn voor beleid op het gebied van energie, infrastructuur, openbaar vervoer, wonen en leefomgeving.

Het risico is:

- dat de bestedingen niet volledig voldoen aan de geldende (en vaak strikte) voorwaarden van de betrokken ministeries, waardoor uitkeringen (deels) kunnen worden teruggevorderd;
- daarnaast vormt de onzekerheid over de continuering van SPUK-regelingen na afloop van de huidige looptijd een financieel risico voor de dekking van structurele beleidstaken, bijvoorbeeld bij vaste aanstellingen van personeel die worden gedekt uit de SPUK CDOKE.

Beheersmaatregelen

- SiSa-verantwoording: Wij hanteren strikt tussentijdse controles op de rechtmatigheid van de uitgaven via de SiSa-systematiek (Single Information, Single Audit vinden plaats om verrassingen bij de definitieve vaststelling te voorkomen.
- Monitoring en evaluatie: Naast de SiSa vindt er een inhoudelijke verantwoording plaats over de voortgang van de SPUK-doelen. Bij dreigende onderbesteding wordt tijdig gecommuniceerd met het Rijk en/of bijgestuurd.
- Financiële scheiding: SPUK-middelen worden in de administratie strikt gescheiden gehouden om vermenging met algemene middelen te voorkomen.

Vergezicht en belemmeringen

De wereld en onze samenleving veranderen in rap tempo. Vanuit welke perspectieven kijken overheden naar deze ontwikkelingen en hoe reageren we als provincie op de dynamiek om ons heen?

Wat betekenen ze voor de realisatie van de provinciale doelen en ambities voor de korte en langere termijn? Wat doen we om te bevorderen dat we voor elkaar krijgen wat voor de inwoners en bedrijven van belang is?

Ontwikkelingen:

- Mondiale geopolitieke ontwikkelingen spelen in toenemende mate een rol bij vraagstukken (met name) op het gebied van veiligheid, schaarste in grondstoffen, energieproductie en een grotere (Europese) autonomie. Het belang van Europese samenwerking is mede hierdoor het afgelopen jaar sterk toegenomen. Deze ontwikkelingen hebben gevolgen op het gebied van veiligheid, weerbaarheid, autonomie en sociale zekerheden van onze inwoners en bedrijven. Bijvoorbeeld: het afgelopen jaar zijn de eerste besluiten over investeringen in de defensie van ons land genomen. Geopolitieke en economische veranderingen leiden tot een nieuwe oriëntatie, zowel bestuurlijk als in het bedrijfsleven, regionaal en (inter-)nationaal. Met dergelijke externe ontwikkelingen is het noodzakelijk als provincie na te denken over onze strategische risico's en onze houding daar tegenover. Bijvoorbeeld: wachten we af of doen we pro-actief een stap naar voren? De toegenomen internationale onzekerheden bepalen toekomstig beleid en beleidsrealisatie.
- Nationale uitdagingen: op nationaal niveau is er sprake van vertraging op het terrein van relevante dossiers. Voorbeelden zijn netcongestie (energieinfrastructuur), bereikbaarheid van Flevoland en de stikstofregulering. Dergelijke onzekerheden dragen niet bij aan het opbouwen van vertrouwen vanuit de samenleving. Tegelijkertijd heeft de veranderde veiligheidssituatie in de wereld en Europa geleid tot het besluit van het Rijk te investeren in onze regio. Verder zal het nieuwe kabinet in 2026 voor (deels) andere accenten kiezen. Flevoland heeft rekening te houden met een keuze voor andere prioriteiten, minder middelen en aanpassing van onze ambities. De rol van de provincies is in belang toegenomen, maar aan de andere kant is duidelijk dat het Rijk in diverse sectoren de regie juist meer naar zich toehaalt. Dit pleit dit ervoor dat we als provincie steeds moeten nadenken over een alternatieve route of een plan B.
- Provinciale onzekerheden: de hiervoor genoemde ontwikkelingen raken ook Flevoland. Weliswaar wordt zo veel mogelijk uitvoering gegeven aan vastgesteld beleid, maar bijvoorbeeld de vaststelling van een nationale omgevingsvisie, evt. nieuwe regels over stikstof en de mate van beschikbaarheid van budgetten om te investeren in Flevoland kunnen mogelijk leiden tot langere processen en onzekerheid. Op een aantal terreinen heeft de provincie het initiatief meer naar zich toe getrokken. Ook is het bewustzijn dat we als provincie een stap naar voren moeten doen voor onze regio toegenomen. Zo zal in de ruimtelijke keuzebepaling duidelijk worden dat niet alles (overal) kan waardoor er (ruimtelijke) keuzes moeten worden gemaakt. Dit geldt des te meer omdat nationaal nadruk wordt gelegd op meer zelfredzaamheid ('strategische autonomie'). Te denken valt aan maatregelen en investeringen die nodig zijn voor de opgaven voor de regionale economische, ecologische, digitale en sociale infrastructuur. Alleen zo kunnen we onze brede welvaart handhaven en meer autonomie ontwikkelen.

Belemmeringen in Flevoland

De afgelopen tijd zijn in Flevoland mogelijke strategische belemmeringen geconstateerd, die het "verder bouwen aan een samenleving" kunnen hinderen. Voorbeelden:

- De beschikbaarheid van voldoende (kwantitatief en kwalitatief) grondwater, zoetwater, drinkwater;
- Infrastructurele knelpunten op het gebied van fysieke bereikbaarheid, digitalisering, energie, drinkwater gecombineerd met een groeiende vraag;
- Beperkte middelen voor beheer, onderhoud en nieuwbouw. Dit geldt voor data, voor vervoer per weg, -water en -lucht;
- Maatschappelijke en bestuurlijk-politieke belangentegenstellingen en onvoldoende draagvlak bij inwoners en samenwerkingspartners;
- Onbalans op de arbeidsmarkt in Flevoland en omgeving. Er is nu of in de komende jaren op onderdelen onvoldoende menskracht of kennis beschikbaar. Daarom wordt sterk geïnvesteerd in toepasbare kennis in de regio. In veel sectoren is het tekort aan personeel het afgelopen jaar toegenomen. De zorg is een goed voorbeeld. Maar ook bij overheden kan onvoldoende kwaliteit en inzetbaarheid van menskracht beperkend werken in het bereiken van doelen. Bij de provincie is tot nu toe daarvan geen sprake. Maar wanneer kennis wegvloeit bijvoorbeeld door pensionering, zonder dat dit wordt opgevangen, dan is er een risico dat de overheid haar taken niet kan uitvoeren. Gelet op de grote opgaven is dit voor de Flevoland een uitdaging. Op een aantal onderdelen is het in de praktijk soms lastig het juiste personeel te vinden en te binden. Dit kan ook voor medeoverheden gelden.

Overige ontwikkelingen

Sinds 2019 onderzoekt het Rijk het *verdeelmiddel van het provinciefonds*. Het doel van het onderzoek is om een nieuwe kosten georiënteerde verdeling te maken, waarbij recht gedaan wordt aan de eigenheid en autonomie van de provincies. Omdat het gaat om de 'verdeling' zal met dit traject niet de omvang van het provinciefonds aanpast worden. Er zullen wel herverdelingseffecten plaatsvinden. Dus waar sommige provincies meer uit het fonds zullen krijgen moeten andere inleveren. De voorziene herverdeeleeffecten kunnen een omvangrijk gevolg hebben voor de financiële positie van onze provincie. Voor Flevoland is de voorlopige uitkomst van het voorgenomen model negatief, de uitkering uit het provinciefonds zal afnemen. Wij kunnen ons niet vinden in het model van Cebeon, omdat het niet herleidbaar en niet uitlegbaar voor ons is.

Het ministerie van BZK vroeg de Raad voor het Openbaar Bestuur het rapport en model van Cebeon te beoordelen en daarover advies uit te brengen; dat advies is inmiddels gepubliceerd. Naar aanleiding daarvan hebben de provincies een tussenoplossing gekozen voor 2026 en 2027. Voor Flevoland betekent dat in 2026 een korting op de uitkeringen van maximaal € 6,0 mln. De komende maanden zullen onderzoeken plaatsvinden om alsnog tot een acceptabel model te komen.

Claim riolering Oosterwold

Gemeente Almere heeft (alsnog) de plicht ("wettelijke zorgplicht", 2022) om riolering aan te leggen in de wijk Oosterwold. De bewoners werken nu nog met eigen systemen voor de afvoer van het afvalwater, zoals dat in het oorspronkelijke plan voor de wijk in 2013 is opgenomen.

Gemeente Almere beroept zich op de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de bestuurlijke partners, die betrokken waren bij de opzet van Oosterwold (gemeenten Almere en Zeewolde, het waterschap Zuiderzeeland, het Rijksvastgoedbedrijf en provincie Flevoland). Gemeente Almere wil provincie Flevoland via de rechter dwingen mee te betalen aan de aanleg van de riolering in Oosterwold en laat weten een civiele procedure voor te bereiden tegen de provincie.

In de Samenwerkingsovereenkomst Water werd (volgens gemeente Almere) vastgelegd dat bij eventuele meerkosten afspraken zouden worden gemaakt over de verdeling daarvan. Almere doet een beroep op deze afspraak, maar kijkt daarbij vooralsnog alleen naar de provincie. Het college van burgemeester en wethouders vindt namelijk dat de provincie de ontstane situatie mede heeft veroorzaakt. De provincie zou onderzoek doen naar de mogelijkheid om de gemeente Almere te ontheffen van de zorgplicht voor afvalwater, maar dit lange tijd voor zich uit hebben geschoven. De provincie is het daar niet mee eens.

Volgens de gemeente Almere heeft de provincie eerder laten weten geen grond te zien voor een financiële bijdrage. Een juridische uitspraak zou nodig zijn, omdat de partijen hier onderling niet uitkomen. In dit stadium is nog niet bekend aan welk bedrag gemeente Almere denkt. Het gaat de gemeente in eerste instantie om de vaststelling van de rechter of de provincie überhaupt mee moet betalen.

Het college van Be W heeft de gemeenteraad van Almere laten weten dat de kosten voor de aanleg van de riolering op dit moment tussen de € 93 mln. en € 108 mln. worden geschat. De riolering moet in 2030 aangelegd zijn.

De uitspraak wordt vooralsnog eerst afgewacht.

2.6 Niet financiële risico's

Naast de hiervoor beschreven financiële risico's zijn er ook bestuurlijk relevante niet-financiële risico's te identificeren. Bij het opstellen van de Jaarrekening 2025 zijn deze opnieuw geïnventariseerd.

Beheer grote grazers/dierenwelzijn

De Oostvaardersplassen zijn een internationaal vogelnatuurreservaat. In de Oostvaardersplassen leven ook grote grazers (heckrunderen, konikpaarden en edelherten) ten dienste van het vogelnatuurreservaat. Staatsbosbeheer is als eigenaar van de Oostvaardersplassen belast met de uitvoering van het beheer, waaronder het beheer van de grote grazers. GS zijn – met inachtneming van de regelgeving - verantwoordelijk voor het beleid ten aanzien van dierenwelzijn van de grote grazers.

GS voeren het Beleidskader Beheer Oostvaardersplassen uit, dat in juli 2018 door PS is vastgesteld. Vanaf 2018 zijn – conform het beleidskader – veel stappen gezet en is gewerkt aan de afronding en implementatie van de maatregelen (zoals deze in het beleidskader zijn opgenomen en in 2018/2019 in gang zijn gezet): de reset van de grote grazers, het realiseren van beschutting en de moeras-reset

In 2025 is door de WenR een wetenschappelijke review uitgevoerd waarmee getoetst is of het beleidskader de afgelopen jaren goed is uitgevoerd en het gewenste effect heeft gesorteerd. Op gebied van dierenwelzijn is geconcludeerd dat uitvoering is gegeven aan de uitgangspunten dierenwelzijn. Er lopen nog enkele juridische procedure gericht op de grote grazers en inzake (fysieke) maatregelen in het gebied. Regulier beheer van de aantallen grote grazers blijft van toepassing vanwege de jaarlijkse aanwas. Afhankelijk van het beschikbare voedselaanbod in de winter en hoe de winter zich ontwikkelt, kan het bijvoeren de komende jaren van toepassing blijven. De kans op impact is teruggebracht van 20% naar 10%. Inmiddels is de doelstand van 1100 dieren (500 Edelherten en 600 heckrunderen en konikpaarden) bereikt. De verwachting is dat minder grote grazers zal leiden tot meer evenwicht tussen het aantal dieren en het beschikbare voedsel.

Kans	Impact
10%	matig

De onderstaande beheersmaatregelen zijn/worden (onder meer) getroffen:

- provincie Flevoland zorgt ervoor dat de communicatie ten aanzien van het beleid helder, volledig, tijdig en juist is en wordt afgestemd met Staatsbosbeheer, die communiceert over het beheer;
- er wordt voortvarend gewerkt aan de verdere implementatie van de nog resterende maatregelen uit het beleidskader;
- er is door Staatsbosbeheer een meerjarenplan voor het beheer van het Oostvaardersplassengebied (op basis van het beleidskader) vastgesteld.

Informatievoorziening

Zowel op het gebied van privacy (AVG) en informatieveiligheid kunnen zich incidenten voordoen met een gevolg voor de reputatie en dataveiligheid (vertrouwelijke/geheime informatie) van de provincie.

Kans	Impact
30%	Groot

Beheersmaatregelen

Hier wordt verwezen naar de beheersmaatregelen genoemd onder financiële risico's.

Achterstand sociale en culturele voorzieningen

Momenteel wordt gekeken naar het inrichten van een 'voorzieningenmonitor'. Dit is een geleidelijk proces waarin keuzes moeten worden gemaakt welke voorzieningen het eerst 'ingeladen' worden in de monitor. De monitor moet helpen inzichtelijk te maken hoe groot de achterstand in Flevoland is ten aanzien van verschillende voorzieningen (sociaal, cultureel of zorg). En in hoeverre dit afwijkt van andere regio's in Nederland of wellicht vergelijkbaar is met bepaalde regio's. Op basis van een geobjectiveerd beeld kan vervolgens een risicoprofiel worden opgesteld en eventuele beheersmaatregelen geformuleerd.

Lelystad Airport

Een eventueel verder uitstel of afstel van de openstelling van Lelystad Airport leidt tot risico voor Flevoland. Daarnaast zal het een nadelige invloed hebben op de economische groei in de provincie. Verwezen wordt verder naar programma 3.

2.7 Financiële kengetallen BBV

In dit onderdeel worden aanvullende financiële kengetallen weergegeven, zoals voorgeschreven door het BBV. Deze kengetallen maken inzichtelijk in welke mate de provincie over voldoende financiële ruimte beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Gezien hun karakter maken ze onderdeel uit van de financiële diagnose van de provincie. Vanwege de uniform voorgeschreven berekeningswijze kunnen de waarden desgewenst worden vergeleken met die van andere provincies.

Tabel 2.6: Financiële kengetallen BBV (in %)

	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Rekening 2025
Netto Schuldquote	-40%	11%	-55%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-49%	1%	-63%
Solvabiliteitsratio	75%	80%	71%
Kengetal grondexploitatie	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	13%	11%	10%
Opcenten	98%	95%	96%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit kengetal weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee aan in hoeverre de provincie in staat is haar schulden terug te betalen (hoe lager, hoe beter). De netto schuldquote van provincie Flevoland bedraagt 55% negatief in 2025. Doordat de provincie geen netto schuld heeft (vorderingen zijn hoger dan schulden), is het percentage negatief. Na correctie voor de verstrekte leningen ligt het percentage op 63% negatief. Het percentage is hoger dan voorgaand jaar.

Solvabiliteit

De solvabiliteit is de verhouding van het eigen vermogen (reserves) ten opzichte van het totale vermogen, uitgedrukt in een percentage. Dit weerspiegelt de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe groter deel van de activa gefinancierd is met eigen middelen. Voor provincie Flevoland is het solvabiliteitspercentage nagenoeg gelijk gebleven met 71%. De oorzaak hiervan ligt met name in zowel een toename van het eigen vermogen als een toename van de vlottende passiva als gevolg van vooruit ontvangen doeluitkeringen in 2025. De vooruit ontvangen doeluitkeringen hebben betrekking op rijksbijdragen of bijdragen van derden die voor een specifiek doel zijn ontvangen. Deze dienen of nog te worden besteed aan het specifieke doel dan wel te worden terugbetaald.

Grondexploitatie

In het kengetal voor grondexploitatie dienen gronden te worden opgenomen die als 'voorraad' bouwgronden op de balans zijn opgenomen. Dit om inzicht te geven in de terug te verdienen boekwaarde van de gronden bij verkoop of exploitatie. Provincie Flevoland voert zelf geen bouwgrondexploitatie uit. Het kengetal heeft daarom de waarde 0. De gronden van provincie Flevoland die op de balans staan, zijn overeenkomstig de verslaggevingsregels opgenomen als materiële vaste activa. Deze zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, welke lager is dan de huidige marktwaarde.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en de inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die worden gemaakt voor het uitvoeren van structureel/meerjarig beleid, om bedrijfsvoerings- en kapitaallasten. Stortingen in en onttrekkingen aan reserves zijn in beginsel incidenteel en hebben alleen een structureel karakter wanneer ze bedoeld zijn om structurele lasten te dekken of wanneer de reserve een egaliserende functie of een financieringsfunctie voor investeringen heeft. Uit het kengetal (10%) blijkt dat de structurele baten in 2025 hoger waren dan de structurele lasten.

Opcenten

Dit kengetal is het percentage opcenten dat de provincie heft ten opzichte van het landelijk gemiddelde percentage. Het geeft aan hoeveel relatieve ruimte de provincie heeft om de inkomsten uit de opcenten te verhogen om zo de structurele baten te verhogen (onbenutte belastingcapaciteit ten opzichte van het landelijk gemiddelde). Uit het percentage blijkt dat de hoogte van de opcenten van de provincie relatief dicht bij het gemiddelde ligt. Een nadere toelichting is opgenomen in de paragraaf 'Lokale heffingen'.

3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.1 Algemeen

Kapitaalgoederen zijn bezittingen waarin de provincie heeft geïnvesteerd en die een maatschappelijke waarde vertegenwoordigen. Een goed onderhouden infrastructuur is essentieel voor een goede bereikbaarheid en veilige doorstroming en is daarmee een belangrijke voorwaarde voor onder andere de woningbouwopgave, economische ontwikkeling van Flevoland en draagt bij aan een brede welvaart waar het prettig wonen, werken en recreëren is in Flevoland.

De provincie is verantwoordelijk voor het beheer en in stand houden van de provinciale infrastructuur. Deze infrastructuur omvat wegen, fietspaden, kunstwerken inclusief beweegbare bruggen en sluisen, vaarwegen, groen, verkeersregelinstantaties en openbare verlichting. De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor deze kapitaalgoederen. Het provinciale areaal is weergegeven in onderstaand overzicht.

3.2 Beleidskader ten aanzien van het onderhoud

Infrastructuur

Strategisch-Uitvoerings Programma beheer en onderhoud infrastructurele kapitaalgoederen 2024-2027 Flevoland (SUP3.0)

In 2024 hebben PS het 'Strategisch-Uitvoerings Programma beheer en onderhoud infrastructurele kapitaalgoederen 2024-2027' (SUP 3.0) vastgesteld. Het SUP 3.0 biedt een overzicht van het beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur, inclusief bijbehorende budgetten. Deze infrastructuur (het areaal of de kapitaalgoederen) omvat wegen, kunstwerken, vaarwegen, groen, openbare verlichting, verkeersregelinstantaties en andere objecten. Gezamenlijk vertegenwoordigen deze kapitaalgoederen een aanzienlijke maatschappelijke waarde voor provincie Flevoland.

Om invulling te kunnen geven aan de wettelijke zorgplicht stellen PS vierjaarlijks een SUP vast. Het SUP 3.0 heeft als doel de uitgangspunten en kaders vast te stellen, waarbinnen GS het beheer en onderhoud van de bestaande en toekomstige provinciale infrastructuur uitvoeren. Binnen de kaders en uitgangspunten van het SUP 3.0 kan op een effectieve en efficiënte manier onderhoud uitgevoerd worden in relatie tot het vastgestelde onderhoudsniveau. Hiermee wordt achterstallig onderhoud en daarmee kapitaalvernietiging voorkomen.

Beheerstrategie

Een belangrijk onderdeel van het SUP 3.0 is de beheerstrategie die gehanteerd wordt voor de instandhouding van de provinciale infrastructuur. Het SUP 3.0 geeft inzicht op welke wijze invulling wordt gegeven aan het beheer en onderhoud en welke doelstellingen provincie Flevoland daarbij hanteert. Provincie Flevoland heeft de volgende doelstelling ten aanzien van haar beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur.

Het **veilig** en **beschikbaar** houden van de provinciale infrastructuur, op een **(kosten)efficiënte** manier.

Onderhoudsniveau

Om te kunnen voldoen aan de doelstelling van het SUP 3.0 is het onderhoudsniveau vastgesteld. De Staten hebben met de vaststelling van het SUP 3.0, het onderhoudsniveau B vastgesteld. Dit is een algemeen gangbaar onderhoudsniveau. Dit is het niveau dat het meest kostenefficiënt is: de inrichting is functioneel, de technische staat van het areaal is zodanig dat de verkeersveiligheid niet in gevaar komt en de kans op claims of imagoschade is klein. Het onderhoudsniveau B wordt landelijk gezien als rationeel en verantwoord voor beheer en onderhoud. Met dit onderhoudsniveau kiest de provincie voor een evenwichtige vorm van onderhoud aan haar infrastructuur, waarbij balans is tussen het uitvoeren van degelijk onderhoud in relatie tot de kosten.

Prestatie indicatoren

Jaarlijks worden via het jaarverslag en het 'Meerjarenprogramma beheer, onderhoud en vervangingsinvesteringen' (MBVI) de Staten op de hoogte gehouden van de scores op de indicatoren. Er zijn prestatie-indicatoren vastgesteld ten aanzien van: de kwaliteit van de wegen, vaste kunstwerken en oeverconstructies en beschikbaarheid van de Verkeersregelinstantaties, gladheidsbestrijding en de beschikbaarheid van de bruggen en sluisen.

Kwaliteit

<u>Type</u>	<u>Indicator</u>	<u>Norm</u>
Kwaliteit wegen	Onderhoudstoestand wegen	Minimaal 90% van de wegen heeft niveau B of hoger
Kwaliteit vaste kunstwerken	Onderhoudstoestand vaste kunstwerken met uitzondering van duikers	Minimaal 90% van de vaste kunstwerken heeft niveau B of hoger
Kwaliteit oeverconstructies	Onderhoudstoestand oeverconstructies	Minimaal 85% van de oeverconstructies wegen heeft niveau B of hoger

Beschikbaarheid

Type	Indicator	Norm
Beschikbaarheid verkeersregelinstallaties (VRI)	Uitval VRI als gevolg van storingen	De beschikbaarheidsgraad van de VRI's is minimaal 98%
Gladheidsbestrijding	Uitruk en actietijd gladheidsbestrijding	98% van de gladheidsbestrijdingsacties is uitgevoerd binnen de CROW-norm
Beschikbaarheid bruggen en sluizen	Beperking beschikbaarheid bruggen en sluizen als gevolg van storingen	De beschikbaarheidsgraad van de bruggen en sluizen is minimaal 98%

Toelichting gladheidsbestrijding

Bij preventieve strooiacties, dus bij strooiacties op wegdekken die nog niet glad zijn maar naar verwachting glad worden, wordt de minimale tijd voor uitrukken en strooien bepaald door de zekerheid waarmee voorspeld kan worden wanneer het wegdek glad wordt. Met de huidige stand van de techniek bedraagt de termijn waarop met zeer grote waarschijnlijkheid kan worden gesteld waar en wanneer het wegdek glad wordt twee uur. Afhankelijk van het type gladheid kan deze periode langer zijn. Wanneer een gladheidscoördinator dus met vrij grote zekerheid wil beslissen of hij wel of niet terecht laat strooien, moet ernaar gestreefd worden de uitruk- en actietijden niet langer te laten zijn dan **twee uur**.

Provinciehuis en vestigingen

Onderhoud voor het provinciehuis, de vestigingen en het pand aan de Oostvaardersdijk is gebaseerd op het 'Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) 2022-2026'. Met dit plan wordt gewaarborgd dat de gebouwen, en de daarin aanwezige installaties en apparatuur op een goede wijze worden beheerd, geëxploiteerd en onderhouden. In het plan zijn een drietal zaken geïnventariseerd, namelijk het jaarlijks onderhoud, het meerjaren ofwel niet-jaarlijks onderhoud en de vervangingsinvesteringen.

Het jaarlijks onderhoud is nodig om de bedrijfszekerheid van het gebouw en de installaties te waarborgen, de veiligheid te kunnen garanderen en de uitstraling van het gebouw in stand te houden. Tevens wordt dit onderhoud uitgevoerd om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijvoorbeeld ARBO en NEN) en verzekerd te zijn van ondersteuning van de leverancier (bijvoorbeeld garantiebepalingen).

Het meerjaren onderhoud betreft het niet reguliere en groot onderhoud aan het gebouw, de installaties, apparatuur en inrichting. Dit onderhoud omvat onder andere schilderwerk, vervanging verlichtingsarmaturen, zonwering en dakbedekking. De uitvoering vindt plaats variërend tussen 5 en 20 jaar, afhankelijk van de voorgeschreven vervangingstermijn. De normering die de Rijksgebouwendienst hanteert voor dit type gebouwen is hierbij de leidraad.

In het MJOP zijn de vervangingsinvesteringen meegenomen. Voorbeelden hiervan zijn de vervanging van de audiovisuele installaties, meubilair en apparatuur voor de repro en keukens. De vervanging is begroot op basis van de economische levensduur (afschrijvingstermijn), maar op het beslismoment van de feitelijke vervanging wordt ook bezien of het investeringsgoed langer mee kan. De afschrijvingstermijnen voor de investeringen zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening provincie Flevoland 2026'.

De lasten van het jaarlijks onderhoud zijn opgenomen in de exploitatie. Het meerjaren onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van de daarvoor gevormde voorziening gebracht. Om de voorziening op het juiste peil te houden, worden hieraan jaarlijks middelen toegevoegd. Op basis van het 'MJOP 2022-2026' wordt jaarlijks € 0,47 mln. toegevoegd aan deze voorziening. Het jaarlijks onderhoud aan het provinciehuis, alsmede de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening 'Niet jaarlijks onderhoud Provinciehuis', maken onderdeel uit van de kosten van de bedrijfsvoering. Bij de Perspectiefnota 2027-2030 wordt het nieuwe MJOP aangeboden aan PS en na goedkeuring integraal verwerkt in de begroting 2027.

Vestigingen

Bij de Perspectiefnota 2017-2021 is met betrekking tot het onderhoud van de vestigingen in Zeewolde, Dronten en Emmeloord een planmatige aanpak naar analogie van het provinciehuis vastgesteld. Deze is in het 'MJOP 2022-2026' geïntegreerd in het onderhoudsplan voor alle provinciaal vastgoed. Voor het niet jaarlijks onderhoud is een voorziening ingesteld, gebaseerd op het in 2016 vastgestelde meerjarig onderhoudsplan. Bij instelling van deze voorziening in 2017 is hier incidenteel een bedrag in gestort (€ 0,75 mln.). Jaarlijks wordt hier € 0,1 mln. aan toegevoegd. Bij de Perspectiefnota 2027-2030 wordt het nieuwe MJOP aangeboden aan PS en na goedkeuring integraal verwerkt in de Programmabegroting 2027.

Voormalig Nieuw Land Erfgoedcentrum

De provincie heeft in 2016 besloten een deel van het vastgoed van het Nieuw Land Erfgoedcentrum, gelegen aan de Oostvaardersdijk te Lelystad, over te nemen van de Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land. Om de conditie van dit vastgoed te waarborgen is een voorziening gevormd voor het uitvoeren van het niet-jaarlijks onderhoud (voorziening 'Niet jaarlijks onderhoud NLE'). Deze is bij de overname van het vastgoed gevoed met € 0,6 mln., dat is overgekomen uit de hiervoor bestemde voorziening bij de latende partij. Daarnaast wordt, op basis van het MJOP 2022-2026, jaarlijks € 0,1 mln. aan deze voorziening toegevoegd. Bij de Perspectiefnota 2027-2030 wordt het nieuwe MJOP aangeboden aan PS en na goedkeuring integraal verwerkt in de Programmabegroting 2027.

Flevokust Haven

Flevokust Haven is in 2018 in gebruik genomen. Voor het haventerrein, de kade, de toegangsweg en overige infrastructuur is destijds een berekening opgesteld van de beheer- en onderhoudskosten. Een deel van het beheer en onderhoud is belegd bij de exploitant die de haven in gebruik heeft.

De jaarlijkse onderhoudslasten die voor rekening van de provincie komen, zijn in de begroting opgenomen binnen de exploitatie van de haven op het daarvoor bestemde budget.

Om toekomstige kosten voor groot onderhoud te kunnen dekken, is in 2022 gestart met de opbouw van een voorziening. Hiermee worden de meerjarige onderhoudslasten gespreid en gelijkmatig in de exploitatie verwerkt. In de eerste jaren na ingebruikname is geen voorziening voor lastenegalitatie gevormd, omdat de onderhoudsbehoefte toen nog beperkt was. In boekjaar 2022 is een geactualiseerd onderhoudsplan opgesteld.

Op basis van dit onderhoudsplan is wordt jaarlijks een bedrag van € 0,2 mln. toegevoegd aan de voorziening 'Groot onderhoud Flevokust Haven'.

3.3 Middelen

In onderstaande tabellen is weergegeven welke kosten geraamd zijn voor de instandhouding van de kapitaalgoederen van de provincie, gebaseerd op de daaraan ten grondslag liggende onderhoudsplannen.

Jaarlijks onderhoud

Het jaarlijks onderhoud komt ten laste van de jaarlijks daartoe in de exploitatie opgenomen onderhoudsbudgetten.

Tabel 3.3: Jaarlijks onderhoud (ten laste van de exploitatie)

	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil	Begroting 2026
Landwegen	8.890	9.884	9.905	10.034	-130	10.971
Vaarwegen	3.214	1.786	2.586	3.508	-922	1.838
Provinciehuis	454	516	581	538	43	546
Vestigingen	109	156	111	116	-6	165
NLE	106	144	139	137	2	148
Flevokust Haven	111	280	280	240	40	288
Totaal	12.883	12.766	13.602	14.573	-972	13.956

x € 1.000

Niet jaarlijks onderhoud (NJO)

Voor de bekostiging van het niet jaarlijks onderhoud wordt jaarlijks ten laste van de exploitatie een bedrag toegevoegd aan de onderhoudsvoorzieningen NJO (dotatie). De kosten van het niet jaarlijks onderhoud worden vervolgens conform het BBV rechtstreeks ten laste van deze voorzieningen gebracht.

Tabel 3.4: Ontwikkeling voorziening Niet jaarlijks onderhoud Infrastructuur

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Stand per 1/1	15.777	18.897	26.306	5.159	4.610	4.371
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	11.335	10.864	10.864	10.864	10.864	10.864
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-8.215	-3.455	-32.011	-11.413	-11.103	-11.253
Stand per 31/12	18.897	26.306	5.159	4.610	4.371	3.982

x € 1.000

In tabel 3.4 is het verloop weergegeven van de voorziening 'NJO Infrastructuur' op basis van de vastgestelde financiële kaders van het SUP 3.0.

In het SUP 3.0 werd voorzien dat de uitgaven voor Jaarlijks Onderhoud zouden stijgen als gevolg van prijsstijgingen en dat de uitgaven voor Niet-Jaarlijks Onderhoud zouden dalen. In de Zomernota 2025 heeft daarom een overheveling plaats gevonden, waarbij het Jaarlijks Onderhoud werd verhoogd met € 0,8 mln. en de dotatie aan de voorziening verlaagd met € 0,8 mln. In de vastgestelde Programmabegroting 2026 is deze lijn doorgezet, zodat de dotatie aan de voorziening meer in lijn komt met het SUP 3.0. Volgens BBV-eisen blijft de dotatie aan de voorziening gelijkmatig en het saldo van de voorziening voor elk jaar blijft positief. Kenmerkend voor projecten infrastructuur is dat ze uitgevoerd worden met tijdsspanne van vaak meerdere jaren. De onderhoudskosten in 2026 zijn hoger dan in de andere jaren. Dit komt omdat bedragen van projecten uit 2025 en daarvoor en die ultimo 2025 nog niet waren afgerond, zijn opgeteld bij de geraamde onderhoudskosten 2026. De geprogrammeerde uitgaven voor 2026 en latere jaren hebben tevens een kans op een uitloop naar latere jaren. Uit het verloop is het geprognosticeerde saldo van de voorziening aan het einde van ieder jaar toereikend.

Tabel 3.5: Ontwikkeling voorziening 'Niet jaarlijks onderhoud Provinciehuis'

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Stand per 1/1	1.875	1.678	1.483	1.543	1.701	904
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	472	472	472	472	472	472
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-669	-667	-412	-314	-1.269	-373
Stand per 31/12	1.678	1.483	1.543	1.701	904	1.003

x € 1.000

Tabel 3.6: Ontwikkeling voorziening Niet jaarlijks onderhoud Vestigingen

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Stand per 1/1	480	371	204	204	254	301
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	100	100	100	100	100	100
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-209	-267	-100	-50	-53	-186
Stand per 31/12	371	204	204	254	301	215

x € 1.000

Tabel 3.7: Ontwikkeling voorziening 'Niet jaarlijks onderhoud NLE'

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Stand per 1/1	419	390	235	303	399	465
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	100	100	100	100	100	100
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-129	-255	-32	-4	-34	-91
Stand per 31/12	390	235	303	399	465	474

x € 1.000

Tabel 3.8: Ontwikkeling voorziening 'NJO Flevokust Haven'

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Stand per 1/1	334	501	668	801	934	1.022
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	167	167	167	167	167	167
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	0	0	-34	-34	-79	-34
Stand per 31/12	501	668	801	934	1.022	1.155

x € 1.000

4 Financiering

4.1 Algemeen

De 'Wet Financiering decentrale overheden' (Wet Fido) en de ministeriële 'Regeling uitzetting derivaten decentrale overheden' (Ruddo) stellen voorwaarden aan het financieringsgedrag van provincies. Deze regelgeving is vertaald in het door PS vastgestelde 'Treasurystatuut provincie Flevoland 2014'.

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de treasuryfunctie van de provincie. Treasury is gericht op de financiering van de activiteiten die binnen de provincie worden uitgevoerd ter realisatie van het beleid en de bedrijfsvoering. De belangrijkste activiteit van de treasuryfunctie is het uitzetten van overtollige of het aantrekken van benodigde middelen. De basis hiervoor vormt een (meerjarige) liquiditeitenplanning.

4.2 Ontwikkelingen

Door het jaar heen volgen wij de actuele ontwikkelingen van financiering. Een voorbeeld daarvan is onze deelname aan het interprovinciale Vakberaad Treasury Provincies. Op die manier staan wij open voor (toegestane) mogelijkheden die zich aandienen.

De nogal lastig voorspelbare ontwikkeling van onze liquiditeitspositie maakt dat wij slechts beperkt geld voor een langere periode uitzetten.

Er zijn geen activiteiten op het gebied van het uitzetten van middelen geweest. De vergoeding in rekening-courant bij de schatkist in de loop van het jaar is weliswaar gedaald richting de 1,9% maar wij zijn nog steeds van mening dat deze vergoeding in combinatie met het feit dat er dagelijks over beschikt kan worden een verantwoorde keuze is.

Na een aantal jaren waarin de omvang van onze financiële middelen gestaag terug liep zien we sinds voorgaand jaar beweging de andere kant op.

Deze is, voor een deel, te verklaren door een forse toename van het aantal SPUK-regelingen en de bedragen die daarmee zijn gemoeid. Het totaal aan vooruitontvangen doeluitkeringen bedraagt € 77,5 mln. (2024: € 57,6 mln.) per ultimo 2025 (voor een nadere specificatie en toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de balans in deze jaarstukken).

Ondanks de hierboven geschetste ontwikkeling (toename omvang financiële middelen) laat de meerjarenplanning op de langere termijn een saldo onder de nullijn zien.

Er was dit jaar (nog) geen aanleiding om financieringsmiddelen aan te trekken ter voorkoming van liquiditeitsproblemen.

4.3 Performance en uitzettingen

Tabel 4.1: Middelen, opbrengst en rendement

	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025
Middelen op 31 december (x € 1 mln.)	168	71	71	214
Middelen gemiddeld (x € 1 mln.)	112	79	74	191
Opbrengst (x € 1.000)	4.006	2.800	3.743	3.979
Rendement (%)	3,58%	3,5%	2,5%	2,08%

Onder het begrip 'Middelen' wordt verstaan de gelden die in rekening courant worden aangehouden bij de Schatkist (het schatkistbankieren) en de leningen die zijn verstrekt aan gemeenten (het onderling lenen aan openbare lichamen).

Omvang middelen 2025 (per jaareinde en gemiddeld)

In 2025 zagen we een toename van de middelen van € 164 mln. eind 2024 naar € 214 mln. eind 2025. Een belangrijke reden hiervoor is de forse toename van ontvangen gelden uit zo genaamde SPUK-regelingen richting jaareinde (dus wel ontvangen voorschotten van verschillende ministeries maar die hebben dit jaar niet direct geleid tot het doen van uitgaven). Het gemiddelde steeg van € 112 mln. in 2024 naar € 191 mln. in 2025.

Omvang opbrengst 2025

Er is in de Programmabegroting 2025 uitgegaan van de opbrengst over de op dat moment reeds verstrekte leningen aan gemeenten en renteopbrengst rekening courant bij de schatkist.

Het grootste deel van de renteopbrengst komt weg bij de schatkist. De schatkist heeft ons een creditrente vergoed van circa 2,9% (begin 2025) welke gaandeweg het jaar is gedaald tot een percentage van 2,1 % aan het einde van het jaar.

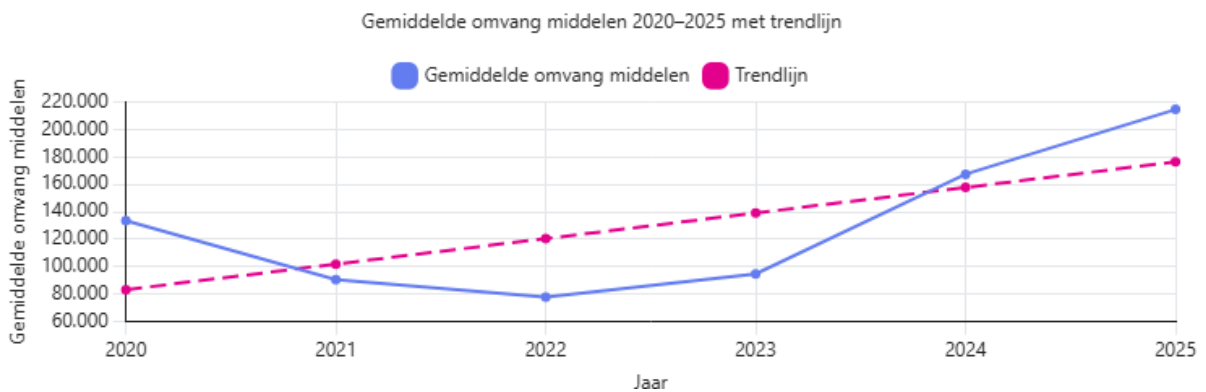
Rendement 2025

Het rendement (2,1%) is lager dan het geraamde percentage in de Programmabegroting 2025 maar iets hoger dan de geraamde opbrengst Begroting 2025 na wijziging vanwege een toename van de omvang van de middelen in de 2e helft van het jaar.

Trend 2021-2025

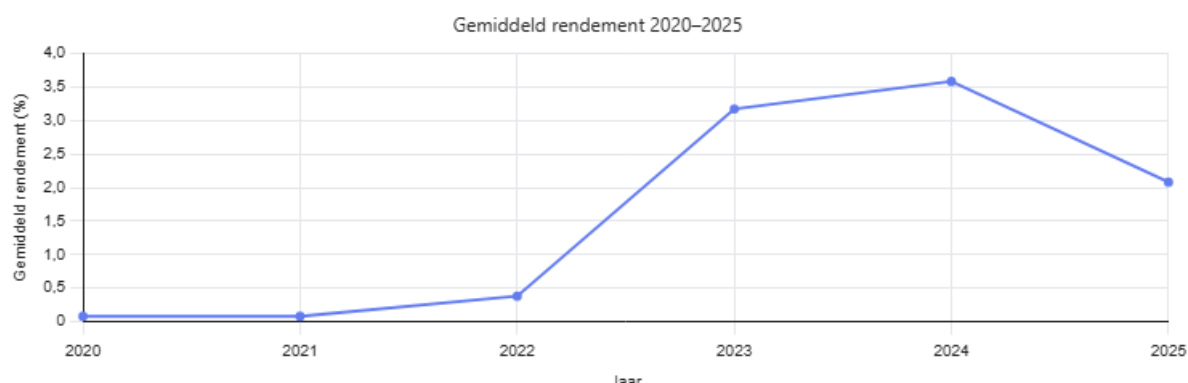
Er is in dit tijdvak sprake van een forse toename van de omvang van de middelen, met name in de laatste jaren als gevolg van toenames van ontvangen gelden uit de SPUK-regeling.

Grafiek 4.1: Gemiddelde omvang middelen met trendlijn

De grafiek laat vanaf 2023 een toename zien van de gemiddelde omvang van de middelen. Deze ontwikkeling betekent geen structurele groei van vrij besteedbare middelen. De stijging wordt grotendeels verklaard door de ontvangst van specifieke uitkeringen (verantwoording via de SiSa-bijlage), die geoormerkt zijn en in de komende jaren nog worden besteed of (deels) terugbetaald. De weergegeven ontwikkeling betreft daarmee vooral tijdelijke middelen met een vastgestelde bestemming en geen verruiming van de financiële beleidsruimte.

Grafiek 4.2: Behaald rendement

Het gemiddelde rendement blijft in de periode 2020–2022 beperkt en neemt vanaf 2023 duidelijk toe, in lijn met het veranderde rente- en marktomstandigheden. In 2025 is sprake van een daling ten opzichte van 2024, maar het rendement ligt nog steeds substantieel hoger dan in de eerste jaren van de periode.

Activiteiten vermogensbeheerder

Het afgelopen jaar waren er weinig contactmomenten met de vermogensbeheerder en zijn er geen nieuwe uitzettingen geweest. Begin 2026 vindt de laatste aflossing op de onderhandse leningen in publieke sector plaats. In 2026 vinden geen nieuwe uitzettingen plaats.

In 2025 zette zich in de eurozone een verdere stabilisatie van de inflatie voort. De inflatiedoelstelling van de Europese Centrale Bank (ECB) van 2%, die in 2024 al werd bereikt, bleef ook in 2025 grotendeels binnen bereik. De gemiddelde inflatie bleef gedurende het jaar relatief stabiel en kwam in november 2025 uit op 2,1%, waarmee de prijsontwikkeling dicht bij de ECB-doelstelling bleef. Dit duidt op een afgenomen inflatiedruk ten opzichte van de voorafgaande jaren.

De ontwikkeling van de rente sloot aan bij deze inflatieontwikkeling. In de eurozone liepen de rentetarieven in 2025 per saldo op. Dit weerspiegelt een monetair beleid dat gericht bleef op het duurzaam verankeren van de inflatie rond de doelstelling. De hogere rente had gevolgen voor de financiële markten, met name voor vastrentende waarden. Europese staatsobligaties lieten over het jaar een beperkt rendement van 0,6% zien, wat samenhangt met de rentestijging.

Samenvattend werd 2025 in de eurozone gekenmerkt door een stabiele inflatie rond de ECB-doelstelling en oplopende rentes, met zichtbare effecten op de rendementen binnen het vastrentende segment (bron: ASR blik op 2026).

Hieronder is een overzicht opgenomen van de per balansdatum (31 december 2025) verstrekte leningen in het kader van het onderling lenen.

Tabel 4.2: Onderling verstrekte leningen aan gemeenten

Gemeente	Oorspronkelijke hoofdsom (x € 1 mln.)	Oorspronkelijke looptijd (maanden)	Rentepercentage (%)	Restant lening per 31-12-2025 (x € 1 mln.)	Einddatum
Meerijstad	5,0	120	0,695	0,5	05-01-2026
Totaal				0,5	

4.4 Risicobeheer

Risicobeheer

Het vigerende beleid binnen provincie Flevoland geeft aan dat wij prudent omgaan met de financiële middelen. Wij trekken geen gelden aan om deze tegen een hoger rendement uit te zetten (bankieren). De provincie heeft tot op heden geen leningen aangetrokken en een positief rekening courant saldo. In het huidige treasury statuut worden vier risico's onderkend waarbij de volgende maatregelen zijn getroffen:

Tabel 4.3: Risico's en maatregelen

Risico	Omschrijving	Maatregel
Renterisico	De kans dat rentewijzigingen nadelige financiële gevolgen hebben.	Dit gebeurt door gedurende het jaar de ruimte boven/onder de limiet te monitoren. <u>Kasgeldlimiet:</u> 7% van de omvang van de Programmabegroting 2025 bedraagt € 19,4 mln. Kasgeldoverschot: gemiddelde omvang vlottende middelen, dit bedraagt € 47,5 mln. Dit bedrag plus de kasgeldlimiet van € 19,4 mln. levert een ruimte onder de limiet op van € 66,9 mln. Gezien deze ruimte is er van een risico geen sprake. <u>Renterisiconorm:</u> deze norm stelt een grens aan de financiering op de lange termijn. Financiering was dit jaar niet aan de orde. Mocht dit in de toekomst wel het geval zijn dan zal tevens de ruimte boven/onder deze limiet worden gemonitord.
Valutarisico	Positieve dan wel negatieve gevolgen van koersschommelingen wanneer er gehandeld wordt met andere munteenheden dan de euro.	Er wordt uitsluitend gehandeld met de euro als munteenheid. Dit risico is dan ook uitgesloten.
Krediet- risico	De kans dat een debiteur de hoofdsom niet terugbetaalt als gevolg van betalingsproblemen en/of een faillissement.	Sinds 2013 worden nagenoeg al onze middelen, op bedrag aangehouden in rekening-courant bij BNG Bank van max. € 0,25 mln. na, aangehouden bij de schatkist dan wel zijn/worden deze in het kader van onderling lenen uitgeleend aan medeoverheden. Het risico van niet terugbetalen is hierbij (nagenoeg) nihil. Voor reguliere debiteuren wordt een adequate incassoprocedure toegepast. Waar zich financiële risico's voordoen worden deze tijdig afgedekt.
Liquiditeit- risico	De kans dat erop korte en/of lange termijn te weinig liquide middelen voorhanden zijn om te kunnen voldoen aan de betalingsverplichtingen.	Er is ook dit jaar gewerkt met een versoberde (meerjarige) liquiditeitenplanning voor de komende jaren. Hierin zijn de uitgaven en inkomsten (vertaald naar geldstromen) zoveel als mogelijk op elkaar afgestemd. Gegeven de ambities voor de komende jaren kan het nodig zijn op enig moment financieringsmiddelen aan te trekken ter voorkoming van liquiditeitstekorten. Dat moment heeft zich echter dit jaar niet voorgedaan.

4.5 Renteschema

Conform voorschriften uit het BBV wordt met onderstaand renteschema inzicht gegeven in de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Omdat de provincie thans niet over (rentedragende) externe financiering beschikt beperkt dit overzicht zich tot de rentebaten.

Tabel 4.4: Renteschema

Omschrijving	Bedragen	Bedragen
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		0
De externe rentebaten (idem)		(4,0)
Saldo rentelasten en rentebaten		(4,0)
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0	
De rente van de projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		0
Rente over eigen vermogen		0
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		(4,0)
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		0
Renteresultaat op het taakveld Treasury in 2025		(4,0)

x € 1 mln.

Externe rentebaten

Het betreft hier rentebaten uit leningen verstrekt aan gemeenten en uit leningen verstrekt vanuit de publieke taak. Daarnaast zijn er de rentebaten vanwege het (verplichte) Schatkistbankieren.

De overige componenten zijn niet van toepassing.

5 Bedrijfsvoering

5.1 Algemeen

In deze bestuursperiode werken GS en de ambtelijke organisatie aan de ambities en speerpunten uit het Coalitieakkoord 2023-2027, "Toekomst voor het nieuwe land; Van voor en door Flevoland". Daarbij is de richting duidelijk: het welbevinden van de inwoners van Flevoland gaat ons aan het hart. In toenemende mate proberen we hen zo goed mogelijk te betrekken bij de ontwikkeling van ons gebied. Daarnaast ervaren we een behoefte aan concrete resultaten: de overheid zorgt voor merkbare veranderingen in het dagelijks leven van de Flevolander. Dit sluit aan bij de maatschappelijke trend in Flevoland en in Nederland, dat een verandering van de aanpak van de overheid nodig is. Er is behoefte aan een overheid die haar inwoners en ondernemers meer betreft bij wat ze doet, die luistert naar wat er speelt, die duidelijkheid biedt en betrouwbaar is. Een overheid van, voor en door haar inwoners. Die filosofie gebruiken we dan ook. Op die wijze kan worden gebouwd aan vertrouwen tussen samenleving en overheid.

De dienstbaarheid van de provincie strekt zich niet alleen uit tot de grote maatschappelijke vraagstukken, maar ook tot kleinere, alledaagse zaken die Flevoland bezighouden. Dat roept de vraag op: hoe moeten we onze manier van werken aanpassen om hieraan tegemoet te komen? En welke veranderingen zijn op korte termijn nodig, maar ook op de langere termijn? Welke kwaliteiten moeten we binnen onze organisatie versterken, welke vaardigheden moeten we bijstellen en wat moet er worden versterkt? Met als uitgangspunt dat het belangrijk is de verbinding tussen de samenleving en de overheid te versterken, stellen we het belang van de inwoners van Flevoland centraal in alles wat we doen. Provinciale Staten hebben de afgelopen jaren bovendien actief beleid vastgesteld over de betrokkenheid en participatie van inwoners. Zo proberen we niet alleen grote uitdagingen aan te pakken, maar ook te zorgen dat Flevoland zich gehoord en betrokken voelen bij beslissingen die hen raken.

Werken aan maatschappelijke vraagstukken leidt tot andere organisatie

De provincie is in deze bestuursperiode begonnen met een nieuwe manier van werken, namelijk 'opgavegericht werken'. Hierbij staat centraal: hoe zien de inwoners hun leefomgeving nu en in de toekomst, en welke uitdagingen moeten we aanpakken? Opgavegericht werken helpt de overheid om goed in te spelen op een snel veranderende wereld. Deze aanpak betekent dat:

- De belangrijkste maatschappelijke uitdagingen (opgaven) het uitgangspunt vormen;
- De provincie in gesprek gaat met de betrokken partijen en (vertegenwoordigers van) inwoners in de samenleving;
- De provincie samenwerkt met anderen als dat iets toevoegt aan het oplossen van een opgave, en dit gebeurt op basis van gezamenlijke belangen;
- De provincie zoveel mogelijk ruimte geeft voor de uitvoering van plannen;
- Het uitgangspunt voor de betrokkenheid van de provincie is dat zij daadwerkelijk iets toevoegt.

Deze manier van werken vraagt om een nieuwe manier van denken en doen. Niet langer staat wat de provincie zelf ziet als haar taken centraal; de maatschappelijke vraagstukken van nu en van de toekomst komen op de eerste plaats. Daardoor gebeurt het dat bepaalde activiteiten die we altijd al deden minder belangrijk worden, terwijl nieuwe maatschappelijke uitdagingen juist dringend en belangrijk zijn. Daarnaast is het belangrijk dat de organisatie zich richt op het behalen van zichtbare resultaten. Door niet alleen te kijken naar wat we doen, maar vooral naar het effect ervan in de samenleving, wordt duidelijker wat de provincie bijdraagt. Dit is een proces dat meerdere jaren zal duren, omdat we gewend waren vooral te sturen op inzet van mensen en middelen. Door concreet te maken welke resultaten en producten we opleveren, laten we zien wat de provincie betekent en hoe transparant we werken. Tot slot kijkt de organisatie niet alleen naar de vragen van vandaag, maar ook naar die van morgen en de langere termijn: wat van belang is voor het welzijn van Flevoland over meerdere bestuursperiodes.

Door de vraag van de inwoners van Flevoland voorop te stellen is een verandering van het werk nodig. Hoe organiseren we ons werk zo dat we daarmee de maatschappelijke opgaven, samen met onze partners en medeoverheden, effectief en efficiënt aanpakken? Hoe helpen we elkaar daarbij? Dit is een kwalitatief aspect waarbij het gaat over de verbindende rol van de provincie. Om aan de voorkant te zorgen voor draagvlak van beleid en uitvoering. Maar het is ook kwantitatief van aard, omdat de omvang en complexiteit van het werk

verder toenemen. Dat heeft te maken met de groei van onze provincie (aantal inwoners), mondigere inwoners, maar vooral met de extra werkdruk omdat intensieve samenwerking en het leveren van concrete resultaten tijd en inzet vraagt. De organisatie wordt anders gestuurd: door haar te richten op opgaven en resultaten werkt de organisatie minder sectoraal en meer organisatiebreed. Zo is deze programmabegroting concernbreed en daarmee integraler dan voorheen voorbereid. Gezamenlijk is afgewogen welke resultaten de organisatie kan realiseren.

De provincie werkt steeds vaker samen met andere partijen aan maatschappelijke vraagstukken, want deze zijn nooit het probleem van de provincie alleen. Zowel inwoners als het Rijk leggen de focus meer en meer op de regio's, vooral als het gaat om het concreet maken en uitvoeren van plannen. Daarom trekken we samen op met gemeenten, waterschappen, regio's en het Rijk. Iedereen zal daarin zijn of haar eigen verantwoordelijkheid moeten nemen, elkaar aanspreken daarop aan en de ander helpen waar nodig. Dat willen we graag. Dit zien we bijvoorbeeld terug in de 'Strategische Agenda Flevoland' en de nieuwe omgevingsvisie, verschenen eind 2025. Zover is het nog niet en daaraan wordt gewerkt. Samenwerken aan de samenleving in Flevoland vraagt inzet: partnerschappen sluiten, netwerken inrichten en overleg in de regio kosten tijd en moeite. Ze zijn nodig om goed af te stemmen en tot uitvoering te komen. We moeten elkaar opzoeken, leren kennen en vertrouwen, samen plannen maken en mensen en middelen inzetten. Soms betekent dat dat we verder moeten kijken dan onze eigen belangen. Dit alles vraagt van de provincie een leiding die stuurt, een andere manier van managen en goed vakmanschap van de ambtenaren. Het is een traject dat meerdere jaren duurt, en zorgt ervoor dat de provincie strategisch sterker wordt, professioneler en vernieuwender werkt, en minder kwetsbaar is op belangrijke functies.

5.2 Sturing en beheersing

Binnen 'Werving en Talentmanagement' zijn in 2025 belangrijke stappen gezet om te komen tot een professioneel, transparant en toekomstgericht wervingsproces. In dit kader is de recruitmentgids opgeleverd en organisatiebreed gedeeld met leidinggevenden. Hiermee is een helder en eenduidig kader beschikbaar gekomen voor het uitvoeren van een zorgvuldig werving- en selectieproces, gericht op het aantrekken van de juiste medewerkers op de juiste positie.

Daarnaast is de basis van de wervingsprocessen verder versterkt. Door de introductie van de recruitmentgids zijn processen gestroomlijnd en is het vernieuwde instroomproces in werking getreden. Dit heeft bijgedragen aan een meer consistente en efficiënte aanpak van instroom binnen de organisatie.

Het beoogde organisatie brede, talent- en opgavegerichte werving- en selectiebeleid is in 2025 nog niet volledig gerealiseerd. Wel zijn zowel het vacaturebeleid als het werving- en selectiebeleid vastgesteld en geïmplementeerd. De verdere doorontwikkeling, met specifieke aandacht voor interne doorstroom en talentontwikkeling, wordt in 2026 voortgezet.

Op het terrein van arbeidsmarktcommunicatie is in 2025 onderzoek uitgevoerd naar zowel interne als externe behoeften. Op basis hiervan is een eerste fundament gelegd voor het werkgeversmerk. In 2026 wordt dit werkgeversmerk, in nauwe samenwerking met de afdeling Communicatie, verder uitgewerkt en versterkt, met als doel een duidelijke en herkenbare positionering van de provincie op de arbeidsmarkt.

1. In 2025 is het programma 'Ambtelijk Vakmanschap' verder uitgebouwd en breed toegankelijk gemaakt voor alle medewerkers. Het programma biedt een samenhangend aanbod aan leerinterventies gericht op professioneel, integer en toekomstgericht handelen.
2. Daarnaast is een administratie ingericht om deelnamegegevens te registreren en hierover te kunnen rapporteren richting management. Deze registratie wordt stapsgewijs verder geprofessionaliseerd.
3. Ook is in 2025 een inspiratiemarkt Ambtelijk Vakmanschap georganiseerd, die op veel belangstelling kon rekenen. Het programma blijft zich ontwikkelen en wordt jaarlijks aangevuld met actuele thema's, zodat blijvend wordt aangesloten bij maatschappelijke en organisatorische ontwikkelingen.

Optimalisatie en beheer HR-processen

In 2025 zijn aantoonbare resultaten behaald op het gebied van de optimalisatie en digitalisering van HR-ondersteunende processen. Binnen het HR-systeem zijn diverse optimalisaties doorgevoerd, gericht op het vereenvoudigen, standaardiseren en efficiënter inrichten van processen voor medewerkers en leidinggevendenden.

Een belangrijk onderdeel hiervan betreft de doorontwikkeling van het declaratieproces. In 2025 is de voorbereiding getroffen voor verdere digitalisering van dit proces. Begin 2026 wordt de declaratie-app in gebruik genomen. Met deze applicatie kunnen medewerkers en leidinggevendenden declaraties eenvoudiger, sneller en gebruiksvriendelijker indienen en verwerken

Cultuur –en organisatieverandering

In 2025 is verder gewerkt aan de doorontwikkeling van de organisatie en de versterking van de organisatiecultuur, met als doel de provincie toekomstbestendig toe te rusten voor de maatschappelijke opgaven. De focus lag op het versterken van professionaliteit, samenwerking en wendbaarheid, in samenhang met de gewenste manier van werken en adviseren.

Binnen dit kader is ingezet op het verdiepen van organisatieontwikkeling door middel van strategische personeelsplanning, teamontwikkeling en leiderschapontwikkeling. Hiermee is meer inzicht verkregen in capaciteiten, talenten en ontwikkelbehoeften, zowel op team- als organisatieniveau. Deze inzichten vormen een belangrijke basis voor gerichte vervolgstappen in de verdere doorontwikkeling.

Daarnaast is aandacht besteed aan de cultuur van leren, reflecteren en het voeren van het goede gesprek. Het stimuleren van open dialoog, professionele feedback en eigenaarschap draagt bij aan een veilige en transparante werkomgeving, waarin medewerkers worden ondersteund om zich te blijven ontwikkelen. De borging hiervan vraagt blijvende aandacht en wordt in 2026 verder versterkt.

HR-managementstuurinformatie

In 2025 is een verbeteringslag ingezet in de HR-managementstuurinformatie. De focus lag op het versterken van inzicht en samenhang in HR-data, zodat management en directie beter ondersteund worden bij het sturen op personele vraagstukken. Daarbij is gewerkt aan het inzichtelijk maken van beschikbare HR-informatie en het leggen van een solide basis voor verdere professionalisering.

Gedurende het jaar zijn stappen gezet om HR-data breder te delen en structureel te benutten binnen HR en management. Een eerste opzet voor managementinformatie en dashboards is gerealiseerd en doorontwikkeld. Daarnaast zijn KPI's vastgesteld en is stuurinformatie meer systematisch ingericht. Ook is het proces rondom exitgesprekken geborgd, waardoor deze inzichten structureel onderdeel zijn geworden van de HR-rapportages. In 2026 wordt voortgebouwd op deze basis, met verdere aandacht voor datakwaliteit, samenhang en doorontwikkeling van de managementinformatie.

Diversiteit en inclusie vormen een doorlopend aandachtspunt binnen de provincie. In 2025 zijn zichtbare stappen gezet om dit thema verder onder de aandacht te brengen en het gesprek hierover te stimuleren binnen de organisatie.

Er is onder meer een Diversity Day georganiseerd, waarbij diversiteit en inclusie centraal stonden. Hiermee is bijgedragen aan bewustwording en dialoog over inclusie, verschillen en onderlinge verbinding. De inzet op diversiteit en inclusie blijft ook in de komende jaren een vast onderdeel van de organisatieontwikkeling.

Young Professional Programma / Trainees

In 2025 is een nieuwe aanbesteding uitgevoerd voor het 'Young Professional-programma'. Op basis van de evaluatie van de eerste editie is het programma inhoudelijk aangepast en verder aangescherpt.

In november 2025 is de nieuwe editie gestart met twaalf deelnemers. De aanbesteding voorziet in drie edities van het programma, waarmee wordt geïnvesteerd in het aantrekken, ontwikkelen en binden van jong talent aan de organisatie.

Doorontwikkeling organisatie

De organisatie is het instrument om te zorgen dat het bestuur kan uitvoeren wat de politiek is besloten. Veel voorbereidend en uitvoerend werk wordt voor allerlei expertises uitgevoerd. En hoewel het afgelopen jaar veel aandacht is uitgegaan naar de interne organisatie en de opbouw en stroomlijning van de expertiseteams is tegelijk te constateren dat de maatschappelijke vraagstukken beter uit de verf komen. De organisatie stelt de vraag aan de orde waar de provincie maatschappelijke waarde kan toevoegen. Zo zijn de opgaven meer naar voren gekomen ook in de interne organisatie. Het proces waarbij in het landelijk gebied intensief met de doelgroepen wordt gesproken heeft zijn weerklink in de organisatie: hoe doen we dat en wat betekent het dat

we in gesprek zijn met inwoners? Ook andere vormen van samenwerking, governance, verbonden partijen, subsidierelaties en participatie hebben als onderwerpen in de schijnwerpers gestaan. Er is veel aandacht voor het gebruik van data, informatieveiligheid, verschuiving van inhuur naar eigen medewerkers. En tegelijkertijd is er veel te winnen in de verandering van denken: het vraagt een verschuiving van werken vanuit de eigen expertise naar de vraag wat kan mijn expertise bijdragen aan het maatschappelijke vraagstuk? Waar is mijn inzet dan het meest van toegevoegde waarde. En in veel gevallen gaat dat dwars door teams heen, gericht op gezamenlijke resultaten. Een meer integrale manier van werken leidt tot flexibiliteit en effectiviteit van de organisatie. Zo hebben medewerkers meer mogelijkheden om zich te ontwikkelen in hun functie. Als organisatie hebben we geïnvesteerd in al onze medewerkers. Hiervoor zetten we instrumenten in als strategische personeelsplanning, ambtelijk vakmanschap en de talenten van medewerkers.

Interne sturing

De programmabegroting is te beschouwen als de opdracht van PS aan het college. De organisatie verwoordt deze opdracht in concrete resultaten of concrete producten in een jaarprogramma. De directie stuurt haar organisatie op dit jaarprogramma. Zo zorgt het management op meer focus op wat echt relevant is, namelijk de taken van de provincie en de bestuurlijke en politieke prioriteiten. Veranderingen in de tijd en ontwikkelingen om ons heen leiden ertoe dat er tijdens het jaar wordt bijgestuurd. Managers bespreken met de medewerkers de individuele bijdragen en resultaten. Een cyclus van managementcontrol is het afgelopen jaar ingericht.

Monitoring aanbevelingen

Onderzoeken rekenkamer

Enkele jaren geleden hebben PS gevraagd de uitvoering van de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer te monitoren. Sinds 2023 is dit een vereiste. De Rekenkamer voert onderzoeken uit naar doelmatigheid en doeltreffendheid en richt zich daarbij op PS. Gelijktijdig met het Jaarverslag 2025 wordt een monitor gepubliceerd de aanbevelingen uit de jaren 2020 - 2025. Daarbij wordt aangegeven wat de stand van zaken van de uitvoering van deze aanbevelingen is. Deze monitor wordt als bijlage bij dit Jaarverslag gevoegd. Recente onderzoeken gaan over regionale ontwikkelmaatschappijen, de energiecongestie en participatie windpark Hanze. Overigens heeft de Rekenkamer gemeld dat ze van plan is onderzoek te doen hoe de aanbevelingen zijn opgevolgd.

Onderzoek Provinciewet 217a

Het dagelijks bestuur kijkt naar het eigen bestuurlijk handelen door middel van een periodiek onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid. Met de commissie Planning en Control gesproken over de verordening waarin deze onderzoeken zijn geregeld. Deze verordening op grond van artikel 217a Provinciewet is geactualiseerd en wordt ter vaststelling aan PS voorgelegd. Daarbij wordt bepaald dat er jaarlijks onderzoek wordt gedaan. PS worden zowel vooraf als achteraf via deze paragraaf op de hoogte gebracht van de voorgenomen en uitgevoerde onderzoeken. Tot nu toe heeft in deze bestuursperiode geen onderzoek plaatsgevonden, op basis van prioritering. Wel is een onderzoek naar de beleidscyclus in voorbereiding.

5.3 Onderdelen bedrijfsvoering

Formatie en kwaliteit op niveau brengen

Via het jaarprogramma wordt stapsgewijs inzicht verkregen in de daadwerkelijk inzetbare bezetting. Hoewel dit inzicht nog niet volledig is, laten de beschikbare gegevens zien dat de eerder geconstateerde achterstand nog niet volledig is ingelopen. Oorzaken hiervoor zijn onder meer de beperkte beschikbaarheid van geschikte kwaliteiten op de arbeidsmarkt en het verloop binnen de organisatie. Tegelijkertijd wordt ingezet op het gericht opleiden van medewerkers en het benutten van hun kwaliteiten en talenten.

Deze ontwikkeling vraagt om een aangepaste benadering van werving. In het afgelopen halfjaar is ervaring opgedaan met brede werving, waarbij vacatures minder profielspecifiek en meer generiek worden uitgezet. Door middel van interne opleiding en ontwikkeling kunnen medewerkers vervolgens gericht worden ingezet, wat bijdraagt aan een flexibelere en duurzamere inzet van personeel.

Diversiteit en inclusie

Als centraal onderdeel van het thema 'Diversiteit en Inclusie' is voor alle medewerkers de jaarlijkse Diversity Week georganiseerd. Met onder meer een theaterprogramma dat medewerkers bewust maakt van onbewuste vooroordelen en hen uitnodigt persoonlijke ervaringen te delen.

De E-learning 'Kracht van verschil' is gemaakt als onderdeel van het programma 'Ambtelijk Vakmanschap'. Daarmee kunnen medewerkers ontdekken welke aannames en vooroordelen hen in de weg staan tot een inclusieve communicatie.

Voor het versterken van de inclusieve en gelijkwaardige samenwerking heeft een team, bij wijze van proef, een training gevolgd. Omdat zij met deze training goede resultaten hebben behaald, komt deze ook voor andere teams beschikbaar.

Verduurzaming woon-werkverkeer

Onder medewerkers is een enquête gehouden naar de motieven en voorkeuren in het reisgedrag en de keuze van vervoermiddel. Dit heeft voldoende informatie en bouwstenen opgeleverd voor een verkenning van mogelijke maatregelen voor het verminderen van de CO2 uitstoot en een afname van de verkeerdrukke op de (regionale) wegen. Het doel van de verkenning is een meerjarig plan van aanpak waarmee de provincie kan bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen op het gebied van mobiliteit.

Banenaafpraak Participatiewet

Ondanks krapte op de arbeidsmarkt en toename van het aantal medewerkers, heeft de provincie nagenoeg aan de quotumnorm van de banenaafpraak weten te voldoen. Dit is mede het resultaat van gerichte wervingsactiviteiten, het aanbieden van op maat gemaakte functies en goede begeleiding en voorzieningen voor medewerkers met aangepaste werkomstandigheden.

Digitalisering en Informatievoorziening

Het afgelopen jaar zijn grote stappen gezet in de digitale transformatie van de provincie. Onze digitale veiligheid staat hierbij altijd voorop. We hebben een veilig, wendbaar en weerbaar digitaal fundament neergezet in lijn met de Cloud strategie van de provincie. Wendbaar betekent hier dat het ons de flexibiliteit biedt om nieuwe ontwikkelingen sneller te kunnen inpassen en betekent ook dat de omgeving continu in ontwikkeling zal blijven.

In de praktijk betekent dit ook dat wij, als gevolg van de veranderende geopolitieke context, onze ingezette Cloud migratie hebben kunnen temporiseren. We hebben hiertoe een nieuwe aanbesteding van ons hybride datacenter gedaan. Deze is gegund aan een Nederlandse partij waardoor een volledige migratie naar de Cloud op dit moment niet noodzakelijk is.

Het weerbaar digitaal fundament heeft ook de basis geleverd voor onze moderne digitale werkomgeving. We kunnen de organisatie nu ook meer keuzevrijheid bieden in het gebruik van digitale werkplekken. De gehele organisatie is voorzien van nieuwe laptops en telefoons, die nog veiliger beheerd kunnen worden.

De verandering naar een toekomstbestendig weerbaar digitaal fundament heeft ook een grote impact op de organisatie waardoor er ook veel aandacht is voor de ontwikkeling en training van medewerkers. Zowel op het gebruik van digitale tools als bewustwording rondom cybersecurity, informatiebeveiliging en privacy (onderdeel van het ambtelijk vakmanschap).

Het vastgestelde 'Informatiebeveiligingsbeleid 2024-2028' wordt tot uitvoering gebracht in het uitvoeringsprogramma 'Digitale weerbaarheid'. Gegeven het sterk toegenomen dreigingsbeeld voor (decentrale) overheden is er een analyse gedaan van de bedrijfskritische applicaties en de digitale infrastructuur. We werken aan een geïntegreerd platform waarin risico's, maatregelen, processen, systemen en bijbehorende eigenaren bij elkaar komen.

In 2025 heeft provincie Flevoland de voorbereidingen getroffen voor de implementatie van de NIS2-richtlijn (Network Information Security). Op basis van een uitgevoerde impactanalyse NIS2 is een uitvoeringsplan Cyberweerbaarheid opgesteld. Deze analyse richt zich op het proactief detecteren en beheersen van cyberincidenten op onze fysieke infrastructuur objecten zoals bruggen en sluisen. In 2025 zijn de eerste organisatorische en technische maatregelen in gang gezet, gericht op het voldoen aan de zorgplicht en het versterken van de digitale weerbaarheid van de organisatie.

Ook de transitie naar een meer datagedreven organisatie is ingezet. We krijgen steeds meer inzicht in onze data- en informatievraagstukken. Belangrijk omdat dit inzichtelijk maakt waar en hoe het bijdraagt aan de doelen van de organisatie en we beleidskeuzes transparant en beter uitlegbaar kunnen maken door de inzet van dashboards en 'digital twin' technologie. Het datagedreven werken levert zo ook een belangrijke bijdrage aan de implementatie van de Omgevingswet en de maatschappelijke opgaven. De Omgevingswet vraagt immers van ons dat we de opgaven integraal benaderen, geen losse beleidsstukken, maar in samenhang. Waar keuzes logisch op elkaar aansluiten. Dat betekent dat we moeten weten wat er speelt, waar kansen liggen, welke keuzes we moeten maken en hoe die keuzes elkaar beïnvloeden. We moeten op het juiste moment over de juiste gegevens beschikken om sneller betere besluiten te kunnen nemen. Niet eenvoudig, omdat heel veel data en informatie versnipperd over systemen is opgeslagen, zowel intern als extern. Overheidsbreed wordt hierop interprovinciaal en interbestuurlijk samengewerkt onder de vlag van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie.

De ontwikkeling naar een datagedreven organisatie is ook cruciaal voor de ontwikkeling en inzet van AI. We werken aan het op een verantwoorde en veilige manier inzetten van AI. Hiertoe zijn een aantal verkenningen en experimenten uitgevoerd. Tegelijkertijd is in het weerbare digitale fundament gewerkt aan 'vangrails' om de veilige, verantwoorde manier te kunnen borgen. Ook hier nemen we de geopolitieke context continu in afweging. Nu zijn we nog vooral afhankelijk van niet-Europese AI-ontwikkelingen en daarom werken we interprovinciaal en interbestuurlijk samen aan mogelijke alternatieven.

De digitale transformatie zien we ook terug in de vernieuwing van onze digitale dienstverlening naar inwoners en ondernemers. Zowel voor ons subsidieproces als voor de vergunningen zijn we aan het overstappen naar een modern zaakstelsel. We willen hiermee bereiken dat onze inwoners makkelijk toegang hebben tot onze dienstverlening en dat ze goed kunnen worden geholpen en ondersteund. Een belangrijk bijbehorend resultaat is de voorbereiding van het aanwijzingsbesluit voor het elektronisch indienen van officiële berichten als onderdeel van de implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv). Dit draagt bij aan het verbeteren van de digitale communicatie tussen inwoners, ondernemers en provincie Flevoland, en sluit aan bij de wettelijke verplichtingen vanuit de Wmebv.

Het afgelopen jaar hebben we ervaren dat de ontwikkelingen zich alleen maar sneller zijn gaan opvolgen. Dit heeft de IV-organisatie naar een kantelpunt gebracht, met een flinke verandering in het takenpakket die een andere werkwijze vraagt.

Inkoop en aanbesteding

We voeren aanbestedingstrajecten uit op basis van het vastgestelde inkoopbeleid. Binnen deze trajecten passen we de uitgangspunten van Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) toe. Afhankelijk van de aard en proportionaliteit van de opdracht worden relevante MVOI-thema's betrokken, zoals Klimaat- en Milieubewust inkopen, Circulair inkopen, Sociaal inkopen en Ethisch inkopen. Onder Sociaal inkopen verstaan we onder meer de inzet vanuit de Participatiewet en Quotumwet, het toepassen van social return, en het bevorderen van diversiteit, inclusie en kansen voor sociale ondernemingen.

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Privacy geborgd

We hebben uitvoering gegeven aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de bijbehorende Uitvoeringswet (UAVG). Net als voorgaande jaren is in de organisatie aandacht besteed aan het thema privacy en het verwerken van persoonsgegevens. Ook zijn er trainingen gegeven aan medewerkers op het gebied van de privacyregelgeving. Daarnaast zijn er gedurende het jaar verschillende adviezen uitgebracht. Op deze wijze worden de medewerkers bewust gemaakt van privacyaspecten en zijn ze beter in staat privacy te waarborgen in de uitvoering van het werk.

Wet open overheid

Woo per fase geïmplementeerd in de organisatie

De samenleving vraagt transparantie en openheid van de overheid. Provincie Flevoland groeit met een meerjarig programma toe naar een effectief transparante en goed toegankelijke overheid. Binnen het spoor 'systemen en tooling' hebben we geconcludeerd dat de opslag van data en informatie in verschillende systemen een belemmering is om op een efficiënte manier de Woo te implementeren. Er gaat

hierdoor nog steeds veel tijd verloren met het zoeken naar de gerelateerde informatie van een Woo verzoek en het anonimiseren hiervan. De gekozen ICT-oplossingen hebben tot nu toe ook weinig verbeteringen opgeleverd. In de praktijk blijkt het bovendien lastig om achteraf de informatievoorziening systemen aan de stapeling van opgelegde wet- en regelgeving te laten voldoen. In de verkenning naar mogelijke andere documenten management systemen zien we ook weinig verbetering in functionaliteit en gebruiksvriendelijkheid. Onze conclusie is dat als bij het ontwerp van de systemen de toegankelijkheid, transparantie en openheid niet is meegenomen, deze achteraf nauwelijks nog zijn aan te brengen. Met als gevolg dat er additionele taken en activiteiten moeten worden uitgevoerd om aan de vereisten van de Woo te kunnen voldoen. Dit wordt bevestigd in het spoor van ambtelijk vakmanschap waar aandacht is voor bewustwording en waarbij inmiddels een e-learning 'Informatie Open en Transparant' operationeel is. De medewerkers zien het belang maar ervaren de beperkingen van onze huidige informatiesystemen. De wijze waarop systemen zijn ingericht bieden bovendien onvoldoende handvatten om het informatiebeheer bij de beleidsmedewerkers zelf te beleggen.

Daarom is gewerkt aan een andere visie op de informatievoorziening waarbij de technologische ontwikkelingen ook echt vernieuwend kunnen worden ingezet. We gaan een gebruiksvriendelijke oplossing ontwerpen (de vereisten zijn in 2025 vastgesteld) die ons in staat stelt om wet- en regelgeving geautomatiseerd, op één plek door te voeren voor al onze systemen. En die – via een dashboard op maat - voldoende handvatten biedt aan eenieder om bij te dragen aan goed informatiebeheer waardoor informatie beter toegankelijk, vindbaar en actief openbaar gemaakt kan worden en tegelijkertijd medewerkers veel beter worden ondersteund in hun dagelijkse werkzaamheden

In de organisatie wordt in het verlengde van het bovenstaande de invoering van de Woo verder gerealiseerd, de komende tijd bijvoorbeeld:

- Ambtelijk vakmanschap: bewustwording, opleiding; in 2025 is een e-learning in productie genomen en wordt nu nagedacht over een vervolg;
- Organisatie en beleid; de implementatie en doorontwikkeling van kaders, richtlijnen en governance;
- Processen en (management)informatie optimaliseren, met name aan de voorkant openbaarmaking goed inregelen en daarop sturen als onderdeel van de eerder genoemde nieuwe digitale werkomgeving;
- Systemen en tooling, zoals de sjabloongenerator, geïntegreerd met de nieuwe digitale werkomgeving maar ook het verplicht aansluiten op het landelijke publicatieplatform Woo-index (de gemeenschappelijke Woo-voorziening). Implementatie hiervan is landelijk overigens uitgesteld.

Wet open overheid: zie verder separate paragraaf Openbaarheid.

Verbouwing huis van de provincie

PS hebben in 2025 een investeringskrediet beschikbaar gesteld voor een verbouwing van het provinciehuis. Vanuit het perspectief van bestuurlijke vernieuwing en een transparante overheid hebben PS bepaald hoe zij het gebruik van het provinciehuis willen ontwikkelen tot het provinciale huis van de democratie. In 2025 zijn de tekeningen verder uitgewerkt en hebben de voorbereidingen voor de aanbesteding plaatsgevonden. In het tweede kwartaal van 2026 publiceren we de aanbesteding en koersen we af op gunning voor het zomerreces.

In 2025 is verder geïnvesteerd in het duurzaam karakter van het provinciehuis. De eigen opwek van energie wordt vergroot door middel van het plaatsen van de solar carports waarmee ons energiprofiel verbetert. Veel van voorbereidende werkzaamheden hebben reeds plaatsgevonden. De opbouw vindt plaats in het tweede kwartaal van 2026.

Het gebouw is zo ingericht dat naast de provincie ook andere organisaties, zoals medewerkers van het Rijk, van andere overheden en verbonden partijen gebruik kunnen maken van werkplekken en andere voorzieningen. In 2025 waren dat iets meer dan 1500 bezoekers. Tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in faciliteiten die nodig zijn om eigentijds, opgave- en gebiedsgericht samen te werken bijvoorbeeld in ateliervorm, digitaal of agile/ obeya.

Overige provinciale vestigingen

De steunpunten worden eveneens duurzaam verbeterd qua energievraag en -opwek, dit moet resulteren in een prettiger werkklimaat en verbeterd (minimaal) energielabel A. Hiermee geven we invulling aan de voorbeeldrol van ons als overheid. Het voormalig provinciale paviljoen op de Floriade heet inmiddels

Proeflokaal Flevoland en wordt ingezet als locatie voor samenkomsten, werkbijeenkomsten, ontmoetings- en vergadercentrum.

5.4 Interne beheersing en rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording (RMV)

Overeenkomstig het BBV is in de jaarrekening de verplichte RMV opgenomen (zie blz. 249). Op basis van de door PS vastgestelde verantwoordingsgrens verklaren GS of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig of niet rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het college baseert deze verantwoording op de uitgevoerde (verbijzonderde) interne controles. Deze controles zijn gericht op de naleving van wet- en regelgeving en uitgevoerd conform de Financiële verordening 2026. In deze verordening is geregeld dat het college zorgdraagt voor een periodieke interne controle ten behoeve van het getrouwe beeld en de rechtmatigheid van de jaarrekening.

Grondslag RMV

Op 18 februari 2026 hebben PS de Financiële verordening 2026, die van toepassing is op het verslagjaar 2025 en volgende jaren, vastgesteld. In deze verordening zijn de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording, de verantwoordings- en de rapportagegrens vastgelegd. De verantwoordingsgrens waarboven de rechtmatigheidsafwijkingen moeten worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording van de jaarrekening bedraagt 2% van de lasten, exclusief dotaties aan reserves. De rapportagegrens, de grens waarboven afwijkingen worden gerapporteerd, bedraagt € 125.000.

Rechtmatigheid - geconstateerde onrechtmatigheid

We hebben voor het verslagjaar 2025 rechtmatigheidsfouten vastgesteld boven de verantwoordingsgrens van € 4,9 mln. (2% van € 244,3 mln.). De bevindingen die de rapportagegrens overschrijden, zijn overeenkomstig de 'Financiële verordening 2026' hieronder - voor de drie rechtmatigheidscriteria - nader toegelicht. Bovendien hebben we fouten kleiner dan € 125.000, die we belangrijk vinden om te vermelden, in de toelichting opgenomen.

Het totaal aan rechtmatigheidsafwijkingen bedraagt voor 2025: € 12,953 mln.

a. Begrotingscriterium

Programmaonderdeel	Rekening 2025	Begroting 2025	Overschrijding	Ongeautoriseerd
6.3 Infrastructuur	€ 37.913	€ 37.548	€ 365	€ 365
8.3 Overhead en vennootschapsbel.	€ 47.294	€ 41.471	€ 5.823	€ 5.823
9.1 Reserves (Stortingen)	€ 77.236	€ 70.593	€ 6.643	€ 2.753
Totaal				€ 8.941*

x € 1.000

*Acceptabele begrotingsoverschrijdingen

b. Voorwaardencriterium

Europese aanbestedingen

Categorie	Rechtmatigheidsfout	Doorlopfouten ≤ 2024	Waarvan nieuw 2025
1. Soft- en hardware	€ 339	€ 329	€ 10
2. Verkeersregelingsystemen	€ 92	€ 92	
3. Datacenter	€ 298	€ 298	
4. Onderhoud berm en sloten	€ 3.283		€ 3.283
Totaal	€ 4.012*	€ 718	€ 3.293

x € 1.000

*niet-acceptabel

c. Misbruik & Oneigenlijk gebruik

Bij de uitgevoerde controles zijn er geen bevindingen geconstateerd met betrekking tot het misbruik & oneigenlijk gebruik van provinciale regelingen. Bepalingen aangaande het voorkomen van misbruik & oneigenlijk gebruik zijn opgenomen in de verordeningen en daarmee voldoende geborgd.

Toelichting op de rechtmatigheidsfouten

Ad. a Begrotingscriterium

Overschrijding lasten op programmaonderdeel

- 6.3 Infrastructuur (programma 6 Mobiliteit):
Uit de verschillenanalyse blijkt dat de lasten met € 0,36 mln. zijn overschreden. De overschrijding wordt met name veroorzaakt door hogere uitgaven voor gladheidsbestrijding en schades. Deze overschrijdingen zijn vooraf door Provinciale Staten als acceptabel aangemerkt.
- 8.3 Overhead en vennootschapsbelasting (programma 8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering):
De overschrijding op dit programmaonderdeel bedraagt € 5,82 mln. en wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de interne doorbelasting van Capaciteitsbeheer (€ 5,52 mln.) vanuit het programmaonderdeel Bedrijfsvoering naar het onderdeel Overhead. Van deze overschrijding wordt € 3,2 mln. gedekt door een onttrekking aan de egalisatiereserve 'Personeel'. Deze gedelegeerde reserve kan overeenkomstig de 'Nota Reserves & Voorzieningen' worden ingezet zonder de begroting te wijzigen voor onder andere personele knelpunten en organisatieontwikkeling.
Binnen de programmaonderdelen van Bedrijfsvoering is per saldo sprake van een kostenoverschrijding van € 2,4 mln. Daarbij wordt opgemerkt dat binnen enkele programmaonderdelen onderbestedingen zijn gerealiseerd die hiermee samenhangen. Deze onderbestedingen zijn ontstaan doordat werkzaamheden zijn uitgevoerd met eigen capaciteit in plaats van inhuurcapaciteit uit programmabudgetten. Feitelijk zou dit nog in mindering gebracht kunnen worden op de overschrijding. Dit betreffen onder meer de programmaonderdelen 1.1 Omgevingswet en 8.2 Trafficmanagement. Daarnaast zijn binnen de programmaonderdelen van Bedrijfsvoering lasten verantwoord die ook toegerekend hadden kunnen worden aan de beleidsprogramma's. Het gaat hierbij met name om inhuur die samenhangt met het kunnen voldoen aan wet- en regelgeving. Voorbeelden hiervan zijn de implementatie van de Omgevingswet, het programma Cyberweerbaarheid (bruggen en sluizen en gebouwenbeheer) om te voldoen aan de NIS2-richtlijn – die via de Cybersecuritywet in de tweede helft van 2026 wordt geïmplementeerd – en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv). De overschrijding bij Overhead is acceptabel omdat zij beleidsmatig voortvloeit uit interne toerekening, noodzakelijk is om de organisatie in stand te houden en te voldoen aan wet- en regelgeving.
- 9.1 Reserves (Stortingen):
De overschrijding bij reserves vraagt nadere duiding, omdat stortingen en onttrekkingen elkaar gedeeltelijk compenseren. Per saldo overschrijden de stortingen met € 6,64 mln. Doordat er ook lagere onttrekkingen hebben plaatsgevonden bedraagt de feitelijke overschrijding 7,75 mln. Hiervan is € 5,0 mln. rechtmatig, dit zijn stortingen in egalisatiereserves. Daarmee bedraagt de bruto rechtmatigheidsfout € 2,75 mln. De hogere stortingen dan begroot in de bestemmingsreserves en uitvoeringsreserves passen binnen het provinciaal beleid en zijn in lijn met de vastgestelde 'Nota Reserves en Voorzieningen' (€ 0,38 mln.). Het restant € 2,37 mln. betreft per abuis in de begroting geboekte negatieve onttrekkingen in plaats van stortingen. Per saldo heeft dit geen invloed op de hoogte van de reserve en past daarmee ook binnen het provinciaal beleid.

Ad b. Voorwaardencriterium

Naleving van de Europese aanbestedingsregels.

Tijdens de uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben wij geconstateerd dat er zes opdrachten zijn verstrekt in afwijking van de Europese aanbestedingsrichtlijnen. De rechtmatigheidsfout van deze opdrachten bedraagt € 4,0 mln. Dit betreffen:

- Van vóór 2024 geconstateerde afwijkingen van € 0,73 mln. Dit zijn de zogenaamde doorlooppfouten uit 2024 en voorgaande jaren, die blijven meetellen (voor de jaarlijkse kosten) in de berekening van de rechtmatigheidsfout totdat deze fouten zijn opgelost.
en
- In 2025 is een afwijking van € 3,3 mln. geconstateerd bij de aanbesteding "Onderhoud bermen en sloten". Deze opdracht is ten onrechte als werk aanbesteed, terwijl sprake was van een dienst. Hierdoor is de opdracht niet Europees aanbesteed, terwijl dit op grond van de aanbestedingsregels wel verplicht was. De huidige overeenkomst heeft een initiële looptijd van twee jaar en loopt tot 31 december 2026. Deze zal uitgediend worden, van de optie jaren wordt geen gebruik gemaakt. In 2026 wordt een nieuwe aanbestedingsprocedure opgestart voor de jaren 2027 en verder, die Europees als dienst wordt aanbesteed.

1. Soft- en hardware

1a. In 2020 is vastgesteld dat het contract voor het Document Management Systeem (DMS) eDocs onrechtmatig is. De licentie en het beheer en onderhoud hadden in 2025 opnieuw aanbesteed moeten worden, maar dat is op dit moment niet mogelijk omdat beschikbare alternatieven onvoldoende voldoen aan onze eisen voor veiligheid, gebruiksvriendelijkheid en naleving van wet- en regelgeving (o.a. Woo, Archiefwet en privacywetgeving). Omdat eDocs een kritische applicatie is voor de continuïteit van de bedrijfsvoering en het provinciale besluitvormingsproces, is verlenging van de licentie en het onderhoud noodzakelijk. Om tot een bestendige oplossing te komen ontwikkelt de provincie (samen met ICTU) een toekomstbestendig werkplekconcept dat nieuwe technologie inzet en inzicht geeft in welke eDocs-functionaliteiten in 2027 moeten worden aanbesteed. De voortzetting van eDocs is noodzakelijk totdat dit werkplekconcept klaar is voor besluitvorming. De verlenging betekent dat de bestaande aanbestedingsonrechtmatigheid in 2026 wordt gecontinueerd.

1b. Bij de overeenkomst voor het leveren, installeren en onderhouden van audiovisuele (AV) apparatuur is in 2023 geconstateerd dat de maximale contractwaarde is overschreden. In december 2025 is de Europese aanbesteding afgerond en gegund.

2. Verkeersregelingsystemen

ROK borden Flevoland

Op 2 juli 2025 heeft de aanbesteding van 22020-10 ROK borden Flevoland succesvol plaatsgevonden. Ter waarborging van de verkeersveiligheid op de provinciale wegen zijn in de periode tot aan de definitieve gunning van 22020-10 ROK borden Flevoland nog enkele opdrachten zonder rechtmatige contractuele grondslag verstrekt.

3. Datacenter

Eind 2024 is een onrechtmatigheid ontstaan van € 0,06 mln. op het contract voor het datacenter. Dit was al voorzien begin 2024. Daarom is een aanbesteding gestart, passend bij onze strategie om (stapsgewijs) naar de cloud te migreren en afscheid te nemen van het eigen datacenter. Ter voorbereiding is een marktconsultatie uitgevoerd naar de (on)mogelijkheden in de markt en de behoeften van de provincie voor de nabije toekomst. Mede vanuit de toegenomen bewustwording rondom digitale autonomie en onze koers om minder afhankelijk te worden van dominante (niet-Europese) platformleveranciers, is besloten aan te besteden op basis van dezelfde principes als het huidige contract: een hybride cloud-oplossing. De aanbesteding is, zoals gepland, begin 2025 gegund. In de eerste periode na gunning is de dienstverlening van de oude leverancier nog circa een half jaar (deels) nodig geweest als overbruggings- en exitvoorziening om de continuïteit van de dienstverlening en dataveiligheid te borgen tijdens de migratie en overdracht.

Interne beheersing inkoop- en aanbestedingsproces

Om het risico op inkoop- en aanbestedingsonrechtmatigheden in de toekomst proactief te verlagen, blijven wij werken aan de continue verbetering van het inkoopproces in de volle breedte. Onze focus ligt hierbij op de professionalisering (kennis, houding en gedrag) van het contractmanagement om zo beter te kunnen sturen op bestedingen en wederzijdse nakoming van de afspraken uit overeenkomsten. Tevens wordt toegewerkt naar een verbeterd contractenbeheersysteem (software, organisatorische maatregelen) en sturen wij op verdieping van de controle achteraf.

Als onderdeel van de interne beheersing zijn herstelmaatregelen uitgevoerd naar aanleiding van de geconstateerde aanbestedingsonrechtmatigheden. Van de zes dossiers zijn inmiddels drie opdrachten conform de Europese aanbestedingsregels aanbesteed. Daarmee zijn deze onrechtmatigheden beëindigd en tellen zij in toekomstige verslagjaren niet langer mee in de rechtmatigheidsbeoordeling. Voor de overige dossiers wordt toegewerkt naar herstel conform de geldende aanbestedingsregels.

6 Verbonden partijen

6.1 Algemeen

Verbonden partijen zijn publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke (verenigingen, stichtingen, B.V.'s en N.V.'s) rechtspersonen waarin we een bestuurlijk én een financieel belang hebben. Een financieel belang houdt in dat we financiële middelen ter beschikking hebben gesteld aan een verbonden partij en we deze middelen niet meer kunnen verhalen als de verbonden partij failliet gaat. Een bestuurlijk belang betekent zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

De indeling van de verbonden partijen wordt in lijn met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de notitie Verbonden partijen in vijf categorieën gesplitst. Dit zijn de categorieën: gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen, overige verbonden partijen en de organisaties met een maatschappelijk belang.

Visie en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

PS hebben op 28 mei 2025 de 'Nota Verbonden Partijen Provincie Flevoland 2025' vastgesteld.

In deze nieuwe beleidsnota is het beleid uit 2015 geëvalueerd en op enkele punten aangepast. In deze paragraaf deelt het college zijn visie op verbonden partijen. Verder komen de verschillende ontwikkelingen op dit onderwerp aan de orde. In de nota is aandacht gevraagd voor het instrument verbonden partijen. Dit instrument is in te zetten om een publieke taak op afstand te plaatsen. Naast dit instrument is een aantal andere instrumenten inzetbaar voor de realisatie van een provinciale :

- Als provincie zelf doen;
- Opdracht verlenen aan een externe partij;
- Een subsidiebijdrage verlenen aan een instantie;
- In (tijdelijke of langjarige) samenwerking met derden, partners, medeoverheden doelen nastreven.

De belangrijkste uitgangspunten van de nota zijn:

- Het beleid voor rollen, posities en verantwoordelijkheden blijft ongewijzigd. Wel is in de praktijk verduidelijking mogelijk van rollen, bevoegdheden en de daarbij behorende informatievoorziening;
- Eens per vijf jaar wordt de provinciale inzet ten aanzien van verbonden partijen geëvalueerd. Daarbij wordt ook de beleidsnota zelf herzien en waar nodig aangepast;
- In de aansturing van verbonden partijen worden de rol van eigenaar en de inhoudelijke rol op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau van elkaar gescheiden;
- Op basis van de mate van zeggenschap en het ingebrachte financiële belang wordt onderscheid gemaakt tussen twee categorieën verbonden partijen: A en B. Deze indeling bepaalt in principe de mate van inzet en informatievoorziening;
- Voor de beschrijving van de verschillende rollen van Provinciale Staten (PS) en Gedeputeerde Staten (GS) is 'Bijlage 1 Rollen PS' bij de nota opgenomen. Hieraan is een passende informatievoorziening gekoppeld, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke verbonden partijen. Voor iedere privaatrechtelijke verbonden partij in categorie A wordt onderzocht welke aanvullende afspraken kunnen worden gemaakt over de te leveren informatie en het niveau daarvan. Deze informatie moet adequaat zijn en aansluiten bij de onderscheiden rollen van GS (sturen) en PS (toezien op de sturing);
- Andere vormen van samenwerking, zoals samenwerkingsverbanden en bestuurlijke afspraken, zijn in de huidige tijd belangrijker geworden. Bij elke evaluatie wordt daarom afgewogen of de juridische vorm van een verbonden partij nog steeds de meest geschikte manier is om het doel te bereiken;
- Op basis van deze beleidsnota wordt een praktische aanpak opgesteld om de ambtelijke en bestuurlijke uitvoering van het beleid te bevorderen, te coördineren en te zorgen voor passende informatievoorziening.

Volgens de definities is stichting DE-on formeel geen verbonden partij. In dit jaarverslag wordt informatie over deze stichting echter wel opgenomen, met name omdat de provincie momenteel de enige financier is. PS hebben in een motie gevraagd te onderzoeken of deze stichting formeel een verbonden partij kan worden. In het eerste kwartaal 2026 is onderzoek naar de mogelijkheden uitgevoerd en wordt een aantal voorstellen opgesteld. In het proces van besluitvorming zijn de staten betrokken.

Verbonden partijen ontwikkelen zich en er doen zich veranderingen in de wereld om ons heen voor. De opdracht die in het ene jaar aan een verbonden partij wordt gesteld moet daarom periodiek getaxeerd worden: past de vraag van vandaag nog wel bij de opdracht van toen? Met andere woorden: is het gekozen instrument nog de juiste of zijn andere middelen doelmatiger, effectiever? Wordt met deze opdracht aan een verbonden partij (of een subsidieregeling of vorm van samenwerking) het provinciale doel daadwerkelijk en effectief benaderd?

In de benadering van verbonden partijen gaan wij uit van de diversiteit aan verbonden partijen. Waar sprake is van een aandeelhoudersbelang is de positie van Flevoland beperkt. Onze invloed in dergelijke partijen is navenant gering en onze inzet is gericht op het uitoefenen van invloed op specifieke maatschappelijke of strategische onderwerpen. In die gevallen waar wij een groot aandeel hebben of alle zeggenschap hebben plegen wij grote inzet, alleen of samen met anderen om te zorgen dat de verbonden partij de opdracht optimaal uitvoert.

Ten slotte heeft het college bij de vaststelling van de 'Nota Verbonden Partijen' enkele toezeggingen gedaan:

- Regelmatig (twee maal per jaar) te communiceren over de voortgang van het plan van aanpak;
- Een uniforme rapportage over de verbonden partijen te komen (in ieder geval) bij de komende jaarstukken.

Aanpak professionalisering

De 'Nota Verbonden Partijen' heeft het inzicht opgeleverd dat er een vorm van professionalisering nodig is. Daarbij wordt aangesloten op ontwikkelingen die de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) signaleert. Het betreft daarbij allereerst om de verduidelijking van de rollen van het college van GS, van PS en de positie van verbonden partijen. Daarnaast wordt een verdeling gemaakt in de categorieën van verbonden partijen (A en B). Ten slotte zijn verbeteringen dan wel verduidelijking gewenst in de informatievoorziening in relatie tot eerdergenoemde rollen.

1. Inhoudelijk

In het programmaplan van de programmabegroting wordt er programmaonderdeel (PO) weergegeven welke verbonden partij(en) bijdraagt of bijdragen aan dit programmaonderdeel. Daarbij wordt voor de categorie A partijen kort toegelicht welke concrete bijdrage of prestatie deze verbonden partij in het kader van de uitvoering van de publieke taak oplevert. Bij de Programmabegroting 2026 is dit voor het eerst gedaan. In het Jaarverslag wordt eveneens voor de categorie A-partijen weergegeven welke prestaties zijn geleverd. Overigens is in de meeste gevallen nog geen jaarverslag beschikbaar.

2. Risico's

Jaarlijks wordt voor deze paragraaf in het Jaarverslag een globale financiële analyse gemaakt van de verbonden partij. Hoe groter de provinciale inbreng en ons belang hoe relevanter deze analyse is. Tegelijkertijd is de beschikbare informatie beperkt, omdat in de meeste gevallen een jaarverslag nog niet gepubliceerd is.

Op basis van toezeggingen is niet alleen een beeld van de bestuurlijke ontwikkeling opgenomen bij de verbonden partijen, maar ook wordt vermeld of de verbonden partij een duidelijk beleid op risicomanagement heeft. Per verbonden partij wordt waar dat mogelijk is een beknopte risicoinschatting gegeven; dit beperken we volgens afspraak tot categorie A partijen.

Als derde element wordt weergegeven per verbonden partij dat er inzicht is in de mate van risicobeheersing. Het is een vorm van professionaliteit dat een verbonden partij bewust stuurt op risico's. als eerste stap wordt in beeld gebracht of zichtbaar sprake is van risicomanagement. Met de verbonden partijen wordt daarover doorgesproken. De ontwikkeling die is voorzien, is dat ook een beoordeling plaatsvindt van een adequate risicobeheersing door de verbonden partij. Een beoordelingsmatrix is daarvoor beschikbaar als taxatiemiddel. Het betreft publieke middelen en de provincie loopt een zeker risico indien een verbonden partij niet professioneel opereert.

Informatievoorziening

Wanneer zich bijzonderheden voordoen bij een verbonden partij dan worden PS daarover geïnformeerd, veelal in de vorm van een Mededeling.

De verbeteraanpak is in de eerste plaats de intentie dat deze paragraaf meer inzicht en verantwoordingsinformatie biedt aan PS. Bovendien is voorzien in de inrichting van een expertise- en coördinatiepunt in de organisatie. Deze heeft onder andere tot taak de informatievoorziening te stroomlijnen:

- Binnen de organisatie en tussen de verbonden partijen (uniformeren)
- Richting GS (eenvormig adviseren en annoteren van vergaderingen bij de partijen, waarbij expliciet onderscheid wordt gemaakt in de rol van eigenaar en de inhoudelijke rol), zodat ook binnen GS deze rolvastheid wordt bevorderd en bewaakt
- Richting PS zowel in de P&C-cyclus als ook de ontwikkeling en toepassing van een samenwerkingsinformatiekaart, waarbij standaardinformatie op uniforme wijze beschikbaar wordt gesteld. Deze kaart is in ontwikkeling. Met name de verschillende momenten van publicatie en vorm van jaarverslagen zal tijd vergen om tot uniformiteit te komen.

Lijst van verbonden partijen

Vennootschappen en coöperaties	Gemeenschappelijke regelingen (GR)
Horizon B.V.	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
Sportservice Flevoland B.V.	Het Flevolands Archief
Visit Flevoland B.V.	Stichtingen en verenigingen
OMALA N.V.	Interprovinciaal Overleg (IPO)
Airport Garden City C.V.	Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A.
Afvalzorg Holding N.V.	Overige verbonden partij(en)
Vitens N.V.	Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Organisatie(s) met een maatschappelijk belang
Alliander N.V.	Stichting DE-on
TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.	
GroEIFonds Flevoland B.V.	

Wijzigingen in de lijst van verbonden partijen

Ten opzichte van de Programmabegroting 2026 zijn er geen wijzigingen opgetreden in de lijst verbonden partijen.

6.2 Overzicht verbonden partijen

1

Horizon		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.horizonflevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Bevorderen werkgelegenheid	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	A.J. Gerritsen & A.J.A. van Dijk	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	113	113
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	7.367	7.766
Omvang vreemd vermogen	5.394	5.394
	2024	2025
Financieel resultaat	-640	399
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door de vennootschap opgestelde Jaarstukken 2024 en de Q3-rapportage 2025, waarin opgenomen het geprognosticeerd geconsolideerd resultaat 2025. x € 1.000

Aanvullende informatie

Horizon B.V. is door de provincie opgericht en opereert als de regionale ontwikkelingsmaatschappij van Flevoland. Het doel van de vennootschap is het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in provincie Flevoland. Horizon zet zich in om ondernemers te laten groeien en tegelijkertijd maatschappelijke opgaven te realiseren. Daarbij laat zij zich leiden door voorspoed voor de inwoners van Flevoland. Dit doet Horizon langs drie lijnen, namelijk: 1) innoveren (het ondersteunen van bedrijven die nieuwe verdienmodellen zoeken en het verder uitwerken van innovatieve businesscases), 2) internationaliseren (exportbevordering en acquisitie van nieuwe bedrijven) en 3) investeren (verstrekken van financiering aan Flevolandse bedrijven, daar waar er sprake is van marktfalen). De provincie is enig aandeelhouder in Horizon. De vennootschap is aandeelhouder in een drietal Flevolandse entiteiten: De Aanjager B.V. (100%), het MKB Fonds Flevoland B.V. (81,5%) en het Technofonds Flevoland B.V. (62,5%). Met deze entiteiten worden Flevolandse bedrijven ondersteund. De vennootschappelijke jaarstukken over het boekjaar 2025 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2025 nog niet beschikbaar.

2

Sport Service Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.sportflevo.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Behartigen van sport	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	162	162
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	500	517
Omvang vreemd vermogen	228	228
	2024	2025
Financieel resultaat	58	17
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door de vennootschap opgestelde Jaarstukken 2024 en de Exploitatiebegroting 2026. x € 1.000

Aanvullende informatie

Eind 2018 is Sportservice Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op gebied van sport activiteiten uit voor de provincie. De jaarstukken 2025 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2025 nog niet beschikbaar.

3

Visit Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.visitflevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Behartigen van toerisme	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	A.J. Gerritsen & H.J. Hofstra	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	100	100
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	237	240
Omvang vreemd vermogen	214	214
	2024	2025
Financieel resultaat	-3	3
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door de vennootschap opgestelde Jaarstukken 2024 en de Exploitatiebegroting 2025. x € 1.000

Aanvullende informatie

Eind 2018 is Sportservice Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op gebied van recreatief toeristisch activiteiten uit voor de provincie.

4

OMALA N.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	N.V.	
Website		
Openbaar belang dat behartigd wordt	Ontwikkeling Amsterdam Lelystad Airport	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J. Klopman & A.J.A. van Dijk	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	33,33	33,33
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	25	25
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	485	610
Omvang vreemd vermogen	35	1.591
	2024	2025
Financieel resultaat	-26	126
Dividend	0	0

x € 1.000

Aanvullende informatie

OMALA N.V. is de enig behorend vennoot van Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City (AGC). Vanaf 2016 handelen OMALA NV en AGC CV onder de handelsnaam Lelystad Airport Businesspark (LAB). Omdat het luchthavenbesluit is genomen kan Amsterdam Lelystad Airport zich ontwikkelen tot luchthaven voor Low Cost Carriers, zakenvluchten, lesvluchten en onderhoudsvluchten. De aanleg van provinciale infrastructuur en de aansluiting van een halve afslag op de A6 versterken de ruimtelijke positionering van het OMALA gebied.

5

Airport Garden City C.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	C.V.	
Website	www.lelystadairportbusinesspark.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Ontwikkeling Amsterdam Lelystad Airport	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J. Klopman & A.J.A. van Dijk	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	33,33	33,33
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	1.000	1.000
Financieel belang van de provincie (lening €)	1.600	1.600
Omvang eigen vermogen	3.001	6.796
Omvang vreemd vermogen	5.584	5.855
	2024	2025
Financieel resultaat	0	3.795
Dividend	0	0

x € 1.000

Aanvullende informatie

De behorend vennoot van Airport Garden City C.V. is OMALA N.V. Voor deze partij zijn dezelfde risico's en beheersmaatregelen van toepassing als bij de verbonden partij OMALA N.V.

Afvalzorg Holding N.V.		
Vestigingsplaats	Assendelft	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.afvalzorg.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Afvalzorg	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J.N. Simonse	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	10,00	10,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	4	4
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	73.717	62.657
Omvang vreemd vermogen	171.425	171.514
	2024	2025
Financieel resultaat	-2.779	-11.141
Dividend	106	197

Prognose o.b.v. begroting 2026

x € 1.000

Aanvullende informatie

Het publiek belang van afvalverwerking en milieuzorg komt voort uit de voormalige nutsbedrijven. Zowel bestuurlijk als financieel is er voor de provincie nauwelijks sprake van risico's anders dan een regulier risico als aandeelhouder in verband met het zeer beperkte aandeel in het bedrijf. Gezien de beperkte risico's zijn specifieke beheersmaatregelen niet aan de orde.

Risico en beheersmaatregelen

De provincies zijn volgens de Wet Milieubeheer verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van de gesloten stortplaatsen binnen de provinciegrenzen waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn gestort. Wanneer de stortplaats is volgestort, zorgt de exploitant voor de afdichting van de stortplaats. Als de exploitant zijn verplichting niet na kan komen (afdichten van de stortplaats), dan komen deze kosten voor rekening van de provincie. Afvalzorg heeft twee actieve stortplaatsen in Flevoland. Afvalzorg Deponie BV (dochteronderneming Afvalzorg Holding N.V.) dient volgens de vergunningvoorschriften financiële zekerheid te stellen aan provincie Flevoland voor de aan te brengen bovenafdichtingen. De omvang van de te stellen zekerheid bedraagt € 2,27 per gestorte ton afval volgens artikel 12 Stortbesluit bodembescherming. Afvalzorg heeft twee beleggingsrekeningen in onderpand gegeven aan provincie Flevoland als financiële zekerheid voor de aanleg van bovenafdichtingen op stortlocaties Braambergen in Almere en Zeeasterweg in Lelystad. Daarnaast is er zowel bestuurlijk als financieel voor de provincie nauwelijks sprake van risico's anders dan een regulier risico als aandeelhouder in verband met het zeer beperkte aandeel (10%) in het bedrijf. Gezien de beperkte risico's zijn verdere beheersmaatregelen niet aan de orde. De provincie is belast met de nazorg van gesloten stortplaatsen. De kosten hiervan worden door de exploitant (Afvalzorg) van de stortplaats opgebracht door middel van een nazorgheffing en in het provinciale nazorgfonds beheerd. De hoogte van de jaarlijkse nazorgheffing wordt in belangrijke mate bepaald door de gehanteerde rekenrente en de vastgestelde milieuhygiënische maatregelen in het nazorgplan. Op dit moment is er discussie over de te hanteren rekenrente gezien tegenvallende opbrengsten van het vermogen in het nazorgfonds. Door de provincie is besloten om in 2024 en 2025 onderzoek hiernaar te doen en in 2026 de nazorgheffing aan te passen. Een sterke verlaging van de door de Provinciale Nazorgfondsen gehanteerde rekenrente zal afhankelijk van de wijze waarop dit wordt geëffectueerd en de periode waarin eventuele additionele heffingen worden opgelegd, een zeer grote financiële impact hebben op Afvalzorg. De continuïteit van de onderneming zou daarmee mogelijk in gevaar komen.

7

Vitens N.V.		
Vestigingsplaats	Utrecht	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.vitens.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Drinkwatervoorziening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J.N. Simonse	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,08	0,08
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	250	250
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	713.600	785.600
Omvang vreemd vermogen	1.684.800	1.866.700
	2024	2025
Financieel resultaat	34.500	72.000
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. Financieel jaarplan 2025-2029

x € 1.000

Aanvullende informatie

Vanwege de wettelijke eis dat de aandelen middellijk of onmiddellijk in handen van de overheid moeten zijn, heeft de provincie een belang in deze organisatie. De provincie loopt geen substantiële risico's. In de planperiode is de verwachting dat de solvabiliteit rond de 30% zal uitkomen. Jaarlijks zal worden beoordeeld of uitkering van dividend mogelijk is. Vitens wil de solvabiliteit de aankomende jaren laten stijgen naar een minimumniveau van 35% en blijvend voldoen aan de financiële ratio's zoals gesteld door de kredietverstrekkers. Hiervoor zal de aankomende jaren het nettoresultaat moeten worden toegevoegd aan het eigen vermogen.

8

N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.bngbank.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Financiële dienstverlening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,14	0,14
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	572	572
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	4.777.000	4.919.000
Omvang vreemd vermogen	123.164.000	127.458.000
	2024	2025
Financieel resultaat	294.000	142.000
Dividend	163	185

<https://www.bngbank.nl>

x € 1.000

Aanvullende informatie

bron: Halfjaarbericht 2025 BNG Bank

Risico en beheersmaatregelen

De bank is door de toezichthouder De Nederlandse Bank (DNB) in 2015 aangemerkt als systeembank. De bank voldoet aan de hoogste long-term credit rating (Standard&Poors's AAA, Moody's Aaa en Fich AAA) met, in alle gevallen, een "stable outlook". De aandelen geven een goed rendement en de provincie loopt geen substantiële risico's.

9

Alliander N.V.		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.alliander.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Energievoorziening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,05	0,05
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	201	201
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	6.038.000	6.235.000
Omvang vreemd vermogen	6.918.000	7.941.000
	2024	2025
Financieel resultaat	976.000	197.000
Dividend	76	52

Prognose o.b.v. halfjaarcijfers 2025

x € 1.000

Aanvullende informatie

Vanwege de wettelijke eis dat de aandelen middellijk of onmiddellijk in handen van de overheid moeten zijn, heeft de provincie een belang in deze organisatie.

Risico en beheersmaatregelen

Zowel bestuurlijk als financieel is er voor provincie Flevoland nauwelijks sprake van risico's anders dan een 'normaal' aandeelhoudersrisico in verband met het zeer beperkte aandeel in de energiemaatschappij en netwerkbedrijven. Gezien de beperkte risico's zijn specifieke beheersmaatregelen niet aan de orde.

TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.

Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.pocfondsflevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Economische ontwikkeling	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	A.J. Gerritsen & A.J.A. van Dijk	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	9.285	8.043
Omvang vreemd vermogen	26	26
	2024	2025
Financieel resultaat	-1.000	-1.242
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door de vennootschap opgestelde Jaarstukken 2024 en het in de Exploitatiebegroting 2026 als vergelijkend cijfer opgenomen geprognosticeerd resultaat 2025. x € 1.000

Aanvullende informatie

Sinds 2018 verstrekt TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V. participaties en/of (achtergestelde) converteerbare leningen aan Flevolandse innovatieve MKB-ondernemingen om op deze wijze innovatie in een vroeg stadium al te ondersteunen. Hierbij is het uitgangspunt dat het fonds minimaal 50% revolverend is. Het fonds heeft tot en met 2023 een toegezegd fondsvermogen van € 13,3 mln., waarvan € 5,3 mln. afkomstig is uit EFRO-middelen (inclusief € 1,3 mln. rijkscofinanciering). De overige € 8 mln. is afkomstig van de provincie. Hieruit worden ook de beheerkosten aan de fondsbeheerder (Horizon B.V.) betaald. De provincie heeft een aandeel van € 1 en is daarmee 100% eigenaar van deze entiteit. Onder het vreemd vermogen van de entiteit zijn opgenomen het al overgemaakte provinciaal fondsvermogen en de vooruitbetaalde EFRO-middelen, inclusief cofinanciering van het Rijk. Zodra het fondsvermogen wordt uitgezet via leningen wordt dit geconverteerd naar het vennootschappelijk eigen vermogen. De jaarstukken van de vennootschap over het boekjaar 2025 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2025 nog niet beschikbaar.

Risico en beheersmaatregelen

Aan de inzet van EFRO-middelen en de daarmee samenhangende rijkscofinanciering zijn voorwaarden verbonden. Hierbij is het risico dat deze middelen niet volledig ingezet kunnen worden in de periode tot en met 2023. Als gevolg hiervan kan er sprake zijn van een terugbetalingsverplichting aan Europa / Den Haag. Om dit risico te mitigeren is een deskundige fondsmanager aangetrokken. Deze fondsmanager is bekend met het Flevolandse financieringslandschap en beheert de bestaande fondsen. Het gaat hier naast het PoC-fonds om het Technofonds Flevoland en het MKB-fonds Flevoland. Na 2023 zijn er vooralsnog geen nieuwe middelen beschikbaar om nieuwe financieringen te verstrekken, tenzij bestaande financieringen worden terugbetaald. Dit laatste wordt voor de komende jaren echter nog niet voorzien. De provincie, als aandeelhouder, en de fondsbeheerder verkennen verschillende mogelijkheden om nieuw kapitaal te verwerven om ook na 2023, naast het beheren van de al bestaande portefeuille, meer innovatief Flevolands MKB te kunnen ondersteunen.

11

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Website	www.ofgv.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Milieu	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Algemeen en Dagelijks bestuur	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	29,76	27,72
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	2.782	2.014
Omvang vreemd vermogen	3.695	3.078
	2024	2025
Financieel resultaat	144	15
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. begroting 2026 en concept jaarrekening 2025.

x € 1.000

Aanvullende informatie

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) voert taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de deelnemende provincies en gemeenten. Naast de verplichte milieutaken heeft de provincie ook de vergunningverlening-, toezicht en handhavingstaken op een breed terrein van bodem, ontgronding en water ondergebracht bij de OFGV.

12

Het Flevolands Archief		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Website	www.hetflevolandsarchief.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Archiefbeheer	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Algemeen en Dagelijks bestuur	
Betrokken bestuurder(s)	A.J. Gerritsen & J. Klopman	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	8,00	8,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	299	131
Omvang vreemd vermogen	329	120
	2024	2025
Financieel resultaat	0	0
Dividend	0	0

Prognose op basis van jaarstukken 2024, Programmabegroting HFA 2025-2028 en bestuursrapportage HFA tot en met Q3 2025.

x € 1.000

Aanvullende informatie

Sinds 1 juli 2017 bestaat het Regionaal Historisch Centrum Het Flevolands Archief (hierna: HFA) als opvolger van het Erfgoedcentrum Nieuw Land. Deelnemers zijn gemeenten Lelystad, Dronten, Zeewolde, Urk, het Waterschap Zuiderzeeland, provincie Flevoland en het ministerie van OCW. HFA voert een deel van de

archiefwettelijke taken uit voor haar deelnemers en houdt toezicht op, adviseert en beheert de archiefcollecties van haar deelnemers en uit de regio.

Risico en beheersmaatregelen

Het Flevolands Archief (HFA) voert voor de provincie en andere deelnemers archiefwettelijke taken uit. Het belangrijkste risico betreft het niet tijdig voldoen aan archiefwet- en regelgeving, waaronder digitalisering, informatiehuishouding en beveiliging. Niet naleving kan leiden tot herstelopdrachten door de provinciale archivaris, extra toezicht en hogere uitvoeringskosten. Het weerstandsvermogen van HFA is toereikend om reguliere schommelingen op te vangen, maar bij grotere ontwikkelingen – zoals versnelde digitaliseringsopgaven en veranderingen wetgeving – kan aanvullende bijdrage van deelnemers nodig zijn. Daarnaast zijn er financiële risico's door structureel stijgende kosten voor ICT, huisvesting en collectiebeheer. HFA heeft mogelijkheden om financieel bij te sturen, maar de ruimte is beperkt doordat het takenpakket wettelijk is bepaald. De bedrijfsvoering en het risicomanagement zijn in de basis op orde, al vraagt de verdere digitalisering permanente aandacht. Omdat HFA een gemeenschappelijke regeling is, kan besluitvorming over investeringen vertragen door noodzakelijke afstemming tussen meerdere deelnemers. Ter beheersing hiervan is de provincie vertegenwoordigd in het Algemeen en Dagelijks Bestuur en vindt structurele monitoring plaats via de P&C cyclus, waaronder de zienswijzeprocedure op begroting en jaarstukken. De provinciale archivaris houdt toezicht op naleving van de Archiefwet en er zijn afspraken gemaakt over informatiehuishouding, digitale dossiervorming en beveiliging. Daarnaast wordt HFA periodiek geëvalueerd conform de 'Nota Verbonden Partijen', waarbij ook governance, risico's en taakuitvoering worden beoordeeld.

13

Inter Provinciaal Overleg		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Juridische vorm	Vereniging	
Website	www.ipo.nl / www.bij12.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Samenwerking en belangenbehartiging	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht ALV	
Betrokken bestuurder(s)	J.N. Simonse	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/ stemrecht van de provincie (aandeel %)	8,33	8,33
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	1.000	325
Omvang vreemd vermogen	53.222	53.222
	2024	2025
Financieel resultaat	1.472	0
Dividend	0	0

Saldo's bepaald op basis van (geconsolideerde) jaarrekening vereniging IPO x € 1.000
 2024 gecorrigeerd voor geplande mutaties in de boekjaren 2025-2026 (geplande onttrekkingen bestemmingsreserves)

Aanvullende informatie

Het IPO is een vereniging van twaalf provincies. Het is het samenwerkingsverband van twaalf provincies en de belangenbehartiger namens de provincies richting medeoverheden (Rijk, gemeenten, waterschappen) en andere partners, maatschappelijke organisaties. Daarnaast vervult het IPO een platformfunctie om kennis te delen. Daarvoor worden het IPO-Jaarcongres, themadagen en denktank bijeenkomsten georganiseerd. Gezamenlijk worden standpunten bepaald en initiatieven ontplooid ter versteviging van de positie van de provincies als middenbestuur en ter verbetering van de interbestuurlijke verhoudingen.

Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A.		
Vestigingsplaats	Utrecht	
Juridische vorm	Vereniging	
Website	www.ndovloket.nl - www.dova.nu	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Openbaar vervoer	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht ALV	
Betrokken bestuurder(s)	E.T.M. Müller	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	6,67	6,67
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	1.114	1.137
Omvang vreemd vermogen	3.689	3.689
	2024	2025
Financieel resultaat	289	23
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door het samenwerkingsverband opgestelde Jaarstukken 2024 en de Exploitatiebegroting 2025. x € 1.000

Aanvullende informatie

De organisaties NDOV en DOVA hebben de handen ineengeslagen en zijn met ingang van 2019 samen verder gegaan. Op 31 oktober 2018 is hiertoe de rechtspersoon Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A. bij notariële akte te Utrecht opgericht. Het samenwerkingsverband telt 15 leden. Elk lid heeft één stem in de ledenvergadering. De coöperatie heeft ten doel het faciliteren en ondersteunen van de leden bij collectieve vraagstukken op het gebied van de exploitatie, infrastructuur en services voor reizigers, zoals informatievoorziening over het openbaar vervoer en andere vormen van collectief vervoer of individueel vervoer. Uiteindelijk doel is te komen tot een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt vervoer voor de reiziger. Jaarlijks maakt het bestuur een jaarplan (activiteiten en begroting), bestuursverslag en jaarrekening op. De vereniging brengt na de jaarlijkse vaststelling van het jaarplan door de algemene ledenvergadering voor het gebruik van het 'NDOV-programma' en het 'Samenwerkingsprogramma DOVA' de daarmee samenhangende kosten bij de leden in rekening volgens de vastgestelde verdeelsleutels. De jaarstukken van de vereniging over het boekjaar 2025 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale Jaarstukken 2025 nog niet beschikbaar.

Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Publiek rechtspersoon	
Website	n.v.t.	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Afvalzorg en milieubeheer	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	College vormt Dagelijks- en Algemeen bestuur	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra (Dagelijks Bestuur) / Voltallig college (Algemeen Bestuur)	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	971	1.030
Omvang vreemd vermogen	32.584	33.973
	2024	2025
Financieel resultaat	433	59
Dividend	n.v.t.	n.v.t.

x € 1.000

Aanvullende informatie

Provincies zijn verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van stortplaatsen binnen hun grenzen waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn gestort. Zodra een stortplaats vol is, zorgt de exploitant voor de afdichting. Na de technische eindinspectie neemt de provincie de nazorg en de financiering hiervan over. Elke provincie heeft hiervoor een Nazorgfonds opgericht, dat volgens artikel 15.47 van de Wet Milieubeheer een rechtspersoon is met een Dagelijks Bestuur en een Algemeen Bestuur, en een eigen begroting en jaarstukken. GS beheren het fonds en vormen het Algemeen Bestuur. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit twee gedeputeerden met de portefeuilles Financiën, Milieu en Afvalzorg. Het Nazorgfonds heeft twee doelen: het beheren van de middelen voor de eeuwigdurende nazorg en ervoor zorgen dat deze middelen alleen hiervoor worden gebruikt. De rentetoevoeging aan de voorzieningen is jaarlijks gelijk aan het doelrendement (4,4%), ongeacht het werkelijke rendement. De afgelopen jaren was het werkelijke rendement hoger dan het doelrendement, waardoor het eigen vermogen (de buffer voor schommelingen in het rendement) is toegenomen.

Risico en beheersmaatregelen

Financiële risico's: Nadat een sluitingsverklaring wordt afgegeven voor een stortplaats gaat de nazorgfase van start. Als na het afgeven van een sluitingsverklaring blijkt dat in het Nazorgfonds onvoldoende vermogen aanwezig is om de eeuwigdurende nazorg te kunnen bekostigen, komen aanvullende kosten voor rekening van de provincie en is het verhalen op de exploitanten niet meer mogelijk. Ook ontstaat er een financieel risico wanneer het werkelijke beleggingsrendement van het Nazorgfonds lager is dan het doelrendement (rekenrente voor doelvermogen en heffing) of wanneer het op te brengen doelvermogen te laag blijkt te zijn. Voor de provincie speelt dit risico alleen voor de gesloten stortplaats Het Friese Pad. Beheersmaatregelen: Bij het bepalen van de hoogte van de jaarlijkse nazorgheffingen betrekken we het beleggingsrendement van het Nazorgfonds. Bij het afgeven van een sluitingsverklaring stellen we een financiële eindafrekening op om een tekort of overschot ten opzichte van het doelvermogen bij aanvang van de nazorg te kunnen vereffenen op het moment van overdracht van de stortplaats. We berekenen de benodigde doelvermogens volgens het IPO rekenmodel op basis van goedgekeurde nazorgplannen. De nazorgplannen en rekenmodellen voor de nog niet gesloten stortplaatsen zullen worden geactualiseerd aan de hand van de IPO checklist en het rekenmodel RINAS 4.

Stichting DE-on		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Stichting	
Website	www.eef-flevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Duurzame energievoorziening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Geen	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,00	0,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	8.500	10.100
Omvang eigen vermogen	-3.008	-3.172
Omvang vreemd vermogen	8.882	11.348
	2024	2025
Financieel resultaat	-101	-164
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. Jaarplan 2026.

x € 1.000

Aanvullende informatie

Stichting DE-on is formeel geen verbonden partij, maar met PS is afgesproken dat zij wordt behandeld alsof dat wel zo is. DE-on draagt bij aan de ontwikkeling van duurzame energie in Flevoland door het financieren van projecten die gericht zijn op energiebesparing en/of het duurzaam opwekken van energie, met name in marktsegmenten die zich autonoom onvoldoende ontwikkelen. In 2023 is de looptijd van de drie uitstaande leningen met acht jaar verlengd, tot en met 2042. GS hebben bij besluit van 30 augustus 2022 een aanvullende lening van € 6,5 mln. beschikbaar gesteld aan DE-on. Ten tijde van het opstellen van de Jaarstukken 2025 heeft DE-on geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

Risico en beheersmaatregelen

Op basis van leningsvoorwaarden loopt de provincie het risico dat de lening in de toekomst mogelijk (deels) oninbaar is. Jaarlijks wordt over de inzet gerapporteerd. In de subsidievoorwaarden zijn voorwaarden opgenomen voor het tempo van investeringen. Als niet aan de voorwaarden is voldaan kan (een deel van) de lening worden teruggevorderd. Om het risico af te dekken dat de lening niet wordt terugbetaald, is binnen de 'Brede Bestemmingsreserve' een bedrag van € 7,5 mln. geormerkt en voor het negatieve eigen vermogen van DE-on een voorziening getroffen ter grootte van € 3,3 mln. DE-on mitigeert het terugbetalingsrisico door iedere maand na te gaan of aan betalingsverplichtingen voldaan is en actie te nemen bij eventuele achterstanden. Tevens wordt ieder jaar van alle financieringen een revisie uitgevoerd. Als de omstandigheden erom vragen doet de Stichting dit ook tussentijds. Revisies van maatwerkfinancieringen worden ook aan de Raad van Toezicht ter beoordeling voorgelegd. Revisies van standaardfinancieringen worden door het bestuur beoordeeld, en als er bijzonderheden zijn, wordt de Raad van Toezicht hiervan op de hoogte gesteld.

Groefonds Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.horizonflevoland.nl/groefondslevoland	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Versterken van de economische structuur en stimuleren werkgelegenheid	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	A.J. Gerritsen & A.J.A. van Dijk	
	31-12-2024	31-12-2025
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	50,00	50,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	10.700	10.700
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	19.887	19.323
Omvang vreemd vermogen	18	18
	2024	2025
Financieel resultaat	-409	-565
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door de vennootschap opgestelde Jaarstukken 2024 en het in de Exploitatiebegroting 2026 als vergelijkend cijfer opgenomen geprognosticeerd resultaat 2025. x € 1.000

Aanvullende informatie

Groefonds Flevoland B.V. heeft als doel het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in provincie Flevoland. Dit doet zij door het participeren in alsook het aangaan en verstrekken van (achtergestelde) geldleningen aan vennootschappen en andere ondernemingen die in de ruimste zin een bijdrage kunnen leveren aan dit doel. De Nederlandse Staat en provincie Flevoland zijn elk voor 50% eigenaar van deze entiteit. De initiële fondsomvang bedroeg € 16 mln., waarbij een eerste kapitaalstorting van € 8 mln. heeft plaatsgevonden bij de oprichting. Op 23 november 2021 is het aandelenkapitaal met € 5,4 mln. uitgebreid en door beide aandeelhouders (naar rato van ieders belang) volgestort. In december 2023 heeft door beide aandeelhouders een tweede kapitaalstorting van € 8 mln. op het initiële fondsvermogen plaatsgevonden. De vennootschappelijke jaarstukken over het boekjaar 2025 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2025 nog niet beschikbaar.

7 Grondbeleid

Door de provincie wordt grondbeleid ingezet voor integrale gebiedsontwikkeling, infrastructuur, de ecologische hoofdstructuur en de gebiedsontwikkeling van het landelijk gebied. De provincie acteert daarin enerzijds als grondeigenaar en grondbeheerder (taakgebonden grondbeleid) en anderzijds als gebiedsontwikkelaar (gebiedsgericht grondbeleid).

Het taakgebonden grondbeleid is gericht op de realisatie van nieuwe, dan wel de aanpassing van bestaande, provinciale infrastructuur. Het gebiedsgerichte grondbeleid is gericht op het realiseren van provinciale strategische doelen, zoals vastgelegd in het Omgevingsplan.

Kaderdocumenten

Wij hebben het grondbeleid doorvertaald in verschillende provinciale kaderdocumenten, zoals het Omgevingsplan (<https://geo.flevoland.nl/omgevingsplan>), de 'Omgevingsvisie FlevolandStraks' welke het visiedeel van het Omgevingsplan vervangt en de 'Kadernota Grondbeleid'. In deze kadernota zijn zowel het bestaande beleid als de volgende beleidsuitgangspunten neergelegd:

- bij de grondverwerving voor infrastructurele werken wordt in samenloop met elke minnelijke onderhandeling tevens een aanvang gemaakt met de administratieve fase van de onteigeningsprocedure. Het definitieve besluit om over te gaan tot onteigenen wordt pas genomen als het minnelijke traject niet tot het gewenste resultaat heeft geleid;
- per concreet project of programma wordt de inzet van provinciale middelen en de daarbij behorende projectmatige aanpak bepaald. Een voorbeeld hiervan is het 'Programma Nieuwe Natuur', waarvoor in het besluit ten behoeve van een werkbudget voor grondverwerving aanvullende voorwaarden zijn opgenomen voor deze grondhandelingen.

We beschouwen de regeling van de bouwgrondexploitatie in eerste instantie als een verantwoordelijkheid van gemeenten en private partijen. Indien het provinciale belang dit vereist kan - met instemming van PS - van dit uitgangspunt worden afgeweken. Hiervan is voornamelijk nog geen sprake. De provincie participeert in de verbonden partijen OMALA N.V. en Airport Garden City C.V., waarin wel bouwgrondexploitaties plaatsvinden.

Met het provinciale grondbeleid beogen we tegen aanvaardbare prijzen tijdig gronden beschikbaar te krijgen of te laten krijgen voor de realisering van ruimtelijke doelen. Aanvaardbare prijzen zijn in de regel marktconforme prijzen, waarbij we in overleg met andere overheden zodanig opereren dat marktverstoringen (prijsoptijdrijving) zoveel mogelijk worden voorkomen.

Gronden in eigendom (gebiedsgericht grondbeleid)

De provincie heeft een beperkte hoeveelheid grond in eigendom ten behoeve van het gebiedsgerichte grondbeleid (niet zijnde ondergrond van infrastructuur en dergelijke). Deze gronden zijn oorspronkelijk aangekocht ten behoeve van het voormalig plangebied Oostvaarderswold en nu opgenomen in het 'Programma Nieuwe Natuur'. Omdat deze gronden zich niet in een transformatieproces bevinden en veelal (tijdelijk) een vaste bestemming kennen worden deze in de jaarrekening gepresenteerd als 'Materieel Vast Actief' (MVA). Aan deze gronden wordt geen rente toegerekend.

Gronden 'Opgave landelijk gebied'

Voor de 'Opgave Landelijk Gebied' is het nodig om gronden, terreinen en opstallen aan te kunnen kopen. Die aankopen zijn nodig om voorwaarden te scheppen voor de doelen uit programma. Voorbeelden daarvan zijn aankopen van vastgoed en bedrijven om verplaatsingen mogelijk te maken (ruilgronden) of het verkrijgen van stikstofemissieruimte.

Dergelijke aankopen worden gezien als (tijdelijk) bezit en moeten als zodanig op de balans van de jaarrekening worden gezet, in plaats van als besteding ten laste van een budget uit de programmabegroting.

Waardering grond

De gronden worden in de balans gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, bestaande uit de aankoopprijs voor de grond en opstallen, vermeerderd met de kosten voor schadeloosstelling en verminderd met ontvangen

bijdragen van derden. Indien afwaardering noodzakelijk is, zullen de daaruit volgende kosten ten laste worden gebracht van de rijksmiddelen die voor de uitvoering van het FPLG, nu ambitie document landelijk gebied beschikbaar worden gesteld.

8 Openbaarheidsparagraaf Woo

Algemeen

Deze Openbaarheidsparagraaf Woo is opgenomen in de programmabegroting op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het BBV bepaalt dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Wet open overheid (Woo) en in de jaarlijkse verantwoording verslag doet van de uitvoering daarvan, mede in relatie tot die beleidsvoornemens. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt nader ingegaan op de organisatorische aspecten van de uitvoering van de Woo.

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De wet heeft tot doel de transparantie en toegankelijkheid van overheidsinformatie te vergroten. Daarbij ligt een sterkere nadruk op actieve openbaarmaking (uit eigen beweging) naast het systeem van passieve openbaarmaking (op verzoek).

Het op orde brengen van de informatiehuishouding is een belangrijke randvoorwaarde voor de verplichtingen uit de Wet open overheid. Zowel de Woo als de Archiefwet bepalen dat provincies de verplichting hebben om hun informatiehuishouding op orde te brengen en te houden. De informatiehuishouding wordt daarbij gedefinieerd als “het geheel aan regels, structuren, processen en voorzieningen gericht op gebruik en beheer van informatie. Denk aan creëren, opslaan, ordenen, bewaren, ontsluiten, verstrekken en vernietigen van informatie”.

Ambitie en programmatische aanpak

Op basis van een impactanalyse uit 2021 hebben GS in 2024 vastgesteld dat we in vier jaar toe groeien naar de ambitievariant ‘Maximaal transparant en maximaal toegankelijk’. Hiervoor is een vierjarig, gefaseerd programma ingericht binnen de pijler ‘Digitaal fundament’ van de ‘Digitale Transitie’. Het programma bestaat uit vier samenhangende sporen die zich richten op:

1. Actieve openbaarmaking;
2. Passieve openbaarmaking;
3. Informatiehuishouding en archief op orde;
4. Ondersteuning, bewustwording en digitale voorzieningen.

PS hebben middelen beschikbaar gesteld voor de invoering en doorontwikkeling van de Woo. De implementatie wordt gerealiseerd via vier plateaus en 22 (deel)projecten, waarover periodiek wordt gerapporteerd.

Fase 1: Basaal transparant en toegankelijk

De eerste fase van het programma, gericht op ‘Basaal transparant en basaal toegankelijk’, is afgerond en heeft tot duidelijke resultaten geleid. Zo zijn inmiddels 12 van de 17 Woo-informatie categorieën via de provinciale website ontsloten, waardoor documenten beter vindbaar zijn voor inwoners, bedrijven en onderzoekers. Daarnaast is de landingspagina ‘Openbare documenten’ geoptimaliseerd op het gebied van toegankelijkheid en gebruiksgemak.

Deze activiteiten sluiten aan op de landelijke ontwikkeling van de Woo-index, nu Gemeenschappelijke Woo Voorziening hetend (GWV), de centrale vindplaats voor actief openbaar gemaakte documenten. De provincie is hier al op aangesloten en bereidt zich voor op aansluiting van andere informatie categorieën. De documenten zijn dan conform landelijke standaarden vindbaar.

Wat hebben we in 2025 gerealiseerd?

Voor de komende periode ligt de nadruk op het verder professionaliseren van de informatiehuishouding en het structureel verankeren van openbaarmaking. Belangrijke activiteiten zijn:

- Implementatie van een nieuwe sjabloongenerator om de kwaliteit van de besluitvorming verder te ondersteunen;
- Inzet van Microsoft 365 Copilot (gestart in 2024) ter ondersteuning van het sneller vinden, analyseren en ontsluiten van informatie;
- Uitvoering van de Proof of Concept ‘Digitale werkplek van de toekomst’, gericht op duurzaam en modern informatie- en archiefbeheer en gebruikersvriendelijke informatie-ondersteuning. Hierbij spelen het zaakstelsel Djuma, DMS/eDocs, het dataplatform en SharePoint/Teams een belangrijke rol en zal verantwoord gebruik gemaakt worden van AI;

- Verdere implementatie van het programma 'Ambtelijk Vakmanschap', met nadruk op bewustwording en vaardigheden rondom transparant werken;
- Het verder op orde brengen van de informatiehuishouding, met oog voor de implicaties van de nieuwe Archiefwet.

Actieve openbaarmaking: stand van zaken en vooruitblik

In november 2024 is bij Koninklijk Besluit de eerste fase van actieve openbaarmaking vastgesteld. Hieraan is volledig voldaan. Dankzij bestaande digitale structuren en eerdere voorbereidingen vergde dit beperkte aanvullende inzet. [Overzicht eerste tranche | KOOP Kennis- en exploitatiecentrum officiële overheidspublicaties](#)

De tweede fase van actieve openbaarmaking is afhankelijk van de landelijke Generieke Woo-voorziening (GWV). De ontwikkeling en uitrol hiervan verlopen gefaseerd en hebben vertraging opgelopen. De technische en functionele aansluitvoorwaarden worden landelijk vastgesteld zodra onderdelen gereed zijn. Hierdoor is aansluiting op de landelijke infrastructuur nog niet mogelijk.

De provincie blijft zich intussen voorbereiden door interne processen af te stemmen, landelijke ontwikkelingen te volgen en bestaande voorzieningen optimaal te benutten. Zodra de landelijke voorziening gereed is en de aansluitvoorwaarden definitief zijn, kan aansluiting worden gerealiseerd.

Wat betekent dit voor Flevoland?

De eerste fase van het Woo-programma stond in het teken van 'Basaal transparant en basaal toegankelijk'. In deze fase zijn belangrijke stappen gezet. Inmiddels is meer dan de helft van de relevante Woo-informatie categorieën via de provinciale website actief openbaar gemaakt en raadpleegbaar via de pagina 'Openbare documenten'. De resterende categorieën worden in 2026 en 2027 ontsloten, waarbij de landelijke fasering via Koninklijke Besluiten wordt gevolgd. Dit geldt eveneens voor de aansluiting op het landelijke zoekportaal: de Generieke Woo-voorziening (GWV).

De zoek- en vindmogelijkheden op de provinciale website zijn vanuit het perspectief van de gebruiker geoptimaliseerd. Hiervoor wordt verwezen naar: [Overzicht openbare documenten - Provincie Flevoland](#)

Flevoland is daarnaast geregistreerd in het Register van Overheidsorganisaties, waarin de zoekfunctie van de landelijke GWV is geïntegreerd. Via deze voorziening worden gebruikers met een gerichte zoekvraag doorgeleid naar de provinciale webpagina met relevante openbare documenten, hoewel het merendeel van de bezoekers rechtstreeks via de provinciale website zoekt. De landelijke GWV is nog in ontwikkeling. De doorontwikkeling valt onder verantwoordelijkheid van KOOP (onderdeel van Logius, ministerie van BZK) en kent vertraging, waardoor volledige aansluiting nog niet mogelijk is. Hiervoor wordt verwezen naar: [Woo-index Provincie Flevoland | Overheid.nl](#)

Er is in 2025 ingezet op kwaliteitsverbetering van GS-nota's via training en opleiding, en er is geïnvesteerd in een nieuwe sjabloongenerator waarin eisen rond archivering en openbaarmaking - waar mogelijk - integraal zijn opgenomen ('openbaarmaking by design'). De inrichting en testfase zijn in 2025 afgerond; gefaseerde implementatie start in het eerste kwartaal van 2026.

Verder is in 2025 een proef gestart met inzet van AI voor geautomatiseerde metadatering. Daar ondersteund AI bij het toekennen van kenmerken die van belang zijn voor archivering en (actieve) openbaarmaking. Deze ontwikkeling moet bijdragen aan een structureel beter beheerde en beter ontsluitbare informatiehuishouding.

IV Jaarrekening

1 Jaarrekening 2025 op hoofdlijnen

1.1 Omvang resultaat

Het rekeningresultaat bedraagt afgerond € 4,8 mln. positief. Hieronder is de opbouw van het resultaat weergegeven.

Opbouw resultaat

Zoals uit onderstaande tabel blijkt zijn de totale lasten € 16,5 mln. lager dan de begrotingsraming na wijziging. Daarnaast is sprake van € 2,4 mln. lagere baten. Tenslotte is € 6,6 mln. meer toegevoegd aan de reserves en is € 2,7 mln. minder onttrokken. Hiermee ligt het resultaat € 4,8 mln. hoger dan geraamd.

Tabel 1.1: Opbouw resultaat

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Lasten	227.404	243.345	260.744	244.264	16.479
Baten	-272.372	-234.647	-270.912	-268.561	-2.351
Saldo van lasten en baten	-44.967	8.698	-10.168	-24.297	14.129
Stortingen in reserves	78.637	32.844	70.593	77.236	-6.643
Onttrekkingen aan reserves	-44.261	-41.543	-60.425	-57.764	-2.661
Saldo van reservemutaties	34.376	-8.698	10.168	19.472	-9.303
Gerealiseerd resultaat (- = overschot)	-10.592	0	0	-4.825	4.825

x € 1.000

1.2 Analyse resultaat

In het jaarverslag is bij de programmaonderdelen een verschillenanalyse opgenomen met daarin een toelichting op de afwijkingen (> € 0,1 mln.) ten opzichte van de begroting na wijziging. Alle afwijkingen tezamen vormen het resultaat na bestemming van de jaarrekening 2025 en bedraagt totaal afgerond € 4,8 mln. In onderstaande tabel zijn de verschillen per programmaonderdeel opgenomen.

Tabel 1.2: Verschillen per programmaonderdeel

Programmaonderdeel	Verschil	Waarvan effect op	
		Reserves	Rekening-saldo
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	1.419	841	578
2.1 Landbouw & Visserij	229	227	2
2.2 Natuur	4.679	3.150	1.529
2.3 Water	1.080	779	302
3.1 Economische ontwikkeling	1.809	1.771	38
3.2 Gebiedsopgaven	1.515	1.773	-258
4.1 Recreatie, toerisme en sport	60	0	60
4.2 Cultuur en erfgoed	747	-19	767
4.3 Vitale samenleving	26	-88	114
5.1 Regionale energiestrategie	777	150	626
5.2 Milieu	349	215	134
5.3 Klimaatakkoord	48	43	5
6.1 Openbaar vervoer	346	346	0
6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	234	234	0
6.3 Infrastructuur	454	1.122	-668
7.1 Bestuur	-34	75	-109
7.2 Provinciale Staten	157	0	157
8.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	4.129	0	4.129
8.2 Bedrijfsvoering	1.784	1.774	10
8.3 Overhead en vennootschapsbelasting	-5.679	-3.204	-2.475
9.1 Reserves	0	114	-114
Eindsaldo	14.129	9.303	4.825

Toelichting op verschillen

De belangrijkste oorzaken (effect op rekeningssaldo > € 0,25 mln.) worden hieronder kort toegelicht. Voor een toelichting op de overige verschillen wordt verwezen naar de desbetreffende programmaonderdelen.

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap: voordelig saldo € 0,6 mln.

Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- *Onderzoek, Data en Geo-informatie* (€ 0,2 mln.): De onderbesteding komt door drie factoren. Het werkgelegenheidsonderzoek loopt sinds 2025 via BIJ12/IPO en is daardoor op een ander budget verantwoord (€ 0,07 mln.). Het bedrag voor de inwonerspeiling was gebaseerd op één jaar terwijl het traject drie jaar omvat (€ 0,09 mln.). Daarnaast zijn enkele activiteiten doorgeschoven naar 2026 of niet uitgevoerd door veranderde prioriteiten en personele of technische knelpunten;
- *Almere 2.0* (€ 0,1 mln.): Het voordelig saldo van € 0,105 mln. komt door lagere proceskosten door minder externe ondersteuning en onderzoek. De voortgang van het programma is hierdoor niet beïnvloed. Vanaf begroting 2026 is het budget verlaagd.
- *Lelystad Next Level* (€ 0,1 mln.): Het voordelig saldo ontstaat doordat minder LNL-procesmiddelen zijn ingezet dan geraamd. In 2025 is slechts één gezamenlijke opdracht met gemeente Lelystad gefinancierd. Voor andere ingehuurde ondersteuning had gemeente Lelystad voldoende eigen budget.

2.2 Natuur en landelijk gebied: voordelig saldo € 1,5 mln.

Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- *Flevoland Natuurinclusief ontwikkeling* (€ 0,5 mln.): Dit wordt vooral veroorzaakt door een ontvangen decentralisatie-uitkering van het Rijk voor de vroege bestrijding van invasieve exoten met als doel bescherming van de biodiversiteit. Daarnaast zijn subsidies ('Uitvoeringsprogramma Invasieve Exoten

Flevoland'), hebben ter bestrijding van invasieve exoten lagere bestedingen plaatsgevonden en zijn de kosten voor de aanpak van problematische soorten lager uitgevallen dan geraamd. De niet bestede middelen van € 0,5 mln. maken deel uit van het rekeningssaldo.

- *IPO Natuur (€ 0,3 mln.):* De vereniging IPO verrekent jaarlijks het financiële resultaat met de deelnemende provincies. Over 2025 viel de te compenseren BTW hoger uit dan geraamd, doordat binnen diverse gezamenlijke trajecten meer kostenposten voor compensatie in aanmerking kwamen. Dit leidt tot lagere lasten voor Flevoland. Het grootste deel van dit voordeel is toegerekend aan het taakveld 'Natuur'. De niet bestede middelen maken deel uit van het rekeningssaldo.
- *Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2025–2028 (€ 0,5 mln.):* Het nadelige saldo ontstaat door een verschuiving in het kas- en verantwoordingsritme van subsidies en uitvoeringskosten. In 2025 zijn meer uitgaven verantwoord, vooral door de afwikkeling van verplichtingen binnen lopende GLB regelingen. Deze uitgaven blijven binnen de afgesproken kaders en afspraken met het Rijk en de EU. Er is geen sprake van een beleidsmatige overschrijding.
- *Europese programma's: landbouw (POP) (€ 0,2 mln.):* Het voordelig saldo komt door lagere provinciale lasten dan geraamd. Dit komt door fasering in de uitvoering en latere realisatie van subsidieaanvragen dan gepland in 2025. De uitvoering blijft binnen de kaders en afspraken met het Rijk en de EU. Het verschil wordt verklaard door verschuivingen in betaling en verantwoording binnen de POP-regelingen.

2.3 Water: voordelig saldo € 0,3 mln.

De onderbesteding op grondwater en waterbeleid ontstaat doordat in 2025 verplichtingen zijn aangegaan, waarvan de bijbehorende uitgaven pas in 2026 worden gedaan. Het gaat om opdrachten voor het natuurmeetnet, Historische data naar BRO (fase 2), onderzoek naar de kwetsbaarheid van Flevolandse natuur voor klimaatverandering, Bodemdaling (fase 2) en scenario's voor de toekomstige drinkwatervoorziening in Noord-Flevoland. De middelen blijven deels beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve' (oormerk 'Waterprogramma').

3.2 Gebiedsprogramma's: nadelig saldo € 0,3 mln.

De lasten van Flevokust Haven zijn € 0,3 mln. hoger door de (boekhoudkundige) verwerking van kapitaallasten. De marktwaarde daalde licht ten opzichte van 2024, waardoor in 2025 meer is afgeschreven dan begroot.

4.2 Cultuur en erfgoed: voordelig saldo € 0,8 mln.

Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- *Regionale culturele infrastructuur (€ 0,3 mln.):* De toekenning van de decentralisatie-uitkering 'Verbreiding en vernieuwing' werd pas in de meicirculaire 2025 van het provinciefonds definitief. Daardoor was 2025 te kort tijd om de middelen in te zetten, zoals gedaan werd in de beleidsperiode 2021 tot en met 2024. Voor 2026 tot en met 2028 is inmiddels een plan opgesteld. Voorgesteld wordt de resterende middelen door te schuiven naar 2027 en 2028 zodat deze kunnen worden ingezet voor de regionale culturele infrastructuur.
- *Kwaliteitsborging erfgoed in regio (€ 0,1 mln.):* Het budget is niet volledig benut omdat het Steunpunt Archeologie en Monumenten Flevoland nog niet in de uitvoeringsfase zit. De betrokken partijen werken nog aan de afspraken. Het voordeel komt ten gunste van het rekeningssaldo.
- *Bibliotheek netwerk Flevoland (€ 0,1 mln.):* De onderbesteding op deze post wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de verstrekte projectsubsidies zijn doorgeschoven naar 2026. De subsidieelasten moeten worden verantwoord in het jaar waarin de subsidieontvanger de activiteiten uitvoert waarvoor de subsidie is verstrekt en (gedeeltelijk) aan de gestelde subsidievoorwaarden is voldaan.

5.1 Regionale energiestrategie: voordelig saldo € 0,6 mln.

Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- *Programma Energietransitie (€ 0,3 mln. voordelig):* Het voordelig saldo ontstaat omdat een deel van de opdrachten doorloopt naar 2026. Factoren zoals openstaande vacatures en netcongestie zorgden ervoor dat opdrachten in 2025 niet zijn afgerond.
- *Natuur bij energieprojecten (€ 0,3 mln. voordelig):* In 2025 is via het provinciefonds opnieuw € 0,3 mln. per RES-regio beschikbaar gesteld. Provincie Flevoland voert dit uit als penvoerder. In 2025 is gestart met het opstellen van nadere regels voor het vergroten van biodiversiteit bij energieprojecten. Vaststelling volgt medio 2026.

6.3 Infrastructuur: nadelig saldo € 0,7 mln.

De gladheidsbestrijding heeft een overschrijding van € 0,34 mln. In 2025 is er een nieuwe Europese aanbesteding geweest met betrekking tot het raamcontract Micropercelen (t.b.v. inzet strooimaterieel). De prijzen in het nieuwe raamcontract zijn hoger dan het oude raamcontract van 6 jaar geleden. Verder is in 2025 vaker gestrooid dan in de jaren daarvoor. Provincie Flevoland strooit ook voor derden (gemeenten en collega provincies). De kosten hiervoor worden doorberekend. In het budget staat hier geen bedrag voor begroot,

omdat niet goed te voorspellen is hoeveel strooibeurten er zullen worden verricht. Per saldo (lasten -/- baten) bedraagt de overschrijding nagenoeg € 0,25 mln.

8.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien: voordelig saldo € 4,1 mln.

- *Opbrengsten MRB (€ 1,6 mln.):* De opbrengst opcenten MRB is € 0,3 mln. hoger dan begroot. Dat is een afwijking van 0,7% en komt door normale schommelingen in aantal voertuigen en gewicht. De Belastingdienst heeft in 2023 en 2024 onjuiste bedragen uitgekeerd aan de provincies. De fout over 2023 was beperkt en wordt niet hersteld. De fout over 2024 bedraagt € 0,9 mln. en is in 2025 verrekend. Per saldo ontstaat daardoor een nadeel van € 0,6 mln. op de lasten. In de begroting 2025 was een afwikkelingsverschil van € 2,26 mln. aan lasten opgenomen. Van dit bedrag heeft € 0,9 mln. betrekking op de fout over 2024. Het resterende bedrag van € 1,36 mln. betreft 2025. Dat heeft de Belastingdienst al in 2025 verrekend. Daardoor hebben wij dit in de opbrengst gecorrigeerd en is dit geen afwikkelingsverschil meer.
- *Decentralisatie-uitkeringen (€ 2,2 mln.):* In de decembercirculaire 2025 zijn acht nieuwe decentralisatie-uitkeringen voor de provincie opgenomen. Daarnaast zijn drie bestaande uitkeringen verhoogd. Het totale voordeel bedraagt € 2,2 mln. Deze middelen waren niet begroot, maar moeten wel als opbrengst worden verantwoord in de jaarrekening.

8.2 Bedrijfsvoering: voordelig saldo € nihil

Het rekeningsaldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- *Voorziening HR (-/- € 0,1 mln.):* Jaarlijks worden, bij de opmaak van de jaarrekening, bedragen toegevoegd in danwel aangewend aan de voorziening 'Sparverlof' en voorziening 'Vitaliteitsverlof'.
- *Capaciteitsbeheer (-/-€ 3,2 mln.):* Door het gebruik van het 'Jaarprogramma' is bepaald welke formatie en inhuur nodig is om de werkzaamheden uit te voeren. Voor een goede bedrijfsvoering is in specifieke situaties tijdelijk ingehuurd. Deze kosten zijn deels gedekt uit ziekte- en zwangerschapsgelden, doorbelastingen naar onder andere SPUK's en voorzieningen. Per saldo is het effect negatief, maar dit wordt deels gedempt door het hogere aantal specifieke uitkeringen die ook capaciteitskosten dekken.
- *Vergoedingen (-/- € 0,1 mln.):* Door de hogere bezetting (door het 'Jaarprogramma') zijn ook de daarbij behorende vergoedingen voor reis- en verblijf en woon-werkverkeer hoger dan geraamd (€ 0,14 mln.).
- *Adviezen en Media (€ 0,1 mln.):* In 2025 waren weinig externe financiële en fiscale adviezen nodig. De interne capaciteit was voldoende. Dit zorgde voor een onderbesteding van € 0,04 mln. De geplande vernieuwing van de website en het intranet is uitgesteld door andere prioriteiten. Hierdoor is € 0,07 mln. niet ingezet. De uitvoering volgt in 2026.
- *Traffic management (€ 0,2 mln.):* De vraag naar repro-, drukwerk- en postservices neemt af door verdere digitalisering. Daarnaast voert de organisatie meer vormgeving en contentcreatie intern uit. Dit verhoogt de personele lasten, maar verlaagt de externe kosten. In 2025 is € 0,2 mln. minder extern besteed. Dit is het tweede jaar waarin meer werk inhouse wordt gedaan. De structurele besparing wordt in de volgende begroting verwerkt.
- *Facilitaire lasten (€ 0,3 mln.):* Er is minder uitgegeven aan onderhoud, gebouw- en werkplekaanpassingen (€ 0,09 mln.) door voorbereidend werk en uitstel in verband met de verbouwing van het provinciehuis. Daarnaast zijn de kosten voor exploitatie van vestigingen lager (€ 0,05 mln.) door minder catering en efficiëntie. Ook de kosten voor gas, water en elektriciteit vallen lager uit (€ 0,08 mln.) door gunstigere tarieven. De totale onderbesteding bedraagt circa € 0,3 mln., ongeveer 4,5% van de facilitaire begroting (€ 6,4 mln.).
- *Doorbelasting overhead (€ 2,5 mln.):* Dit betreft de doorbelasting van de lasten samenhangend met de overhead naar programmaonderdeel 8.3.

Voor een nadere toelichting op de bedrijfsvoeringsactiviteiten wordt eveneens verwezen naar onderdeel II Programmaverantwoording, paragraaf 5.3 Bedrijfsvoering.

8.3 Overhead: nadelig saldo € 2,5 mln.

In deze jaarstukken zijn de lasten van overhead afzonderlijk weergegeven, om te voldoen aan de voorschriften. Deze weergave leidt niet tot financiële effecten, omdat het om een verschuiving gaat van een deel van de kosten voor 'bedrijfsvoering' (programmaonderdeel 8.2) naar het onderdeel 'overhead' (programmaonderdeel 8.3).

1.3 Financiële kengetallen

Voor de financiële kengetallen en een toelichting daarop wordt verwezen naar [paragraaf '2.7 Financiële kengetallen' van de paragraaf 'Weerstandvermogen en risicobeheersing'](#).

2 Overzicht baten en lasten in de jaarrekening

2.1 Detaillering baten en lasten per programma

Onderstaande tabellen geven per programma de lasten, baten en saldi voor het jaar 2025 weer. De programma's zijn onderverdeeld naar programmaonderdelen, een specificatie hiervan vindt u terug in het programmaplan.

Tabel 2.1: Lasten per programma

Lasten per programma	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	12.244	10.122	10.593	9.624	970
2 Landbouw, visserij, water, natuur in balans	22.222	27.690	31.108	23.955	7.153
3 Bloeiende economie	10.318	12.418	16.927	13.292	3.635
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	12.326	13.411	14.671	14.236	436
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	11.288	13.714	16.179	12.356	3.823
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	79.756	80.783	83.130	83.117	13
7 Eigentijds bestuur	6.503	5.935	6.815	6.592	223
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	72.748	79.272	81.320	81.092	228
Lasten	227.404	243.345	260.744	244.264	16.479
Stortingen in reserves	78.637	32.844	70.593	77.236	-6.643
Lasten inclusief toevoegingen reserves	306.041	276.189	331.337	321.500	9.837

x € 1.000

Tabel 2.2: Baten per programma

Baten per programma	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	-2.137	-122	-230	-679	449
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	-4.527	-4.603	-4.495	-3.331	-1.165
3 Bloeiende economie	-1.689	-910	-1.799	-1.487	-311
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	-558	-910	-1.073	-1.471	397
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	-2.807	-3.648	-5.121	-2.471	-2.649
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	-3.356	-2.751	-3.791	-4.812	1.021
7 Eigentijds bestuur	-412	-50	-539	-439	-100
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	-256.885	-221.652	-253.865	-253.872	7
Baten	-272.372	-234.647	-270.912	-268.561	-2.351
Onttrekkingen aan reserves	-44.261	-41.543	-60.425	-57.764	-2.661
Baten inclusief toevoegingen reserves	-316.633	-276.189	-331.337	-326.325	-5.011

x € 1.000

Tabel 2.3: Saldo van baten en lasten per programma

Saldo lasten en baten per programma	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	10.107	10.000	10.364	8.945	1.419
2 Landbouw, visserij, water, natuur in balans	17.694	23.086	26.613	20.624	5.988
3 Bloeiende economie	8.629	11.508	15.128	11.805	3.324
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	11.768	12.500	13.598	12.765	833
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	8.480	10.066	11.058	9.885	1.173
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	76.400	78.032	79.339	78.305	1.034
7 Eigentijds bestuur	6.091	5.885	6.276	6.154	123
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	-184.137	-142.380	-172.545	-172.780	235
Saldo lasten en baten	-44.967	8.698	-10.168	-24.297	14.129
Stortingen in reserves	78.637	32.844	70.593	77.236	-6.643
Onttrekkingen aan reserves	-44.261	-41.543	-60.425	-57.764	-2.661
Gerealiseerd resultaat (=overschot)	-10.592	0	0	-4.825	4.825

x € 1.000

2.2 Specificatie diverse baten en lasten

A. Algemene dekkingsmiddelen

Conform de voorschriften van het BBV volgt hieronder een specificatie van de algemene dekkingsmiddelen.

Tabel 2.4: Algemene dekkingsmiddelen (baten)

	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
a. Provinciefonds	-205.481	-171.850	-199.218	-201.481	2.263
b. Opcenten MRB	-43.494	-42.300	-45.500	-44.849	-651
c. Dividend	-345	-303	-443	-436	-8
d. Rente	-4.006	-2.842	-3.742	-3.979	237
Totaal	-253.326	-217.295	-248.903	-250.745	1.842

x €1.000

Tabel 2.5: Specificatie algemeen dekkingsmiddel: dividend

	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Dividend Afvalzorg	-106	-150	-195	-197	2
Dividend BNG	-163	-100	-180	-185	5
Dividend Alliander	-76	-37	-52	-52	0
Dividend Attero	0	-2	-2	-2	0
Dividend Vitens	0	-12	-12	0	-12
Dividend Publiek Belang	0	-3	-3	0	-3
Totaal dividend	-345	-303	-443	-436	-8

x € 1.000

Tabel 2.6: Specificatie algemeen dekkingsmiddel: rente

	Rekening 2024	Begroting 2025 ontwerp	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
Rente provincie	-3.925	-2.834	-3.734	-3.949	215
Overige rentebaten	-80	-9	-9	-31	22
Totaal	-4.006	-2.842	-3.742	-3.979	237

x €1.000

Voor een analyse van de verschillen tussen begroting na wijziging en de Jaarrekening 2025 wordt verwezen naar de toelichting op de middelen in onderdeel II Programmaverantwoording bij programmaonderdeel '8.1 Algemene dekkingsmiddelen'.

B. Kosten van overhead

Provincie Flevoland verantwoordt alle apparaatskosten (personeel en materieel) op het programmaonderdeel '8.2 Bedrijfsvoering'. Overhead betreft de totale apparaatskosten na aftrek van het personeel dat direct aan de taakvelden moet worden toegerekend. De provincie hanteert hiervoor de door de commissie BBV vastgestelde definitie. De kosten voor de overhead zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Tabel 2.7: Specificatie kosten van personele- en materiële overhead

	Rekening 2024	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025
Totaal personeel en organisatie (8.2.1)	57.165	58.053	64.008
Af: direct personeel	-30.542	-33.368	-33.792
Saldo personeel en organisatie indirect	26.624	24.685	30.215
Financiën, communicatie en juridische zaken (product 8.2.2)	797	674	1.008
Bestuurlijke samenwerking (product 7.1.2)	74	0	0
Facilitaire zaken en Financiële administratie (product 8.2.5)	4.757	5.989	5.017
Informatievoorziening (product 8.2.6)	6.391	2.675	7.025
Totale kosten overhead	38.643	34.022	43.266

x € 1.000

De overhead is in bovenstaand overzicht gesaldeerd weergegeven. De lasten en baten overhead zijn afzonderlijk gepresenteerd in de jaarrekening onder de taakvelden (bijlage 2 van deze jaarstukken). Uit de verhouding tussen ingezet personeel op directe taken en op (indirecte) ondersteunende taken, volgens de definities van het BBV, is de verhouding voor personele overhead berekend (tabel 2.8). De verhouding ligt met afgerond 43% in lijn met de Programmabegroting 2025 en volgende jaren.

Tabel 2.8: Specificatie verhouding direct personeel vs. indirect personeel

	Rekening 2024	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025
Personele lasten indirect (ondersteunend) personeel	22.035	23.685	25.184
Personele lasten direct personeel	30.542	33.368	33.792
Personele overhead in %	42%	42%	43%

x € 1.000

C. Heffing vennootschapsbelasting

Voor zover de provincie ondernemersactiviteiten verricht is de provincie vennootschapsbelastingplichtig. Dit betreft vooralsnog enkel de activiteiten in de verbonden partij Airport Garden City C.V. De aangiften tot en met 2024 zijn ingediend. De aanslagen/ beschikkingen over de jaren tot en met 2022 zijn inmiddels definitief. De aangifte over 2025 zal in de eerste helft van 2027 worden ingediend.

Ultimo 2024 was sprake van een met toekomstige jaren te verrekenen verlies van € 1,2 mln.

D. Incidentele lasten en baten

Op basis van de voorschriften van het BBV is hieronder een tabel opgenomen waarin per programma de incidentele en structurele baten en lasten zijn weergegeven. Op basis van deze gegevens, welke in bijlage 3 van deze jaarstukken verder worden gespecificeerd, kan worden geconcludeerd dat er in 2025 sprake is van een materieel structureel evenwicht, aangezien de totale structurele baten hoger liggen dan de totale structurele lasten. Het kengetal structurele exploitatieruimte, welke is opgenomen onder 2.7 Financiële kengetallen BBV (paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'), is gebaseerd op onderstaande verdeling van baten en lasten.

Tabel 2.9: Incidentele en structurele lasten en baten

	Incidenteel 2025	Structureel 2025	Totaal 2025
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	810	8.814	9.624
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	6.767	17.188	23.955
3 Bloeiende economie	5.552	7.741	13.292
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	1.185	13.051	14.236
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	4.001	8.354	12.356
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	5.853	77.264	83.117
7 Eigentijds bestuur	211	6.382	6.592
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	66	81.026	81.092
Totaal lasten	24.444	219.820	244.264
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	-536	-143	-679
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	-2.333	-998	-3.331
3 Bloeiende economie	-925	-562	-1.487
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	-109	-1.362	-1.471
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	-1.940	-531	-2.471
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	0	-4.812	-4.812
7 Eigentijds bestuur	-390	-49	-439
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	-9.084	-244.788	-253.872
Totaal baten	-15.316	-253.245	-268.561
Totaal saldo van lasten en baten	9.128	-33.425	-24.297
Saldo van stortingen en onttrekkingen reserves	12.284	7.187	19.472
Geraamd resultaat	21.412	-26.238	-4.825

x € 1.000

E. EMU-Saldo

Het EMU-saldo is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de collectieve sector (Rijk, mede-overheden en sociale fondsen). Het EMU-saldo wijkt af van het begrip exploitatiesaldo waarmee gemeenten en provincies werken. Het verschil zit onder meer in een andere behandeling van investeringen, afschrijvingen en voorzieningen. Over de hoogte van het EMU-tekort zijn binnen Europa afspraken gemaakt. De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is de Nederlandse uitwerking van de Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. Deze wet moet de begrotingsdiscipline op nationaal en decentraal niveau waarborgen.

Referentiewaarde EMU-saldo

Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd. De rijksoverheid maakt daarover afspraken met het IPO, de VNG en het UvW. De afspraak is gemaakt dat de ruimte in het EMU-saldo voor de decentrale overheden tezamen voor het jaar 2025 totaal 0,5% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) bedraagt. Het aandeel van de provincies hierin is vastgesteld op 0,1%. Per provincie zijn individuele referentiewaarden bepaald. Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Voor provincie Flevoland bedraagt de referentiewaarde in 2025 - € 35,8 mln.

Tabel 2.10: Bijdrage aan EMU-saldo in 2025

	Rekening 2024	Begroting 2025 boekwerk*	Rekening 2025	Begroting 2026
exploitatiesaldo voor mutaties reserves (- = tekort)	44.967	-8.698	24.297	-16.730
+ afschrijvingen t.l.v. exploitatie	7.851	10.314	9.143	10.133
+ dotaties aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	14.202	12.895	30.950	12.095
- investeringen vaste activa	-34.269	-35.204	-25.831	-40.713
+ bijdragen van derden in investeringen	24.198	0	1.490	0
- betalingen t.l.v. voorzieningen	-9.683	-7.893	-5.134	-14.686
Bijdrage aan EMU saldo (- =tekortverhogend)	47.266	-28.586	34.915	-49.901

*de berekening van het EMU-saldo wordt tussentijds niet bijgesteld

x € 1.000

Het EMU-saldo is € 34,7 mln. en daarmee hoger dan in de ontwerpbegroting 2025 werd voorzien. In 2025 hebben diverse begrotingswijzigingen plaatsgevonden die op het EMU-saldo van invloed zijn geweest.

Het grootste verschil (ten opzichte van de ontwerpbegroting 2025) zit in het groter aantal ontvangen doel- en decentralisatie-uitkeringen. Daarnaast is de dotatie aan voorzieningen hoger dan begroot. Dit betreft onder andere de dotatie aan de voorziening 'Bijdrage onderhoud Roggebot'. Voor een nadere toelichting op deze posten wordt verwezen naar de toelichting op de balans (tabel 3.23).

F. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen en taakveldenoverzicht

Op grond van de voorschriften van het BBV bestaat de jaarrekening tevens uit de volgende bijlagen:

- een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld;
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen ('SiSa-bijlage').

Deze bijlagen zijn opgenomen als respectievelijk bijlage 2 en 4 in deze jaarstukken.

2.3 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. Binnen deze wet wordt de bezoldiging van topfunctionarissen genormeerd. De wet geeft specifiek aan wie bij het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen als topfunctionaris wordt aangemerkt en onder de WNT valt. Voor provincie Flevoland zijn dit de secretaris en de griffier. Politieke ambtsdragers vallen niet onder deze wet. De salarissen van andere functionarissen van de provincie moeten ook openbaar gemaakt worden, indien zij de norm overschrijden.

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op provincie Flevoland van toepassing zijnde regelgeving in 2025:

- Wet normering topinkomens;
- Uitvoeringsbesluit WNT;
- Uitvoeringsregeling WNT;
- Controleprotocol WNT 2025;
- Beleidsregels WNT 2025.

Het bezoldigingsmaximum in 2025 voor provincie Flevoland is € 246.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij andere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan vanaf 1 januari 2018).

Er is geen sprake van onverschuldigde betalingen aan topfunctionarissen.

Tabel 2.11: Topfunctionarissen Provincie Flevoland

	D.J. Tijl	A. Kost
Functiegegevens	Provinciesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2025	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging 2025		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	188.678	145.317
Beloningen betaalbaar op termijn	23.331	23.117
<i>Subtotaal bezoldiging</i>	<i>212.009</i>	<i>168.434</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000	246.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2025	212.009	168.434
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2024		
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2024 in fte	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen 2024	181.715	133.939
Beloningen betaalbaar op termijn	23.919	20.222
Totaal bezoldiging 2024	205.633	154.161

x € 1

Toeziethoudende topfunctionarissen

De provincie kent geen toezichhoudend orgaan zoals bedoeld in de WNT. Deze categorie is derhalve niet van toepassing.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Er hebben in 2025 geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen plaatsgevonden.

Bezoldiging of ontsluitkering niet-topfunctionarissen

In 2025 hebben ontsluitkeringen aan niet-topfunctionarissen plaatsgevonden. In 2025 waren geen niet-topfunctionarissen waarvan de bezoldigingsgegevens op grond van de WNT gepubliceerd zouden moeten worden.

3 Balans (incl. toelichting)

Tabel 3.1: Balans

Activa	2025 31 dec.	2024 31 dec.	Passiva	2025 31 dec.	2024 31 dec.
<u>Immateriële vaste activa</u>	0	0			
			<u>Eigen vermogen</u>		
<u>Materiële vaste activa</u>			- Algemene reserve	35.450	38.348
- Investerings met economisch nut	25.598	24.416	- Bestemmingsreserves	373.052	340.090
- Investerings met maatschappelijk nut	276.636	262.620	- Gerealiseerd resultaat	4.825	10.592
Totaal materiële vaste activa	302.234	287.036	Totaal eigen vermogen	413.327	389.030
<u>Financiële vaste activa</u>			<u>Vreemd vermogen</u>		
Kapitaalverstrekkingen aan:			Voorzieningen	57.384	31.564
- Deelnemingen	12.127	12.127			
- Overige verbonden partijen	1.000	1.000			
Leningen aan:					
- Openbare lichamen (art. 1a wet Fido)	500	2.800			
- Deelnemingen	277	277			
- Overige verbonden partijen	6.815	8.582			
Overige langlopende leningen	0	27			
Totaal financiële vaste activa	20.719	24.813			
Totaal vaste activa	322.953	311.849	Totaal vaste passiva	470.711	420.594
<u>Uitzettingen looptijd < 1 jaar</u>			<u>Netto-vlottende schulden looptijd < 1 jaar</u>		
- Vorderingen op openbare lichamen	23.180	20.308	- Overige schulden	10.984	9.080
- Verstrekte kasgeldleningen	0	0			
- Rekening-courant verhouding Rijk	213.695	164.275	<u>Overlopende passiva</u>		
- Overige vorderingen	577	2.592	- Transitorische verplichtingen	19.528	26.337
Totaal uitzettingen	237.452	187.175	- Vooruit ontvangen doeluitkeringen	77.661	57.593
			- Overige vooruit ontvangen bedragen	1.269	6.774
			Totaal overlopende passiva	98.458	90.704
<u>Liquide middelen (kas- en banksaldi)</u>	251	251			
<u>Overlopende activa</u>					
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotbedragen	271	20			
- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	19.225	21.082			
Totaal vlottende activa	257.200	208.528	Totaal vlottende passiva	109.442	99.784
Totaal activa	580.153	520.378	Totaal passiva	580.153	520.378
			Gewaarborgde geldleningen	0	0

x € 1.000

3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De balans biedt inzicht in de vermogenspositie van de provincie. In de volgende paragrafen is de toelichting op de balans opgenomen.

Algemeen

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De waarderingsgrondslagen zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening provincie Flevoland 2026'.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De algemene grondslag voor de waardering van activa, alsmede voor de resultaatbepaling, is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, worden de passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

In de kolom 'Begroting 2025 Ontwerp' in de diverse tabellen van deze jaarstukken zijn zowel de baten als lasten vanuit de Programmabegroting 2025 opgenomen (vastgesteld in de Statenvergadering van 13 november 2024).

Toerekening subsidielasten

Uitgaven en nog resterende betalingen uit hoofde van verstrekte boekjaar- en exploitatiesubsidies worden als last aan het boekjaar toegerekend waarop de subsidiebeschikking betrekking heeft, tenzij de subsidieontvanger een afwijkend boekjaar kent en de in de subsidiebeschikking genoemde periode het boekjaar van de provincie overstijgt. In dat geval wordt de subsidielast naar rato over de verschillende boekjaren verdeeld.

Verstreckte meerjarige projectsubsidies

Met ingang van het boekjaar 2021 is ten aanzien van de lastneming uit hoofde van verstrekte projectsubsidies een stelselwijziging doorgevoerd. Dit betreft een stelselwijziging die onder het BBV verplicht is gesteld. Op grond van het nieuwe stelsel worden subsidielasten uit hoofde van meerjarige projectsubsidies – boven een door PS vastgesteld grensbedrag – verantwoord op basis van het toerekeningsbeginsel. Dit betekent dat de subsidielast verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de activiteiten (waarvoor de subsidie is verstrekt) worden uitgevoerd en (gedeeltelijk) aan de gestelde subsidievoorwaarden is voldaan. De commissie BBV biedt de mogelijkheid tot instellen van een grensbedrag. Meerjarige projectsubsidies boven het grensbedrag dienen verantwoord te worden op basis van het toerekeningsbeginsel. Dit grensbedrag bedraagt € 0,025 mln. In overeenstemming met het BBV is het grensbedrag gesteld binnen de range van 0,00% en 0,25% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves over het boekjaar. Lasten uit hoofde van meerjarige projectsubsidies kleiner dan het grensbedrag, dienen volledig te worden verantwoord in het jaar van aanvang van het project zoals vermeld in de subsidiebeschikking. Het nieuwe stelsel is redelijk in lijn met het stelsel dat tot en met voorgaand jaar door provincie Flevoland werd toegepast, deze stelselwijziging heeft daarmee een beperkte financiële impact. Een verstrekte projectsubsidie groter dan € 0,025 mln. wordt bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking op basis van het verwachte bestedingsritme zoals opgenomen in de subsidieverleningsbeschikking toegerekend aan de betreffende boekjaren. Voor het einde van het boekjaar wordt bij projectsubsidies groter dan € 0,125 mln. aan de hand van de financiële voortgangsrapportages van de subsidieontvangers vastgesteld of de werkelijke bestedingen overeengekomen met het verwachte bestedingsritme. Bij significante afwijkingen wordt een gewijzigde subsidiebeschikking door de provincie verstrekt en vindt een correctie plaats van de verantwoorde subsidielasten. Bij subsidies tussen de € 0,025 mln. en de € 0,125 mln. wordt geen financiële voortgangsrapportage gevraagd, hier dient de subsidieontvanger significante verschillen te melden. Onder de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen zijn, voor zover de verstrekte meerjarige

projectsubsidies nog niet als last in het boekjaar zijn verantwoord, de resterende verplichtingen uit hoofde van de verstrekte meerjarige projectsubsidies toegelicht.

Deze stelselwijziging is prospectief verwerkt met ingang van 1 januari 2021. Dit betekent dat verstrekte meerjarige projectsubsidies na 1 januari 2021 zijn verantwoord op basis van het nieuwe stelsel; voor verstrekte meerjarige projectsubsidies voor 1 januari 2021 is het oude stelsel toegepast.

Verbonden partijen

Organisaties die volgens de definitie van het BBV kwalificeren als verbonden partij zijn opgenomen en toegelicht in paragraaf 6 'Verbonden partijen'. Overeenkomstig de voorschriften van het BBV worden deze verbonden partijen niet geconsolideerd in de jaarrekening van de provincie.

Toerekening provinciefonds

De bate inzake het provinciefonds wordt toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking heeft. Op grond hiervan wordt in de jaarrekening van jaar t de provinciefondsuitkering opgenomen overeenkomstig de in jaar t laatst gepubliceerde circulaire, te weten de decembercirculaire van jaar t.

Normenkader

Om te kunnen bepalen of de provincie financieel rechtmatig handelt, hebben PS op 18 februari 2026 het 'Normenkader rechtmatigheid 2025' vastgesteld. Het Normenkader betreft een inventarisatie van alle voor de financiële rechtmatigheid van belang zijnde externe en interne wet- en regelgeving. Hierbij gaat het zowel om Europese regelgeving, wettelijke bepalingen als eigen regelgeving, zoals verordeningen vastgesteld door PS. Maar ook andere besluiten van PS met een kaderstellend karakter en die bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen, zijn een verplicht onderdeel van het normenkader (begroting, PS besluiten over investeringsvoorstellen en beleidsnota's).

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Bijdragen aan activa van derden: deze worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de gestelde voorwaarde moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa met economisch nut

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven.

Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie als incidentele baten of lasten verantwoord. Investerings < € 0,05 mln. worden niet geactiveerd.

Tabel 3.2: Materiële vaste activa

	Afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	n.v.t.
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	40
Gebouwen*	30
Grote motorvoertuigen	30
Technische installaties bedrijfsgebouwen, overige motorvoertuigen	15
Kantoormeubilair, veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen	10
Kantoorapparatuur, telefooninstallatie, automatiseringsapparatuur en – programmatuur, telecombekabeling, motorvoertuigen	4
Servers	4

*Mocht sprake zijn van erfpacht, dan is afschrijvingsduur aangepast naar erfpachtperiode.

In 2021 is de aangepaste financiële verordening vastgesteld, waarbij afschrijvingstermijnen van kantoorapparatuur, telefooninstallatie, automatiseringsapparatuur en –programmatuur, telecombekabeling, motorvoertuigen zijn aangepast van 5 naar 4 jaar en de afschrijvingstermijn van servers van 3 naar 4 jaar. Dit heeft in 2021 geleid tot verschillen ten opzichte van de begroting. Vanaf 2022 zijn deze aangepaste afschrijvingen in de begroting verwerkt.

Binnen provincie Flevoland zijn geen investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Deze categorie is dan ook niet opgenomen in de balans.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens lineair afgeschreven.

Tabel 3.3: Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

	Afschrijvingstermijn in jaren
Verhardingen en kunstwerken	40
Overige investeringen in de openbare ruimte	20

Financiële vaste activa

Binnen de financiële vaste activa zijn de volgende categorieën te onderscheiden:

- deelnemingen (participaties in het aandelenkapitaal van vennootschappen): deze zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Tot dusver is een afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt boven de verkrijgingsprijs. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld;
- kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en verstrekte langlopende leningen: deze zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Vlottende activa

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode).

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vaste passiva (reserves en voorzieningen)

De reserves en voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Uitzondering hierop is de pensioenvoorziening voor (oud) gedeputeerden (APPA); deze is berekend op basis van recente actuariële grondslagen zoals toegelicht in bijlage 1 'Toelichting reserves en voorzieningen'. Per 31 december 2020 is de berekening van de pensioenvoorziening gewijzigd naar de berekeningswijze van de uitvoeringsinstantie APG. Daarmee worden andere uitgangspunten gehanteerd dan in voorgaande jaren (op basis van de zogenaamde 'FTK-grondslagen'). Per 2028 zal de voorziening volledig overgaan naar het ABP en zullen zij betalingen en dergelijke overnemen. In 2025 hebben we een extra storting gedaan om aan te sluiten op de dekkingsgraad van het ABP.

Hierbij zijn de volgende uitgangspunten (van de externe pensioenuitvoerder) voor individuele waardeoverdrachten gehanteerd:

- Rekendatum pensioenaanspraken: 31 december 2025;
- Rekenrente voor toekomstige pensioenen: 2,954% (RTS 25 jaar per 30 september 2025);
- Rekenrente voor ingegane pensioenen: 2,704% (RTS 10 jaar per 30 september 2025);
- Benodigde voorziening voor nabestaandenpensioen van toekomstige pensioenen is opgenomen;
- Benodigde voorziening voor nabestaandenpensioen van ingegane pensioenen is, waar nodig, opgenomen;
- Voor bepaling van sterfte wordt uitgegaan van periodetafel GBM/V 2010-2015;
- Onbepaald partnersysteem met gehuwdheidsfrequenties volgens uitgangspunten voor individuele waardeoverdrachten;
- Geboortedatum en geslacht van bestuurder in combinatie met leeftijdsterugstelling (mannen -5/-1 en vrouwen -3/-3);
- Indexatie van pensioenen per 1 januari 2026.

De berekeningen zijn gemaakt met deze uitgangspunten met een rekenrente van 0%.

Daarnaast zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd voor collectieve waardeoverdrachten (van de externe pensioenuitvoerder):

- Rekendatum pensioenaanspraken: 31 december 2025;
- Rentetermijnstructuur per 31 december 2025;
- Prognosesterftetafel van 2024 van het Actuarieel Genootschap;
- Benodigde voorziening voor nabestaandenpensioen is opgenomen;
- Benodigde voorziening voor nabestaandenpensioen van ingegane pensioenen is, waar nodig, opgenomen;
- Correctie ervaringssterfte op basis van Verbond van Verzekeraars (ES-P2);
- Onbepaald partnersysteem met gehuwdheidsfrequenties volgens uitgangspunten individuele waardeoverdrachten;
- Geboortedatum en geslacht van bestuurder;
- Kostenvoorziening voor uitvoeringskosten;
- Opslag in partnerpensioentarief voor wezenpensioen voor actieve en uitkeringsdeelnemers;
- Risico-opslag partnerpensioen voor pensioendatum;
- Bufferopslag gebaseerd op laatst bekende dekkingsgraad van ABP (= 122,2% per november 2025);
- Indexatie van pensioenen per 1 januari 2026 is opgenomen.

Aan de (overige) voorzieningen wordt geen rente toegevoegd.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling om het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen (tegen nominale waarde).

3.2 Toelichting op de balans (activa)

3.2.1 Materiële vaste activa

Tabel 3.4: Onderdelen materiële vaste activa

	Boekwaarde per 31 december 2025	Boekwaarde per 31 december 2024
Investerings met economisch nut	25.598	24.416
Investerings met maatschappelijk nut	276.636	262.620
Totaal	302.234	287.036

x € 1.000

Het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut is in onderstaande tabel uiteengezet.

Tabel 3.5: Boekwaarde investeringen met een economisch nut en met maatschappelijk nut

	Boekwaarde per 1 januari 2025	Vermeerderingen	Verminderingen en herwaarderingen	Bijdragen derden	Afschrijving 2025	Boekwaarde per 31 december 2025
1. Investerings met economisch nut						
Bedrijfsgebouwen:						
Bedrijfsgebouwen	11.571	0	0	0	-833	10.737
Gronden en terreinen	14.156	255	0	-172	-416	13.823
voorziening gronden en terreinen	-5.017	0	267	0	148	-4.603
Machines, apparaten en installaties	3.583	2.526	0	0	-803	5.306
Overige materiële vaste activa	123	224	0	0	-13	335
Totaal investeringen met economisch nut	24.416	3.004	267	-172	-1.917	25.598
2. Investerings met maatschappelijk nut						
Gronden en terreinen	6.311	0	0	0	0	6.311
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	256.309	22.560	0	-1.318	-7.226	270.325
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	262.620	22.560	0	-1.318	-7.226	276.636
Totaal materiële vaste activa	287.036	25.564	267	-1.490	-9.143	302.234

x € 1.000

Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven

In de materiële vaste activa is een beperkt aantal gronden opgenomen welke in erfpacht zijn uitgegeven. Dit betreft voornamelijk grond langs provinciale wegen die in erfpacht zijn uitgegeven aan pompstationhouders en ondergrond van de gesloten stortplaats Friese Pad. Dit betreft in totaal circa 50,84 hectare grond met een totale boekwaarde van circa € 0,1 mln. Voor de in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. De totale erfpachtopbrengst van deze grond bedraagt jaarlijks circa € 0,05 mln.

Flevokust Haven

In 2018 is Flevokust Haven in gebruik genomen. Zoals reeds werd voorzien ten tijde van het investeringsbesluit diende op moment van ingebruikname, conform de verslaggevingsvoorschriften, door middel van een taxatie getoetst te worden of er sprake is van een zogeheten lagere marktwaarde ('impairment-toets'). Omdat de getaxeerde directe opbrengstwaarde (gebaseerd op marktconforme bedrijfseconomische rendementseisen) lager is dan de boekwaarde van de investering is er een voorziening voor de duurzame waardevermindering opgenomen. Conform de verslaggevingsvoorschriften is deze voorziening gesaldeerd met de boekwaarde van de activa. In 2025 heeft op basis van de taxatie uit 2024 een herwaardering plaatsgevonden van het actief Flevokust Haven. Hierop is de voorziening 'Duurzame waardevermindering Flevokust Haven' aangepast met € 0,27 mln.

Afschrijvingen 2025

De afschrijvingen over 2025 bedragen circa € 9,1 mln. Verder heeft in 2025 geen afwaardering plaatsgevonden.

Tabel 3.6: Geactiveerde investeringsuitgaven 2025

	Vermeerderingen 2025	Bijdragen derden 2025	Netto investeringsen
Grond- weg en waterbouwkundige werken			
Bruggen en sluizen	804	-64	740
Waterlandse weg	643	0	643
Rondweg Lelystad-zuid	613	0	613
Spuiweg	843	0	843
Ganzepad	1.027	0	1.027
Swifterweg	500	0	500
Biddingringweg rotonde	728	0	728
Urkervaart beschoeiing	8.624	0	8.624
Voertuigkerende leuning	561	0	561
Westerringweg fietspad	672	0	672
Vervanging DRIP's	1.071	0	1.071
Overige	6.657	-1.254	5.403
Totaal grond- weg en waterbouwkundige werken	22.743	-1.318	21.425
Investeringsen met economisch nut			
Computer hardware	1.612	0	1.612
Overige investeringen	1.392	-172	1.220
Totaal investeringen met economisch nut	3.004	-172	2.832
Totaal	25.747	-1.490	24.257

x € 1.000

3.2.2 Financiële vaste activa

In onderstaande tabel is het verloop van de financiële vaste activa in het jaar 2025 weergegeven.

Tabel 3.7: Verloop financiële vaste activa in 2025

	Boekwaarde per 1 januari 2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2025
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen (a)	12.127	0	0	12.127
- overige verbonden partijen (b)	1.000	0	0	1.000
Leningen aan:				
- openbare lichamen - art. 1a Wet Fido (c)	2.800	0	-2.300	500
- deelnemingen	277	0	0	277
- overige verbonden partijen (d)	11.695	0	-1.600	10.095
- voorziening 'Oninbare leningen' (d)	-3.113	-166	0	-3.280
Overige langlopende leningen (e)	27	0	-27	0
Totaal financiële vaste activa	24.813	-166	-3.927	20.719

x € 1.000

In onderstaande tabellen worden de diverse posten gespecificeerd.

Tabel 3.8: Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

a. Deelnemingen (aandelen)	Boekwaarde per 1 januari 2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2025
Alliander	201	0	0	201
Vitens N.V.	250	0	0	250
BV Afvalzorg Deponie	4	0	0	4
Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland B.V.	113	0	0	113
OMALA N.V.	25	0	0	25
N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten	572	0	0	572
TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.	0	0	0	0
Sport Service Flevoland BV	162	0	0	162
Visit Flevoland BV	100	0	0	100
Groefonds Flevoland BV	10.700	0	0	10.700
Totaal deelnemingen	12.127	0	0	12.127

x € 1.000

TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.

Tegen een verkrijgingsprijs van € 1 (-zeer lage- registratiewaarde in duizendtallen is afgerond € 0) heeft de provincie op 5 april 2018 een aandeel in het TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V. verkregen dat zij per ultimo 2024 nog bezit. Zij is daarmee 100% eigenaar van deze entiteit.

Sport Service Flevoland B.V.

Eind 2018 is Sportservice Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op het gebied van sportactiviteiten uit voor de provincie. De provincie is de enige aandeelhouder van Sportservice Flevoland. De kapitaalstorting van € 0,2 mln. heeft in 2019 in twee tranches plaatsgevonden.

Visit Flevoland B.V.

Eind 2018 is Visit Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op recreatief toeristisch gebied activiteiten uit voor de provincie. De provincie is de enige aandeelhouder van Visit Flevoland BV. De kapitaalstorting van € 0,1 mln. heeft in 2019 plaatsgevonden.

Groefonds Flevoland B.V.

Op 18 maart 2021 is Groefonds Flevoland B.V. opgericht. Deze vennootschap heeft als doel het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in provincie Flevoland. De initiële fondsomvang bedraagt € 16 mln., waarbij een eerste kapitaalstorting van € 8 mln. heeft plaatsgevonden bij de

oprichting. Op 23 november 2021 is het aandelenkapitaal met € 5,4 mln. uitgebreid en door beide aandeelhouders volgestort. In december 2023 heeft door beide aandeelhouders een tweede kapitaalstorting van € 8 mln. op het initiële fondsvermogen plaatsgevonden. De Nederlandse Staat en provincie Flevoland zijn elk voor 50% eigenaar van deze entiteit.

Tabel 3.9: Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen

b. Overige verbonden partijen	Boekwaarde per 1 januari 2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2025
Airport Garden City C.V.	1.000	0	0	1.000
Totaal deelnemingen	1.000	0	0	1.000

x € 1.000

Tabel 3.10: Leningen aan openbare lichamen

c. Openbare lichamen	Boekwaarde per 1 januari 2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2025
Lening u/g Gemeente Heemskerk	700	0	-700	0
Lening u/g Gemeente Veenendaal	1.100	0	-1.100	0
Lening u/g Gemeente Meierijstad	1.000	0	-500	500
Totaal leningen openbare lichamen	2.800	0	-2.300	500

x € 1.000

Er zijn in 2025 geen nieuwe leningen verstrekt aan openbare lichamen. Voor de bestaande leningen hebben de aflossingen conform het reguliere aflossingsschema plaatsgevonden.

Tabel 3.11: Leningen aan deelnemingen

d. Openbare lichamen	Boekwaarde per 1 januari 2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2025
Hybride obligatielening Alliander	277	0	0	277
Totaal leningen openbare lichamen	277	0	0	277

x € 1.000

Alliander N.V. is een verbonden partij van de provincie. Op 25 november 2021 is besloten om deel te nemen in de uitgifte van de omgekeerde converteerbare hybride obligatielening ter versterking van de kapitaalstructuur van deze entiteit om de in het kader van de energietransitie benodigde investeringen te kunnen doen en tegelijkertijd financieel solide te blijven. Dit voor een bedrag naar rato van Flevolands aandelenbezit op 31 december 2020, te weten € 0,3 mln. (0,05%). Op 15 december 2021 heeft de uitgifte van de omgekeerde converteerbare hybride obligatielening plaatsgevonden.

Tabel 3.12: Leningen aan overige verbonden partijen

e. Overige verbonden partijen	Boekwaarde per 1 januari 2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2025
Airport Garden City C.V.	1.600	0	-1.600	0
Stichting DE-on	10.095	0	0	10.095
Voorziening 'Oninbare leningen'	-3.113	-166	0	-3.280
Totaal leningen aan overige verbonden partijen	8.582	-166	-1.600	6.815

x € 1.000

In 2021 zijn twee leningen verstrekt aan Airport Garden City C.V. (100% dochter van deelneming OMALA N.V.). Dit betroffen een lening van € 0,6 mln. (in oktober) en een lening van € 1,0 mln. (in december). In 2024 zijn deze leningen verlengd. Deze leningen zijn verstrekt op basis van de financieringsafspraken in de samenwerkingsovereenkomst met OMALA. Deze lening is in 2025 afgelost.

De lening aan EEF/DE-on (FVA) wordt deels voorzien, gelijk aan het saldo van het negatieve eigen vermogen per ultimo 2024 en het verwachte rekeningresultaat voor 2025. Op basis hiervan is de voorziening voor oninbare leningen in 2025 met € 0,2 mln. verhoogd, ten laste van het oormerk 'Achtervang lening DE-on' binnen de 'Brede Bestemmingsreserve'.

Tabel 3.13: Overige langlopende geldleningen

f. Overige langlopende leningen	Boekwaarde per 1 januari 2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2025
Lening Kredietbank Nederland MKB	27	0	-27	0
Totaal	27	0	-27	0

x € 1.000

Op 20 mei 2014 hebben PS besloten maximaal € 2,0 mln. beschikbaar te stellen aan Stichting Kredietbank Nederland ten behoeve van het 'MKB Doorstartfonds Flevoland'. Hiervan is € 0,4 mln. daadwerkelijk verstrekt. De overeenkomst kent een looptijd van tien jaar, maar met ingang van 1 juli 2019 mogen er geen nieuwe leningen meer worden verstrekt. Het uitstaande deel is in 2025 afgelost.

Op 22 april 2020 hebben PS besloten geen wensen en bedenkingen te uiten bij de continuering van het MKB Doorstartfonds, waarbij een kredietfaciliteit van maximaal € 0,65 mln. beschikbaar zal worden gesteld voor de periode tot 1 juni 2030. Van de beschikbaar gestelde faciliteit heeft de stichting nog geen gebruik gemaakt. De in 2020 gesloten overeenkomst van geldlening kent een looptijd tot 1 juni 2030, waarbij in de eerste vijf jaar geldleningen uit het fonds kunnen worden verstrekt.

3.2.3 Vlottende activa

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Tabel 3.14: Uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar

	Boekwaarde per 31 december 2025	Boekwaarde per 31 december 2024
Vorderingen op openbare lichamen	23.180	20.308
Rekening-courant verhouding Rijk	213.694	164.275
Overige vorderingen	770	2.643
Af: voorziening wegens oninbaarheid overige vorderingen	-193	-51
Totaal	237.451	187.175

x € 1.000

Vorderingen op openbare lichamen

Deze balanspost bestaat grotendeels uit de nog te ontvangen omzetbelasting uit het btw-compensatiefonds over 2025 (€ 20,3 mln.). Daarnaast zijn hieronder ook verantwoord de nog te ontvangen bedragen van medeoverheden, bijvoorbeeld gemeentelijke cofinanciering of terugvordering van te veel betaalde subsidies.

Rekening-courant verhouding met het Rijk

Door de invoering van het schatkistbankieren is de provincie verplicht haar overtollige liquide middelen bij het Rijk aan te houden. De stijging van de rekening-courant verhouding met het Rijk van circa € 49,4 mln. wordt met name veroorzaakt door de toename van de vooruitbetaalde doelluitkeringen, de toenames van de reserves en de toename van de voorzieningen.

Overige vorderingen

Onder deze post zijn onder andere de schadevorderingen opgenomen.

Voorziening wegens oninbaarheid overige vorderingen

Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening van circa € 0,36 mln. opgenomen die in mindering gebracht wordt op de overige vorderingen. Deze voorziening heeft geheel betrekking op nog openstaande vorderingen.

3.2.4 Liquide middelen

Tabel 3.15: Specificatie van de liquide middelen

	Boekwaarde per 31 december 2025	Boekwaarde per 31 december 2024
Banksaldi	251	251
Totaal	251	251

x € 1.000

De liquide middelen zijn geheel vrij beschikbaar.

Met tabel 3.16 wordt inzicht gegeven in de mate van benutting van het drempelbedrag dat in het kader van het verplicht schatkistbankieren voor openbare lichamen is geïntroduceerd. Hieruit blijkt dat wij in 2025 het drempelbedrag niet hebben overschreden.

Tabel 3.16: Benutting drempelbedrag schatkistbankieren 2025

		2025			
1	Drempelbedrag	5.524			
		1 ^e kwartaal	2 ^{de} kwartaal	3 ^{de} kwartaal	4 ^{de} kwartaal
2	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	164	162	148	186
3a = 1 > 2	Ruimte onder het drempelbedrag	5.360	5.362	5.375	5.338
3b = 2 > 1	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

x € 1.000

3.2.5 Overlopende activa

Tabel 3.17: Specificatie overlopende activa

Programma	Doeluitkering	1 januari 2025	Ont- vangsten	Onttrek- kingen	31 december 2025
Energie, duurzaamheid en milieu	SLA Ankerstation 2024	20	-20	9	9
	Subtotaal	20	-20	9	9
Mobiliteit	Zero Emissie Bussen 2022- 2024 (E57)	0	0	19	19
	Roggebot (E124)	0	0	242	242
	Subtotaal	0	0	261	261
	Totaal	20	-20	271	271

x € 1.000

Te ontvangen doeluitkeringen

De te ontvangen doeluitkeringen hebben betrekking op rijksbijdragen of bijdragen van derden die voor een specifiek doel worden ontvangen. Deze zijn besteed aan het specifieke doel. De bijdrages zijn nog niet ontvangen of gedeeltelijk ontvangen.

Zero Emissie Bussen 2022-2024 (E57)

Door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is d.d. 30 juni 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Zero Emissie Bussen 2022-2024' een bedrag van € 0,78 mln. beschikbaar. Hierop is in 2025 een voorschot ontvangen van € 0,17 mln. Doel van de specifieke uitkering is emissieloos stads- en streekvervoer in 2030. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering in 2025 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,78 mln. De beginbalans is verantwoord onder de kortlopende schulden.

Roggebotbrug (E124)

Deze uitkering bestaat uit 2 gedeelten:

1. Een afkoopsom van het Rijk voor eigendom, beheer en exploitatie van de Roggebotbrug N307 van € 17,5 mln. Dit bedrag is in een voorziening worden gestort. Toekomstige beheer- en exploitatie-uitgaven zullen uit deze voorziening worden gedekt.
2. Een bijdrage van het de bouw van Roggebotbrug N307 met betrekking tot jaar 2025 van € 0,2 mln. Deze bijdrage heeft betrekking op de reeds gemaakte uitgaven in 2025.

Tabel 3.18: Specificatie overlopende activa

	Boekwaarde per 31 december 2025	Boekwaarde per 31 december 2024
Waarborgsommen	10	30
Vooruitbetaalde kosten	11.194	11.504
Nog te ontvangen baten	8.022	9.548
Totaal	19.226	21.082

x € 1.000

De overlopende activa hebben betrekking op reeds in 2025 vooruitbetaalde kosten voor het boekjaar 2026, en nog in 2026 te ontvangen baten die betrekking hebben op het boekjaar 2025.

Vooruitbetaalde kosten

Onder de vooruitbetaalde kosten zijn onder andere opgenomen de vooruitbetaalde abonnementen en bijdragen 2025.

Nog te ontvangen baten

Onder deze post is de actualisering van de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting opgenomen voor € 3,8 mln.

3.3 Toelichting op de balans (passiva)

3.3.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de 'Algemene reserve' en de bestemmingsreserves. De 'Algemene reserve' is vrij te besteden en dient ter dekking van algemene risico's. De bestemmingsreserves bestaan uit middelen die gealloceerd zijn aan specifieke bestemmingen. De kaders zijn opgenomen in de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020–2023'. In tabel 3.19 is de opbouw van en de ontwikkeling in het eigen vermogen opgenomen (exclusief rekeningresultaat 2025).

Tabel 3.19: Opbouw en ontwikkeling in eigen vermogen

	Eind-saldo 2024	Resultaat 2024	Begin-saldo 2025	Bij 2025	Af 2025	Eind-saldo 2025
A001 Algemene reserve	38.348	650	38.998	5.954	-9.501	35.451
Totaal Algemene reserve	38.348	650	38.998	5.954	-9.501	35.451
Bestemmingsreserves						
B008 Monumentenzorg	2.052	0	2.052	371	-912	1.511
B009 Brede Bestemmingsreserve	96.340	6.055	102.395	36.301	-15.984	122.712
B025 Procesgelden gebiedsontwikkeling	1.311	0	1.311	1.000	-683	1.628
B029 Bodem	1.283	0	1.283	0	-295	988
B032 Nieuwe Natuur	2.379	0	2.379	0	0	2.379
B035 Almere 2.0	173	0	173	6.700	-6.750	123
B045 Regiodeal Noordelijk Flevoland	7.383	0	7.383	0	-961	6.422
Totaal bestemmingsreserves	110.921	6.055	116.976	44.372	-25.585	135.763
Uitvoeringsreserve						
B011 Sport	143	0	143	0	0	143
B016 Zuiderzeelijngelden	9.871	0	9.871	0	-2.313	7.557
B027 POP	6.602	0	6.602	0	-1.989	4.614
B031 Cofinanciering EU-projecten 2014-2020	3.591	0	3.591	900	-345	4.147
B040 Doorgeschoven activiteiten	594	825	1.419	0	-305	1.114
B044 Duurzame energie	3.258	1.067	4.325	0	-1.248	3.078
B046 Fonds Culturele Ontwikkeling	1.214	0	1.214	1.458	-607	2.065
B047 Krachtige Samenleving	601	0	601	0	-515	85
B048 Fonds Vitaal Platteland	7	0	7	0	0	7
B050 Flevoland Natuurinclusief	4.357	0	4.357	0	-1.316	3.041
B052 GLB	7.911	0	7.911	3.654	-4.435	7.130
B054 Uitvoering coalitieakkoord	4.913	0	4.913	0	-404	4.509
B057 Friciekosten Batavialand	0	0	0	700	-230	470
Totaal uitvoeringsreserves	43.062	1.892	44.954	6.712	-13.706	37.960
Egalisatiereserve						
B003 Personeel	4.626	1.495	6.121	1.468	-4.731	2.859
B017 Technische bijstand Europa	524	0	524	0	-65	459
B033 Activering vervangingsinvesteringen	21.039	0	21.039	2.000	-66	22.973
B036 Jaarlijks onderhoud infrastructuur	0	0	0	0	0	0
B037 Mobiliteit	128.620	0	128.620	7.553	0	136.172
B038 Beheer en ontwikkeling natuur	8.309	0	8.309	2.071	-197	10.183
B043 Economisch Programma	15.561	0	15.561	5.859	-1.263	20.158
B049 Informatievoorziening	605	500	1.105	886	-350	1.641
B051 Afschrijvingslasten Batavialand	2.300	0	2.300	0	-2.300	0
B053 MSNF	3.000	0	3.000	0	0	3.000
B055 Wet open overheid	1.524	0	1.524	360	0	1.884
Totaal egalisatiereserves	186.108	1.995	188.103	20.197	-8.972	199.329
Totaal reserves	378.439	10.592	389.031	77.235	-57.764	408.503

x € 1.000

De totale omvang van de reserves (na verwerking resultaat 2024) is in 2025 toegenomen met € 19,5 mln. (begroot was een toename met € 10,2 mln.). Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door enerzijds de (hogere) toevoegingen aan de reserves 'Personeel', 'Brede Bestemmingsreserve', 'Activering vervangingsinvesteringen', 'Mobiliteit', 'Beheer en ontwikkeling natuur' en 'Informatiestrategie' en anderzijds de (lagere) onttrekkingen aan de reserves 'Personeel', 'Brede Bestemmingsreserve', 'Procesgeldten gebiedsontwikkeling', 'POP', 'Cofinanciering EU-projecten 14-20', 'Activering vervangingsinvesteringen', 'Economisch programma' en 'GLB'.

Een nadere toelichting op deze mutaties is opgenomen in programmaonderdeel '9.1 Reserves'. In bijlage 1 'Toelichting reserves en voorzieningen' zijn de individuele mutaties van iedere reserve weergegeven. Daar is ook een nadere toelichting opgenomen op de doelstellingen van de reserves.

3.3.2 Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen van de provincie. Het verloop van de voorzieningen in 2025 is in onderstaand overzicht weergegeven.

Tabel 3.20: Verloop voorzieningen

	Boek- waarde per 1 januari 2025	Toevoeging 2025	Onttrekking 2025	Vrijval 2025	Boekwaarde per 31 december 2025
Niet jaarlijks onderhoud:					
- Infrastructuur	18.898	10.864	-3.455	0	26.307
- Roggebot	0	17.500	0	0	17.500
- Vestigingen	371	100	-267	0	204
- NLE	390	100	-255	0	235
- Flevokust Haven	501	167	0	0	668
- Provinciehuis	1.678	472	-667	0	1.483
Totaal niet jaarlijks onderhoud	21.838	29.203	-4.644	0	46.397
Grondwaterbeheer	437	0	-94	0	343
Pensioenen (oud) leden GS (APPA)	8.095	1.633	-379	0	9.350
Spaarverlof	946	114	0	0	1.060
Vitaliteitsverlof	247	0	-17	0	230
Totaal overige verplichtingen	9.725	1.747	-490	0	10.982
Totaal voorzieningen	31.563	30.950	-5.134	0	57.379

x € 1.000

Niet jaarlijks onderhoud

De dotaties en onttrekkingen zijn gebaseerd op meerjarige onderhoudsplannen. Daardoor kan er in een jaar sprake zijn van hogere uitgaven (onttrekking) dan toevoegingen en vice versa. Dit is inherent aan het karakter van dergelijke voorzieningen, welke bedoeld zijn om de onderhoudskosten gelijkmatig over de jaren te verdelen.

Pensioen (oud) leden GS (APPA)

Er bestaat een schattingsonzekerheid rond de pensioenverplichtingen tot en met het moment van invaren in het nieuwe pensioenstelsel per 1 januari 2028. Deze onzekerheid hangt samen met mogelijke ontwikkelingen in 2026 en 2027, zoals wijzigingen in de samenstelling van Gedeputeerde Staten (GS) en ontwikkelingen in de dekkingsgraad richting de transitiedatum. Deze factoren kunnen invloed hebben op de uiteindelijke waarde. De bij de waardering gehanteerde parameters zijn toegelicht in de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van deze jaarstukken (onderdeel 3.1).

Overige voorzieningen

Voor een nadere toelichting op het doel van de voorzieningen wordt verwezen naar bijlage 1 bij deze jaarstukken. Hierin zijn tevens de voorzieningen weergegeven die conform de voorschriften van het BBV gesaldeerd zijn met de activa (voorzieningen voor oninbare vorderingen, oninbare leningen en Flevokust Haven).

3.2.3 Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden looptijd < 1 jaar

De belangrijkste schulden op korte termijn bestaan uit te verrichten betalingen aan crediteuren die op de balansdatum nog niet zijn voldaan. Dit zijn doorgaans facturen waarvan de betaaltermijn op balansdatum nog niet was vervallen. Deze zijn begin 2026 geheel afgewikkeld. Het verloop van de vlottende passiva is in onderstaand overzicht weergegeven.

Tabel 3.21: Verloop overige schulden

	Boekwaarde per 31 december 2025	Boekwaarde per 31 december 2024
Crediteuren	7.726	4.653
Kruisposten	72	2
Overige	3.210	4.425
Totaal	11.008	9.080

x € 1.000

Crediteuren

Het saldo van de crediteuren laat in per 31 december 2025 een stijging zien ten opzichte van 31 december 2024. De betalingen aan crediteuren wordt gedaan zodra de facturen goed zijn gekeurd. Hierdoor kan het openstaande saldo crediteuren sterk fluctueren.

Overige

Deze post bestaat vrijwel geheel uit nog te betalen salariskosten en loonheffing.

Overlopende passiva

Het gaat bij overlopende passiva voornamelijk om nog door de provincie te betalen subsidies en goederen en diensten die zijn toegekend of geleverd in 2025, waarvan de eindafrekening en betaling in 2026 zal plaatsvinden. Het verloop van de overlopende passiva is in tabel 3.22 weergegeven.

Tabel 3.22: Verloop overlopende passiva

	Boekwaarde per 31 december 2025	Boekwaarde per 31 december 2024
Transitorische verplichtingen	19.528	26.337
Vooruit ontvangen doeluitkeringen	77.661	57.593
Overige vooruit ontvangen bedragen	1.244	6.774
Totaal	98.434	90.704

x € 1.000

Transitorische verplichtingen

Onder de transitorische verplichtingen is onder andere € 5,7 mln. opgenomen voor nog te betalen bijdragen en subsidies.

Vooruit ontvangen doeluitkeringen

De vooruit ontvangen doeluitkeringen hebben betrekking op rijksbijdragen of bijdragen van derden die voor een specifiek doel zijn ontvangen. Deze dienen of nog te worden besteed aan het specifieke doel dan wel te worden terugbetaald.

Tabel 3.23: Verloop vooruit ontvangen doeluitkeringen per programma

Programma	Doeluitkering	1 januari 2025	Toevoeging	Onttrekking	31 december 2025
Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	Living Lab	285	0	18	302
	Regionale woondeals (J81)	53	0	-53	0
	Regionale woondeals (J103)	641	0	-330	311
	Geluidsisolatie Lelystad Airport (E92)	225	0	-125	101
	Ondersteuning woondeals 3e tranche (J5)	637	0	0	637
	Derde tranche SPUK Flexibele inzet (J6)	1.419	0	0	1.419
	Subtotaal	3.260	0	-490	2.770
Landbouw, visserij en natuur	Natuurmonitoring (L29)	102	0	0	102
	Na-isoleren (C117)	1.757	0	0	1.757
	Verduurzaming IJsselmeervisserij	695	0	-680	16
	IBP Vitaal Platteland (L7)	858	0	-378	480
	Programma Natuur (L16)	5.308	0	-1.844	3.464
	Vorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders (L24)	21	0	0	21
	Provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied (L25)	3.220	0	-45	3.175
	Provinciale maatregelen PAS-melders (L37)	7.896	7.685	-157	15.424
	Programma Natuur 2e fase (L34)	6.296	1.174	0	7.470
	Indirecte uitvoeringskosten Landelijk Gebied (L35)	7.713	6.011	-152	13.573
	Gebiedsgerichte beëindiging veehouderij (L36)	0	6.652	0	6.652
	Subtotaal	33.866	21.522	-3.256	52.134
Economie	Samenwerking leven lang leren	32	0	0	32
	MKB Deals (F11)	81	0	-81	0
	MIT-regeling 2021 (F14)	67	0	-17	50
	MIT-regeling 2022 (F25)	652	0	-51	601
	MIT-regeling 2023 (F25)	303	231	-159	375
	MIT-regeling 2024 (F25)	73	231	-107	197
	MIT-regeling 2025 (F25)	0	307	-226	81
	Scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland IJsselmeer (L13)	19	0	0	19
	Ontzorgingsprogramma MKB (J118)	1.303	0	0	1.303
	Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen (J118)	663	0	-32	631
Ontwikkelfonds Flevoland (RDNL: Tech & Transitie, J96B)	0	302	-13	289	
	Subtotaal	3.193	1.071	-686	3.578
Aantrekkelijk Flevoland en krachtige samenleving	Doorontwikkeling Erfgoedpark Batavialand (D26)	7.068	0	-114	6.954
	Impuls jongeren en talent (D28)	193	0	-193	0
	Subtotaal	7.261	0	-307	6.954

Programma	Doeluitkering	1 januari 2025	Toevoeging	Onttrekking	31 december 2025
Energie, duurzaamheid en milieu	Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed (J13)	360	0	-360	0
	Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche (J86)	1.101	0	-86	1.016
	Sanering windpark Zeewolde (K7)	1.108	2.042	-460	2.689
	Schone lucht akkoord (E53)	65	60	-125	0
	CDOKE (K28)	2.460	2.506	-872	4.095
	Aanpak Piekbelasting (L32)	536	256	0	792
	Naderingsdetectiesystemen (K43)	106	0	-66	40
	Tijd. reg. uitk. bodemopgaven 24-30 (E113)	208	202	-7	403
	Regie opv. Oekr. ontheemden 2024 (M29)	51	0	0	51
	Regie opv. Oekr. ontheemden 2024 (M29)	0	489	-390	99
	Subtotaal	5.995	5.555	-2.366	9.185
Mobiliteit	Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	26	0	0	24
	Bermmaatregelen N-wegen (E12)	300	-300	0	0
	Aansluiting A6	974	0	-18	956
	Realisatie N307/Roggebotsluis (E29)	879	0	0	879
	Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur (E56)	41	0	0	41
	Verkeersveiligheid 2022-2023 (E84)	335	0	-335	0
	Zero Emissie Bussen 2022-2024 (E57)	581	175	-756	0
	Transitievergoeding openbaar vervoer 2023 (E105)	837	0	-837	0
	Duurzame circulaire infrastructuur (E115)	0	274	-274	0
	Stimulering verkeersmaat 3e tranche (E120)	0	1.096	0	1.096
	Roggebot (E124)	0	17.500	-17.500	0
		Subtotaal	3.973	18.745	-19.720
Vernieuwend bestuur	Compensatie Woo	44	0	0	44
	Subtotaal	44	0	0	44
	Totaal	57.593	46.893	-26.825	77.661

x € 1.000

Living Lab decentrale waterzuivering

Binnen het programma 'Almere 2.0' worden projecten uitgevoerd voor een Waterlab Flevoland en voor innovaties in de decentrale waterzuivering. Voor deze projecten zijn bijdragen vooruit ontvangen van gemeente Almere, het waterschap Zuiderzeeland en Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA). De projectlasten worden gefinancierd vanuit deze vooruit ontvangen bijdragen.

Regionale woondeals (J81, J103 en J5)

Er is in Nederland een tekort aan woningen. Om het Flevolandse deel van de opgave om extra woningen te realiseren van 2022 tot en met 2027, werken Rijk, provincie en gemeenten als één overheid gezamenlijk deze opgave uit tot regionale woondeals.

Voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals zullen knelpunten in kaart te worden gebracht en zal de geïnvesteerd worden om de woningbouwprogrammering regulier te monitoren en te bespreken op de voortgang. Met deze informatie kan er betere sturing plaatsvinden binnen de woningbouwprogrammering. Hiervoor is (tijdelijke) capaciteit en/of externe expertise nodig. Om dit te realiseren ondersteunt het ministerie van BZK provincie Flevoland met het verstrekken van drie specifieke uitkeringen ter hoogte van € 0,31 mln. in 2022, € 0,64 mln. in 2023 en € 0,64 in 2024. De uitvoeringsperiode is tot en met eind 2025, respectievelijk eind 2026 en 2027.

Flexibele inzet woningbouw (I6)

Met deze regeling stelt het Rijk provincies in de gelegenheid om onder andere gemeenten en regio's met een flexibele inzet van capaciteit en expertise te ondersteunen in de planvorming en vergunningverlening voor woningbouw- en herstructureringsprojecten en in gebiedsontwikkelingen. Daarmee wordt beoogd om de snelheid te bevorderen in de voorfase van woningbouwprojecten, bestaande uit zowel binnenstedelijke, transformatie- als herstructureringsprojecten, waarmee woningen worden toegevoegd aan de voorraad. Ook voorziet de regeling in de mogelijkheid om flexibele inzet van capaciteit in te zetten voor het ontwikkelen en lokaal dan wel regionaal afstemmen van integrale woonzorgvisies voor aandachtsgroepen met als resultaat betaalbare huisvesting voor aandachtsgroepen met passende zorg en ondersteuning.

Het ministerie van BZK heeft hiervoor een specifieke uitkering verstrekt met een bedrag van € 1,42 mln. in 2024. De regeling heeft betrekking op de periode 1 december 2024 tot en met 31 december 2026.

Geluidsisolatie Lelystad Airport (E92)

Het ministerie van IenW heeft op 12 december 2022 een bedrag van € 0,5 mln. beschikt en betaald als incidentele specifieke uitkering Geluidsisolatie Lelystad Airport. Het doel van de uitkering is een vergoeding voor het beperken van overlast en (geluid) hinder voor (circa 20) woningen rondom Lelystad Airport passend binnen de regelgeving en reikwijdte van het Luchthavenfonds. De regeling heeft betrekking op de periode 1 december 2022 tot en met 31 december 2025.

Natuurmonitoring (L29)

Door het ministerie van LNV is d.d. 6 december 2023 in het kader van de specifieke uitkering 'Capaciteit natuurmonitoring' een bedrag beschikt van € 0,12 mln. en in 2023 bevoorschot. Doel van deze specifieke uitkering is om provincies te ondersteunen in de uitvoering van de businesscase 'VHR Compleet: Samen op Pad' door middel van het opschalen van capaciteit. De regeling heeft betrekking op de periode 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024. De niet bestede middelen worden teruggestort naar het ministerie.

Na-isolatie (C117)

Door het ministerie van BZK is d.d. 13 december 2023 in het kader van de specifieke uitkering 'Versnelling natuurinclusief isoleren' een bedrag van € 0,78 mln. beschikt. Het gehele bedrag is in 2023 bevoorschot. Op 11 december 2024 is met een wijzigingsbeschikking de tweede tranche toegevoegd. Hiermee is het bedrag verhoogd naar € 1,76 mln. Het bedrag van de ophoging is in 2024 volledig bevoorschot.

Een deel van de middelen is bedoeld om door te verstrekken aan gemeenten ten behoeve van het voorbereiden, opstellen, implementeren, uitvoeren of monitoren van soortenmanagementplannen. Het overige deel is bedoeld voor het adviseren van gemeenten, het beoordelen van aanvragen van gemeenten, toezicht houden en dergelijke. De uitvoeringsperiode is in 2024 gewijzigd van 31 december 2027 naar 31 december 2030.

Verduurzaming IJsselmeervisserij

Op 14 december 2020 hebben de ministeries van LNV en IenW en de provincies Flevoland, Noord-Holland en Fryslân een bestuursovereenkomst ondertekend met afspraken voor het actieplan 'Toekomstbestendig visserijbeheer IJsselmeergebied'. Binnen dit actieplan is € 0,85 mln. gereserveerd voor de flankerende maatregelen. De provincies Noord-Holland en Fryslân hebben samen deze € 0,85 mln. beschikbaar gesteld en overgemaakt naar provincie Flevoland. Subsidies passend binnen dit actieplan worden hieruit vergoed.

IBP Vitaal Platteland (L7)

In 2020 is een specifieke uitkering ontvangen van het ministerie van LNV voor het IBP. Samen met diverse partners is deze subsidie aangevraagd voor de uitvoering van de projecten van die partners in het Nationaal Park Nieuw Land.

Programma Natuur (L16)

Door het ministerie van LNV is d.d. 21 juli 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'Programma Natuur' een bedrag van € 9,6 mln. beschikt. Doel van deze specifieke uitkering is het natuurherstel in de meest kwetsbare natuurgebieden. De inzet richt zich met name op overbelaste stikstofgevoelige Natura2000-gebieden en leefgebieden van soorten. In 2024 is de uitvoeringsperiode verlengd van 31 december 2025 naar 31 december 2026, waarbij de bestuurlijke verplichtingen uiterlijk 31 december 2025 dienen te zijn aangegaan. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2025 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 1,84 mln.

Vorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders (L24)

In de startnotitie voor het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' (hierna NPLG) heeft het kabinet de transitieopgave van het NPLG aangekondigd.

Op 20 december 2022 heeft het ministerie van LNV in het kader van de 'Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders' een bedrag van € 2,4 mln. beschikt. Met deze specifieke uitkering voor de uitvoeringskosten worden provincies in staat gesteld om extra inzet te plegen op het realiseren van hun regionale gebiedsprogramma's (i.c. het FPLG) boven op hun bestaande werkzaamheden. Deze regeling is eind 2023 afgerond. Het restant bedrag zal terugbetaald moeten worden.

Provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied (L25)

Op 20 december 2022 heeft het ministerie van LNV in het kader van de Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied een bedrag van € 3,63 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2022 en 2023 volledig ontvangen.

Via de provinciale versnellingsvoorstellen werken de rijksoverheid en de provincies samen aan een integrale en gebiedsgerichte aanpak om in een specifiek gebied bij te dragen aan de doelen van het NPLG en de ambitie van Flevoland zoals verwoord in het concept-ontwerp FPLG. Specifiek gaat het om beleidsdoelstellingen op het gebied van de versterking van de natuur (waaronder de reductie van stikstof), de verbetering van de waterkwaliteit en, de klimaatopgave. Het versnellingsstraject is een voorloper op de gebiedsprogramma's van de provincies. Concreet gaat het om praktijkproeven perceelafspoeling, versnellen implementatie verschonen maatregelen melkrundveehouderij en versnelling aanleg en herstel erfsingels in gebiedsproces.

Provinciale maatregelen PAS-melders (L37)

Op 17 oktober 2024 heeft het ministerie van LNVN op grond van de Regeling Provinciale maatregelen PAS-melders (RPMP 2024) een specifieke uitkering verstrekt van €7,89 mln. De uitvoeringsperiode loopt tot en met 31 december 2026.

Programma Natuur 2e fase (L34)

Op 1 november 2024 heeft het ministerie van LNVN op grond van de 'Regeling specifieke uitkering Programma Natuur' 2e fase een bedrag van € 19,38 mln. beschikt. Hiervan is in 2025 een voorschot van € 1,2 mln. ontvangen.

Deze specifieke uitkering is beschikbaar gesteld voor natuurherstel met het oog op een duurzame instandhouding van de overbelaste stikstofgevoelige Natura2000-gebieden en overige natuurgebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland met een overschrijding van de Kritische Depositiewaarde. De uitvoeringsperiode loopt tot en met 31 december 2032.

Provinciale maatregelen landelijk gebied voor kosten van gebiedsprocessen en maatregelen (L35)

Op 5 september 2024 heeft het ministerie van LNVN op grond van de Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied voor kosten van gebiedsprocessen en maatregelen een specifieke uitkering verstrekt van € 12,86 mln. voor twee maatregelpakketten, te weten 'Toekomstbestendig landbouw' (€ 3,97 mln.) en 'Biodiversiteit door ontwikkeling van GBDA' (€ 8,89 mln.)

Hiervan is in 2025 een bedrag van € 6,0 mln. ontvangen. De uitvoeringsperiode loopt tot en met 31 december 2028.

Gebiedsgerichte beëindiging veehouderij (L36)

Op 27 februari 2025 heeft het ministerie van LNV op grond van de Regeling Maatregel gebiedsgerichte beëindiging veehouderijlocaties 2024 (MGB24) een specifieke uitkering verstrekt van € 5,22 mln. De tweede tranche van de Maatregel gebiedsgerichte beëindiging veehouderijlocaties 2025 (MGB25), betreft een specifieke uitkering van € 1,43 mln. Het totale saldo van de specifieke uitkering bedraagt € 6,65 mln. De uitvoeringsperiode loopt tot en met 31 december 2031.

MKB Deal (F11)

Door het ministerie van EZK is d.d. 4 december 2020 in het kader van de specifieke uitkering MKB-deals een bedrag van € 0,35 mln. beschikbaar. Dit bedrag is in 2020 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is 50% cofinanciering ter dekking van de uitvoeringsactiviteiten zoals opgenomen in de MKB-deal (versterking regionaal MKB). De specifieke uitkering is inmiddels vastgesteld en het resterende bedrag is in 2025 terugbetaald aan het ministerie van EZK.

MIT-regeling 2021 (F14)

Door het ministerie van EZK is d.d. 22 december 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'MIT 2021' een bedrag van € 0,81 mln. beschikbaar. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren en het MTIB. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2025 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,02 mln.

MIT-regeling 2022 (F25)

Door het ministerie van EZK is d.d. 10 november 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'MIT 2022' een bedrag van € 0,98 mln. beschikbaar. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren en het MTIB. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2025 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,05 mln.

MIT-regeling 2023 (F25)

Door het ministerie van EZK is d.d. 18 december 2023 in het kader van de specifieke uitkering 'MIT 2023' een bedrag van € 0,77 mln. beschikbaar. Hierop is in 2025 een voorschot ontvangen van € 0,23 mln. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren en het MTIB. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2025 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,16 mln.

MIT-regeling 2024 (F25)

Door het ministerie van EZK is d.d. 6 november 2024 in het kader van de specifieke uitkering 'MIT 2024' een bedrag van € 0,77 mln. beschikbaar. Hierop is in 2025 een voorschot ontvangen van € 0,23 mln. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren en het MTIB. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2025 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,11 mln.

MIT-regeling 2025 (F25)

Door het ministerie van EZK is d.d. 12 november 2025 in het kader van de specifieke uitkering 'MIT 2025' een bedrag van € 0,77 mln. beschikbaar. Hierop is in 2025 een voorschot ontvangen van € 0,31 mln. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren en het MTIB. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2025 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,23 mln.

Scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland IJsselmeer L13)

Op 20 januari 2022 heeft het ministerie van LNV € 0,05 mln. beschikbaar en verstrekt als eenmalige specifieke uitkering voor het Scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland IJsselmeervisserij. Inhoudende het verstrekken van subsidies in de vorm van een voucher aan aanvragers die in de IJsselmeervisserij werkzaam zijn voor de overstap naar de maritieme techniek of een andere branche of sector. Deze regeling is eind 2023 afgerond. Het restant bedrag zal terugbetaald moeten worden.

Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen (J118)

Door het ministerie van BZK is d.d. 26 april 2024 in het kader van de specifieke uitkering 'Bedrijfsmatig vastgoed' een bedrag van € 0,66 mln. beschikbaar. Doel van de specifieke uitkering is het ontzorgen van ondernemingen op een bedrijventerrein bij het opzetten en/of verbeteren van organisatiegraad ten behoeve

van de verduurzaming. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2025 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,03 mln.

Ontwikkelfonds Flevoland (Regio Deal Nieuw Land - Tech & Transitie, J96B)

Door gemeente Almere is d.d. 1 oktober 2025 in het kader van de specifieke uitkering 'Regiodeals 4e tranche' een bedrag van € 1,58 mln., waarvan € 0,5 mln. cofinanciering vanuit het Fonds Verstedelijking Almere, beschikt. Hierop is in 2025 een voorschot ontvangen van € 0,3 mln. Doel van de specifieke uitkering is het versterken van de regionale arbeidsmarkt en het versnellen van de transitie. Dit door middel van het Ontwikkelfonds Flevoland, waarmee om- en bijscholing in de tech en transitie sector wordt gestimuleerd met subsidie voor inwoners woonachtig in en werkgevers gevestigd in provincie Flevoland. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2025 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,01 mln.

Doorontwikkeling Erfgoedpark Batavialand (D26)

Door het ministerie van OCW is d.d. 10 november 2023 in het kader van de regeling Middelen Stichting Erfgoedpark Batavialand een bedrag van € 5,84 mln. beschikt. In 2024 is het beschikte bedrag opgehoogd naar € 7,07 mln. In 2023 respectievelijk 2024 zijn de gehele bedragen bevoorschot. Batavialand is aangewezen als beheerder van de rijkscollectie maritieme archeologie en als Nationaal Scheepsarcheologisch Depot (NS). Doel van deze specifieke uitkering is te kunnen investeren in de bouw van een nieuw depotgebouw. Er heeft nog geen besteding plaatsgevonden ten laste van deze middelen.

Impuls jongeren en talent (D28)

Door het ministerie van OCW is op d.d. 18 juni 2024 een bedrag van € 0,19 mln. beschikt met als doel het geven van een impuls aan culturele talentontwikkeling en het versterken en aanjagen van jongerencultuur in de cultuurregio's. De looptijd is 1 januari 2024 tot en met 31 december 2025. In 2025 heeft een besteding van € 0,19 mln. plaatsgevonden ten laste van deze middelen.

Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed (J13)

Door het ministerie van BZK is d.d. 1 december 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed' een bedrag van € 1,88 mln. beschikt. Doel van de specifieke uitkering is het ontzorgen van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij het verduurzamen van hun maatschappelijk vastgoed. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2024 bestedingen ten bedrage van € 0,15 mln. verantwoord. De looptijd van deze regeling is tot en met 31 december 2024. Het resterend saldo ultimo 2024 van € 0,36 mln. is in 2025 teruggestort naar het Rijk.

Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche (J86)

Door het ministerie van BZK is d.d. 23 november 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche' een bedrag van € 0,62 mln. beschikt. Het doel van de regeling is het ontzorgen van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij het verduurzamen van gebouwen die zij in eigendom hebben. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2025 bestedingen ten bedrage van € 0,1 mln. verantwoord.

Sanering windpark Zeewolde (K7)

Door het ministerie van EZK is d.d. 24 februari 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Sanering Windpark Zeewolde' een bedrag van maximaal € 16 mln. beschikt. In gemeente Zeewolde is een gebied aangewezen waarin nieuwe grotere windturbines mogen worden gerealiseerd, het windpark Zeewolde. In dit gebied gaan 91 windturbines 221 bestaande windturbines, die gesaneerd moeten worden, vervangen. Hierop is in 2024 een voorschot ontvangen van € 1,7 mln. Dit voorschot is gebaseerd op de meerprijs die het Rijksvastgoedbedrijf van het ministerie van BZK ontvangt ten opzichte van de prijs die zij voor de gronden ontving met daarop de oude molens. Jaarlijks ontvangt de provincie een voorschot op basis van de gerealiseerde inkomsten. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2025 bestedingen ten bedrage van € 0,5 mln. verantwoord.

Schone lucht akkoord (E53)

Voor het treffen van maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit in het kader van het Schone Lucht Akkoord (Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord) is door RVO op 21 november 2023 een bedrag van € 0,2 mln. beschikt. Hiervan is in 2023 een voorschot van € 0,16 mln. ontvangen. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2025 bestedingen ten bedrage van € 0,07 mln. verantwoord. De looptijd van deze regeling is tot en met 31 december 2026. Zie ook onder de overige vorderingen.

Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) (K28)

Op 25 oktober 2022 hebben de provincies en gemeenten een brief ontvangen van de minister voor Klimaat en Energie. Hierin is vermeld welk budget de provincies en gemeenten in de periode 2023–2025 zullen ontvangen ter dekking van de uitvoeringskosten van het klimaat- en energiebeleid, zoals verwoord in het Klimaatakkoord en het beleidsprogramma 'Klimaat'. Deze middelen zijn bestemd voor de personele en bijbehorende materiële kosten van gemeenten en provincies.

Flevoland ontvangt respectievelijk in 2023, 2024 en 2025 een bedrag van € 0,7 mln., € 0,7 mln. en € 1 mln. Ten laste van de ontvangen doeluitkering is in 2024 voor € 0,5 mln. aan bestedingen verantwoord.

Daarnaast zijn in 2024 onder dezelfde regeling aanvullende uitvoeringsmiddelen ontvangen van in totaal € 2,5 mln.:

- Bedrijventerreinen € 0,2 mln.
- Energieinfrastructuur € 1,7 mln.
- Energiehubs € 0,6 mln.

Aanpak Piekbelasting (L32)

Het ministerie van LNV heeft in januari 2024 met terugwerkende kracht een specifieke uitkering beschikbaar voor de uitvoering aanpak piekbelasting. Met deze uitkering wordt de provincie in staat gesteld om regionale uitvoeringsteams te vormen/bezetten en/of te ondersteunen om de doelgroep extra mogelijkheden te bieden om versneld hun uitstoot van stikstof te reduceren. Voor de periode vanaf 1 maart tot en met 31 december 2025 is een bedrag van € 0,8 mln. beschikbaar gesteld, waarvan € 0,31 mln. betrekking heeft op 2023 en € 0,24 mln. op 2024.

Naderingsdetectiesystemen (K43)

Het ministerie van KGG heeft op 24 oktober 2024 een specifieke uitkering van € 0,27 mln. verstrekt aan provincie Flevoland voor het verminderen van lichthinder bij windturbines op land door het subsidiëren van het aanbrengen van naderingsdetectie. Ten laste van deze doeluitkering is in 2025 een bedrag van € 0,07 mln. verantwoord voor bestedingen.

Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 24-30 (E113)

Het ministerie van IenW heeft op 3 december 2024, in het kader van de Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2024, een bedrag van € 0,04 mln. beschikbaar gesteld voor historische spoedopgaven op de locaties Houtwijk (Dronten) en Lange Nering (Emmeloord). Ten laste van deze doeluitkering is in 2024 voor € 0,01 mln. aan bestedingen verantwoord.

Daarnaast heeft hetzelfde ministerie op 3 december 2024 een bedrag van € 0,38 mln. toegekend voor de buitenproportionele opgave rondom PFAS en andere niet-genormeerde stoffen. In 2025 heeft hierop een besteding van € 0,01 mln. plaatsgevonden.

Eerste opvang ontheemden Oekraïne 2024 (M29)

Door het ministerie van AenM is d.d. 21 oktober 2024 een specifieke uitkering verstrekt van € 0,4 mln. voor de bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door regionale openbare lichamen. Met deze specifieke uitkering heeft de provincie in 2024 de regionale coördinatie en regie verzorgd voor de opvang van de Oekraïense ontheemden in Flevoland. Het ministerie is gevraagd de subsidie vast te stellen.

Eerste opvang ontheemden Oekraïne 2025 (M29)

Door het ministerie van Asiel en Migratie (AenM) is d.d. 30 oktober 2025 een specifieke uitkering verstrekt van € 0,5 mln. voor de bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door regionale openbare lichamen. Met deze specifieke uitkering heeft de provincie in 2025 de regionale coördinatie en regie verzorgd voor de opvang van de Oekraïense ontheemden in Flevoland. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2025 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,39 mln.

Verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021 (E20)

Door het ministerie van IenW is d.d. 30 november 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021' een bedrag van € 0,05 mln. beschikbaar. Dit bedrag is in 2020 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is 50% cofinanciering ter uitvoering van kosteneffectieve en risicogestuurde infrastructurele maatregelen op het provinciale wegennet om de verkeersinfrastructuur verkeersveiliger te maken. Tot en met 2024 bedroegen de cofinanciering € 0,03 mln. Het resterend saldo ultimo 2024 van € 0,2 mln. zal worden terug gestort naar het Rijk.

Regeling specifieke uitkeringen bermmaatregelen N-wegen (E12)

Het doel van de door het ministerie van IenW d.d. 18 december 2019 beschikte uitkering is het financieel ondersteunen van de provincie bij het treffen van infrastructurele maatregelen aan de bermen van N-wegen, die niet in beheer zijn bij het Rijk, gericht op het verminderen van ernstige bermongevallen.

In 2019 is als voorschot ontvangen € 1,3 mln. en in 2022 nog eens € 0,5 mln. Cumulatief is besteed (25% cofinanciering) in de jaren tot en met 2022 € 1,5 mln. waarvan in 2023 € 0,3 mln. Deze beschikking heeft een looptijd tot en met 2023. Het resterend saldo ultimo 2024 van € 0,3 mln. is in 2025 teruggestort naar het Rijk.

Aansluiting A6

Dit betreft een bijdrage van het Rijk voor het realiseren van de halve aansluiting op de A6. Van dit bedrag is tot en met 2025 totaal € 16,4 mln. uitgegeven. Het restantbedrag zal in het komende jaar worden uitgegeven.

Realisatie N307/Roggebotsluis (E29)

Dit betreft een bijdrage van het Rijk voor de sloop van de bestaande brug en sluis en de bouw van een nieuwe brug. Van de bijdrage is tot en met 2025 totaal circa € 68,0 mln. uitgegeven. Het project is afgerond in 2025.

Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur (E56)

Door het ministerie van IenW is d.d. 15 december 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021' een bedrag van € 0,04 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2021 volledig ontvangen. Doel van de specifieke uitkering is om uitvoering te geven aan projecten en maatregelen (gericht op het stimuleren van doelmatiger en duurzamer gebruik van verkeersinfrastructuur) die door Rijk en regio zijn afgesproken in de Bestuurlijke Overleggen MIRT. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn geen bestedingen verantwoord.

Verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 (E84)

Door het ministerie van IenW is d.d. 30 november 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021' een bedrag van € 0,3 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2022 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is 50% cofinanciering ter uitvoering van kosteneffectieve en risicogestuurde infrastructurele maatregelen op het provinciale wegennet om de verkeersinfrastructuur verkeersveiliger te maken. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering heeft in 2025 een besteding van € 0,3 mln. plaatsgevonden.

Zero Emissie Bussen 2022-2024 (E57)

Door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is d.d. 30 juni 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Zero Emissie Bussen 2022-2024' een bedrag van € 0,78 mln. beschikt. Hierop is in 2025 een voorschot ontvangen van € 0,17 mln. Doel van de specifieke uitkering is emissieloos stads- en streekvervoer in 2030. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering in 2025 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,78 mln. Op de balans is onder de kortlopende vorderingen een bedrag opgenomen van € 0,19 mln.

Transitievergoeding openbaar vervoer 2023 (E105)

Door het ministerie van IenW is d.d. 29 juni 2023 in het kader van de specifieke uitkering 'Transitievergoeding regionale OV-concessies 2023' een bedrag van € 1,36 mln. beschikt. Doel van de specifieke uitkering is om de provincie in staat te stellen aan de concessiehouders van de OV-concessies IJsselmond en Lelystad over de periode 1 januari tot en met 31 december 2023 en IJssel-Vecht met ingang van 10 december 2023 een transitievergoeding te verstrekken. In 2025 heeft een besteding van € 0,8 mln. plaatsgevonden.

Het ministerie van IenW stemt ermee in dat de provincie om concurrentiegevoelige redenen de gevraagde SiSa-verantwoordingsinformatie met betrekking tot de concessiegegevens voor de regeling specifieke uitkering 'Transitievergoeding regionale OV-concessies 2023' (E105) niet vermeldt in haar jaarstukken, maar wel separaat via het CBS bij het ministerie aanlevert, zodat het ministerie de specifieke uitkering kan vaststellen.

Stimulering verkeersmaat 3e tranche (E120)

Door het ministerie van IenW is d.d. 19 mei 2025 in het kader van de specifieke uitkering 'Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030' een bedrag van € 1,1 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2025 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is 50% cofinanciering ter uitvoering van kosteneffectieve en risicogestuurde infrastructurele maatregelen op het provinciale wegennet om de verkeersinfrastructuur verkeersveiliger te maken. De verkeersmaatregelen zullen in 2026 en 2027 uitgevoerd.

Roggebotbrug (E124)

Deze uitkering bestaat uit 2 gedeelten:

1. Een afkoopsom van het Rijk voor eigendom, beheer en exploitatie van de Roggebotbrug N307 van € 17,5 mln. Dit bedrag is per ultimo 2025 in een voorziening gestort. Toekomstige beheer- en exploitatie-uitgaven zullen uit deze voorziening worden gedekt.
2. Een bijdrage van het de bouw van Roggebotbrug N307 met betrekking tot jaar 2025 van € 0,2 mln. Deze bijdrage heeft betrekking op de reeds gemaakte uitgaven in 2025 en is opgenomen onder de kortlopende vorderingen.

Compensatie Woo (C130)

Door het ministerie van BZK is d.d. 13 december 2024 in het kader van de specifieke uitkering 'Compensatie VS Woo' een bedrag van € 0,05 mln. beschikt. Dit bedrag is geheel in boekjaar 2024 ontvangen. Doel van de specifieke uitkering is compensatie voor de incidentele aansluitkosten in het kader van de Wet open overheid. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering heeft nog geen besteding plaatsgevonden. Deze zal naar verwachting in boekjaar 2026 gaan plaatsvinden.

3.4 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

In deze paragraaf zijn belangrijke financiële rechten en verplichtingen opgenomen waaraan de provincie voor toekomstige jaren is gebonden en die niet uit de balans blijken.

A. Leaseverplichtingen

Leaseauto's

In totaal zijn er 70 leasecontracten afgesloten, waarvan er 48 betrekking hebben op leaseauto's en 22 voor dynamische route-informatiepanelen (DRIPS). Voor iedere auto en DRIP-systeem is een apart leasecontract afgesloten dat valt onder het raamcontract dat de provincie heeft met een leasemaatschappij. De totale waarde van deze contracten bedraagt € 4,6 mln. De verplichtingswaarde voor de komende 12 maanden bedraagt € 1,1 mln.

B. Overige niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Verhuur vleugel provinciehuis

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek (OFGV) huurt een deel van het pand waarin provincie Flevoland is gevestigd. Hiervoor ontvangt de provincie jaarlijks € 0,1 mln. aan huisvestingsvergoeding. Daarnaast is contractueel vastgelegd dat de provincie € 0,05 mln. per jaar ontvangt voor het doorberekenen van services. De servicekosten worden jaarlijks op basis van nacalculatie afgerekend. Het contract loopt tot en met februari 2028.

Visit Flevoland huurt een deel van het pand waarin provincie Flevoland gevestigd is. Hiervoor ontvangt de provincie jaarlijks een vergoeding van € 0,2 mln. Daarnaast is contractueel vastgelegd dat de provincie € 0,01 mln. per jaar ontvangt voor het doorberekenen van services. De servicekosten worden jaarlijks op basis van nacalculatie afgerekend. Het contract loopt tot en met september 2028.

Stichting Flever een deel van het pand waarin provincie Flevoland gevestigd is. Hiervoor ontvangt de provincie jaarlijks een vergoeding van € 0,05 mln. Daarnaast is contractueel vastgelegd dat de provincie € 0,02 mln. per jaar ontvangt voor het doorberekenen van services. De servicekosten worden jaarlijks op basis van nacalculatie afgerekend. Het contract loopt tot en met februari 2029.

Verhuur pand Oostvaardersdijk

Het pand aan de Oostvaardersdijk (het voormalige NLE-gebouw) wordt door provincie Flevoland verhuurd aan twee huurders: de stichting Erfgoed Batavialand en Het Flevolands Archief. De huurverplichting loopt tot medio 2027 en bedraagt inclusief administratiekosten € 0,65 mln. per jaar

Huur multifunctionals

Per 1 februari 2020 is een contract afgesloten voor de huur van multifunctionals inclusief onderhoud en service. Het contract loopt tot februari 2027 en heeft een jaarlijkse contractwaarde van € 0,1 mln.

Openbaar vervoer

Ter doelrealisatie van het provinciaal mobiliteitsbeleid (product Openbaar vervoer) is de provincie voor een aantal toekomstige jaren een belangrijke financiële verplichting aangegaan welke niet in de balans is opgenomen.

Het betreft de openbaar vervoerconcessie IJssel-Vecht. De looptijd van de concessieovereenkomst is tot en met 8 december 2035. De netto-exploitatiesubsidie wordt jaarlijks volgens de in de sector algemeen toegepaste methode geïndexeerd. De jaarlijkse verplichting uit hoofde van de netto-exploitatiesubsidie bedraagt met ingang van 2026 circa € 13,1 mln. (prijsspeil januari 2026).

Financiële zekerheidsstelling Afvalzorg

Afvalzorg heeft twee beleggingsrekeningen in onderpand aan provincie Flevoland gegeven ter zekerheidsstelling voor de aanleg van bovenafdichtingen op stortlocaties Braambergen te Almere en Zeeasterweg te Lelystad. De beleggingsrekeningen bevatten staatsobligaties en eventuele liquiditeiten. Deze twee beleggingsrekeningen zijn bij de ING Bank ondergebracht. De zekerheid bedraagt € 2,27 per ton gestort

afval. Om eventuele negatieve koersontwikkelingen van staatsobligaties op te vangen geldt een marge van 10% bovenop het in zekerheid af te geven bedrag.

C. Verplichtingen natuurbeheer

In 2014 is landelijk afgesproken om de doorlopende natuurverplichtingen net als voorgaande jaren, voor de decentralisatie van de natuurtaken, te vermelden onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen. De subsidieaanvragen voor het Agrarisch Natuurbeheer (vanuit het ANLb) worden voor de provincie uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl). Zij hebben een overzicht van de doorlopende verplichtingen ultimo 2025 verstrekt. Het totaalbedrag van deze doorlopende verplichtingen per 31 december 2025 is voor provincie Flevoland € 6,1 mln. Deze verplichtingen kunnen worden gedekt uit de middelen voor Natuur van de komende jaren (2025 en verder), die via het provinciefonds worden verstrekt.

D. Overige meerjarige financiële rechten en verplichtingen

Inkopen en aanbestedingen

Jaarlijks worden interne controles uitgevoerd op de financiële rechtmatigheid van inkopen en aanbestedingen. Ten aanzien van 2025 is afgerond € 3,3 mln. geconstateerd, waarbij het totaal van aaneengesloten opdrachten het grensbedrag voor Europese aanbestedingen overschrijdt. Daarnaast zijn nog opdrachten (€ 0,7 mln.) die voortvloeien uit voorgaande jaren. De totale afwijking bedraagt circa 1,6% van de omvang van de lasten (exclusief mutaties reserves) van de jaarrekening.

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de resterende meerjarige financiële verplichting.

Tabel 3.25: Afwijkingen financiële rechtmatigheid inkopen en aanbesteding (meerjarige verplichting)

	Resterende verplichting
Totaal	1.650

x € 1.000

Kredietfaciliteit

Provincie Flevoland beschikt met ingang van 1 januari 2019 over een kredietfaciliteit bestaande uit een kredietlimiet van € 0 en een intra-daglimiet van € 10,0 mln.

Meerjarige subsidieverplichtingen

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de resterende verplichting inzake de meerjarige (materiële) subsidies. Dit is de verplichting voor 2025 en verdere jaren van alle subsidieverstrekingen conform de 'Algemene Subsidieverordening Flevoland' van € 0,025 mln. en groter. Uitgangspunt voor lastneming van deze subsidies is toegepast overeenkomstig de grondslagen zoals opgenomen bij onderdeel 3.1 van de jaarrekening.

Tabel 3.26: Resterende verplichting inzake meerjarige (materiële) subsidies

	Resterende verplichting
Totaal	35.875

x € 1.000

De verstrekte subsidies over de periode 2017 tot en met 2024 zijn te raadplegen in het subsidieregister op de website: <https://www.flevoland.nl/Content/Pages/loket/Subsidies>

Meerjarige verplichtingen volgend uit aanbestedingscontracten/concessies

In overeenstemming met de stellige uitspraak van de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) in de Kadernota Rechtmatigheid 2025 dient in de jaarrekening een overzicht te worden opgenomen van de (Europees aanbestede) meerjarige contracten. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de meerjarige verplichtingen (resultierend uit Europese aanbestedingen) per programma, indien niet reeds toegelicht onder de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen'.

Tabel 3.27: Meerjarige verplichtingen volgend uit aanbestedingscontracten/concessies

Programma	Meerjarige inkoopverplichting
1. Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & water	452
2. Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans	906
3. Economie	450
4. Vitale Samenleving en Aantrekkelijk Flevoland	705
5. Toekomstbestendige energie en Klimaat	698
6. Goede bereikbaarheid en Infrastructuur	103
7. Eigentijds bestuur	251
8. Algemene dekkingsmiddelen	4.997
Overige verplichtingen niet specifiek toegerekend aan een programma	3.985
Totaal	12.548

3.5 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van Gedeputeerde Staten

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van Gedeputeerde Staten toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door Provinciale Staten vastgestelde kaders zoals de begroting en provinciale verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door Provinciale Staten op 18 februari 2026 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door Provinciale Staten bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 4,9 mln. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 12,953 mln. bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 4,9 mln. van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 8,941 mln. acceptabel op basis van door de Provinciale Staten vastgestelde afspraken.

Het totaal aan rechtmatigheidsafwijkingen bedraagt voor 2025:

Begrotingscriterium	X € 1000
1A. Overschrijding lasten programmaonderdeel	6.188
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	0
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	2.753
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig zijn gemeld	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	8.941
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïdentificeerd. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid. De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht	8.941
Voorwaardencriterium	
5. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	4.012
M&O criterium	
6. Geen bevindingen	0
Totaal Onrechtmatigheden (8.941 + 4.012)	12.953
Waarvan acceptabel	8.941
Waarvan niet-acceptabel	4.012

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met Provinciale Staten aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Bijlagen

Behorend bij de jaarrekening:

1. Toelichting reserves en voorzieningen
2. Verdeling van de lasten en baten over de taakvelden
3. Incidentele lasten en baten
4. Single information Single audit (SiSa)

Overig:

5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
6. Lijst met afkortingen

1. Toelichting reserves en voorzieningen

Eens in de 4 jaar wordt een nota reserves en voorzieningen uitgebracht waarin het beleid wordt uiteengezet. In november 2019 is de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023' vastgesteld. Voor alle bestemmingsreserves geldt dat het saldo van de reserve beschikbaar is voor de benoemde bestedingsdoelen. Voor een deel zijn de hierin opgenomen middelen reeds geormerkt voor specifieke activiteiten. In deze bijlage is van iedere reserve en voorziening een detailoverzicht van het verloop in 2025 weergegeven, inclusief eventuele resterende oormerken.

Reserves

Algemene reserve (NR: A001)

De 'Algemene reserve' is noodzakelijk om te voorkomen dat bij incidentele tegenvallers ombuigingen op het bestaande beleid nodig zijn. Ook kan de reserve worden benut voor incidentele uitgaven waarvoor geen andere dekking beschikbaar is.

De gewenste omvang van de 'Algemene reserve' wordt bepaald door de beleidsuitgangspunten in de 'Nota Risico en weerstandsvermogen 2021', waarbij het risicoprofiel van de provincie en de andere mogelijkheden die er zijn om eventuele tegenvallers op te vangen een rol spelen. Dit wordt jaarlijks in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' in begroting en jaarstukken toegelicht.

Voor de 'Algemene reserve' is daarnaast een ondergrens vastgesteld. Deze bedraagt 5% van de begrotingsomvang voor bestemming; met de begrotingsomvang wordt bedoeld het totaal van de geraamde c.q. verantwoorde lasten in het jaar waarop de bandbreedte van toepassing is. Hieraan wordt ultimo 2025 voldaan.

De 'Algemene reserve' wordt gevoed uit rekeningoverschotten, waaraan geen bestemming is gegeven en incidentele meevallers.

Voor de 'Algemene reserve' bestaat geen bestedingsplan, waardoor de 'Algemene reserve' in beginsel volledig als 'vrije' ruimte kan worden beschouwd voor de weerstandscapaciteit, een en ander behoudens eventuele aangebrachte oormerken.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
A001 Algemene reserve	38.998	5.954	-9.501	35.451	9.408
Bij					
Storting risico garantstelling Batavialand		3.750			
Storting oormerk 'Egaliseren meerjarenperspectief'		2.204			
		5.954			
Af					
Resultaatsbestemming 2024 - Weerbaarheid gemeenten			-170		
Vrijval milieu (resultaatbestemming 2024)			-17		
Vrijval Autolease			-8.963		
Kapitaallasten GOBS			-210		
Speerpunt landschapskunst			-18		
Gebiedsbranding Flevoland			-123		
			-9.501		
Resterende oormerken per 31-12-2025					
Calamiteitenfonds					5.000
Egalisering meerjarenperspectief					4.408

Egalisatiereserve Personeel (NR: B003)

Dit betreft een gedelegeerde reserve waarvoor verplichtingen mogen worden aangegaan, alvorens de begroting te wijzigen. De verplichting dient te passen binnen het bestedingskader. De reserve wordt ingezet voor:

- (tijdelijke) bovenformatieve formatieplaatsen;
- tijdelijke dubbeling van een functie (voor maximaal 3 maanden);
- personele knelpunten;
- vervanging bij langdurige ziekte (langer dan zes maanden);
- complexe personeelsdossiers en / of afvloeiingskosten;
- organisatieontwikkeling;
- kosten voortvloeiend uit reorganisatie bedrijfsvoering;
- kosten voortvloeiend uit afspraken gemaakt in de cao.

Bij de Zomernota 2017 is de doelstelling van deze reserve verruimd en de naam gewijzigd (voorheen: reserve 'Personele frictiekosten'). Met ingang van 2017 worden de overschotten/tekorten op de personele budgetten voor medewerkerontwikkeling (inclusief PBDI), management development traject, duurzame inzetbaarheid en mobiliteit, en stelpost 'Versterking organisatie' bij de jaarrekening toegevoegd of onttrokken aan deze reserve. Deze bredere inzet van budgetten maakt een meer programmatische aansturing mogelijk, waardoor de budgetten beter worden benut en tijdelijk extra personeelslasten beter kunnen worden opgevangen. Hierdoor kan de directie voor wat betreft de personele budgetten beter inhoud geven aan haar verantwoordelijkheid om de bedrijfsvoering binnen de bestaande budgetten uit te voeren en zich daarbij te conformeren aan de cao.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B003 Personeel	6.121	1.469	-4.731	2.859
Bij				
Reguliere storting		921		
Restant budget 'Nota Beter ramen' - vrij besteedbaar		139		
Restant budget 'Nota Beter ramen' - besteedbaar met doel		409		
		1.469		
Af				
Salarissen en IKB voor bovenformatieve uren			-8	
Inhuur IV informatiebeveiligingsbeleid 2025-2028			-704	
Inhuur 2025			-2.500	
Stelpost 'Frictiekosten' in 2025 - WW, uitkering ziek uit dienst			-506	
Stelpost 'Frictiekosten' in 2025 - Ambtelijk vakmanschap, Jong Professional Programma			-331	
Stelpost 'Frictiekosten' in 2025 - Vertrekregeling			-189	
Stelpost 'Frictiekosten' in 2025 - Organisatie ontwikkeling			-400	
'Nota Beter ramen'			-92	
			-4.731	

Bestemmingsreserve Monumentenzorg (NR: B008)

De reserve heeft tot doel om middelen beschikbaar te hebben om financiële bijdragen toe te kennen voor restauratie van rijksmonumenten, overeenkomstig het daarvoor vastgestelde beleid.

Tevens worden niet bestede middelen in enig jaar voor toevalsvondsten geormerkt toegevoegd aan de reserve conform de nota 'Erfgoedprogramma'.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B008 Monumentenzorg	2.052	371	-912	1.511	376
Bij					
Monumentenzorg		195			
Toevalsvondsten (oormerk)		176			
		371			
Af					
Restauratie Poldertoren			-912		
Resterende oormerken per 31-12-2025					
Toevalsvondsten					376
Totaal oormerken					376

Brede Bestemmingsreserve (NR: B009)

De reserve is ingesteld om projecten te realiseren / stimuleren die belang zijn voor de provincie en bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de provincie en niet passen bij het karakter van andere reserves.

Voor een beroep op deze reserve zijn de volgende randvoorwaarden gesteld:

- het gaat om – veelal grootschalige – projecten met substantiële effecten, uitstraling en betekenis voor Flevoland;
- op deze reserve wordt geen beroep gedaan op grond van het feit dat bestaande budgetten of andere reserves niet toereikend zijn;
- het gaat niet om onderwerpen die in de reguliere begroting thuishoren omdat zij met een zekere regelmaat voorkomen;
- het gaat om publieke zaken waarvan nadrukkelijk een multipliereffect mag worden verwacht.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B009 Brede Bestemmingsreserve	102.395	36.301	-15.984	122.712	61.704
Bij					
Incidentele subsidie 'Aanpak ondermijning 2025-2028'		600			
Vervolgstappen 'De Tong'		290			
Initiatieven Vitale Samenleving (van B047)		250			
Vrijval Autolease		8.963			
Reguliere storting		1.753			
Storting oormerk 'Vervanging kunstwerk De Tong'		-290			
Storting afschrijving Batavialand		1.600			
Storting Risicoreservering Batavialand		1.000			
Storting 'Brede Bestemmingsreserve' vrije ruimte		21.841			
Stelpost 'Nieuw beleid'					
Vaststelling fractievergoeding 2024		181			
Storting dekking EU panelen actieplan 'Het Goede Voorbeeld'		114			
		36.301			
Af					
Incidentele subsidie 'Aanpak ondermijning 2025-2028'			-305		
Onttrekking oormerk 'Weerbaarheid gemeenten'			-70		
Omgevingsvisie			-132		
Uitvoering waterprogramma			-71		
Aanleg vooroever			-207		
Naderingsdetectie windmolens			-66		
Uitvoering bodemtaken			-12		
Voedseleducatie			-19		
Economisch programma 2024-2028, programmalijn 3-4			-4.000		
Onttrekking risico garantstelling Batavialand			-3.750		

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B009 Brede Bestemmingsreserve	102.395	36.301	-15.984	122.712	61.704
Storting van BBR naar GLB			-3.000		
Evaluatie Horizon (naar reserve B043)			-49		
Cultuurfonds			-1.425		
Wereld Erfgoed Schokland			-41		
Onttrekking ANLB/Akkervogels			-88		
Onderzoek MBO			-55		
Onttrekking cultuurnota			-20		
Woningbouwopgave			-60		
Nationaal Park Nieuw Land (Poort Lelystad)			1.703		
Testcentrum RDW			-1.600		
GLB-pijler 1 (POP3)			-13		
Versterking zorglandschap			-72		
Motie Koerhuis			-87		
Batavialand			-1.000		
Loon- en prijsontwikkeling			-955		
Gebiedsgerichte aanpak stikstof			-413		
Oekraïne noodfonds			-10		
De-on negatieve eigen vermogen			-166		
			-15.984		
Resterende oormerk per 31-12-2025					
Achtervang lening De-on					7.146
Agrarisch natuurbeheer (waaronder ANLB / Akkervogels)					1.912
Kredietfaciliteit MKB Doorstartfonds					163
Project 'Digitalisering Statenwerk'					210
Verbreding sluizen Kornwerderzand					2.500
Stimuleringsbudget initiatieven verduurzaming OV					500
Nationaal Park Oostvaardersplassen					219
Wereld erfgoed Schokland					459
NP Nieuw Land (Poort Lelystad)					2.058
Uitwerking 'Nota Natuur: verrassend Groen'					375
Hoogwaardig OV Luchthaven					1.000
GLB-pijler 1 (POP3)					387
Digicity					400
Risicoreservering Groeifonds					1.000
Oostvaardersoevers					4.000
Batavialand					1.014
Krachtige samenleving: Zorgtafel					100
Stikstofmaatregelen					3.897
Landschapsvisie					540
Derving opbrengsten OV (corona)					2.095
Human Capital Agenda: klimaatopgave					120
Omgevingswet					293
Onderzoek levensbestendig wonen					78
Luchthavenfonds					38
Motie Koerhuis					39
Flevokust Haven					295
Waterprogramma					596
Waterstofeconomie					113
Wind					1.409
Duurzaam gebr. Flevolandse Ondergrond					352

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B009 Brede Bestemmingsreserve	102.395	36.301	-15.984	122.712	61.704
MITC					6.000
Bestuurlijke Vernieuwing					146
Oekraïne noodfonds (amendement)					1
Toezichthouders stikstof					125
Energieweerbaarheid					500
Duurzaam circulair inkopen					650
Compensatie altijd vrij abonnement (motie)					227
Aanleg van een vooroever					1.493
Stikstof procesgelden					540
N50 Ramspol en Hattemerbroek					5.000
Bereikbaarheid dorpen en buitengebied					500
Bodemdaling					2.000
Analyse economisch profiel					250
Beleefbaarh. en toegankelijkh. natuur					1.500
Evaluatie Flever					4
Versterking zorglandschap					528
Voedselonderwijs					381
Financiële ruimte initiatieven PS					1.723
MSNF					2.000
Initiatieven Vitale Samenleving					1.000
Loon- en prijsontwikkeling					1.538
Omgevingsvisie en Novex					300
Weerbaarheid gemeenten					700
Cultuurbeleid 25-28					1.000
Vervolgstappen 'De Tong'					290
Totaal oormerken					61.704

Uitvoeringsreserve Sport (NR: B011)

Het doel van deze reserve betreft het versterken van provinciale maatschappelijke waarden van sport. De reserve ondersteunt de uitvoering van het sportbeleid door bijdragen te verstrekken aan grote sportevenementen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B011 Sport	143	0	0	143

Uitvoeringsreserve Zuiderzeelijngelden (NR: B016)

De reserve wordt gebruikt voor de uitvoering van het 'ZZL-programma'. Dit programma omvat de realisatie van projecten tot verbetering en versterking van de bereikbaarheid en economische ontwikkeling van provincie Flevoland, die kunnen worden gezien als compensatie voor het niet doorgaan van de Zuiderzeelijn. De reserve blijft in stand tot de daarmee te realiseren projecten zijn afgerond, daarna kan de reserve worden opgeheven.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B016 Zuiderzeelijngelden	9.871	0	-2.313	7.558	7.558
Af					
Saldo luchthavenfonds			-61		
Provinciale bijdrage projecten ZZL			-2.252		
			-2.313		
Resterend oormerk per 31-12-2025					
Luchthavenfonds					213
Provinciale bijdrage Maritieme Servicehaven NF					5.810
Provinciale bijdragen overige projecten ZZL/NF					1.535
Totaal oormerken					7.558

Egalisatiereserve Technische bijstand Europa (NR: B017)

Voor de uitvoeringskosten van de Europese programma's zijn middelen beschikbaar gesteld, genaamd 'technische bijstand'. Dit betreft salariskosten (inclusief overhead), accountantskosten en overige (declarabele) kosten. Deze uitvoeringskosten hebben geen gelijkmatig verloop. Met deze egalisatiereserve kunnen de schommelingen in de kosten van Technische Bijstand in een verantwoordingsjaar worden opgevangen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B017 Technische bijstand Europa	524	0	-65	459
Af				
Egalisatie Technische bijstand Europa			-65	

Bestemmingsreserve Procesgelden gebiedsontwikkeling (NR: B025)

Voor de uitvoering van de gebiedsprogramma's is gekozen om de benodigde expertise in te huren, in plaats van het uitbreiden van de formatie. De reden daarvan is dat de vraag naar inzet en expertise afhankelijk is van de fase waarin een gebiedsprogramma zich bevindt. Omdat er vraaggericht wordt ingehuurd is er sprake van een ongelijkmatig verloop van de proceskosten voor de gebiedsprogramma's. Het doel van de reserve is het jaarlijks beslag op de begroting te egaliseren.

Voor elke gebiedsontwikkeling wordt een bestuursopdracht door PS vastgesteld, waarbij inzicht wordt gegeven in de uitgaven die voor de gebiedsontwikkeling zullen worden gedaan.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B025 Procesgelden gebiedsontwikkeling	1.311	1.000	-683	1.628
Bij				
Reguliere storting		1.000		
Af				
Voedseleducatie			-29	
Oostvaardersoevers 2025			-13	
Waterkwaliteit			-86	
Markermeer - IJmeer 2025			-19	
Lelystad Airport 2025			-128	
Flevokust Haven 2025			-19	
Regiodeal NF 2025			-20	
MITC 2025			-103	
MSNF 2025			-45	
Overige gebiedsprogramma's			-129	
Batavialand			-102	
Afboeking			10	
			-683	

Uitvoeringsreserve POP (NR: B027)

De reserve heeft als doel in enig jaar niet bestede middelen voor cofinanciering van het 'POP3-programma' beschikbaar te houden voor latere jaren. De provinciale cofinanciering en uitvoeringskosten voor het 'POP3-programma' zijn gelijkmatig over de jaren verdeeld. De feitelijke inzet hiervan wisselt echter van jaar tot jaar, vanwege de relatie met de voortgang en declaratie door derden.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B027 POP	6.602	0	-1.989	4.613	1.479
Af					
Uitvoeringskosten POP3/RVO			-131		
Provinciale cofinanciering voor het programma 'POP3'			-1.858		
			-1.989		

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B027 POP	6.602	0	-1.989	4.613	1.479
Resterend oormerk per 31-12-2025					
Uitvoeringskosten POP3					1.479
Totaal oormerken					1.479

Bestemmingsreserve Bodem (NR: B029)

Het doel van de reserve is het inzetten van middelen voor onder andere gebiedsprocessen, ABW en het ontwikkelen van pilots rond bodemdaling, bodemkwaliteit en meervoudig ruimtegebruik om de bodemkwaliteit te waarborgen en een geïntegreerde benadering ontwikkelen voor de gebiedsontwikkeling in gebieden met bodemdaling.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B029 Bodem	1.283	0	-295	988	988
Af					
Pilot 'Bodem' conform Coalitieakkoord 2019-2023			-295		
Resterende oormerken per 31-12-2025					
Bodemdaling conform Coalitieakkoord 2019-2023					463
Pilots grondgebruik (PN22-26)					525
Totaal oormerken					988

Uitvoeringsreserve Cofinanciering EU-projecten 2014-2020 (NR: B031)

Het doel van de reserve is om de provinciale cofinanciering voor de projecten uit het 'Europese programma 2014-2020' gelijkmatig ten laste van de begroting te laten komen. De reserve wordt primair ingezet voor de cofinanciering van projecten en de uitvoering van eigen projecten, in het kader van het 'Europese programma 2014-2020'. Daarnaast worden eventuele oninbare vorderingen uit de reserve gedekt en vervult de reserve een rol bij het afdekken van het risico dat de Europese commissie de gedeclareerde programmakosten niet volledig vergoedt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B031 Cofinanciering EU-projecten 2014-2020	3.591	900	-345	4.146
Bij				
Reguliere storting		900		
Af				
Provinciale cofinanciering OP Kansen voor West 2014-2020			-252	
Provinciale cofinanciering Interreg V			-93	
			-345	

Bestemmingsreserve Nieuwe Natuur (NR: B032)

De in de reserve beschikbare middelen worden ingezet voor de realisatie van het 'Programma Nieuwe Natuur' en de afwikkeling van het voormalig Oostvaarderswold. Om het inzicht te verbeteren in de nog beschikbare middelen voor het programma is hiervoor een afzonderlijke reserve ingesteld.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B032 Nieuwe natuur	2.379	0	0	2.379

Egalisatiereserve activering vervangingsinvesteringen (NR: B033)

Op basis van de 'Koepelnota integraal infra beheer' is een totaal dekingsarrangement gemaakt voor de kosten van infrabeheer (jaarlijks onderhoud, niet jaarlijks onderhoud en vervangingsinvesteringen) voor de komende jaren. Daarbij worden de vervangingsinvesteringen geactiveerd, waarbij de kapitaallasten ('de stille lasten') worden gedekt uit het beschikbare budget voor de stille lasten (€ 2,8 mln. per jaar vanaf 2014). Dit betekent dat er in de eerste jaren ruimte binnen het stille lasten budget ontstaat, die in latere jaren nodig is

om de oplopende kapitaallasten te dekken. Deze egalisatiereserve is bedoeld om de lasten van het infrabeheer in latere jaren te kunnen dekken.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B033 Egalisatiereserve activering vervangingsinvestering	21.039	2.000	-66	22.973
Bij				
Storting coalitieakkoord 2023-2027		2.000		
Af				
Egalisatiereserve vervangingsinvesteringen			-66	

Bestemmingsreserve Almere 2.0 (NR: B035)

Het doel van de reserve is om de voor het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) beschikbare provinciale bijdrage beschikbaar te houden totdat deze op basis van gehonoreerde projecten tot besteding komt.

Bestedingen ten laste van de reserve 'Almere 2.0' zullen plaatsvinden op basis van door PS vastgestelde jaarprogramma's voor het FVA (incl. eventuele tussentijds vastgestelde wijzigingen).

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B035 Almere 2.0	173	6.700	-6.750	124
Bij				
Reguliere storting		6.700		
Af				
Bijdrage FVA Jaarprogramma 2020 (Algemeen)			-6.700	
Aanvulling Waterlab			-50	
			-6.750	

Egalisatiereserve jaarlijks onderhoud Infrastructuur (NR: B036)

Door de egalisatiereserve 'Jaarlijks onderhoud Infrastructuur' kunnen overlopende activiteiten in het daaropvolgende jaar worden gedekt. Het maximale saldo is € 0,75 mln. In geval van volledige uitputting van de jaarlijkse begrotingspost 'Jaarlijks Onderhoud' wordt de reserve gebruikt om de verdere kosten van het jaarlijks onderhoud te dekken.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B036 Egalisatiereserve jaarlijks onderhoud Infrastructuur	0	0	0	0

Egalisatiereserve Mobiliteit (NR: B037)

Het doel van deze egalisatiereserve is om de doelen en ambities uit het provinciaal 'Programma Mobiliteit & Ruimte' te realiseren. De primaire functie van de reserve is om schommelingen in de inzet van middelen voor onder andere de thema's openbaar vervoer, bereikbaarheid (verkeers- en mobiliteitsmanagement, alsmede infrastructurele projecten) en verkeersveiligheid te egaliseren. Deze functie draagt bij aan een stabiel begrotingsbeeld, maakt het mogelijk om het beleid op lange termijn te waarborgen en te verbeteren en om de hiervoor benodigde middelen beschikbaar te houden. De voeding komt uit de algemene middelen, namelijk de budgetten voor de uitvoering van het programma. De fasering binnen het totaal budgettair kader wordt jaarlijks geactualiseerd, rekening houdend met de laatste ontwikkelingen. Als in enig jaar de begrote lasten samenhangend met de uitvoering van het 'Programma Mobiliteit & Ruimte' niet volledig worden besteed, worden deze in het kader van resultaatbepaling toegevoegd aan deze reserve.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B037 Mobiliteit	128.619	7.553	0	136.172	5.390
Bij					
Begrote mutatie Mobiliteitsmiddelen uit Provinciefonds		-2.842			
Aanplant bomen langs provinciale wegen (van B050)		200			
Verwachte onderschrijding begrotingsprogr. 'Mobiliteit'		9.082			
Productsaldo 'Openbaar vervoer' 2025		346			
Productsaldo 'Mobiliteit en Verkeer' 2025		233			
Productsaldo 'Investering provinciale infrastructuur' 2025		534			
		7.553			
Resterende oormerken per 31-12-2025					
Bijdrage N50					750
Fietsmaatregelen					2.500
Kwaliteitsimpuls OV					1.971
Verduurzaming mobiliteit					169
Totaal oormerken					5.390

Egalisatiereserve Beheer en ontwikkeling natuur (NR: B038)

Het doel van de reserve is de realisatie van projecten en het uitvoeren van beheermaatregelen in het kader van de decentralisatie van het 'Natuurbeleid'. De reserve zorgt ervoor dat de verschillen in kasuitgaven tussen de jaren worden geëgaliseerd.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B038 Beheer en ontwikkeling natuur	8.309	2.071	-197	10.183	340
Bij					
Reguliere storting conform begroting		850			
Storting restant doeluitkering ANLB 2025		242			
Storting doeluitkering Natuurherstelverordening 2025		21			
Storting Beheer natuur 2025		264			
Storting Functiewijziging 2025		-12			
Storting Monitoring N&L-beleid 2025		11			
Storting Natura2000 2025		645			
Storting Uitvoeringskosten 2025		50			
		2.071			
Af					
Beleidsontwikkeling Natuur 2025			-14		
Faunafonds 2025			-182		
			-197		
Resterende oormerken per 31-12-2025					
Natuurinclusief na-isoleren					340
Totaal oormerken					340

Uitvoeringsreserve Doorgeschoven Activiteiten (NR: B040)

Doel van deze reserve is het overhevelen van niet bestede budgetten voor specifieke activiteiten die over de jaargrens heen schuiven. Het gaat daarbij uitsluitend om doorgeschoven middelen voor activiteiten waarvoor geen specifieke bestemmingsreserves zijn ingesteld. Indien dit laatste wel het geval is, vindt eventuele overheveling plaats via de daarvoor geëigende reserves.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B040 Doorgeschoven activiteiten	1.419	0	-305	1.114	1.114
Af					
Actieplan geluid / SWUNG			-11		
Vrijval doorgeschoven activiteiten pers. TRLGB			-294		
			-305		
Resterende oormerken per 31-12-2025					
Actieplan geluid / SWUNG (2025-2027)					289
Transitie Landelijk gebied (2025-2026)					675
Maatregel Ecologisch bermbeheer (2025-2026)					150
Totaal oormerken					1.114

Egalisatiereserve Economisch Programma (NR: B043)

Het doel van deze egalisatiereserve is om de doelen en ambities uit de 'Economische visie 2030' en het provinciaal 'Economisch programma' te realiseren. Dit wordt beoogd langs vier programmalijnen, te weten: 'Verdienvermogen mkb', 'Menselijk en sociaal kapitaal', 'Toekomstbestendig bedrijfsleven' en 'Ruimtelijk-economische ontwikkeling'. De primaire functie van de reserve is om schommelingen in de inzet van middelen te egaliseren. Deze functie draagt bij aan een stabiel begrotingsbeeld, maakt het mogelijk om het beleid op lange termijn te waarborgen en te verbeteren en om de hiervoor benodigde middelen beschikbaar te houden. De voeding komt uit de algemene middelen, namelijk de budgetten voor de uitvoering van het programma. De fasering binnen het totaal budgettair kader wordt jaarlijks geactualiseerd, rekening houdend met de laatste ontwikkelingen. Als in enig jaar de begrote lasten samenhangend met de uitvoering van het 'Economisch programma' niet volledig worden besteed, worden deze in het kader van resultaatbepaling toegevoegd aan deze reserve.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B043 Economisch Programma	15.561	5.859	-1.263	20.157	17.316
Bij					
Besluitv. Economisch programma, programmalijn 3 (BBR)		2.500			
Besluitv. Economisch programma, programmalijn 4 (BBR)		1.500			
Productsaldo 'Economie' 2025		1.059			
Voucherregeling Flevoland (coalitieakkoord)		800			
		5.859			
Af					
Verdienvermogen mkb (oormerk)			-271		
Menselijk en sociaal kapitaal (oormerk)			-88		
Toekomstbestendig bedrijfsleven (oormerk)			-194		
Ruimtelijk-economische ontwikkeling (oormerk)			-33		
Human Capital Agenda (PPS-regeling) (oormerk)			-51		
Overig (ongeoormerkt)			-102		
Verdienvermogen mkb			-524		
			-1.263		
Resterende oormerken per 31-12-2025					
Internationaal Ondernemerschap					237
Human Capital Agenda/Arbeidsmarkt					1.117
Internationalisering					134
Verdienvermogen mkb					5.093
Menselijk en sociaal kapitaal					2.312
Toekomstbestendig bedrijfsleven					3.946
Ruimtelijk-economische ontwikkeling					2.210
Voucherregeling (CA 2023-2027)					1.267
Risicoreservering Groeifonds Flevoland (CA 2019-2023)					1.000
Totaal oormerken					17.316

Uitvoeringsreserve Duurzame energie (NR: B044)

Het doel van de reserve is het uitvoeren van projecten binnen de opgave 'Duurzame Energie'. Aan de reserve 'Duurzame Energie' worden onttrekkingen gedaan voor projecten zoals subsidieregeling oplossingen voor netcongestie, 'Regionale Energie Strategie', initiatieven energietransitie en het actieplan 'het Goede Voorbeeld' waarmee PS hebben ingestemd.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B044 Duurzame energie	4.325	0	-1.248	3.077	2.222
Af					
Subsidie 'Oplossingen voor netcongestie voor bedrijven en de gebouwde omgeving'			-1.108		
Actieplan 'Het Goede Voorbeeld' verbouwing provinciehuis			-114		
Actieplan 'Het Goede Voorbeeld' aanleg groene dak			-26		
			-1.248		
Resterende oormerken per 31-12-2025					
Subsidie 'Oplossingen voor netcongestie'					615
Actieplan 'Het Goede Voorbeeld'					0
Ontwikkeling wantenet					187
Aanpak grootste gasverbruikers Flevoland					54
Natuur bij Energieprojecten					462
Regionale energie Strategie					904
Totaal oormerken					2.222

Uitvoeringsreserve Regiodeal Noordelijk Flevoland (NR: B045)

Het doel is het reserveren van de middelen, de rijksbijdrage en (provinciale) cofinanciering, voor de uitvoering van het 'Regiodeal programma'. De rijksbijdrage en de regionale cofinanciering zullen worden besteed aan het realiseren van de doelen die benoemd zijn in de Regiodeal, gericht op het toekomstbestendig maken van het Maritiem Cluster op Urk, de verduurzaming van de IJsselmeervisserij en het verzilveren van het groeipotentieel van Noordelijk Flevoland verbonden aan smart mobility. Het kader voor de besteding is vastgelegd in de Regiodeal.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B045 Regiodeal Noordelijk Flevoland	7.383	0	-961	6.422	6.422
Af					
Gerealiseerde kosten Regiodeal 2025			-961		
Resterende oormerken per 31-12-2025					
Regiodeal - Maritiem Cluster Urk					1.422
Regiodeal Noordelijk Flevoland - 2e fase					5.000
Totaal oormerken					6.422

Uitvoeringsreserve Fonds Culturele ontwikkeling (NR: B046)

Het doel van deze reserve betreft het financieel ruimte bieden om op het gebied van cultuur te experimenteren.

De te bereiken doelen zijn globaal:

- Met de experimenten die het Fonds mogelijk maakt, wordt de Flevolandse cultuur aantoonbaar vernieuwd en verrijkt.
- De experimenteeruimte draagt bij aan de aantrekkingskracht van Flevoland op 'creatieven'.
- Cofinanciering voor initiatieven van derden op het gebied van grootschalige kunstwerken/landschapskunst.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B046 Fonds Culturele ontwikkeling	1.214	1.458	-607	2.065
Bij				
Reguliere storting		33		
Cultuurbeleid 2025-2028		1.425		
		1.458		
Af				
Restauratie landschapskunst			-9	
Museumtafel			-17	
Voordekunst			-70	
Cultuureducatie VO			-14	
Realisatie Flevolands Fonds culturele ontwikkeling			-455	
Afwikkeling diverse posten voorgaande jaren			16	
Stichting Voordekunst			-59	
			-607	

Bestemmingsreserve Krachtige samenleving (NR: B047)

De reserve wordt onder andere ingezet voor:

- een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
- een toekomstbestendig, bereikbaar en betaalbaar zorglandschap dat past bij de behoeften en mogelijkheden van Flevoland.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B047 Krachtige samenleving	600	0	-515	85
Af				
Programma 'Krachtige samenleving'			-265	
Naar oormerk 'Initiatieven vitale samenleving' (BBR)			-250	
			-515	

Bestemmingsreserve Vitaal platteland (NR: B048)

De reserve wordt ingezet voor activiteiten gericht op initiatieven die de leefbaarheid van het platteland van Flevoland bevorderen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B048 Vitaal platteland	7	0	0	7

Egalisatiereserve Informatievoorziening (NR: B049)

In de samenleving is een 'digitale transformatie' gaande; dit heeft de komende jaren de nodige impact op de digitalisering en informatievoorziening van de provincie'. Om deze de komende jaren op het juiste niveau te brengen en te houden heeft GS de 'Informatiestrategie 2021-2024' (voor de thema's 'Data', 'Dienstverlening', 'Bedrijfsvoering', 'Innovatie' en 'Medewerker') vastgesteld. Voor elk van deze thema's wordt een groot aantal projecten en activiteiten gerealiseerd die een langere doorlooptijd hebben. De duur en kosten per jaar wisselen naar verwachting sterk, waar de inzet van een egalisatiereserve een oplossing voor kan bieden. De reserve kan worden aangewend in jaren waarin er een tekort op de programmakosten ontstaat en worden aangevuld in de jaren waarin een begrotingsoverschot ontstaat.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B049 Informatievoorziening	1.105	886	-350	1.641
Bij				
Egalisatie van resultaat op product Informatievoorziening (8.2.4)		886		
Af				
Implementatie van informatiebeveiligingsbeleid 2024-2028			-350	

Uitvoeringsreserve Flevoland Natuurinclusief (NR: B050)

In de Najaarsnota 2020 is aangekondigd dat er in 2021 een nieuw programma 'Flevoland Natuurinclusief' wordt ontwikkeld, gezien de noodzaak van een transitie naar een meer natuurinclusieve samenleving. Rijk en provincies werken samen aan een 'natuurinclusieve' agenda, waarin voor de langere termijn het perspectief, de ambities en kansen voor de samenleving in beeld worden gebracht, met versterkte aandacht voor de natuur in onze nabije omgeving, zowel binnen als buiten onze natuurgebieden. Voor het programma is een meerjarige investering nodig, welke parallel loopt aan de investeringen van het Rijk op het gebied van natuur (en stikstof). De aanpak is gericht op samenwerking met verschillende partners en de koppeling met andere belangrijke opgaven. Een groot deel van de kosten zitten in projecten van derden en andere overheden. Dit vraagt om flexibiliteit tussen de verschillende onderdelen en mogelijk ook tussen de jaren. Om deze reden wordt gebruik gemaakt van een reserve.

De reserve wordt onder andere ingezet voor de uitvoering van het programma 'Flevoland Natuurinclusief'. Dit programma is in 2021 opgesteld en bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

- 'actieplan Biodiversiteit';
- 'Bossenstrategie';
- 'Vermaatschappelijking natuur';
- 'Exotenbestrijding';
- 'Natuurmaatregelen stikstof'.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B050 Flevoland Natuurinclusief	4.357	0	-1.316	3.041
Af				
Actieplan Biodiversiteit			-990	
Aanplant bomen langs provinciale wegen (naar B037)			-200	
Vermaatschappelijking natuur			-99	
Bossenstrategie			-57	
Afwikkeling diverse posten voorgaande jaren			30	
			-1.316	

Egalisatiereserve Afschrijvingslasten Batavialand (NR: B051)

Het doel van deze reserve is het dekken van de afschrijvingslasten die ontstaan door activering van de investeringen in het vastgoed Batavialand als gevolg van de doorontwikkeling. De reserve wordt ingezet ter dekking van de afschrijvingslasten voor de investeringen in vastgoed Batavialand. De hoogte van de onttrekking is afhankelijk van de afschrijvingslasten, zoals deze voortvloeien uit de staat van activa.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B051 Afschrijvingslasten Batavialand	2.300	0	-2.300	0
Af				
Vrijval afschrijving Batavialand naar BBR			-1.600	
Afschrijving Batavialand naar Fricatiekosten Batavialand			-700	
			-2.300	

Uitvoeringsreserve GLB (NR: B052)

De reserve is ingesteld bij de begroting 2023 om provinciale cofinanciering beschikbaar te hebben voor de uitvoering het 'Gemeenschappelijk Landbouw Beleid GLB-NSP 2023-2027', alsmede uitvoeringskosten. Het GLBNSP is het vervolg op de programmaperiode van POP3.

De reserve heeft als doel middelen voor cofinanciering en uitvoeringslasten voor het GLB-NSP 2023-2027 beschikbaar te hebben. De feitelijke inzet van de middelen wisselt van jaar tot jaar, vanwege de relatie met de voortgang en de declaraties door derden.

In 2023 is een initiële storting opgenomen in de begroting van € 7,75 mln. Daarnaast is de jaarlijkse storting in de reserve POP3 gekoppeld aan de nieuwe reserve 'GLB', waardoor de reserve 'POP3' niet meer met het bedrag wordt gevoed.

Op 13 december 2023 hebben Provinciale Staten (PS) hiervoor de 'Subsidieverordening GLB Flevoland 2023-2027' vastgesteld en de ingestelde bestemmingsreserve 'GLB' gewijzigd naar een uitvoeringsreserve. In 2024 is gestart met de openstelling van interventies GLB en zijn de verwachte uitvoeringskosten en de provinciale cofinanciering daarvoor op de begroting gezet voor de jaarschijven 2024-2027.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B052 GLB	7.911	3.654	-4.435	7.130
Bij				
Reguliere storting conform begroting 2025		654		
Storting van BBR naar GLB		3.000		
		3.654		
Af				
Onttrekking reserve uitvoeringskosten GLB			-1.670	
Onttrekking reserve cofinanciering GLB			-3.016	
Correctie uitvoeringskosten Technische Bijstand GLB 2025			251	
			-4.435	

Egalisatiereserve MSNF (NR: B053)

De reserve is ingesteld als onderdeel van de besluitvorming over de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland. Voor de besluitvorming over de Jaarstukken 2022 zijn PS gevraagd om € 3,0 mln. van het positieve resultaat te bestemmen voor het project 'MSNF'. Deze aanvullende middelen zijn nodig als gedeeltelijke dekking van de hogere lasten die het gevolg zijn van de toegenomen investeringsomvang en de rentelasten. Hiermee wordt bijgedragen aan het terugbrengen van de terugverdiendtijd en wordt het risicoprofiel van de ontwikkeling beter beheersbaar. Vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het niet toegestaan om bijdragen uit het eigen vermogen (reserve) direct in minderen te brengen op het te activeren bedrag van investeringen. De omvang van de kapitaallasten per boekjaar is nu nog niet concreet in te schatten, omdat die afhangt van de voortgang van de investeringen en het aanvangsmoment van afschrijven (na ingebruikname).

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B053 MSNF	3.000	0	0	3.000

Uitvoeringsreserve Coalitieakkoord 2023-2027 (NR: B054)

De reserve is ingesteld bij de Programmabegroting 2024 om de incidentele middelen vanuit het Coalitieakkoord 2023-2027 "Toekomst voor het nieuwe land" beschikbaar te hebben voor de uitvoering van het coalitieakkoord.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B054 Uitvoering Coalitieakkoord 2023-2027	4.913	0	-404	4.509
Af				
Onttrekking jubileumjaar 40 jaar Flevoland			-95	
Onttrekking woningbouwopgave			-65	
Onttrekking Provinciaal Klimaatplan			-4	
Onttrekking Evaluatie OVP (Oostvaardersplassen)			-99	
Onttrekking Onderzoek Thorium en SMR			-100	
Onttrekking Aanjaagteams Innovatieve woningbouw			-40	
			-404	

Egalisatiereserve Wet open overheid (NR: B055)

In de Perspectiefnota 2023-2026 zijn er door PS financiële middelen beschikbaar gesteld om te voldoen aan de Wet open overheid (Woo). De toewijzing van de middelen aan de boekjaren is niet altijd in overeenstemming met de uitvoering/implementatie. Door middel van de egalisatiereserve wordt gewaarborgd dat de toegewezen middelen aan hun doel worden besteed. Het Rijk verwacht dat de implementatie van de Wet open overheid ongeveer 8 jaar duurt (startjaar 2022).

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B055 Wet open overheid	1.524	360	0	1.884
Bij				
Toevoeging op basis van niet ingezette middelen Woo		360		

Uitvoeringsreserve Friciekosten Batavialand (NR: B057)

De reserve 'Friciekosten Batavialand' is ingesteld als onderdeel van de besluitvorming over de doorontwikkeling van Batavialand, het erfgoedcentrum van Flevoland. De reserve is bedoeld om de frictiekosten te dekken die ontstaan bij de transitie en herinrichting van Batavialand, zoals personele kosten, reorganisatiekosten, en andere tijdelijke lasten die voortvloeien uit de veranderingsprocessen. Deze kosten zijn niet structureel van aard, maar hangen samen met de implementatie van het nieuwe beleidskader en de investeringen in de toekomst van Batavialand. De reserve maakt het mogelijk om de financiële impact van deze transitie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de reguliere exploitatie of andere beleidsdoelen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B057 Friciekosten Batavialand	0	700	-230	470
Bij				
Storting vanuit Afschrijvingen Batavialand		700		
Af				
Onttrekking frictiekosten Batavialand			-230	

Voorzieningen

Grondwaterbeheer (NR: V005)

De voorziening is bestemd voor het egaliseren van jaarlijkse verschillen tussen uitgaven wegens grondwaterbeheer (inclusief schadevergoedingen) en inkomsten uit de grondwaterheffing. De bestedingsdoelen van de grondwaterheffing vloeien voort uit de Waterwet (voorheen de Grondwaterwet), artikel 7.7. De doelen zijn maatregelen om nadelige effecten van grondwateronttrekkingen te compenseren, onderzoeken ten behoeve van het grondwaterbeleid, het grondwaterregister en schade in verband met onttrekkingen. Ook het met deze taken belaste personeel kan betaald worden uit de grondwaterheffing. Besteding aan andere doelen is niet toegestaan. De voorziening wordt gevoed uit de opbrengsten van de grondwaterheffing, voor zover die niet in het jaar van ontvangst zijn besteed.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V005 Grondwaterbeheer	437	0	-94	343
Af				
Egalisatie grondwaterbeheer 2025			-94	

Niet-jaarlijks onderhoud provinciehuis (NR: V011)

De voorziening is bedoeld om het provinciehuis inclusief de daarin aanwezige installaties in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een opgesteld meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode (max. 40 jaar) een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen.

Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door PS vastgesteld. In het plan is inzichtelijk gemaakt op welke onderdelen voor het niet-jaarlijks onderhoud in die periode kosten zullen worden gemaakt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V011 NJO provinciehuis	1.678	472	-667	1.483
Bij				
Reguliere storting		472		
Af				
Uitvoering onderhoud 2025 volgens onderhoudsplan			-667	

Pensioenen (oud) leden GS (NR: V015)

Uit de voorziening worden de pensioenaanspraken van (voormalige) gedeputeerden betaald. De hoogte van deze voorziening wordt vastgesteld door een externe partner. Hiervoor worden de volgende recente actuariële grondslagen gehanteerd:

- Ervaringscijfers sterfttekansen ABP, inclusief kostenopslag;
- Rekenrente van DNB;
- Overlevingskansen: prognosetafels ABP met CBS;
- Pensioenrichtleeftijd (thans 67 jaar);
- Contante waarde voor het nabestaandenpensioen.

Daarnaast worden de berekeningen aangepast op basis van informatie over neveninkomsten van de betreffende pensioengerechtigden.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	Vrijval	31/12
V015 Pensioenen (oud) leden GS	8.095	1.633	-379	0	9.350
Bij					
Dotatie aan voorziening 'Pensioenen (oud) leden GS'		1.633			
Af					
Betalingen pensioenen (oud) leden GS			-379		

Niet-jaarlijks onderhoud infrastructuur (NR: V025)

De voorziening is bedoeld om het provinciaal wegen- en vaarwegennet voor een lange periode in stand te houden; daarvoor is periodiek groot onderhoud nodig. Op basis van inspecties en rekening houdend met de aspecten bereikbaarheid, verkeersveiligheid en staat van onderhoud worden meerjaren onderhoudsprogramma's opgesteld. Op basis hiervan wordt de jaarlijkse dotatie en onttrekking bepaald. De meerjaren onderhoudsprogramma's worden éénmaal per vijf jaar aangeboden aan PS. De uitwerking vindt plaats in het jaarlijks op te stellen 'Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur (MBVI)'.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V025 NJO Infrastructuur	18.898	10.864	-3.455	26.307
Bij				
Reguliere storting		10.864		
Af				
Uitvoering onderhoud 2025 volgens onderhoudsprogramma's			-3.455	

Oninbare vorderingen (NR: V035)

Deze voorziening is bedoeld voor het afdekken van het risico op oninbare vorderingen op debiteuren. Het bedrag in de voorziening is volledig gebaseerd op specifieke vorderingen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V035 Oninbare vorderingen	51	142	0	193
Bij				
Toevoeging voorziening 'Oninbare vorderingen'		142		

Oninbare leningen (NR: V037)

Deze voorziening is bedoeld voor afdekking van de risico's van oninbaarheid van verstrekte leningen. Het bedrag in de voorziening is volledig gebaseerd op specifieke leningen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V037 Oninbare leningen	3.113	166	0	3.280
Bij				
Dotatie voorziening 'DE-on Negatieve Eigen Vermogen 2025'		166		

Niet-jaarlijks onderhoud vestigingen (NR: V043)

De voorziening is bedoeld om de vestigingen, inclusief de daarin aanwezige installaties, in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een opgesteld meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode (max. 40 jaar) een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen.

Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door PS vastgesteld. n het plan is inzichtelijk gemaakt op welke onderdelen voor het niet-jaarlijks onderhoud in die periode kosten zullen worden gemaakt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V043 NJO Vestigingen	371	100	-267	204
Bij				
Reguliere jaarlijkse storting		100		
Af				
Uitvoering onderhoud 2025 volgens onderhoudsplan			-267	

Niet-jaarlijks onderhoud NLE (NR: V044)

De voorziening is bedoeld om het pand, inclusief de daarin aanwezige installaties, in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen.

Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door PS vastgesteld.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V044 NJO NLE	390	100	-255	235
Bij				
Reguliere storting		100		
Af				
Uitvoering onderhoud 2025 volgens onderhoudsplan			-255	

Spaarverlof (NR: V047)

De voorziening is bedoeld ter dekking van verplichtingen die ontstaan als gevolg van spaarverlof. In de CAO 2017-2018 is besloten dat met ingang van 1 januari 2018 de vervaltermijn van het bovenwettelijk verlof en aangekocht (IKB) verlof komt te vervallen. Daarnaast worden de mogelijkheden voor het extra sparen/aankopen van verlof verruimd. Werknemers mogen dan verlof sparen tot maximaal 50 x hun arbeidsduur per week (bij een werkweek van 36 uur kan dus maximaal 1.800 uur verlof gespaard worden). Dit verlof kan bijvoorbeeld ingezet worden voor mantelzorg, een sabbatical, korter werken of eerder stoppen in aanloop naar pensionering.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V047 Spaarverlof	946	114	0	1.060
Bij				
Voeding op basis van ontwikkeling verlofsaldo en tarieven		114		

Duurzame waardevermindering Flevokust Haven (NR: V048)

Het doel van de voorziening is het afwaarderen van de boekwaarden van de investeringen in Flevokust Haven. In 2018 is Flevokust Haven in gebruik genomen. Zoals reeds werd voorzien ten tijde van het investeringsbesluit dient op moment van ingebruikname, conform de verslaggevingsvoorschriften, door middel van een taxatie getoetst te worden of er sprake is van een zogeheten lagere marktwaarde ('impairment-toets'). Omdat de getaxeerde directe opbrengstwaarde (gebaseerd op marktconforme bedrijfseconomische rendementseisen) eind 2018 lager was dan de boekwaarde van de investering, moest de boekwaarde worden afgewaardeerd. De voorziening wordt in de balans gepresenteerd onder de materiële vaste activa, namelijk als onderdeel van de boekwaarde van Flevokust Haven.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V048 Duurzame waardevermindering Flevokust Haven	5.017	0	-270	4.747
Af				
Vrijval voorziening (in verband met afschrijving)			-270	

Niet-jaarlijks onderhoud Flevokust Haven (NR: V051)

De voorziening is bedoeld ter dekking van de meerjarige onderhoudslasten van Flevokust Haven. Dit gebeurt op basis van een geactualiseerd onderhoudsplan. Het huidige plan betreft de periode 2022-2026.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V051 NJO Flevokust Haven	501	167	0	668
Bij				
Reguliere storting		167		

Voorziening Vitaliteitsverlof (NR: V052)

De voorziening is bedoeld ter dekking van verplichtingen die ontstaan als gevolg van vitaliteitsverlof.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V052 Vitaliteitsverlof	247	0	-17	230
Af				
Ottrekking op basis van ontwikkeling verlofsaldo en tarieven			-17	

Voorziening Bijdrage onderhoud Roggebot (NR: V055)

De voorziening is bedoeld ter dekking van toekomstige lasten voor eigendom, beheer en exploitatie van de Roggebotbrug N307.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V055 Bijdrage onderhoud Roggebot	0	17.500	0	17.500
Bij				
Storting bijdrage ministerie van IenW		17.500		

2. Verdeling van de lasten en baten over de taakvelden

Lasten per programma naar taakveld (incl. directe personele lasten)	Rekening 2025
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	513
3.9 Water, overige baten en lasten	159
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	8.812
8.1 Ruimtelijke ordening	3.260
8.2 Volkshuisvesting	726
Totaal 1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	13.471
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	
0.3 Geldleningen en uitzettingen	-68
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	1.854
3.3 Kwantiteit grondwater	117
3.9 Water, overige baten en lasten	1.371
4.1 Bodembescherming	364
4.6 Duurzaamheid	4.510
5.1 Natuurontwikkeling	3.243
5.2 Beheer natuurgebieden	10.582
5.3 Beheer flora en fauna	1.493
5.9 Natuur, overige baten en lasten	-315
6.1 Agrarische aangelegenheden	3.755
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	149
7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten	-1
Totaal 2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	27.054
3 Bloeiende economie	
0.4 Deelnemingen	9
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	68
4.3 Geluidhinder	259
4.6 Duurzaamheid	105
6.2 Logistiek	266
6.3 Kennis en innovatie	804
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	16.485
Totaal 3 Bloeiende economie	17.997
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	23
6.4 Recreatie en toerisme	1.867
7.1 Cultuur	9.732
7.2 Maatschappij	3.489
7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten	926
Totaal 4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	16.037
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	231
4.1 Bodembescherming	949
4.4 Vergunningverlening en handhaving	6.483

Lasten per programma naar taakveld (incl. directe personele lasten)	Rekening 2025
4.6 Duurzaamheid	6.724
4.9 Milieu, overige baten en lasten	715
5.9 Natuur, overige baten en lasten	528
Totaal 5 Toekomstbestendige energie en klimaat	15.630
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	94
2.1 Landwegen	38.217
2.2 Waterwegen	7.894
2.3 Openbaar vervoer	37.708
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten	5.602
7.1 Cultuur	5.682
Totaal 6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	95.198
7 Eigentijds bestuur	
1.1 Provinciale Staten	3.794
1.2 Gedeputeerde Staten	5.641
1.3 Kabinetszaken	59
1.4 Bestuurlijke organisatie	198
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio	56
1.6 Openbare orde en veiligheid	456
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	1.329
3.9 Water, overige baten en lasten	45
Totaal 7 Eigentijds bestuur	11.578
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	
0.2 Opbrengst provinciale belastingen	7
0.3 Geldleningen en uitzettingen	-2
0.6 Overhead	45.709
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	1.585
0.9 Resultaat	4.825
Totaal 8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	52.125
9 Reserves	
0.8 Mutaties reserves	77.236
Totaal 9 Reserves	77.236
Totaal Lasten	326.325

Baten per programma naar taakveld	Rekening 2025
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	
3.9 Water, overige baten en lasten	-106
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	-36
8.1 Ruimtelijke ordening	-153
8.2 Volkshuisvesting	-383
Totaal 1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	-679
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	
0.3 Geldleningen en uitzettingen	-21
3.3 Kwantiteit grondwater	-509

Baten per programma naar taakveld	Rekening 2025
3.9 Water, overige baten en lasten	-93
4.6 Duurzaamheid	-75
5.1 Natuurontwikkeling	-1.844
5.2 Beheer natuurgebieden	-10
5.9 Natuur, overige baten en lasten	-316
6.1 Agrarische aangelegenheden	-354
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	-108
Totaal 2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans	-3.331
3 Bloeiende economie	
4.3 Geluidhinder	-125
4.6 Duurzaamheid	-20
6.2 Logistiek	-448
6.3 Kennis en innovatie	-226
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	-668
Totaal 3 Bloeiende economie	-1.487
4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	
0.6 Overhead	-19
6.4 Recreatie en toerisme	-28
7.1 Cultuur	-1.424
Totaal 4 Vitale samenleving aantrekkelijk Flevoland	-1.471
5 Toekomstbestendige energie en klimaat	
4.1 Bodembescherming	-480
4.4 Vergunningverlening en handhaving	-74
4.6 Duurzaamheid	-1.861
4.9 Milieu, overige baten en lasten	-56
Totaal 5 Toekomstbestendige energie en klimaat	-2.471
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	
2.1 Landwegen	-1.074
2.2 Waterwegen	-219
2.3 Openbaar vervoer	-3.205
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten	-313
Totaal 6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur	-4.812
7 Eigentijds bestuur	
1.2 Gedeputeerde Staten	-439
3.9 Water, overige baten en lasten	1
Totaal 7 Eigentijds bestuur	-439
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	
0.3 Geldleningen en uitzettingen	-3.979
0.6 Overhead	-4.028
0.4 Deelnemingen	-436
0.1 Uitkering provinciefonds	-201.481
0.2 Opbrengst provinciale belastingen	-43.948
Totaal 8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	-253.872
9 Reserves	

Baten per programma naar taakveld	Rekening 2025
0.8 Mutaties reserves	-57.764
Totaal 9 Reserves	-57.764
Totaal Baten	-326.325

x € 1.000

3. Specificatie van incidentele lasten en baten

In overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (artikel 28 lid c) dient in de jaarstukken een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma te worden opgenomen. In de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' van de commissie BBV is het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten nader uiteengezet. Bij het opstellen van het onderstaande overzicht van de incidentele baten en lasten per programma is deze notitie gevolgd. In lijn met de verschillenanalyse in onderdeel II Programmaverantwoording zijn alle incidentele baten en lasten groter dan € 0,1 mln. van een verklaring voorzien.

Programma / post	Bedrag	Bate / last
1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling		
Flevoland bouwt aan Nederland	223	last
Toelichting:		
Het programma 'Flevoland bouwt aan Nederland' betreft een provinciaal programma, waarvoor tijdelijk provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	50	last
Subtotaal:	274	last
2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans		
Bodem	207	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Bodem' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Landbouw Meerdere Smaken	1.033	last
Toelichting:		
Voor het project 'Landbouw Meerdere Smaken' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Uitvoeringskosten GLB	1.419	last
Toelichting:		
Betreffen uitvoeringskosten GLB, welke worden gedekt uit een reserve (en daarmee aangemerkt als incidenteel).		
Waterkwaliteit	146	last
Toelichting:		
Voor het programma 'Waterkwaliteit' zijn incidentele provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Flevoland Natuurinclusief ontwikkeling	959	last
Toelichting:		
Het programma 'Flevoland Natuurinclusief ontwikkeling' betreft een provinciaal programma, waarvoor tijdelijk (deels via een reserve) provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld.		
Flevoland Natuurinclusief beheer	156	last
Het programma 'Flevoland Natuurinclusief beheer' betreft een provinciaal programma, waarvoor tijdelijk (deels via een reserve) provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld.		
Gebiedsgerichte aanpak stikstof	413	last
Toelichting:		
De opgave 'Gebiedsgerichte aanpak stikstof' betreft een provinciale opgave, waarvoor tijdelijk provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	101	last

Programma / post	Bedrag	Bate / last
Subtotaal:	4.434	last
3 Bloeiende Economie		
Luchthaven Lelystad regionaal	128	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Luchthaven Lelystad' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Procesgeld overige gebiedsprogramma's	129	last
Toelichting:		
De procesgelden worden onttrokken aan een reserve, derhalve aangemerkt als incidenteel.		
Noordelijk Flevoland	2.252	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Noordelijk Flevoland' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Procesgeld MITC	203	last
Toelichting:		
De procesgelden worden onttrokken aan een reserve, derhalve aangemerkt als incidenteel.		
Programma Regiodeal NF	959	last
Toelichting:		
Voor het programma 'Regiodeal NF' zijn tijdelijk (deels via een reserve) provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Verdienvermogen mkb	370	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Verdienvermogen MKB' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld (mede i.r.t. de reserve).		
Toekomstbestendig bedrijfsleven	194	last
Toelichting:		
De bestedingen voor 'Toekomstig bedrijfsleven' betreffen incidentele provinciale lasten (mede i.r.t. de reserve).		
Afwikkelingsverschillen	237	last
Toelichting:		
Afwikkelingsverschillen betreffen incidentele lasten (in lijn met nota Incidentele baten en lasten van de commissie BBV).		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	155	last
Subtotaal:	4.627	last
4 Vitale Samenleving en Aantrekkelijk Flevoland		
Programma Krachtige samenleving	265	last
Toelichting:		
Voor het programma 'Krachtige samenleving' zijn (deels via een reserve) incidentele provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Batavialand	102	Last
Toelichting:		
Voor Batavialand zijn incidentele provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Makers	574	last
Toelichting:		

Programma / post	Bedrag	Bate / last
Voor het programma 'Makers' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	135	last
Subtotaal:	1.076	last
5 Toekomstige energie en klimaat		
Opgave 'Duurzame energie'	1.917	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Duurzame energie' zijn tijdelijk (via de reserve) provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Duurzaamheid en energie	126	
Toelichting:		
Voor de opgave 'Duurzaamheid en energie' zijn tijdelijk (via de reserve) provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	17	last
Subtotaal:	2.060	last
6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur		
Openbaar streekvervoer	5.577	last
Toelichting:		
Betreffen diverse incidentele doeluitkeringen voor openbaar streekvervoer.		
Smart Mobility	175	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Smart Mobility' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Verkeersveiligheid	147	last
Toelichting:		
Betreffen diverse incidentele doeluitkeringen voor verkeersveiligheid.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	-47	bate
Subtotaal:	5.852	last
7 Vernieuwend bestuur		
Afwikkelingsverschillen	-183	bate
Toelichting:		
Afwikkelingsverschillen betreffen incidentele lasten (in lijn met nota Incidentele baten en lasten van de commissie BBV).		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	5	last
Subtotaal:	-178	bate
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering		
Afwikkelingsverschillen	847	last
Toelichting:		
Afwikkelingsverschillen betreffen incidentele lasten (in lijn met nota Incidentele baten en lasten van de commissie BBV).		
Provinciefondsuitkering	-10.950	bate
Toelichting:		
Betreffen diverse ontvangen incidentele decentralisatie-uitkeringen.		

Programma / post	Bedrag	Bate / last
Afwikkelingsverschillen opcenten MRB	990	last
Toelichting:		
Betreffen incidentele afwikkelingsverschillen inzake opcenten MRB. Afwikkelingsverschillen zijn in lijn met de notitie Incidentele baten en lasten van de commissie BBV aangemerkt als incidenteel.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	96	last
Subtotaal:	-9.017	bate
9 Reserves		
Algemene reserve	-3.547	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Personeel	-3.262	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel		
Monumentenzorg	-541	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
831 Brede Bestemmingsreserve	20.317	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
711 Zuiderzeelijngelden	-2.313	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
831 Procesgelden gebiedsontwikkeling	317	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Bodem	-295	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Cofinanciering EU-projecten 14-20	555	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Beheer en ontwikkeling natuur	1.874	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
831 Doorgeschoven activiteiten	-305	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		

Programma / post	Bedrag	Bate / last
Economisch programma	4.596	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Duurzame energie	-1.248	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Regiodeal Noordelijk Flevoland	-961	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Krachtige Samenleving	-515	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Fonds Culturele ontwikkeling	851	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Informatiestrategie	536	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Wet open overheid	360	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
GLB	-781	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Frictiekosten Batavialand	470	last
Toelichting:		
betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Uitvoering coalitieakkoord	-404	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Flevoland Natuurinclusief	-1.316	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
p-MJP/POP	-1.989	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Overige incidentele baten en lasten van geringe omvang	-115	bate

Programma / post	Bedrag	Bate / last
Subtotaal:	12.284	last
Totaal per saldo (-=bate / +=last):	21.412	last

4. Single information Single audit (SiSa)

Verstrekker		Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 									
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026									
BZK	C130	Compensatie VS Woo		Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: C130/01 € 0					
OCW	D26	Middelen Stichting Erfgoedpark Batavialand		Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: D26/01 € 113.839	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D26/02 Nee	Toelichting op niet-afgeronde projecten Aard controle n.v.t. Indicator: D26/03 N.v.t.			
OCW	D28	Impuls jongeren en talent		Naam instelling of samenwerkingsverband Aard controle n.v.t. Indicator: D28/01 1 Stichting De Kubus Centrum	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband Aard controle R Indicator: D28/02 € 192.797	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband Aard controle n.v.t. Indicator: D28/03 € 192.797	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D28/04 Ja	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: D28/05 N.v.t.	
lenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord		Beschikkingnummer / en projectnaam Aard controle n.v.t. Indicator: E53/01 1 SPUKSLA-23-035885344	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: E53/02 € 74.192	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E53/03 € 171.307	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj) Aard controle n.v.t. Indicator: E53/04 1-1-2024	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj) Aard controle n.v.t. Indicator: E53/05 31-12-2026	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E53/06 Nee
				Kopie beschikkingnummer /naam Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07 1 SPUKSLA-23-035885344	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08 2026	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09 Nee			

lenW	E57	Tijdelijk Regeling Specifieke uitkering Zero Emissie Bus 2022-2024	Beschikingsnaam / nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Het aantal gerealiseerde niet-gelede ZE-bussen met batterij-elektrische aandrijving	De som van het totaal aantal gerealiseerde gelede ZE-bussen met batterij-elektrische aandrijving, ZE-touringcars en ZE-bussen met waterstof-elektrische aandrijving	Zijn de bussen binnen drie jaar ingezet in de dienstregeling?	Is voldaan aan het kilometervereiste (Ja/ Nee) (zie invulwijzer)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: E57/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E57/02	Aard controle R Indicator: E57/03	Aard controle R Indicator: E57/04	Aard controle R Indicator: E57/05	Aard controle R Indicator: E57/06
			1 BUS2200006	Nee	31	0	Ja	Nee
			Zijn de bussen minimaal drie jaar ingezet in de dienstregeling waar de aanvraag betrekking op heeft of voor de uitvoering van de concessie die op die concessie volgt? (Ja/Nee)					
			Aard controle R Indicator: E57/07					
			1 Nee					
lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
			€ 336.528	€ 336.528	€ 373.336	Ja		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08				
			1 379 Aanleg van een rotonde buiten de bebouwde kom aantal in Stuks	Ja	1	N.v.t.		
lenW	E92	Incidentele specifieke uitkering Geluidsisolatie Lelystad Airport	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: E92/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E92/03			
			€ 125.000	€ 399.328	Ja			
lenW	E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030	Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad	Is er sprake van Sisa tussen medeoverheden (ja/nee)	Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad lvm SISA tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E113/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/02	Aard controle R Indicator: E113/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/05	
			€ 7.225	Nee	€ 0	€ 13.772	Nee	

lenW	E115	Tijdelijke regeling specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk
			<i>Aard controle R Indicator: E115/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E115/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E115/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E115/04</i>
			€ 273.652	€ 273.652	Ja	31208450 en 4500434292 / positie nummer 10
lenW	E120	Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	Totale besteding (Jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T?(ja/nee)
			<i>Aard controle R Indicator: E120/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E120/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E120/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E120/04</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond t/m (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E120/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E120/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E120/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E120/08</i>
			1 421 Vrijliggend fietspad - b=2,0 meter, aantal in m	Nee	0	N.v.t.
2 421 Vrijliggend fietspad - b=3,0 meter, aantal in m	Nee	0	N.v.t.			
3 449 Aanleg van een snelheidsremmend plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt op 50-wegen, aantal in st	Nee	0	N.v.t.			
4 418 Verbreden van fietspaden, aantal in m	Nee	0	N.v.t.			
lenW	E124 *	Afkoopsom Roggebotbrug N307	Volledige bedrag opgenomen in een voorziening of bestemmingsreserve? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle D1 Indicator: E124/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E124/02</i>		
			Ja	Ja		
EZ	F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting
			<i>Aard controle R Indicator: F14/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F14/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F14/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F14/04</i>
			€ 16.552	€ 757.287	Ja	N.v.t.

*Door het ministerie van lenW is een bijdrage van toegezegd voor de bouw van Roggebotbrug N307 met betrekking tot jaar 2025 van € 0,2 mln. Deze bijdrage heeft betrekking op de reeds gemaakte uitgaven in 2025. De beschikking voor deze aanvullende bijdrage wordt in 2026 ontvangen.

EZ	F25	Regeling specifieke uitkering MIT	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F25/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: F25/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F25/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F25/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F25/05</i>	
			1 1300036272	€ 226.019	€ 226.019	Nee	N.v.t.	
			2 1300035346	€ 107.466	€ 341.619	Nee	N.v.t.	
			3 1300034462	€ 159.166	€ 395.266	Nee	N.v.t.	
			4 1300033153	€ 51.092	€ 376.410	Ja	N.v.t.	
VRO	J5	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals derde tranche	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R Indicator: J5/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J5/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J5/03</i>			
			€ 0	€ 0	Nee			
VRO	J6	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet ondersteuning woningbouw (derde tranche)	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Correctie besteding (jaar T-1) i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cofinanciering (jaar T)	Correctie cofinanciering (jaar T-1) i.v.m. cofinanciering van medeoverheden	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)
			Zelfstandige uitvoering <i>Aard controle R Indicator: J6/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J6/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J6/03</i>	Zelfstandige uitvoering <i>Aard controle R Indicator: J6/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J6/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J6/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Cumulatief aantal woningbouw- of herstructureringsprojecten dat t/m jaar T geholpen is met middelen	Cumulatief aantal woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd (t/m Jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J6/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J6/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J6/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J6/10</i>		
			0	0	Nee	Nee		
VRO	J81	Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: J81/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J81/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J81/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J81/04</i>		
			€ 308.000	2	Ja	Ja		
VRO	J86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
		Provincies	<i>Aard controle R Indicator: J86/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J86/06</i>
			€ 85.821	€ 349.015	28	2	106	nvt

			Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeullieroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nv)	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nv)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J86/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J86/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J86/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J86/10	
			nvt	nvt	Nee	N.v.t.	
VRO	J96B	Regiodeals 4e tranche SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/01	Kenmerk/ beschikingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/02	Naam actielijn/ programmalijn/ pijler Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/03	Besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: J96B/04	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. Aard controle R Indicator: J96B/05
			1 060034 Gemeente Almere	25000352 SA	Werkpakket 1: Onderwijs versterken Tech & Transitie	€ 5.081	€ 5.081
			2 060034 Gemeente Almere	25000352 SA	Werkpakket 2: Innovatiehubs	€ 0	€ 0
			3 060034 Gemeente Almere	25000352 SA	Werkpakket 3: Triple helix organisatie Nieuw Land	€ 0	€ 0
			4 060034 Gemeente Almere	25000352 SA	Uitvoeringskosten (VAT)	€ 0	€ 0
			5 060034 Gemeente Almere	2023-0000578557	Werkpakket 1: Onderwijs versterken Tech & Transitie	€ 0	€ 0
			6 060034 Gemeente Almere	2023-0000578557	Werkpakket 2: Innovatiehubs	€ 0	€ 0
			7 060034 Gemeente Almere	2023-0000578557	Werkpakket 3: Triple helix organisatie Nieuw Land	€ 0	€ 0
			8 060034 Gemeente Almere	2023-0000578557	Uitvoeringskosten (VAT)	€ 0	€ 109.725
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C96B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/06	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: J96B/07	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. Aard controle R Indicator: J96B/08	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/09	
			1 060034 Gemeente Almere	€ 5.081	€ 5.081	N.v.t.	
			2 060034 Gemeente Almere	€ 0	€ 0	N.v.t.	
			3 060034 Gemeente Almere	€ 0	€ 0	N.v.t.	
			4 060034 Gemeente Almere	€ 0	€ 0	N.v.t.	
			5 060034 Gemeente Almere	€ 0	€ 0	N.v.t.	
			6 060034 Gemeente Almere	€ 0	€ 0	N.v.t.	
			7 060034 Gemeente Almere	€ 0	€ 0	N.v.t.	
			8 060034 Gemeente Almere	€ 0	€ 204.595	N.v.t.	
			Cumulatieve besteding uitvoeringskosten zijnde kosten ten behoeve van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoording (Ja/Nee)		

			Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/10	Aard controle R Indicator: J96B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/12			
			€ 2.701	€ 567	Nee			
VRO	J103	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: J103/01 € 330.220	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicator: J103/02 Ja	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J103/03 Nee			
VRO	J111	DMI-Flevoland, Digital Twin as a Service	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: J111/01 € 273.741	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J111/02 Ja				
VRO	J117	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	Naam onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: J117/01	Besteding (jaar T) per onderdeel Aard controle R Indicator: J117/02	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) per onderdeel Aard controle R Indicator: J117/03			
		1 Ondersteuning gemeenten bij opstellen (pre)SMP's		€ 0	€ 0			
		2 Handhaving		€ 0	€ 0			
		3 Beoordeling ontheffingsverzoeken WNB		€ 0	€ 0			
		4 Alternatieve verblijfplaatsen		€ 0	€ 0			
		Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen Aard controle R Indicator: J117/04		Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J117/05				
			€ 0	Nee				
VRO	J118	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma verduurzaming kleine en micro mkb-ondernemingen en bedrijventerreinen	Naam programma Aard controle n.v.t. Indicator: J118/01	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: J118/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: J118/03	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld binnen en buiten de eigen provincie, gemeente of brancheorganisatie, waaronder landelijke initiatieven (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J118/04	Is het project afgerond in jaar T (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J118/05	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: J118/06
		1 MKB Ontzorgingsprogramma		€ 0	€ 0			Indicator 10: nee, omdat nog niet is gestart met de begeleiding en ondersteuning van kleine en micro ondernemingen.
		2 Programma verduurzaming bedrijventerreinen		€ 32.476	€ 32.476	Nee	Nee	N.v.t.
		Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is opgezet ten behoeve van de verduurzaming		Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is verbeterd ten behoeve van de verduurzaming	Het aantal kleine en micro ondernemingen waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Worden kleine en micro ondernemingen begeleid/ondersteund bij het voorbereiden en aanvragen van een subsidie of lening voor het verduurzamen van de bedrijfsprocessen en haar bedrijfsmatig vastgoed (Ja/Nee)		

			Programma verduurzaming bedrijventerreinen Aard controle n.v.t. Indicator: J118/07	Programma verduurzaming bedrijventerreinen Aard controle n.v.t. Indicator: J118/08	MKB Ontzorgingsprogramma Aard controle n.v.t. Indicator: J118/09	MKB Ontzorgingsprogramma Aard controle n.v.t. Indicator: J118/10		
			0	0	0	Nee		
VRO	J210	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw Provincies	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: J210/01 € 1.630.854	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden Aard controle R Indicator: J210/02 € 815.427	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen Aard controle n.v.t. Indicator: J210/03	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden Aard controle n.v.t. Indicator: J210/04	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden Aard controle n.v.t. Indicator: J210/05	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J210/06
			Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J210/07					Nee
			Ja					
KGG	K7	Regeling specifieke uitkering provincie Flevoland sanering windpark Zeewolde	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: K7/01 € 460.361	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: K7/02 € 3.026.090	Aantal afgebroken molens (jaar T) Aard controle R Indicator: K7/03 8	Aantal afgebroken molens (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: K7/04 64	Aantal gebouwde molens (jaar T) Aard controle R Indicator: K7/05 0	Aantal gebouwde molens (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: K7/06 91
			Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: K7/07					
			Nee					
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel Aard controle R Indicator: K28/01 € 383.247	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel Aard controle R Indicator: K28/02 € 488.349	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten Aard controle R Indicator: K28/03 € 0	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04 € 1.503.324	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle R Indicator: K28/05 € 0	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06 € 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07					
			Nee					

KGK	K43	Specifieke uitkering naderingsdetectiesystemen voor bestaande windturbines op land	Coördinaten windturbine	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen	Besteding (jaar T) ten laste van derden	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: K43/01	Aard controle R Indicator: K43/02	Aard controle R Indicator: K43/03	Aard controle R Indicator: K43/04	Aard controle n.v.t. Indicator: K43/05
			1 158070 481410	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			2 158232 481034	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			3 158394 480657	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			4 158556 480280	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			5 158718 479904	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			6 158880 479527	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			7 159042 479151	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			8 159204 478774	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			9 159366 478397	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			10 159528 478021	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			11 159690 477644	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			12 159852 477268	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			13 153267 479232	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			14 153553 478956	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			15 153830 478688	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			16 154117 478411	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			17 154403 478135	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			18 154690 477858	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			19 154976 477581	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			20 155263 477304	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			21 155550 477027	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			22 155836 476750	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			23 156122 476474	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			24 156404 476202	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			25 154608 480553	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			26 154841 480222	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			27 155074 479890	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			28 155307 479559	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			29 155540 479228	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			30 155774 478897	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			31 156007 478566	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			32 156240 478234	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			33 156473 477903	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			34 156706 477572	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			35 156939 477241	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee
			36 157172 476910	€ 1.826	€ 1.826	€ 0	Nee

LNVN	L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
				Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021		Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L7/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: L7/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/06</i>
			1 Oostvaardersplassen Poort Lelystad	€ 130.983	€ 798.166	Nee	Nee	N.v.t.
			2 Oostvaardersplassen Poort Almere	€ 0	€ 1.662.500	Nee	Nee	N.v.t.
			3 Etalage A6	€ 0	€ 124.530	Ja	Nee	N.v.t.
			4 Natuuronderzoek Oostvaardersplassen (onderdeel Begrazingsbeheer, eutrofe wetlands)	€ 40.881	€ 270.740			N.v.t.
			5 Natuuronderzoek Oostvaardersplassen (onderdeel Energie en nutriëntenkringloop)	€ 109.113	€ 410.794	Ja	Nee	N.v.t.
			6 Natuuronderzoek Oostvaardersplassen (onderdeel Diergezondheid vrij levende grote herbivoren)	€ 97.265	€ 295.855	Ja	Nee	N.v.t.
			7 Natuuronderzoek vogels en vissen Marker Wadden	€ 0	€ 400.000	Ja	Nee	N.v.t.
			8 Onderzoek ontwikkeling dynamische kusten	€ 0	€ 120.000	Ja	Nee	N.v.t.
LNVN	L16	Enmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Naam Uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L16/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: L16/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/06</i>
			1 Provinciaal Uitvoeringsprogramma Flevoland	€ 1.844.049	€ 5.994.316	€ 889.939	Ja	Nee
			Kopie Uitvoeringsprogramma	Toelichting	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/09</i>			
			1 Provinciaal Uitvoeringsprogramma Flevoland	N.v.t.	Ja			

LVVN	L25	Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	Naam versnellingsvoorstel	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Baten (jaar T) vermogensvorming	Totale cumulatieve baten vermogensvorming (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L25/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L25/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L25/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: L25/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L25/05</i>
			1 Praktijkproeven perceelafspoeling	€ 14.755	€ 424.736	€ 0	€ 0
			2 Versnelling implementatie verschonende maatregelen melkrundveehouderij in gebiedsproces Flevoland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Versnelling aanleg en herstel erfsingels in gebiedsproces	€ 30.000	€ 30.000	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)?				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L25/06</i>				
			Nee				
LVVN	L32	Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting	Selecteer welke van toepassing (samenwerkingsovereenkomst/ werkafspraken)	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L32/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L32/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L32/04</i>	
			1 Werkafspraken	€ 0	€ 17.591	Nee	
LVVN	L33	Specifieke uitkering Uitvoeringsprogramma Natuur op grond van de Regeling specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase	Onderdeel	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L33/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L33/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L33/03</i>		
			1 Aanleg bos in het kader van boscompensatie	€ 0	€ 0		
			2 Overige uitvoeringsactiviteiten	€ 0	€ 0		
			Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen voor uitvoeringsactiviteiten ten behoeve van natuurgebieden die buiten Natura 2000-gebieden zijn gelegen (t/m jaar T)	(Verwachte) opbrengsten door verwerving van vermogensbestanddelen (t/m jaar T)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L33/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L33/05</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: L33/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L33/07</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
LVVN	L35	Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (Rpm)	Naam maatregelpakket	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2025	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L35/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L35/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: L35/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L35/04</i>	
			1 Toekomstig bestendig landbouw	€ 168.425	€ 0	€ 168.425	
			2 Biodiversiteit door ontwikkeling van groeneblauwe dooradering	€ 0	€ 0	€ 0	

			Besteding (jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen <i>Zelfstandige uitvoering</i> <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L35/05</i>	Correctie besteding aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen (jaar T-1) i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen <i>Vanaf SiSa 2025</i> <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L35/06</i>	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: L35/07</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee)? <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L35/08</i>			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
LVVN	L36	Regeling provinciale gebiedsgerichte beëindiging veehouderijlocaties	Beschikingsnummer <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L36/01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L36/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L36/03</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee)? <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L36/04</i>			
			1	<i>MGB24-03808525</i>	€ 0	€ 0	Nee		
			2	<i>MGB25-03900119</i>	€ 0	€ 0	Nee		
			Referentienummer van de subsidieverstrekking <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L36/05</i>	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L36/06</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L36/07</i>	Is voldaan aan de vereisten voor de volledige of gedeeltelijke sluiting van een veehouderijlocatie (Ja/Nee)? <i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: L36/08</i>	Is de bijdrage voor het vervallen van het productierecht gelijk aan een taxatie door twee onafhankelijke taxateurs gezamenlijk en opgesteld in opdracht van de provincie (Ja/Nee/n.v.t.)? <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L36/09</i>	Is de bijdrage voor het waardeverlies van de voor de veehouderij op de veehouderijlocatie gebruikte productiecapaciteit gelijk aan een taxatie door twee onafhankelijke taxateurs gezamenlijk en opgesteld in opdracht van de provincie (Ja/Nee)? <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L36/10</i>	
			1	<i>N.v.t.</i>	€ 0	€ 0	Nee	<i>N.v.t.</i>	<i>Nee</i>
			2	<i>N.v.t.</i>	€ 0	€ 0	Nee	<i>N.v.t.</i>	<i>Nee</i>
			Kopie referentienummer van de subsidieverstrekking <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L36/11</i>	Is de bijdrage voor de kosten van het afbreken en verwijderen van de voor de veehouderij (...) gebruikte productiecapaciteit gelijk aan de werkelijk gemaakte sloopkosten en zijn de onvoorwaardelijk ontvangen gelden (...) verrekend met deze bijdrage (Ja/Nee)? <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L36/12</i>	Is de bijdrage voor de kosten voor leges voor vergunningen en planologische procedures, die verbonden zijn met de volledige of gedeeltelijke sluiting van een veehouderijlocatie, gelijk aan de werkelijk gemaakte kosten (Ja/Nee)? <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L36/13</i>	Is de vergoeding van kosten voor inhuur van deskundigen en overige kosten van derden die direct verbonden zijn met (...) de activiteiten tav vervallen productierecht, waardeverlies (...) en volledig of gedeeltelijk afbreken en verwijderen van de productiecapaciteit maximaal € 5000 (Ja/Nee/n.v.t.)? <i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: L36/14</i>	Eventuele toelichting op indicatoren L36/08 t/m L36/14 <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L36/15</i>		
			1	<i>N.v.t.</i>	<i>Nee</i>	<i>Nee</i>	<i>N.v.t.</i>	<i>N.v.t.</i>	
			2	<i>N.v.t.</i>	<i>Nee</i>	<i>Nee</i>	<i>N.v.t.</i>	<i>N.v.t.</i>	

LVVN	L37	Regeling provinciale maatregelen PAS-melders 2024	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>automatisch berekend</i> <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L37/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Automatisch berekend</i> <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L37/02</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee)? <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L37/03</i>				
			1	€ 157.375	€ 157.375	Nee			
			Omschrijving van de maatregel <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L37/04</i>	Karakter van de maatregel <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L37/05</i>	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen <i>Aard controle R Indicator: L37/06</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L37/07</i>	Is de aankoopsom, indien van toepassing, gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur conform marktwaarde (Ja/Nee/N.v.t)? <i>Aard controle D1 Indicator: L37/08</i>	Wat is de restwaarde van door de provincie verworven vermogensbestanddelen? <i>Aard controle R Indicator: L37/09</i>	
			1	PAS-melders	Subsidieregeling	€ 157.375	€ 157.375	N.v.t	€ 0
			Kopie naam/nummer van de maatregel <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L37/10</i>	Is de vrijgekomen deponiteruimte uitsluitend gebruikt voor het legaliseren van PAS-melders (Ja/Nee)? <i>Aard controle D1 Indicator: L37/11</i>	Is voldaan aan de juridische en beleidsmatige kaders op het moment van besteding van de middelen (Ja/Nee)? <i>Aard controle D1 Indicator: L37/12</i>				
1	PAS-melders	Ja	Ja						
			Kopie naam/nummer van de maatregel <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L37/13</i>	Naam opgelost gemeld PAS-project <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L37/14</i>	Wat is de waarde van het opgeloste gemeld PAS-project? <i>Aard controle R Indicator: L37/15</i>	Vul in totale besteding per opgelost gemeld PAS-project <i>Aard controle R Indicator: L37/16</i>			
1	PAS-melders	N.v.t.	€ 0	€ 0	€ 0				
AenM	M29	Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen Regionaal openbaar lichaam , provincie of gemeente	Naam Kostensoort <i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29/01</i>	Besteding per kostensoort (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) <i>Aard controle R Indicator: M29/02</i>	Cumulatieve besteding per kostensoort (t/m jaar T-1 inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2024) <i>Aard controle R Indicator: M29/03</i>				
1	Meerkosten regie	€ 142.967	€ 173.745						
2	Meerkosten coördinatie van de spreiding van ontheemden	€ 211.892	€ 151.599						
3	Meerkosten communicatie	€ 29.000	€ 20.400						
4	Meerkosten zorgkosten	€ 0	€ 0						
5	Meerkosten materiele uitgaven	€ 5.693	€ 559						
	Berekening totale besteding (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) Som indicator 02 <i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29/04</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29/05</i>	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld <i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29/06</i>						
1	€ 389.552	Ja	N.v.t.						

5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Provinciale Staten van de provincie Flevoland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de provincie Flevoland te Lelystad gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van de provincie Flevoland op 31 december 2025, alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2025;
- de balans per 31 december 2025;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de rechtmatigheidsverantwoording over 2025;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (bijlage 4);
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (bijlage 2).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het "Controleprotocol 2026 en volgende jaren" dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 18 februari 2026 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Flevoland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 4.800.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met Provinciale Staten overeengekomen dat wij aan Provinciale Staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 240.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa - of WNT-redenen relevant zijn.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Onze controleaanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de provincie Flevoland en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van Gedeputeerde Staten inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop Provinciale Staten toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag waarin het college van Gedeputeerde Staten zijn risicoanalyse heeft opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de Gedragscode integriteit bestuurders Provincie Flevoland 2013, de Gedragscode integriteit commissaris van de Koning en gedeputeerden Provincie Flevoland 2024, de Gedragscode integer handelen Statenleden en Burgerleden Provincie Flevoland 2025, de klokkenluidersregeling (Regeling melden vermoedens van een misstand) en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, onrechtmatige besteding van (rijks)middelen, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie die samenhangen met aanbestedingen en aan- en verkooptransacties van vastgoed en grondposities. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij houden rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico in alle organisaties aanwezig is. Vanwege dit risico hebben wij onder meer geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door de provincie en met name voor subjectieve waarderingsvraagstukken en complexe transacties in de jaarrekening, een indicatie vormen voor frauduleuze financiële verslaggeving. Ook hebben wij data-analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen, evenals andere aanpassingen gemaakt in het proces van financiële verslaggeving. Wij hebben de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Verder hebben wij om in te spelen op het geïdentificeerde risico dat het college van Gedeputeerde Staten of de directie interne beheersmaatregelen kunnen doorbreken om door Provinciale Staten beschikbaar gestelde budgetten die niet volledig zijn besteed door te schuiven naar het volgende boekjaar, specifiek de opzet en bestaan van het financieel afsluitproces en de hierin begrepen interne beheersmaatregelen rondom handmatige (memoriaal) boekingen in de financiële administratie geëvalueerd en de juistheid van de overlopende passiva getoetst.

Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording, in aanvulling op risico dat het college van Gedeputeerde Staten of de directie interne beheersmaatregelen kan doorbreken.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het college van Gedeputeerde Staten, de directie en overig management, de verbijzonderde interne controle, medewerkers van de expertiseteams Financiën en Juridische Zaken en Inkoop en Provinciale Staten.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controleaanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen, de rechtmatigheidsverantwoording en toelichtingen in de jaarrekening.

De toetspunten die voor onze controle van de rechtmatigheidsverantwoording relevant zijn – waaronder de begroting en relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen – zijn limitatief opgenomen in het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 18 februari 2026. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening, op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het college van Gedeputeerde Staten, het lezen van notulen, het kennisnemen van rapportages van de verbijzonderde interne controle en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

Wij hebben verder kennisgenomen van advocatenbrieven en correspondentie met de toezichthouder (ministerie van BZK) en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben wij schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controleaanpak met betrekking tot de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing van deel III Paragrafen van de jaarstukken, heeft het college van Gedeputeerde Staten een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de provincie om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder en de bedrijfsvoering voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het college van Gedeputeerde Staten besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het college van Gedeputeerde Staten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie, dat wil zeggen het vermogen van de provincie in relatie tot de exploitatie met inachtneming van de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder. Verder hebben wij kennisgenomen van de beoordeling van de begroting van de provincie door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden geïdentificeerd ten aanzien van de geschiktheid van de door het college van Gedeputeerde Staten gehanteerde veronderstellingen inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie en het opmaken van de jaarrekening op basis van de gebruikelijke grondslagen voor financiële verslaggeving. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een provincie niet langer in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet – Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet – de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voor de jaarrekening

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

In dit kader is het college van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van Gedeputeerde Staten de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van Gedeputeerde Staten moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Provinciale Staten is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het "Controleprotocol 2026 en volgende jaren" dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 18 februari 2026, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van de provincie opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van de provincie als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van de provincie zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Communicatie

Wij communiceren met Provinciale Staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 7 mei 2026

EY Accountants B.V.

w.g. drs. B.W. Littel RA

6. Lijst met afkortingen

AAA:	Amsterdam Airport Area
ABW:	Actieplan Bodem en Water
AER:	Assembly of European Regions
AGC:	Airport Garden City
Agri-PV:	Agrarisch + fotovoltaic
AP:	Autoriteit Persoonsgegevens
APPA:	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
AVG:	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BAC:	Bestuurlijke adviescommissie
BAR:	Brexit Adjustment Reserve
BBP:	Bruto Binnenlands Product
BBV:	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BIO:	Baseline Informatieveiligheid Overheid
BIS:	Basisinfrastructuur
BNG:	Bank Nederlandse Gemeenten
BO MIRT:	Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
BV:	Besloten Vennootschap
BVOV:	Beschikbaarheids Vergoeding OV
BZK:	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CA:	Coalitieakkoord
CBS:	Centraal Bureau voor Statistiek
CISO:	Corporate Information Security Officer
CMO:	Centrum voor Maatschappelijk Ontwikkeling Flevoland
COL:	Corona Overbruggingslening
CPMR:	Conference of Peripheral Maritime Regions
CUP:	College uitvoeringsprogramma
CvdR:	Comité van de Regio's
DGO:	Duurzaam Gebruik Ondergrond
DNW:	Duits-Nederlandse Windtunnels
DOVA:	decentrale OV-autoriteiten
DSO:	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DSO-LV:	Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening
EBN:	Energiebeheer Nederland
EBB:	Evidence Based Beleid
EEF:	Energie Expertise Centrum Flevoland
eDocs:	Documentmanagementsysteem
EFRO:	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EHS:	Ecologische Hoofdstructuur
EZK:	Economische Zaken en Klimaat
FBE:	Faunabeheereenheid Flevoland

FEA:	Flevolandse Energie Agenda
FG:	Functionaris Gegevensbescherming
Fido:	Wet Financiering decentrale overheden
FleCk:	Expertisecentrum Cultuureducatie Flevoland
FTE:	Fulltime-equivalent (fulltime medewerker)
FVA:	Fonds Verstedelijking Almere
GGD:	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GLB:	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GOBS:	Groot Onderhoud Bruggen en Sluizen
GR:	Gemeenschappelijke Regeling
GS:	Gedeputeerde Staten
HNP:	Huis Nederlandse Provincies
HOF:	Wet Hof
HRM:	Human Resource Management
IBP:	Interbestuurlijk Programma
ICT:	Informatie- en Communicatie Technologie
IDA:	Interprovinciale Digitale Agenda
IDS:	Introductie Duurzaam Stortbeheer
IenW:	Infrastructuur en Waterstaat
IFA:	Investeringsimpuls Flevoland Almere
IKB:	Individueel Keuze Budget
IPO:	Interprovinciaal Overleg van en voor Provincies
ISO:	Information Security Officer
IT:	Information Technology
IUS:	Invasieve Uitheemse Soorten
IV:	Informatievoorziening
IVN:	Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid
KO's:	Koninklijke onderscheidingen
KRW:	Kaderrichtlijn Water
LAB:	Lelystad Airport Businesspark
LAW:	Langeafstandswandelroutes
LBI:	Landelijke Bijdrage-Index
LF:	Langeafstandsfietsroutes
LISA:	Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen
LNV:	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LOI:	Letter of Intent
LTO:	Land- en Tuinbouworganisatie
MAAS:	Mobility as a Service
MAB:	Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering
MBVI:	Meerjarenprogramma Beheer en Onderhoud Vervangingsinvesteringen Infrastructuur
MC:	Monte Carlo
MER:	Milieueffectrapportage
MEP:	Model European Parliament

MFK:	Meerjarig Financieel Kader
MITC:	Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum
MIRT:	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
MJOP:	Meerjaren Onderhoudsplan Provinciehuis
MKB:	Midden- en Kleinbedrijf
mld.:	miljard
mln.:	miljoen
MOBLA:	Bereikbaarheid Lelystad Airport
MRA:	Metropoolregio Amsterdam
MRA-E:	MRA Elektrisch
MRB:	Motorrijtuigenbelasting
MGA:	Mutual Gains Approach
MSNF:	Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland
MW:	Megawatt
NBTC:	Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen
NDW:	Nationale Databank Wegverkeersgegevens
NF:	Noordelijk Flevoland
NJO:	Niet-jaarlijks onderhoud
NIE:	Natuurinclusieve energietransitie
NLE:	Nieuwland Erfgoedcentrum
NLR:	Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum
n.b.:	niet bepaald
n.n.b.:	nog niet bekend
NNN:	Natuurnetwerk Nederland
NPNL:	Nationaal Park Nieuw Land
NSL:	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
NSP:	Nationaal Strategisch Plan
NV:	Naamloze Vennootschap
OCW:	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODNZKG:	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
OFGV:	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
OMALA:	Ontwikkelingsmaatschappij Airport Lelystad Almere
OMFL:	Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland
OV:	Openbaar Vervoer
OV-SAAL:	Openbaar Vervoer - Schiphol Amsterdam Almere Lelystad
OWNHL:	Op Weg Naar Het Lagerhuis
P&C:	Planning & Control
P&O:	Personeel en Organisatie
PAS:	Programmatische Aanpak Stikstof
PBM:	Platform Bereikbaarheid Metropoolregio
PFAS:	Poly- en perfluoralkylstoffen
p-MIRT:	Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport

PMR:	Programma Mobiliteit en Ruimte
pNN:	Programmaonderdeel Nieuwe Natuur
Plabeka:	Platform Bedrijven en Kantoren
POB:	Persoonlijk Ontwikkel Budget
PoC-fonds:	Proof of Concept Fonds
POP3:	Plattelandsontwikkelingsprogramma 3
PPS:	Publiek private samenwerkingen
PS:	Provinciale Staten
RBT:	Regionaal Beleidsteam
RDW:	Rijksdienst voor het Wegverkeer
REACT-EU:	Recovery Assistance for Cohesion and Territories of Europe
RES:	Regionale Energiestrategie
RHC HFA:	Regionaal Historisch Centrum Het Flevolands Archief
RIEC:	Regionaal Informatie en Expertisecentrum
RMP's:	Regionale Mobiliteitsprogramma's
RMV:	Rechtmatigheidsverantwoording
ROM:	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij
ROR:	Richtlijn Overstromingsrisico's
RRAAM:	Rijk-Regioprogramma Amsterdam, Almere, Markermeer
RRK:	Randstedelijke Rekenkamer
Ruddo:	Regeling uitzetting derivaten decentrale overheden
RVB:	Rijksvastgoedbedrijf
RVO:	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SBAB:	Samen Bouwen aan Bereikbaarheid
SBA:	Stedelijke bereikbaarheid Almere
SBB:	Staatsbosbeheer
SDG's:	Sustainable Development Goals
SFF:	Stichting Faunabeheer Flevoland
SISA:	Single information Single Audit
SLA:	Schone Lucht Akkoord
SMWF:	Samen Maken We Flevoland
SNL:	Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer
SPV:	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SRE:	Schiphol Real Estate
STOP/TPOD:	Standaard Officiële Publicaties/Toepassingsprofiel Omgevingsdocumenten
SUP's:	Strategische uitvoeringsprogramma's
TBES:	Toekomst Bestendig Ecologisch Systeem
TBO's:	Terreinbeherende organisaties
TMI:	Technologische MKB Innovatieregeling
UP:	(college) Uitvoeringsprogramma
VNG:	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO:	Voortgezet Onderwijs
VTH:	Vergunning, toezicht en handhaving

VRN:	Voortgangsrapportage Natuur
VWS:	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WBE:	wildbeheereenheid Flevoland
WKO:	Warmte- en Koudeopslag
Wnra:	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
Woo:	Wet open overheid
Wob:	Wet openbaarheid van bestuur
EWNT:	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
WOL:	Monitor Wind op Land
ZZL:	Zuiderzeelijngelden

CONCEPT